MAGYAR KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,
2000. december 11.,
hétfő

121. szám

Ára: 1045,– Ft

TARTALOMJEGYZÉK

		Oldal
204/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról rendelkező 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról	7535
205/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladatairól és hatásköréről szóló 155/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet módosításáról	7556
206/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A súlyos fogyatékosság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet módosításáról	7556
207/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról rendelkező 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet módosításáról	7559
208/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról rendelkező 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet módosításáról	7562
209/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A Pénztárak Garancia Alapjának szervezeti és működési szabályairól szóló 169/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról	7564
210/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A pénztárak központi nyilvántartásával összefüggő egyes feladatokról, a pénztáraknak, valamint a foglalkoztatóknak a pénztártagokra vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 172/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról	7564
211/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 171/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról	7569
212/2000. (XII. 11.) Korm. r.	Az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól szóló 267/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról	7577
213/2000. (XII. 11.) Korm. r.	Az önkéntes kölcsönös egészség- és önsegélyező pénztárak egyes gazdálkodási szabályairól szóló 268/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról	7586
214/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A betétbiztosítási alapok és intézményvédelmi alapok, valamint a befektető-védelmi alap éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól	7586
215/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A befektetési alapok éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól	7598
216/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A kockázati tőketársaságok és a kockázati tőkealapok éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól	7608
217/2000. (XII. 11.) Korm. r.	A Pénztárak Garancia Alapja éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól	7610
218/2000. (XII. 11.) Korm. r.	Az egyházi jogi személyek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól	7615
219/2000. (XII. 11.) Korm. r.	Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól	7621

TARTALOMJEGYZÉK

		Oldal
33/2000. (XII. 11.) HM r.	A 2001. évi és 2002. első negyedévi sorállományváltás végrehajtása rendjéről	7621
96/2000. (XII. 11.) OGY h.	A kábítószer-probléma visszaszorítása érdekében készített nemzeti stratégiai program elfogadásáról	7622
1107/2000. (XII. 11.) Korm. h.	A Nemzeti Kollégiumi Közalapítvány alapító okiratának módosításáról	7681
1108/2000. (XII. 11.) Korm. h.	A Befektető-védelmi Alap hitelfelvételéhez kapcsolódó állami kezességvállalásról	7681
	Tájékoztató az Országos Munkaügyi Tanács 2000. november 24-i üléséről	7681
	Az Országos Rendőr-főkapitányság Közbiztonsági Főigazgatóságának közleménye	7682

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány rendeletei

A Kormány 204/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról rendelkező 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) 51. §-ának *a)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § A családtámogatási ellátást a Területi Államháztartási Hivatal (a továbbiakban: TÁH) a jogosult kérelmére pénzintézetnél vezetett bankszámlájára utalja, ennek hiányában csekken vagy postai utalványon folyósítja. A családtámogatási kifizetőhely az ellátások kifizetéséről — ide nem értve az anyasági támogatást — a munkabér kifizetésével megegyező módon gondoskodik.''

2. §

Az R. a következő 4/A. §-sal egészül ki:

„4/A. § (1) A TÁH havonta ellenőrzi, hogy a nevelési ellátásra, a gyermekgondozási támogatásra jogosító gyermek után egyidejűleg nem történt-e többszöri kifizetés.

(2) Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár havonta — a hónap 10. napjáig — értesíti, az illetékes TÁH-t, ha

a) a foglalkoztatónál a biztosítottak létszáma a 100 főt eléri, vagy hat egymást követő hónapban 100 főnél kevesebb,

b) a családtámogatási kifizetőhellyel rendelkező foglalkoztató átalakul vagy megszűnik.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott feltételek bekövetkezése esetén a területileg illetékes TÁH a családtámogatási kifizetőhelyet nyilvántartásba veszi, illetőleg törli. A családtámogatási kifizetőhely a nyilvántartásba vétellel jön létre, illetőleg a törléssel szűnik meg.''

3. §

Az R. a következő 5/A. §-sal egészül ki:

„5/A. § A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Eb.tv.) 39. §-ában említett választás esetén, a választott ellátás iránti igényt az Eb.tv. 62. §-a, családtámogatási ellátás választása esetén a Cst. 35. §-a szerint illetékes szervhez kell benyújtani a folyósítás alatt álló ellátás beszüntetésére vonatkozó kérelemmel együtt. A választott újabb ellátás az igény írásban történő benyújtása napjától folyósítható. Ha a beszüntetni kért ellátás, illetőleg a választott ellátás folyósítására más szerv illetékes, az ellátás beszüntetésére vonatkozó kérelmet a választott ellátásra irányuló igény elbírálásával egyidejűleg 3 munkanapon belül az illetékes szervhez kell továbbítani.''

4. §

Az R. 26. §-a a következő (2)—(3) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi § számozása (1) bekezdésre változik:

„(2) A Cst. 43. §-ának (3) bekezdése alkalmazásában „hosszabb idő alatt megtérülő követelésen'' a 12 naptári hónap alatt meg nem térülő követelést kell érteni.

(3) Ha a kötelezett fizetési kötelezettségének a Cst. 43. §-ának (4) bekezdésében előírt határidőben nem tesz eleget és a tartozás a keresetből sem vonható le, a tartozás behajtása végett a családtámogatási kifizetőhely a határozatot a jogerőre emelkedést követő 30 napon belül megküldi a területileg illetékes TÁH-nak.''

5. §

Az R. a következő 26/A. §-sal egészül ki:

„26/A. § A Cst. 44. §-ának (1) bekezdése szerinti fellebbezést az intézkedést, határozatot hozó igényelbíráló szervnél kell benyújtani. Az igényelbíráló szerv a fellebbezést és az elbírálásához szükséges iratokat a fellebbezés beérkezésétől számított 8 napon belül megküldi a fellebbezést elbíráló szervhez.''

6. §

Az R. 27/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„27/A. § (1) A családtámogatási kifizetőhellyel rendelkező foglalkoztató — kivéve a (3) bekezdést — az általa, a munkabér végelszámolásakor kifizetett (folyósított) nevelési ellátás, gyermekgondozási segély, keresetkiegészítés és a tárgyhónapban kifizetett anyasági támogatás összegéről havonta — a tárgyhónapot követő hónap 15. napjáig — elszámolást nyújt be a területileg illetékes TÁH-hoz. Az elszámolásnak tartalmaznia kell, hogy a tárgyhónapban ki, milyen jogcímen és ki(k) után, milyen összegű családtámogatási ellátásban részesült. Az elszámolást a TÁH a beérkezéstől számított 3 munkanapon belül megvizsgálja, és az elszámolt összegre vonatkozóan intézkedik a megállapított összeg átutalásáról.

(2) Az elszámolást és mellékletét a TÁH által rendelkezésre bocsátott program és informatikai utasítás alapján mágneses lemezen vagy az előírt nyomtatványon kell benyújtani.

(3) A központosított illetményszámfejtésbe bevont, kincstári körbe tartozó szervek és a helyi önkormányzatok az elszámolást a nettó finanszírozási adatszolgáltatásra vonatkozó külön jogszabályok szerint teljesítik.

(4) A fegyveres erők, a rendvédelmi szervek — kivéve a hivatásos önkormányzati tűzoltóságot —, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatok az elszámolást a Pénzügyminisztériumnak nyújtják be. A Pénzügyminisztérium illetékes szerve útján az elszámolást felülvizsgálja és intézkedik a megállapított összeg átutalásáról. Az elszámolásra, nyilvántartásra és az adatszolgáltatásra vonatkozó feltételeket megállapodásban kell rendezni.

(5) Ha az elszámolás nem felel meg az (1)—(2) bekezdésben meghatározott feltételeknek, a TÁH haladéktalanul felülvizsgálja a bejelentett adatokat és határozatot hoz a megtérítendő összeg átutalásáról.''

7. §

Az R. 27/B. §-ának első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Ha a Cst. 49. §-a alapján lefolytatott ellenőrzés során megállapításra kerül, hogy az igényelbíráló szerv a jogszerűnél magasabb összegben számolta el az ellátásokat, a TÁH a különbözet megtérítéséről fizetési meghagyással intézkedik.''

8. §

Az R. 27/C. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„27/C. § A családtámogatási kifizetőhely működése során

a) alkalmazza a TÁH által rendszeresített — a „nevelési ellátás — GYES'' igénykarton; a kifizetőhelyek részére a „pénztárnapló''; a statisztikai adatszolgáltatást segítő nyomtatványokat, valamint a „nyilatkozat egyedülállóságról'' elnevezésű — nyomtatványokat,

b) gondoskodik az iratok megőrzéséről (az ellátások folyósításának megszűnését követő 3 évig), a munkáltató vagy a kifizetőhely megszűnése esetén az iratokat jegyzék kíséretében megküldi a TÁH-nak,

c) pénztárnaplóban jogcímenként rögzíti a családtámogatási ellátások, a szociális támogatás, a keresetkiegészítés, a postaköltség, valamint megtérülések havi összesített adatait,

d) elkészíti és a tárgyhónapot követő hónap 11. napjáig, megküldi a családtámogatási statisztikai jelentést.''

9. §

Az R. 1—5. számú melléklete helyébe e rendelet *1—7. számú melléklete* lép.

10. §

(1) Ez a rendelet 2001. január 1. napján lép hatályba, egyidejűleg

a) az R. 23. §-ának (1) bekezdésében a „szerinti megyei, fővárosi egészségbiztosítási pénztárhoz (a továbbiakban: MEP)" szövegrész helyébe a „szerint illetékes TÁH-hoz'' szövegrész, 23. §-ának (3) és (5) bekezdésében a „MEP'' megjelölés helyébe a „TÁH", (4) bekezdésében a „MEP-nek'' megjelölés helyébe a „TÁH-nak" megjelölés lép, 27. §-ában az „Országos Egészségbiztosítás Pénztár (a továbbiakban: OEP)'' szövegrész helyébe a „TÁH'' szövegrész lép;

b) az R.

ba) 5. §-ának (3) bekezdésében „az 1/A. számú melléklet'' szövegrész helyébe „a 2. számú melléklet'' szövegrész,

bb) 7. §-ának (1) bekezdésében „a 2. számú melléklet" szövegrész helyébe „a 3. számú. melléklet'' szövegrész,

bc) 11. §-ának (1) bekezdésében „a 3. számú melléklet" szövegrész helyébe „a 4. számú melléklet'' szövegrész,

bd) 19. §-ának (1) bekezdésében és 23. §-ának (1) bekezdésében „a 4. számú melléklet szerinti Igénybejelentés gyermekgondozási támogatásra" szövegrész helyébe „az 5. számú melléklet szerinti Igénybejelentés gyermekgondozási segélyre'' szövegrész,

be) 21. §-ában „a 4. számú melléklet szerinti Igénybejelentés gyermekgondozási támogatásra'' szövegrész helyébe „a 6. számú melléklet szerinti Igénybejelentés gyermeknevelési támogatásra'' szövegrész,

bf) 24. §-ának (1) bekezdésében „az 5. számú melléklet'' szövegrész helyébe „a 7. számú melléklet'' szövegrész lép;

c) hatályát veszti

ca) az R. 27/D. §-a,

cb) a társadalombiztosítás központi hivatali szervei feladat- és hatáskörének, valamint működésének átmeneti szabályairól szóló 75/1999. (V. 1.) Korm. rendelet 2. §-ának *h)* pontja, 3. §-ának *e)* pontja.

(2) Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár, valamint fővárosi és megyei igazgatási szervei a családtámogatási ellátások, a családi pótlékkal szociális támogatásként folyósított lakbértámogatások, a keresetkiegészítés és az átmeneti keresetkiegészítés megállapításával, folyósításával kapcsolatos iratanyagokat az *a)—d)* pont szerinti csoportosításban 2001. január 15-ig adják át az illetékes TÁH igazgatóinak:

a) a 2000. december 31-ig benyújtott, el nem bírált ügyek,

b) a folyósítás alatt álló, jogos igényt megállapító, elbírált ügyek,

c) az 1998. január 1.—2000. december 31-e között lezárt, megszüntetett ügyek,

d) a jogalap nélkül felvett, a kézbesítés nélkül visszaérkezett ellátások, a tartozásos, valamint a méltányossági ügyek nyilvántartásait és az ügyek adatait,

e) a családtámogatási kifizetőhelyek 2000. december 31-i állapotnak megfelelő adatait és a vonatkozó dokumentációt, továbbá az utolsó ellenőrzésről készült jegyzőkönyv másolati példányát 2001. január 31-ig, de legkésőbb 2001. december 31-ig.

(3) A családtámogatási kifizetőhelyek a 2000. december hónapra járó családi pótlékot, iskoláztatási támogatást, a gyermekgondozási segélyt, a keresetkiegészítést, valamint a december hónapban kifizetett anyasági támogatást formanyomtatványon a TÁH-októl igényelhetik vissza.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet a 204/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

[1. számú melléklet a 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelethez]

TERÜLETI ÁLLAMHÁZTARTÁSI HIVATAL

(Területi Államháztartási Közigazgatási és Információs Szolgálat)

Folyósítási törzsszám: □□-□□□□□-□□-□

Érkezési bélyegző és iktatószám:

IGÉNYBEJELENTÉS NEVELÉSI ELLÁTÁSRA

(CSALÁDI PÓTLÉK ÉS ISKOLÁZTATÁSI TÁMOGATÁS MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ)

I.

IGÉNYLŐRE VONATKOZÓ ADATOK

A kitöltési útmutató szerint, személyi igazolvány és hatósági igazolvány, illetőleg bizonyítvány alapján kell kitölteni!

1. Igénylő neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

(Asszonyoknál leánykori név is): ..... Szül.: □□□□ év □□ hó □□ nap

Anyja leánykori neve: .....

Házastárs neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

(Asszonyoknál leánykori név is): .....

Állandó lakóhely címe: .....

A folyósítást kérem: ..... címre

vagy ..... pénzintézetnél vezetett

..... számlára.

2. Az igénybejelentést megelőzően a háztartásban élő gyermek (gyermekei) után családi pótlékban vagy iskoláztatási támogatásban részesülő neve: .....

TAJ-száma: □□□-□□□-□□□ Szül.: □□□□ év □□ hó □□ nap

Anyja leánykori neve: .....

Előző folyósító szerv neve: .....

Címe: .....

Utoljára mely hónapra folyósítottak ellátást: □□□□ év □□ hónap

3. Iskoláztatási támogatást saját jogon igénylő neve: .....

TAJ-száma: □□□-□□□-□□□ Szül.: □□□□ év □□ hó □□ nap

Az iskoláztatási támogatási igény jogalapja: árvaság — átmeneti vagy tartós nevelésből kikerülés

Állandó lakhely címe: .....

A folyósítást kérem ..... címre

vagy ..... pénzintézetnél vezetett

..... számlára.

4. Egyedülálló vagy annak minősülő igénylő nyilatkozata

A családi pótlékot és/vagy iskoláztatási támogatást egyedülállóként igénylem.

□□□□ év □□ hó □□ napjától egyedülálló vagyok, mert .....

.....

.....

az erről szóló igazolást csatolom.

Cst. 10. r.sz.

II.
GYERMEKEKRE VONATKOZÓ ADATOK
Igénylő háztartásában élő gyermek

1.

A gyermek				Igénylőnek saját gyermeke, nevelt gyermeke, házastársa gyermeke	Mióta van háztartás - ban év, hó, nap	Az igényelt ellátás típusa
családi és utóneve	szül. év, hó, nap	TAJ-száma	anyjának leánykori neve			

2. A háztartásba került gyermekek közül gyámhatósági határozattal nevelésbe vett gyermek

neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

3. A gyermekek közül ..... (név) 18 éven aluli tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos.

4. A háztartásban élő 18 évesnél idősebb tanuló, hallgató vagy súlyosan fogyatékos személy, aki rendszeres jövedelemmel rendelkezik:

neve: .....

mikortól rendelkezik rendszeres jövedelemmel: □□□□ év □□ hó □□ nap

jövedelmének forrása: .....

5. Gyermeknevelési ellátást (családi pótlékot, iskoláztatási támogatást) a II. pontban felsorolt gyermek(ek)

után □□□□ év □□ hó □□ napjától igénylem.

IGÉNYELBÍRÁLÓ SZERV TÖLTI KI!

A nevelési ellátást

..... sz. anyakönyvi kivonat ..... sz. igazolvány

alapján állapítom meg.

Becsatolva ..... tanévről iskolai, az egyedülállóság megállapításához ..... igazolás.

□□□□ év □□ hótól ..... Ft/hó összegű.....

családi pótlékot, iskoláztatási támogatást állapítok meg. Az anyakönyvi kivonatra az ellátás igénylését felvezettem.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

....

igényelbíráló felülvizsgáló

III.

NEVELÉSI ELLÁTÁSBAN (CSALÁDI PÓTLÉKBAN, ISKOLÁZTATÁSI TÁMOGATÁSBAN) RÉSZESÜLŐ BEJELENTÉSI KÖTELEZETTSÉGE

A családi pótlékban vagy iskoláztatási támogatásban részesülő köteles 15 napon belül a folyósító szerv külön felhívása nélkül bejelenteni minden olyan tényt, adatot, amely az ellátásra való jogosultságát vagy az ellátása folyósítását érinti.

Köteles például bejelenteni, ha

— a gyermek elkerül a háztartásból, vagy tanulói jogviszonya megszűnik;
— a nevelési ellátásra jogosító gyermek(ek) a háztartásból kikerül(nek);
— a 18. életévét betöltött tanuló vagy tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek rendszeres jövedelemmel rendelkezik, azaz három egymást követő hónapban a jövedelme a havi legkisebb munkabér összegét meghaladja;
— a felsőfokú tanulmányokat folytató gyermek tanulmányait befejezi, vagy megszakítja;
— az igénylő nevében, lakcímében változás történik vagy egyedülállósága megszűnik;
— az igénylő egybefüggően három hónapot meghaladóan külföldön tartózkodik.

NYILATKOZAT

Kijelentem, hogy az igénybejelentésen feltüntetett adatok a valóságnak megfelelnek, egyben tudomásul veszem azt, hogy köteles vagyok a gyermeknevelési ellátás folyósítását érintő változásokat bejelenteni. Ha a változások bejelentését elmulasztom, az ebből származó jogalap nélküli kifizetés teljes összegét köteles vagyok visszatéríteni.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő saját kezű aláírása

NYILATKOZAT

az együtt élő szülők családi pótlék, iskoláztatási támogatás igényléséhez

Alulírottak kijelentjük, hogy a háztartásunkban eltartott gyermek(ek) után

☐☐☐☐ év ☐☐ hótól

Név: ..... TAJ-szám: ☐☐☐-☐☐☐-☐☐☐

szülő igényli az ellátást.

....
szülők aláírása

– – – – – – – – – – – – – – Itt levágandó! – – – – – – – – – – – – – –

IGAZOLÁS

Az alábbi igazolást az igényelbíráló szerv tölti ki és adja át az igénylőnek.

Ezen igazolás bizonyítja, hogy ..... nevű igénylő a mai napon ..... gyermek(ei) után nevelési ellátást igényelt.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

P. H.

.....
az igényelbíráló szerv által
megbízott felelős személy aláírása

IV.
KITÖLTÉSI ÚTMUTATÓ

Az igénybejelentő lapot egy példányban kell kiállítani. Az igénybejelentő lap benyújtásáról az igényfelvevő szerv igazolást ad ki. Ha postán küldi meg, akkor ajánlott küldeményként adja fel és a feladóvevényt őrizze meg.

Az igénybejelentéssel egyidejűleg a következő okmányokat kell bemutatni, illetőleg benyújtani:

a) a gyermek(ek) eredeti születési anyakönyvi kivonatát;

b) TAJ-számhoz hatósági bizonyítványt;

c) az iskoláztatási támogatás igényléséhez, illetve tanköteles koron túl a tanulói jogviszony igazolásához iskolalátogatási bizonyítványt;

d) ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, a magasabb összegű családi pótlékra való jogosultság igazolásához a betegség jellege szerinti gyermekklinika, kórházi gyermekosztály, szakambulancia, szakgondozó intézmény által kiadott orvosi igazolást;

e) az egyedülállóságot vagy annak minősülést igazoló okiratot.

Az igénybejelentés kérdéseire a megfelelő adatok beírásával vagy a megfelelő válaszok aláhúzásával kell válaszolni!

Az egyes pontok kitöltésére vonatkozó útmutatás

I/2-es ponthoz:

Ha az igénylő a most feltüntetett gyermekre vagy gyermekekre tekintettel előzőleg már részesült családi pótlékban vagy iskoláztatási támogatásban, vagy azt olyan gyermek után igényli, aki után már más személy kapott ellátást, az igényelbíráló szerv a nevelési ellátást akkor állapítja meg, ha az előző folyósító szervtől beszerezte a „Nevelési ellátás folytatólagos igénylésére jogosító igazolvány”-t.

I/4-es ponthoz:

Az egyedülállóság jogcímei:

a) hajadon, nőtlen, özvegy, elvált, házastársától külön él és nincs élettársa;

b) férje, élettársa sorkatonai, polgári szolgálatot teljesít;

c) az igénylő vagy házastársa, élettársa közoktatási intézmény tanulója, felsőoktatási intézmény első oklevelet szerző hallgatója és nincs jövedelme (nem kell figyelembe venni a jövedelmet, ha a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti jövedelme a minimális munkabér összegét nem haladja meg);

d) igénylő vagy házastársa, élettársa vakok személyi járadékában részesül;

e) igénylő vagy házastársa, élettársa rokkantsági nyugdíjas, baleseti rokkantsági nyugdíjas és nyugdíjának összege nem haladja meg a rokkantsági csoportonként megállapított legkisebb rokkantsági nyugdíj összegét és egyéb jövedelme nincs, vagy az kevesebb, mint a munkabér legkisebb összege;

f) igénylő vagy házastársa, élettársa nyugellátásban, átmeneti járadékban részesül és nyugdíjának, járadékának összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegét és egyéb jövedelme nincs, vagy az kevesebb, mint a munkabér legkisebb összege;

g) igénylő vagy házastársa a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és nincs jövedelme, vagy az kevesebb, mint a munkabér legkisebb összege.

II/1-es ponthoz:

A gyermekek neve és adatai után a megfelelő választ kell beírni. Nevelt gyermekként csak a gyámhatósági határozattal nevelésbe adott gyermeket lehet figyelembe venni. Az igényelt ellátás típusának megjelölésénél családi pótlékot vagy iskoláztatási támogatást kell beírni.

II/4-es ponthoz:

Az ellátásra való jogosultság megállapításának szempontjából jövedelemként a személyi jövedelemadó törvény szerinti olyan adóköteles jövedelmet kell figyelembe venni, amelynek havi összege meghaladja a minimális munkabér havi összegét. Rendszeres jövedelemmel akkor rendelkezik a gyermek, ha a jövedelme három egymást követő hónapban meghaladja a minimális munkabér összegét.

III. ponthoz:

Különösen fontos megjegyezni mindazokat az eseteket, amikor a nevelési ellátást igénybe vevő személynek bejelentési kötelezettséget ír elő a jogszabály!

2. számú melléklet a 204/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

[2. számú melléklet a 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelethez]

TERÜLETÁLLAMHÁZTARTÁSHIVATAL

(Területi Államháztartási Közigazgatási és Információs Szolgálat)

Folyósítási törzsszám: □□-□□□□□□-□□-□

Érkezési bélyegző és iktatószám:

BEJELENTÉSAGYERMEKSZÁMVÁLTOZÁSRÓL

(CSALÁDI PÓTLÉK ÉS ISKOLÁZTATÁSI TÁMOGATÁS MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ)

A kitöltési útmutató szerint, személyi igazolvány és hatósági igazolvány, illetőleg bizonyítvány alapján kell kitölteni!

1. Neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

(Asszonyoknál leánykori név is): ..... Szül.: □□□□ év □□ hó □□ nap

Anyja leánykori neve: .....

Házastárs neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

(Asszonyoknál leánykori név is): .....

Állandó lakóhely címe: .....

A folyósítást kérem a ..... címre

vagy ..... pénzintézetnél vezetett

..... számlára.

2. AZ ÚJSZÜLÖTT(EK) VAGY A HÁZTARTÁSBA KERÜLT GYERMEK(EK) ADATAI:

Vezeték- és keresztnév	Igénylőhöz való viszonya	TAJ-száma	Szül. év, hó, nap	Anyja neve	Mikortól került a háztartásba, év, hó, nap	Anyakönyvi kivonat száma

3. A háztartásba került gyermek(ek) közül gyámhatósági határozat alapján nevelésbe vett gyermek(ek) nevei:

.....

.....

4. A háztartásba került 18 éven aluli gyermek(ek) közül tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek(ek) neve(i):

.....

.....

5. A háztartásban élő 18 évesnél idősebb tanuló vagy súlyosan fogyatékos személy, aki rendszeres jövedelemmel rendelkezik:

neve: .....

mikortól rendelkezik rendszeres jövedelemmel: □□□□ év □□ hó □□ nap

jövedelmének forrása: .....

6. Az igénybejelentést megelőzően a háztartásba kerülő gyermeke(i) után családi pótlékban vagy iskoláztatási támogatásban részesülő neve: .....

TAJ-száma: ☐☐☐-☐☐☐-☐☐☐ Szül.: ☐☐☐☐ év ☐☐ hó ☐☐ nap

Anyja neve: .....

Előző folyósító szerv neve: .....

Címe: .....

Utoljára melyik hónapra folyósítottak ellátást: ☐☐☐☐ év ☐☐ hónap

7. Nevelési ellátást (családi pótlékot, iskoláztatási támogatást) a bejelentett gyermek(ek) figyelembevételével: ☐☐☐☐ év ☐☐ hó ☐☐ naptól kérem megállapítani.

8. Amennyiben a gyermek(ek) eltartásában bármilyen változás történne, azt köteles vagyok a változást követő 15 napon belül bejelenteni. Tudomásul veszem, hogy a bejelentés elmulasztása vagy késedelmes teljesítése miatt jogalap nélkül felvett családi pótlékot vagy iskoláztatási támogatást köteles vagyok megtéríteni.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő aláírása

Igazolom, hogy a fenti adatok a valóságnak megfelelnek.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az ügyintéző aláírása

KITÖLTÉSI ÚTMUTATÓ

Ez a nyomtatvány a nevelési ellátáshoz (családi pótlék, iskoláztatási támogatás) korábban benyújtott igénybejelentés módosítására szolgál, azzal együtt értelmezendő.

Az anyasági támogatásra vonatkozó igényt a szülést követő 60 napon belül érvényesítheti (nyújthatja be).

A gyermekszám változás bejelentő lap benyújtásáról az igényfelvevő szerv igazolást ad ki.

A postán benyújtott bejelentő lapról a feladóvevényt őrizze meg.

A háztartásba került gyermekre vonatkozó adatokat

— eredeti születési anyakönyvi kivonattal,

— iskolások esetében iskolalátogatási bizonyítvánnyal,

— tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek egészségi állapotát bizonyító szakirányú orvosi igazolással,

— nevelésbe vett gyermekek esetében gyámhatósági határozattal

kell igazolni.

A háztartásban élő 18 évesnél idősebb gyermek esetében rendszeres jövedelemnek azt a jövedelmet kell tekinteni, amikor a gyermek adóköteles bevétele legalább három egymást követő hónapban meghaladja a legkisebb munkabér havi összegét.

A nyomtatványt a megfelelő adatok beírásával kell kitölteni.

3. számú melléklet a 204/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

[3. számú melléklet a 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelethez]

TERÜLETÁLLAMHÁZTARTÁSHIVATAL

(Területi Államháztartási Közigazgatási és Információs Szolgálat)

Érkezési bélyegző és iktatószám:

I.

IGAZOLÁS

a tankötelezettség kezdetéről

A tanköteles korú gyermekek után járó iskoláztatási támogatás igényléséhez a tanulói viszony létrejöttekor az oktatási intézmény/iskola tölti ki!

A tanuló neve: .....

Születési hely: ..... □□□□ év □□ hó □□ nap

Anyja neve: .....

Lakcíme: □□□□ .....

Az iskola neve: .....

Az iskola címe: □□□□ .....

Nem önkormányzati fenntartású iskola esetén a működési engedély száma: .....

Az engedélyt kiadó önkormányzat neve: .....

A tanuló tankötelezetté vált, és tanulmányait megkezdte: .....

A tankötelezettség megszűnésének várható időpontja: .....

Kelt: .....

P. H.

.....

az iskola igazgatójának aláírása

Az iskoláztatási támogatást igénylő tölti ki!

A támogatást igénylő neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

Lakcíme: □□□□ .....

A gyermek (tanuló) TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

Kelt: .....

.....

az igénylő aláírása

II.
IGAZOLÁS
a tanulói jogviszony fennállásáról

Az igazolást a közoktatási intézmény azok számára adja ki, akik a tankötelezettségük felső korhatárát már betöltötték, de 20 évesnél fiatalabbak, és utánuk iskoláztatási támogatást igényelnek.

A tanulói jogviszony fennállását az iskoláztatási támogatást igénylőnek első ízben akkor kell igazoltatnia, amikor a gyermek életkora szerint már nem tanköteles, ezt követően minden év szeptember 30-ig kell benyújtania az igazolást az ellátást folyósító szervhez.

Figyelem! Az igazolást csak a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény szerinti alap- vagy középfokú oktatási formákban résztvevők számára lehet kiállítani.

A tanuló neve: .....

Születési hely: ..... ☐☐☐☐ év ☐☐ hó ☐☐ nap

Anyja neve: .....

Lakcíme: ☐☐☐☐ .....

Az iskola neve: .....

Az iskola címe: ☐☐☐☐ .....

Nem önkormányzati fenntartású iskola esetén a működési engedély száma: .....

Az engedélyt kiadó önkormányzat neve: .....

Mikor kezdte meg a tanuló az iskolában a tanulmányait: ☐☐☐☐ év ☐☐ hó ☐☐ nap

A tanulói jogviszony megszűnésének várható időpontja: ☐☐☐☐ év ☐☐ hó ☐☐ nap

Ha a tanulói jogviszony szünetel, a szünetelés időtartama: .....

Ha a tanulói jogviszony megszűnt, annak időpontja: ☐☐☐☐ év ☐☐ hó ☐☐ nap

Kelt: .....

P. H.

.....
az iskola igazgatójának aláírása

Az iskoláztatási támogatást igénylő tölti ki!

A támogatást igénylő neve: ..... TAJ-száma: ☐☐☐-☐☐☐-☐☐☐

Lakcíme: ☐☐☐☐ .....

A gyermek (tanuló) TAJ-száma: ☐☐☐-☐☐☐-☐☐☐

Kelt: .....

.....
az igénylő aláírása

4. számú melléklet a 204/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

[4. számú melléklet a 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelethez]

TERÜLETÁLLAMHÁZTARTÁSHIVATAL

(Területi Államháztartási Közigazgatási és Információs Szolgálat)

Folyósítási törzsszám: □□-□□□□□□-□□□-□

Érkezési bélyegző és iktatószám:

CSALÁDIPÓTLÉKIGÉNYLÉS

INTÉZMÉNYI ELHELYEZÉS ESETÉN

I.

IGÉNYLŐRE VONATKOZÓ ADATOK

A vagyonkezelői joggal felruházott gyám, a vagyonkezelői eseti gondnok vagy a szociális intézmény vezetője tölti ki!
A kitöltési útmutató szerint, személyi igazolvány és hatósági igazolvány, illetőleg bizonyítvány alapján kell kitölteni!

1. Igénylő neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

Gyámhatóság kirendelő határozatának vagy az intézményi elhelyezést dokumentáló határozat (ügyirat) száma:

.....

A gyermeket ellátó intézmény neve: .....

A gyermeket ellátó intézmény címe: .....

A gyermeket ellátó intézmény vezetőjének neve: .....

2. Az igénybejelentést megelőzően az intézményben élő gyermek után családi pótlékban vagy iskoláztatási támogatásban részesülő neve: .....

TAJ-száma: □□□-□□□-□□□ ..... Szül.: □□□□ év □□ hó □□ nap

Anyja neve: .....

Előző folyósító szerv neve: .....

Címe: .....

Utoljára melyik hónapra folyósítottak ellátást: □□□□ év □□ hónap

3. Folyósítást kérem ..... címre

..... pénzintézetnél vezetett

..... számlára.

4. A családi pótlékot a II. pontban nevezett gyermek után: □□□□ év □□ hó □□ napjától igénylem.

II.

GYERMEKRE VONATKOZÓ ADATOK

Gyermek neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

Anyja neve: .....

Tartósan beteg, súlyosan fogyatékos: igen — nem

Az intézményben tartózkodás kezdetének időpontja: □□□□ év □□ hó □□ nap

NYILATKOZAT

Kijelentem, hogy az igénybejelentésen feltüntetett adatok a valóságnak megfelelnek, egyben tudomásul veszem azt, hogy köteles vagyok a családi pótlék folyósítását érintő változásokat bejelenteni. Ha a változások bejelentését elmulasztom, az ebből származó jogalap nélküli kifizetés teljes összegének visszatérítésével kapcsolatos jogkövetkezményeket magamra nézve elismerem.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő saját kezű aláírása

IGÉNYELBÍRÁLÓ SZERV TÖLTI KI!

A családi pótlékot: .....
..... számú gyámhatósági határozat, illetve az intézményi elhelyezést dokumentáló ügyirat
..... számú személyi igazolvány alapján állapítom meg.
Becsatolva ..... által kiállított magasabb összegű családi pótlékra jogosító orvosi igazolás.
☐☐☐☐ év ☐☐ hótól .....Ft/hó összegű családi pótlékot állapítok meg.

KITÖLTÉSI ÚTMUTATÓ

Ez a nyomtatvány az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, gyermekotthonban elhelyezett, javítóintézetben nevelt, büntetés-végrehajtási intézetben élő vagy szociális intézménybe beutalt személy után járó családi pótlék igénylésére szolgál. Minden esetben a gyám, vagy a vagyonkezelői eseti gondnok, vagy szociális intézmény vezetője tölti ki.

Ha a családi pótlékot igénylő személy egyidejűleg több gyermek után is jogosult a családi pótlékra, azt minden gyermek után külön kell az adatlap kitöltésével igényelni.

Az igénybejelentés kérdéseire a megfelelő adatok beírásával, vagy a megfelelő adatok aláhúzásával kell válaszolni.

A családi pótlékot igénylő lapot egy példányban kell kitölteni. Ha az igénylőlapot postán küldi meg, akkor őrizze meg a feladóvevényt, ha személyesen nyújtja be, saját példányán igazoltassa az átvételt.

Ha az igénylő olyan gyermek után igényli a családi pótlékot, aki után már más személy kapott családi pótlékot vagy iskoláztatási támogatást, az igényelbíráló szerv a nevelési ellátást akkor állapítja meg, ha az előző folyósító szervtől beszerezte a „Nevelési ellátás folytatólagos igénylésére jogosító igazolvány’’-t.

Ha a gyámnak, illetve eseti gondnoknak a gyámhatóság által elrendelt megbízása lejár, vagy az intézményi elhelyezés megszűnik, köteles azt a családi pótlékot folyósító szervnek 15 napon belül bejelenteni.

5. számú melléklet a 204/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

[5. számú melléklet a 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelethez]

TERÜLETI ÁLLAMHÁZTARTÁSI HIVATAL

(Területi Államháztartási Közigazgatási és Információs Szolgálat)

Folyósítási törzsszám: □□-□□□□□□-□□□-□

Érkezési bélyegző és iktatószám:

IGÉNYBEJELENTÉS GYERMEKGONDOZÁSI SEGÉLYRE

I.

IGÉNYLŐRE VONATKOZÓ ADATOK

A kitöltési útmutató szerint, személyi igazolvány és hatósági igazolvány, illetőleg bizonyítvány alapján kell kitölteni!

1. Igénylő neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

(Asszonyoknál leánykori név is): ..... Szül.: □□□□ év □□ hó □□ nap

Anyja leánykori neve: .....

Házastárs neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

(Asszonyoknál leánykori név is): .....

Állandó lakóhely címe: .....

A folyósítást kérem: ..... címre

..... pénzintézetnél vezetett

..... számlára.

2. Tagja-e valamelyik nyugdíjpénztárnak? igen* — nem

*Magánnyugdíjpénztár neve: .....

Magánnyugdíjpénztár címe: .....

Magánnyugdíjpénztár azonosítója: .....

3. A gyermekgondozási segély folyósítását □□□□ év □□ hó □□ napjától igénylem.

4. A gyermekgondozási segély igénylését megelőzően folytatott-e keresőtevékenységet:

igen* — nem

A keresőtevékenység típusa*: alkalmazott — egyéni vagy társas vállalkozó — egyéb

Foglalkoztató neve: .....

.....

5. Munkaviszonyát, vállalkozását, egyéb keresőtevékenységét megszüntette-e: igen — nem*

*Igényelt-e fizetés nélküli szabadságot: igen — nem

6. Jelenleg részesül-e alábbi ellátások valamelyikében?

— táppénz (baleseti táppénz): igen — nem

— terhességi-gyermekágyi segély: igen* — nem

— gyermekgondozási díj: igen* — nem

— gyermekgondozási segély: igen* — nem

— gyermeknevelési támogatás: igen* — nem

* Ha gyermeke(i) után részesül(t) a fenti ellátásban, melyik gyermek után: .....

Folyósító szerv: .....

Cst. 40. r.sz.

II.
GYERMEKEKRE VONATKOZÓ ADATOK

A gyermekgondozási segély folyósítását az alább felsorolt gyermek(ek)re tekintettel kérem:

A gyermek				Igénylőnek saját gyermeke, nevelt gyermeke, házastársa gyermeke	Mióta van a háztartásában év, hó, nap
családi és utóneve	szül. év, hó, nap	TAJ-száma	anyjának leánykori neve		

III.
JOGOSULTSÁG MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NYILATKOZAT

1. *Kijelentem, hogy*

— a gyermekgondozási segély folyósítása alatt keresőtevékenységet a gyermek másfél éves korának betöltéséig nem folytatok;

— a gyermekgondozási segély folyósítása alatt a gyermek másfél éves kora után keresőtevékenységet a vonatkozó rendelkezésben előírt korlátozások szerint végzek (lásd útmutató);

— a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. §-a (1) bekezdésének *i)* pontjában említett rendszeres pénzellátásban nem részesülök (lásd útmutató);

— a gyermekem, gyermekeim után házastársam vagy más személy gyermekgondozási segélyben vagy gyermek-nevelési támogatásban nem részesül.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő aláírása

2. *Nyilatkozat a vállalkozás keretében személyes közreműködéssel járó keresőtevékenység felfüggesztéséről*

A vállalkozás megnevezése: .....

A vállalkozás székhelye: .....

A vállalkozási engedély száma, cégbejegyzés száma: .....

Társadalombiztosítási folyószámlaszám (törzsszám): .....

Társas vállalkozás adószáma: ☐☐☐☐☐☐☐☐-☐-☐☐

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a gyermekgondozási segély folyósítása alatt a gyermek másfél éves korának betöltéséig vállalkozásomban személyes közreműködéssel járó keresőtevékenységet nem folytatok.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő aláírása

3. A gyermekgondozási segélyben részesülő köteles 15 napon belül az illetékes folyósító szerv külön felhívása nélkül bejelenteni minden olyan tényt, adatot, amely az ellátásra való jogosultságát vagy az ellátás folyósítását érinti.

Köteles bejelenteni például, ha

— a gyermekgondozási segély folyósítása alatt újabb gyermeke születik;
— a gyermekgondozási segélyre jogosító gyermek(ek) a háztartásból kikerül(nek);
— a gyermek(ek) napközbeni (óvodai, bölcsődei, napközi otthoni) ellátásban részesül(nek), kivéve, ha a szülő felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója, vagy a szülő keresőtevékenységet végez, vagy a gyermek(ek) iskola-előkészítésben vagy gyógypedagógiai fejlesztésben részesül(nek);
— az ellátást igénylő egybefüggően három hónapot meghaladó időtartamban külföldön tartózkodik;
— a szülő ismét folytatja (teljes munkaidőben) a keresőtevékenységét.

NYILATKOZAT

Kijelentem, hogy az igénybejelentésen feltüntetett adatok a valóságnak megfelelnek, egyben tudomásul veszem azt, hogy köteles vagyok a gyermekgondozási segély folyósítását érintő változásokat bejelenteni.
Ha a változások bejelentését elmulasztom, az ebből származó jogalap nélküli kifizetés teljes összegét köteles vagyok visszatéríteni.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő aláírása

IGÉNYELBÍRÁLÓ SZERV TÖLTI KI!

A gyermekgondozási segélyt ..... számú anyakönyvi kivonat(ok) ..... számú gyermekgondozási segély folytatólagos igénylésére jogosító igazolvány alapján állapítom meg.

Becsatolva ..... igazolás.

☐☐☐☐ év ☐☐ hó ☐☐ napjától gyermekgondozási segélyt megállapítottam.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

....
igényelbíráló felülvizsgáló

– Itt levágandó! –

IGAZOLÁS

Az alábbi igazolást az igényelbíráló szerv tölti ki és adja át az igénylőnek.

Igazolom, hogy ..... nevű igénylő a mai napon ..... nevű gyermeke után gyermekgondozási segélyt igényelt.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

P. H.

.....
az igényelbíráló szerv által
megbízott felelős személy aláírása

IV.
KITÖLTÉSI ÚTMUTATÓ

Az igénybejelentéssel egyidejűleg a következő okmányokat kell bemutatni, illetőleg benyújtani:

— a gyermek(ek) eredeti születési anyakönyvi kivonatát;
— ha a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermekre tekintettel kéri a gyermekgondozási segély megállapítását, akkor a betegség jellege szerinti gyermekklinika, kórházi gyermekosztály, szakambulancia, szakgondozó intézmény által kiadott orvosi igazolást;
— ha az igénylő állami gondoskodás alatt álló gyermeket nevelőszülőként nevel, a gyámhatóság határozatát a gyermek elhelyezéséről;
— ha az igénylő gyám, akkor a gyámhatóság határozatát a gyám kirendeléséről;
— az igénylő és gyermek(ek) TAJ-számához a hatósági bizonyítványt.

Az egyes pontok kitöltésére vonatkozó útmutatás

Ahol a nyomtatvány több választ kínál fel, a helyes választ aláhúzással kell kijelölni.

I/4-es ponthoz:

— az „alkalmazott” szót azoknak kell aláhúzniuk, akik munkaviszonyban, közalkalmazotti, köztisztviselői, illetőleg munkaviszony jellegű egyéb jogviszonyban, illetve szolgálati viszonyban álltak vagy állnak jelenleg is;
— egyéni vagy társas vállalkozónak az a személy minősül, aki vállalkozói engedély birtokában folytat keresőtevékenységet;
— az egyéb kategóriába sorolandók például az őstermelők, a segítő családtagok, a megbízással foglalkoztatottak stb.

I/5-ös ponthoz:

Az alkalmazásban állóknál a gyermekgondozási segélyre való jogosultság megállapításának feltétele a fizetés nélküli szabadság igénybevétele. A gyermek másfél éves koráig sem az alkalmazásban álló személy, sem a vállalkozó, sem az egyéb kategóriába tartozó igénylő nem folytathat keresőtevékenységet. A legkisebb gyermek másfél éves korát követően a gyermekgondozási segélyt igénybevevő legfeljebb napi 4 órát tölthet keresőtevékenységgel. A 4-es pontot ezen jogszabályi előírások ismeretében kell kitölteni, valamint e jogszabályok tudomásulvételéről a III. pontban foglaltak szerint nyilatkozni kell. Gyermekgondozási segélyre nem jogosultak azok a személyek, akik rendszeres pénzbeli ellátásban részesülnek.

I/6-os ponthoz:

Ha az igénylő a jogosultság szempontjából figyelembe vehető gyermek(ek)re tekintettel előzőleg már részesült ellátásban, vagy a gyermek(ek) után már más személy kapott ellátást, az igényelbíráló szerv a gyermekgondozási segélyt akkor állapítja meg, ha az előző folyósító szervtől beszerezte a „Gyermekgondozási támogatás folytatólagos igénylésére jogosító igazolvány’’-t.

III. ponthoz:

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. §-a (1) bekezdésének *i)* pontja értelmében rendszeres pénzellátások:

a táppénz, a terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, az öregségi nyugdíj, a rokkantsági nyugdíj, az öregségi, a munkaképtelenségi és az özvegyi járadék, a növelt összegű is, az özvegyi nyugdíj — kivéve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat, továbbá a házastársa jogán legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó személy özvegyi nyugdíját —, a baleseti táppénz, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a hozzátartozói baleseti nyugellátás, az 1991. évi IV. törvény (Flt.) alapján folyósított pénzbeli ellátás, az átmeneti járadék, a rendszeres szociális járadék, a bányászok egészségkárosodási járadéka, a rokkantsági járadék, a hadigondozottak és nemzeti gondozottak pénzbeli ellátása, a gyermeknevelési támogatás, az időskorúak járadéka, a munkanélküliek jövedelempótló támogatása, a rendszeres szociális segély, az ápolási díj, a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlék.

6. számú melléklet a 204/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

[6. számú melléklet a 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelethez]

TERÜLETI ÁLLAMHÁZTARTÁSI HIVATAL
(Területi Államháztartási Közigazgatási és Információs Szolgálat)

Folyósítási törzsszám: □□-□□□□□□-□□□-□

Érkezési bélyegző és iktatószám:

IGÉNYBEJELENTÉS GYERMEKNEVELÉSI TÁMOGATÁSRA

I.
IGÉNYLŐRE VONATKOZÓ ADATOK

A kitöltési útmutató szerint, személyi igazolvány és hatósági igazolvány, illetőleg bizonyítvány alapján kell kitölteni!

1. Igénylő neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□
(Asszonyoknál leánykori név is): ..... Szül.: □□□□ év □□ hó □□ nap
Anyja leánykori neve: .....
Házastárs neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□
(Asszonyoknál leánykori név is): .....
Állandó lakóhely címe: .....
A folyósítást kérem: ..... címre
..... pénzintézetnél vezetett
..... számlára.

2. Tagja-e valamelyik nyugdíjpénztárnak? igen* nem
*Magánnyugdíjpénztár neve: .....
Magánnyugdíjpénztár címe: .....
Magánnyugdíjpénztár azonosítója: .....

3. A gyermeknevelési támogatás folyósítását □□□□ év □□ hó □□ napjától igénylem.

4. A gyermeknevelési támogatás igénylését megelőzően folytatott-e keresőtevékenységet:
igen* — nem
A keresőtevékenység típusa*: alkalmazott — egyéni vagy társas vállalkozó — egyéb
Foglalkoztató neve: .....
Címe: .....

5. Munkaviszonyát, vállalkozását, egyéb keresőtevékenységét megszüntette-e: igen — nem*
*Igényelt-e fizetés nélküli szabadságot: igen — nem

6. Jelenleg részesül-e alábbi ellátások valamelyikében?
— táppénz (baleseti táppénz): igen — nem
— terhességi-gyermekágyi segély: igen* — nem
— gyermekgondozási díj: igen* — nem
— gyermekgondozási segély: igen* — nem
— gyermeknevelési támogatás: igen* — nem
* Ha gyermeke(i) után részesül(t) a fenti ellátásban, melyik gyermek után: .....
Folyósító szerv: .....

Cst. 40/A. r.sz.

II.
GYERMEKEKRE VONATKOZÓ ADATOK

A gyermeknevelési támogatás folyósítását az alább felsorolt gyermek(ek)re tekintettel kérem:

A gyermek				Igénylőnek saját gyermeke, nevelt gyermeke, házastársa gyermeke	Mióta van háztartásá - ban, év, hó, nap
családi és utóneve	szül. év, hó, nap	TAJ-száma	anyjának leánykori neve		

III.
JOGOSULTSÁG MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NYILATKOZAT

1. *Kijelentem, hogy*

— a gyermeknevelési támogatás folyósítása alatt keresőtevékenységet a vonatkozó rendelkezésben előírt korlátozások szerint végzek (lásd útmutató);

— a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. §-a (1) bekezdésének *i)* pontjában említett rendszeres pénzellátásban nem részesülök (lásd útmutató);

— a gyermekem, gyermekeim után házastársam vagy más személy gyermekgondozási segélyben vagy gyermeknevelési támogatásban nem részesül.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő aláírása

2. *Nyilatkozat a vállalkozás keretében személyes közreműködéssel járó keresőtevékenység felfüggesztéséről*

A vállalkozás megnevezése: .....

A vállalkozás székhelye: .....

A vállalkozási engedély száma, cégbejegyzés száma: .....

Társadalombiztosítási folyószámlaszám (törzsszám): .....

Társas vállalkozás adószáma: v □□□□□□□-□-□□

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a gyermeknevelési támogatás folyósítása alatt vállalkozásomban személyes közreműködéssel járó keresőtevékenységet időbeli korlátozás nélkül csak otthon folytatok.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő aláírása

3. A gyermeknevelési támogatásban részesülő köteles 15 napon belül az illetékes folyósító szerv külön felhívása nélkül bejelenteni minden olyan tényt, adatot, amely az ellátásra való jogosultságát vagy az ellátás folyósítását érinti.

Köteles bejelenteni például, ha
— a gyermeknevelési támogatás folyósítása alatt újabb gyermek születik;
— a gyermeknevelési támogatásra jogosító gyermek(ek) a háztartásából kikerül(nek);
— a gyermek(ek) napközbeni (óvodai, bölcsődei, napközi otthoni) ellátásban részesül(nek), kivéve, ha a szülő felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója, vagy a szülő keresőtevékenységet végez, vagy a gyermek(ek) iskola-előkészítésben vagy gyógypedagógiai fejlesztésben részesül(nek);
— az ellátást igénylő egybefüggően három hónapot meghaladó időtartamban külföldön tartózkodik;
— a szülő ismét folytatja (teljes munkaidőben) a keresőtevékenységét.

NYILATKOZAT

Kijelentem, hogy az igénybejelentésen feltüntetett adatok a valóságnak megfelelnek, egyben tudomásul veszem azt, hogy köteles vagyok a gyermeknevelési támogatás folyósítását érintő változásokat bejelenteni.
Ha a változások bejelentését elmulasztom, az ebből származó jogalap nélküli kifizetés teljes összegét köteles vagyok visszatéríteni.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

.....
az igénylő aláírása

IGÉNYELBÍRÁLÓ SZERV TÖLTI KI!

A gyermeknevelési támogatást ..... számú anyakönyvi kivonat(ok) ..... gyermeknevelési támogatás folytatólagos igénylésére jogosító igazolvány alapján állapítom meg.

Becsatolva ..... igazolás.

☐☐☐☐ év ☐☐ hó ☐☐ napjától gyermeknevelési támogatást megállapítottam.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

....
igényelbíráló felülvizsgáló

– Itt levágandó! –

IGAZOLÁS

Az alábbi igazolást az igényelbíráló szerv tölti ki és adja át az igénylőnek.

Igazolom, hogy ..... nevű igénylő a mai napon ..... nevű gyermeke után gyermeknevelési támogatást igényelt.

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

P. H.

.....
az igényelbíráló szerv által
megbízott felelős személy aláírása

IV.

KITÖLTÉSI ÚTMUTATÓ

Az igénybejelentéssel egyidejűleg a következő okmányokat kell bemutatni, illetőleg benyújtani:

— a gyermek(ek) eredeti születési anyakönyvi kivonatát;
— ha az igénylő állami gondoskodás alatt álló gyermeket nevelőszülőként nevel, a gyámhatóság határozatát a gyermek elhelyezéséről;
— ha az igénylő gyám, akkor a gyámhatóság határozatát a gyám kirendeléséről;
— az igénylő és gyermek(ek) TAJ-számához a hatósági bizonyítványt.

Az egyes pontok kitöltésére vonatkozó útmutatás

Ahol a nyomtatvány több választ kínál fel, a helyes választ aláhúzással kell kijelölni.

I/4-es ponthoz:
— az „alkalmazott” szót azoknak kell aláhúzniuk, akik munkaviszonyban, közalkalmazotti, köztisztviselői, illetőleg munkaviszony jellegű egyéb jogviszonyban, illetve szolgálati viszonyban álltak vagy állnak jelenleg is;
— egyéni vagy társas vállalkozónak az a személy minősül, aki vállalkozói engedély birtokában folytat keresőtevékenységet;
— az egyéb kategóriába sorolandók például az őstermelők, a segítő családtagok, a megbízással foglalkoztatottak stb.

I/5-ös ponthoz:
Az alkalmazásban állóknál a gyermeknevelési támogatásra való jogosultság megállapításának feltétele a fizetés nélküli szabadság igénybevétele. A gyermeknevelési támogatást igénybevevő legfeljebb napi 4 órát tölthet keresőtevékenységgel, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés otthonában történik. A 4-es pontot ezen jogszabályi előírások ismeretében kell kitölteni, valamint e jogszabályok tudomásulvételéről a III. pontban foglaltak szerint nyilatkozni kell. A gyermeknevelési támogatásra nem jogosultak azok a személyek, akik rendszeres pénzbeli ellátásban részesülnek.

I/6-os ponthoz:
Ha az igénylő a jogosultság szempontjából figyelembe vehető gyermek(ek)re tekintettel előzőleg már részesült ellátásban, vagy a gyermek(ek) után már más személy kapott ellátást, az igényelbíráló szerv a gyermeknevelési támogatást akkor állapítja meg, ha az előző folyósító szervtől beszerezte a „Gyermekgondozási támogatás folytatólagos igénylésére jogosító igazolvány”-t.

III. ponthoz:
A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. §-a (1) bekezdésének *i)* pontja értelmében rendszeres pénzellátások:
a táppénz, a terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, az öregségi nyugdíj, a rokkantsági nyugdíj, az öregségi, a munkaképtelenségi és az özvegyi járadék, a növelt összegű is, az özvegyi nyugdíj — kivéve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat, továbbá a házastársa jogán legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó személy özvegyi nyugdíját —, a baleseti táppénz, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a hozzátartozói baleseti nyugellátás, az 1991. évi IV. törvény (Flt.) alapján folyósított pénzbeli ellátás, az átmeneti járadék, a rendszeres szociális járadék, a bányászok egészségkárosodási járadéka, a rokkantsági járadék, a hadigondozottak és nemzeti gondozottak pénzbeli ellátása, a gyermekgondozási segély, az időskorúak járadéka, a munkanélküliek jövedelempótló támogatása, a rendszeres szociális segély, az ápolási díj, a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlék.

7. számú melléklet a 204/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

[7. számú melléklet a 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelethez]

TERÜLETI ÁLLAMHÁZTARTÁSI HIVATAL

(Területi Államháztartási Közigazgatási és Információs Szolgálat)

Folyósítási törzsszám: □□-□□□□□□-□□□-□

Érkezési bélyegző és iktatószám:

IGÉNYBEJELENTÉS

ANYASÁGI TÁMOGATÁS

A kitöltési útmutató szerint, személyi igazolvány és hatósági igazolvány, illetőleg bizonyítvány alapján kell kitölteni!

1. Igénylő neve: ..... TAJ-száma: □□□-□□□-□□□

(Asszonyoknál leánykori név is): ..... Szül.: □□□□ év □□ hó □□ nap

Anyja leánykori neve: .....

Állandó lakóhely címe: .....

Anyasági támogatást igénylek a

□□□□ év □□ hó □□ nap született ..... nevű

□□□□ év □□ hó □□ nap született ..... nevű

□□□□ év □□ hó □□ nap született ..... nevű

gyermek(ek) után.

Anyasági támogatást igénylő személy: vér szerinti szülő — örökbefogadó szülő — gyám

Az anyasági támogatás fizetését

a ..... címre

vagy: ..... pénzintézetnél vezetett

..... számlára

.....

az igénylő aláírása

Az anyasági támogatás csak akkor fizethető ki, ha az igénybejelentéssel egyidejűleg az útmutatóban szereplő okmányokat is bemutatja.

IGÉNYELBÍRÁLÓ SZERV TÖLTI KI!

A jogosultság igazolására bemutatva:

— a gyermek(ek) ..... számú születési anyakönyvi kivonata,

— egyéb okmány megnevezése, száma: .....

Az anyasági támogatás kifizethető: igen — nem

Ha nem, akkor az igénylő pótlólag a következő iratok benyújtására lett felszólítva: .....

.....

Kelt: ..... év ..... hó ..... nap

..... igényelbíráló

..... felülvizsgáló

Cst. 50. r.sz.

KITÖLTÉSI ÚTMUTATÓ

Az anyasági támogatás igénybejelentésére vonatkozó nyomtatványt egy példányban kell kitölteni. Az igénybejelentő lap benyújtásáról az igényfelvevő szerv igazolást ad ki, ha postán küldi meg, az ajánlott küldemény feladóvevényét a kifizetés teljesítéséig őrizze meg.

Az anyasági támogatás igénybevételéhez az alábbi dokumentumokat kell bemutatni, illetve benyújtani:

— a gyermek(ek) eredeti születési anyakönyvi kivonatát;

— a gyermek örökbefogadása esetén az örökbefogadás engedélyezéséről szóló jogerős határozatot;

— ha az anyasági ellátást a gyám igényli, a gyámhatóság jogerős határozatát arról, hogy a gyermek a gyám gondozásába került;

— ha a vérszerinti anya meghal, az anyasági támogatást igénylő apának, illetve annak, aki a gyermek gondozását ellátja, be kell mutatnia az anya halotti bizonyítványát;

— terhesgondozást végző orvos igazolását.

A nyomtatványt a hiányzó adatok beírásával vagy a megfelelő válasz aláhúzásával történő kiválasztással kell kitölteni.

A Kormány 205/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladatairól és hatásköréről szóló 155/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladatairól és hatásköréről szóló 155/1998. (IX. 30.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: R.) a következők szerint módosítja:

1. §

Az R. 3. §-a a következő *i)* ponttal egészül ki, és a jelenlegi *i)—k)* pontok megjelölése *j)—l)* pontokra módosul:

(A miniszter)

„*l)* létrehozza és irányítja a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium szervezetén belül a SAPARD Hivatalt (a továbbiakban: Hivatal); biztosítja a Hivatal működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket, hogy a Hivatal működése során megfeleljen a SAPARD Ügynökséggel szemben támasztott EU követelményeknek és a hazai jogszabályok előírásainak; ellátja az Irányító Hatóság feladatait, továbbá a SAPARD Programmal kapcsolatos egyéb, a Kormány által a miniszterhez utalt feladatokat; a Kormány utólagos jóváhagyása mellett a pénzügyminiszterrel, valamint a PHARE programok koordinációjáért felelős tárca nélküli miniszterrel együtt aláírja a SAPARD támogatás igénybevételéről, folyósításának feltételeiről szóló éves és többéves megállapodásokat.”

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

A Kormány 206/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a súlyos fogyatékosság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) 30. §-a (1) bekezdésének *a)* és *b)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

(1) A súlyos fogyatékosság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 10 §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Amennyiben az igénylő az igénybejelentés szerint az (1) bekezdésben foglalt ellátás(ok)ban részesül, a TÁH — a súlyos fogyatékosság fennállása esetén — a minősítés eredményéről a fogyatékossági támogatás várható összegének megjelölésével tájékoztatja az igénylőt. A tájékoztatással egyidejűleg a TÁH a 4. számú melléklet szerinti nyilatkozat megküldésével felhívja az igénylő figyelmét arra, hogy a fogyatékossági támogatásra irányuló igény fenntartásáról — a megjelölt határidőn belül — nyilatkozzon.”

(2) Az R. 10. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A TÁH a 4. számú mellékletben foglalt nyilatkozatot megküldi az egyéb ellátást folyósító szervnek azzal, hogy az ellátás folyósítását haladéktalanul szüntesse meg, és a megszüntetés napjáról tájékoztassa a TÁH-t. Ilyen esetben a TÁH a fogyatékossági támogatásra való jogosultságot az egyéb ellátás folyósításának megszüntetését követő hónap első napjától állapítja meg.”

2. §

Az R. 2. számú melléklete helyébe e rendelet *1. számú melléklete* lép, egyidejűleg az R. kiegészül az — e rendelet *2. számú mellékletében* foglalt — 4. számú melléklettel.

3. §

(1) Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg az R. 4. §-a (2) bekezdésében a „megyei, fővárosi egészségbiztosítási pénztárnál (a továbbiakban: MEP)'' szövegrész helyébe a „Területi Államháztartási Hivatalnál (a továbbiakban: TÁH)'' szövegrész, 8. §-ának (1) bekezdésében a „MEP-től'' helyébe a „TÁH-tól'', (4) bekezdésében a „MEP-et'' helyébe a „TÁH-t", 11. §-ának (1) bekezdésében, 12. §-ának (1)—(2) bekezdésében, 13. §-ának (2) bekezdésében, 14. §-ának (2) bekezdésében, 15. §-ában, 16. §-ának (1) bekezdésében, 19. §-ában a „MEP'' helyébe a „TÁH'' jelölés, 16. §-ának (1) bekezdésében és 17. §-ának (1) bekezdésében a „MEP-nek'' helyébe a „TÁH-nak'' szövegrész, 16. §-ának (1)—(2) bekezdésében a „MEP-hez'' helyébe a „TÁH-hoz'' szövegrész, 18. §-ában „az Országos Egészségbiztosítási Pénztár'' helyébe „a TÁH'' szövegrész lép.

(3) Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár, valamint fővárosi és megyei igazgatási szervei a fogyatékossági támogatás iránt 2001. január 1-jét megelőzően benyújtott, és

a) az Országos Orvosszakértői Intézetnek (a továbbiakban: OOSZI) még meg nem küldött,

b) az OOSZI-nak szakértői véleményezésre megküldött,

c) az OOSZI által véleményezett, de még el nem bírált,

d) határozattal elbírált

ügyek iratanyagát az *a)—d)* pontok szerint csoportosítva, 2001. január 15-ig átadják az illetékes TÁH igazgatónak.

(4) A TÁH a fogyatékossági támogatás iránti igény fenntartásáról nyilatkoztatja azt az igénylőt, aki az egyéb ellátás folyósításának megszüntetését 2000. szeptember 1-je és december 31-e között a fogyatékossági támogatásra való jogosultságának megállapítása miatt kérte.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet a 206/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„2. számú melléklet a 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelethez

IGÉNYBEJELENTÉS
fogyatékossági támogatásra

TERÜLETI (PEST MEGYEI)
ÁLLAMHÁZTARTÁSI
HIVATAL

Érkezett:
Iktatószám:

.....

Folyósítási törzsszám:

Alulírott igénylő

— fogyatékossági támogatás megállapítását,

— állapotrosszabbodásom miatt a támogatás mértékének módosítását igénylem az alábbiakban közölt adatok és nyilatkozat, a mellékletként csatolt orvosi beutaló, valamint a fogyatékosságot igazoló orvosi dokumentáció alapján.*

I.

Az igénylőre vonatkozó adatok

1. Az igénylő neve: .....

Leánykori neve: .....

Anyja neve: .....

Születési helye, ideje: .....

TAJ-száma: ☐☐☐—☐☐☐—☐☐☐

2. Lakóhelye: .....

Tartózkodási helye: .....

3. Gondnok neve, címe: .....

4. A fogyatékossági támogatás folyósítását

lakóhelyemre: .....

tartózkodási helyemre: .....

bankszámlámra: .....

(bankszámlaszám: .....

számlavezető bank:) .....

kérem.

* A megfelelő rész aláhúzandó.

II.

Az igénylő nyilatkozata

Kijelentem, hogy

vakok személyi járadékában*

— részesülök (folyósítási törzsszám: .....),

— nem részesülök;

magasabb összegű családi pótlékban*

— részesülök,

— nem részesülök.

A magasabb összegű családi pótlékot ..... szerv, ... számon, ... kezéhez folyósítja.

Tudomásul veszem, hogy a körülményeimben bekövetkezett olyan változásokat, amelyek a támogatásra való jogosultságot vagy annak folyósítását befolyásolják, köteles vagyok a folyósító szervnek 15 napon belül bejelenteni (így például: állapotjavulást, egybefüggően három hónapot meghaladó külföldi tartózkodást, lakcímváltozást).

Kiállítás helye, kelte: .....

.....

aláírás

* A megfelelő rész aláhúzandó.''

2. számú melléklet a 206/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„4. számú melléklet a 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelethez

Nyilatkozat
a fogyatékossági támogatás igénybevételéhez

Iktatószám:

Alulírott nyilatkozom, hogy a fogyatékossági támogatásra való jogosultságom megállapításával egyidejűleg a

— vakok személyi járadékára*,

— magasabb összegű családi pótlékra*

való jogosultságomról lemondok, ezen ellátások megszüntetését

— 2001. július 1-jétől,*

— a fogyatékossági támogatás folyósításának kezdő időpontjától*

kérem.

Kiállítás helye, kelte: .....

.....
aláírás

* A megfelelő rész aláhúzandó.''

A Kormány 207/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról rendelkező 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet módosításáról

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 83. §-ának (2) bekezdése alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Eb.tv.) végrehajtásáról rendelkező 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) a következő 11/A. §-sal egészül ki:

„11/A. § A kísérő jogosult a kísérettel kapcsolatban felmerült utazási költségei (oda- és visszaút) — a helyi közlekedési eszköz igénybevételéhez kapcsolódó költségek kivételével — megtérítésére.''

2. §

Az R. a következő 25/A. §-sal egészül ki:

„25/A. § Az Eb.tv. 39. §-ában említett választás esetén, a választott ellátás iránti igényt az Eb.tv. 62. §-a, családtámogatási ellátás választása esetén a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 35. §-a szerint illetékes szervhez kell benyújtani a folyósítás alatt álló ellátás beszüntetésére vonatkozó kérelemmel együtt. A választott újabb ellátás az igény írásban történő benyújtása napjától folyósítható. Ha a beszüntetni kért ellátás, illetőleg a választott ellátás folyósítására más szerv illetékes, az ellátás beszüntetésére vonatkozó kérelmet a választott ellátásra irányuló igény elbírálásával egyidejűleg 3 munkanapon belül az illetékes szervhez kell továbbítani.''

3. §

Az R. 26. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„26. § (1) Az Eb.tv. 42. § (3) bekezdésében, valamint a 42/D. § (3) bekezdésében említett tényleges jövedelem, illetőleg szerződés szerinti jövedelem megállapításánál az R. 31. § (5)—(7) bekezdését kell alkalmazni.

(2) Annak, aki munkanélküli ellátás folyósításának szünetelése alatt, vagy az ellátás megszűnését követő 42 napon belül szül, és tényleges jövedelemmel nem rendelkezik, a terhességi-gyermekágyi segély, illetőleg a gyermekgondozási díj összegét a 42. § (3) bekezdése szerint kell megállapítani, azonban az ellátás alapja nem haladhatja meg a munkanélküli ellátás alapját képező átlagkereset harmincad részét.''

4. §

Az R. 26/A. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A gyermekgondozási díjra — ha jogszabály eltérően nem rendelkezik — a táppénzre vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.''

5. §

Az R. 26/B. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„26/B. § A gyermekgondozási díj legmagasabb naptári napi összegét az Eb.tv. 42/D. § (1) bekezdésében meghatározott összeg harmincad részében kell megállapítani.''

6. §

Az R. 26/C. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„26/C. § A bedolgozó részére terhességi-gyermekágyi segélyt vagy gyermekgondozási díjat nem lehet folyósítani addig, amíg a feldolgozásra átvett anyagot vissza nem adta.”

7. §

Az R. 29. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Annak a biztosítottnak, akinek biztosítási ideje a végkielégítés miatt hosszabbodott meg, táppénz csak a meghosszabbított idő lejártát követő naptól jár.”

8. §

Az R. 31. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„31. § (1) A naptári napi átlagjövedelem kiszámításához az Eb.tv. 48. § (2), illetőleg (3) bekezdésében említett időszak alatt végzett munkáért kifizetett (elszámolt) jövedelmet el kell osztani ebben az időszakban biztosításban töltött napoknak a (4) bekezdésben megjelölt napokkal csökkentett számával (osztószám). Ha a táppénz alapját a 48. § (2) bekezdése alapján kell megállapítani a december hónapban végzett munkáért járó munkabért (díjazást) abban az esetben is figyelembe kell venni, ha azt a következő év januárjában fizetik ki.

(2) Az osztószám megállapításánál biztosításban töltött napokat csökkenteni kell

a) a táppénz, baleseti táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj és a gyermekgondozási segély folyósítása,

b) a sorkatonai (polgári) szolgálat,

c) a háromévesnél fiatalabb gyermek gondozása, valamint a tizenkét évesnél fiatalabb beteg gyermek, otthoni ápolása címén igénybe vett fizetés nélküli szabadság

időtartama naptári napjainak számával.

(3) Az Eb.tv. 48. § (4)—(5) bekezdésében említett tényleges jövedelem megállapításánál az irányadó időszak alatt elért jövedelmet el kell osztani az osztószámmal. Ha a biztosított az irányadó időszakban 6 napnál kevesebb munkanapra részesült jövedelemben, úgy a ténylegesen elért jövedelmet — heti 5 munkanapos munkarend szerint — teljes hónapra kell átszámítani.

(4) Tényleges jövedelem hiányában a teljesítménybéres vagy jutalékos bérforma szerint díjazott biztosított tényleges jövedelmeként a foglalkoztatónál az azonos vagy hasonló munkakörben foglalkoztatottak részére a biztosított táppénzre való jogosultságát megelőző hónapban végzett munkájukért kifizetett jövedelem átlagának naptári napi összegét kell figyelembe venni.

(5) Az Eb.tv. 48. § (4)—(5) bekezdésében említett szerződés szerinti jövedelem a táppénzre való jogosultság első napján érvényes szerződésben meghatározott munkabér (díjazás). Ilyen esetben a táppénz naptári napi alapjaként a szerződés szerinti jövedelem harmincad részét kell figyelembe venni.

(6) Egyéni és társas vállalkozó táppénzét az irányadó időszakban elért tényleges jövedelem hiányában a táppénzre való jogosultság kezdő napját megelőző hónapban érvényes minimálbér harmincad részének figyelembevételével kell megállapítani.

(7) Az elmebetegek adaptációs szabadsága idejére — esetenként legfeljebb 60 napra — vonatkozó keresőképtelenséget a kórház igazolja. Az adaptációs szabadság idejére járó táppénz mértékét az általános szabályok szerint — és nem a fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátásra előírtak szerint — kell megállapítani.''

9. §

Az R. 31/A. §-a a következő (1) bekezdéssel egészül ki, a § jelenlegi számozása (2) bekezdésre változik:

„(1) Az Eb.tv. 50. §-ának (1) bekezdése alapján méltányosságból engedélyezett pénzellátás összegének megállapítása és folyósítása az illetékes MEP feladata. A méltányosságból engedélyezett ellátás folyósának időtartama újabb ellátás megállapítására nem jogosít. A méltányosságból engedélyezett táppénz folyósításának időtartamát azonban az újabb keresőképtelenség alapján járó táppénz folyósításának időtartamába be kell számítani.''

10. §

Az R. 37. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„37. § (1) Ha a foglalkoztatónál társadalombiztosítási kifizetőhely (a továbbiakban: kifizetőhely) nincs, a foglalkoztató a terhességi-gyermekágyi segélyre, a gyedre, a táppénzre, a baleseti táppénzre vonatkozó igény elbírálásához „Foglalkoztatói igazolás''-t állít ki, és azt a biztosított által benyújtott igazolásokkal — gyermekgondozási díj iránti igény esetén az igénybejelentéssel — együtt három munkanapon belül a székhelye (telephelye) szerint illetékes MEP-nek megküldi. A munkáltató a foglalkoztatói igazolásokat két példányban köteles kiállítani, és annak egy példányát öt évig megőrizni.

(2) Az egyéni vállalkozó pénzbeli ellátásra, valamint baleseti táppénzre vonatkozó igényét írásban — az előírt nyomtatványon — jelenti be a telephelye szerint illetékes MEP-nél.

(3) Ha a biztosított a keresőképtelenség vagy a gyed. igénybevétele, illetőleg a szülés napját megelőző két éven belül más foglalkoztató(k)nál biztosítási jogviszonyban állt, ezt a tényt a „Foglalkoztatói igazoláson'' jelezni kell, továbbá

a) a biztosítási időt a 38. § szerint kiállított „Igazolvány a biztosítási jogviszonyról és az egészségbiztosítási ellátásokról'',

b) az ellátás alapját képező jövedelmet pedig a 37/A. § szerint kiállított a „Jövedelemigazolás egészségbiztosítási ellátás megállapításához''

elnevezésű nyomtatványokkal kell igazolni, melyet a foglalkoztató a „Foglalkoztatói igazolás''-sal, az egyéni vállalkozó pedig az írásbeli igénnyel együtt köteles benyújtani.

(4) Ha a biztosított nem bocsátja a foglalkoztató rendelkezésére a (3) bekezdés szerinti igazolásokat, ezt a tényt a „Foglalkoztatói Igazolás''-on jelezni kell. A MEP a pénzellátás iránti igény elbírálása előtt, a biztosítottat hiánypótlásra felszólítja nyolcnapos határidő megjelölésével. A határidő lejártát követően a MEP az igényt az igazolt biztosítási idő és a rendelkezésre álló jövedelemadatok alapján bírálja el.''

11. §

Az R. a következő 37/A. §-sal egészül ki:

„37/A. § (1) A 3 százalékos mértékű egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettséggel járó jogviszony megszűnésekor a foglalkoztató a „Jövedelemigazolás az egészségbiztosítási ellátás megállapításához'' elnevezésű nyomtatványon (a továbbiakban: Jövedelemigazolás) köteles igazolni a jogviszony megszűnését megelőző naptári év első napjától a jogviszony megszűnésének napjáig a biztosított egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelmét és azon időtartamok felsorolását, melyre a biztosítottnak jövedelme nem volt. A jövedelemigazolást két példányban kell kiállítani és az eredeti példányt a jogviszony megszűnésének napján a biztosított részére át kell adni, és az átadást az Igazolványra fel kell jegyezni.

(2) Pénzellátási igény benyújtása esetén a biztosított a foglalkoztató rendelkezésére bocsátja az irányadó időszak jövedelmét igazoló jövedelemigazolást (jövedelemigazolásokat). Ha a foglalkoztatónál társadalombiztosítási kifizetőhely nem működik a biztosított a jövedelemigazolást közvetlenül az illetékes MEP-hez is benyújthatja.''

12. §

(1) Az R. 38. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Annak a biztosítottnak, akinek a 3 százalékos mértékű egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettséggel járó biztosítási jogviszonya vagy a munkanélküli ellátása megszűnik, a foglalkoztató köteles „Igazolvány a biztosítási jogviszonyról és az egészségbiztosítási ellátásokról'' elnevezésű nyomtatványon (a továbbiakban: Igazolvány) a biztosítottra és a biztosítási jogviszonyra vonatkozó adatokat kitölteni. Az Igazolványt a foglalkoztató a biztosítottnak átadja, aki az átvételt igazolja. Az újabb biztosítási jogviszony létesítése esetén az Igazolványt a biztosított az újabb foglalkoztatónak átadja.''

(2) Az R. 38. §-ának (2) bekezdése a következő rendelkezéssel egészül ki:

„Ha a biztosított a jogviszony megszűnése évében az Eb.tv. 48. §-ának (2) vagy (3) bekezdése alapján táppénzben részesült, az Igazolványra fel kell jegyezni a táppénz alapját képező naptári napi jövedelmet.''

(3) Az R. 38. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) Pénzellátási igényhez benyújtott Igazolványt — az igény elbírálását követően — a foglalkoztatóhoz, a Jövedelemigazolást pedig a biztosítotthoz bizonyíthatóan vissza kell juttatni.''

13. §

Az R. 38/A. §-ának (3) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„Az elszámolás adatait a MEP nem módosítja. Ha az eltérés összege a 100 forintot nem éri el, az elszámolt összeget kell átutalni.''

14. §

Az R. 49. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„49. § Az Eb.tv. 68/A. § (2) bekezdésében említett kamatot a pénzbeli ellátás, illetőleg a baleseti táppénz, folyósításának napjától, egészségügyi szolgáltatás esetén a finanszírozott összeg átutalásának időpontjától kell felszámítani, a határozathozatalakor irányadó mértékben.''

15. §

(1) Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba.

(2) A pénzellátások összegének megállapításához a 2000. évben megszűnt, illetőleg kezdődött és megszűnt biztosítási jogviszonyokban a 2000-ben elért 3 százalékos egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelemről a Jövedelemigazolást az ellátás folyósítására illetékes szerv megkeresésére soron kívül — kell kiállítani és megküldeni az illetékes szervnek. Ha a kért Jövedelemigazolás 8 napon belül nem érkezik meg, az ellátást a rendelkezésre álló adatok alapján előlegként kell megállapítani, és kezdeményezni kell, hogy a jövedelemadatokat az illetékes MEP ellenőrzés útján szerezze be.

(3) 2002-ig a biztosítási idő(k) és a foglalkoztatónál működő kifizetőhely által folyósított ellátások a 2001. január 1-jét megelőzően kiállított „Igazolvány az egészségbiztosítási ellátásokról'' elnevezésű nyomtatvánnyal is igazolhatók.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

A Kormány 208/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény végrehajtásáról rendelkező 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet módosításáról

A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 58. §-ában, valamint a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 83. §-a (2) bekezdésének *n)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) végrehajtásáról rendelkező, többször módosított 195/1997. (XI. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 4/C. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„4/C. § (1) A biztosítási jogviszony alapján kifizetett, járulékalapot képező jövedelmet a biztosított által fizetendő járulék megállapítása szempontjából arra az évre (időszakra) kell figyelembe venni, amelyre tekintettel azt kifizették.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában a járulékfizetési felső határ megállapításánál a vonatkozó évben irányadó rendelkezések szerint kell eljárni.''

2. §

(1) Az R. 5/D. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A Tbj. 26. §-ának (3) bekezdése szerinti járulékfizetés szempontjából azt a személyt kell egyházi személynek, illetőleg a szerzetesrend tagjának tekinteni, akit az egyház belső törvényeiben és szabályzataiban annak minősít.''

(2) Az R. 5/D. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az egyház a Tbj. 26. §-ának (3) bekezdése szerinti tagdíjat a pénztártagok havi létszáma alapján egy összegben utalja át az érintett magánnyugdíjpénztár részére, egyidejűleg közli a tagdíjfizetéssel érintett pénztártag nevét, TAJ-számát, a járulékalap, a tagdíj, a tagdíjkiegészítés összegét.''

(3) Az R. 5/D. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A Tbj. 26. §-ának (5) bekezdésében meghatározott sorkatonai szolgálatot teljesítő hadköteles után a sorkatonai szolgálat időtartamára fizetendő járulékokat, illetőleg tagdíjat a Honvédelmi Minisztérium fejezet az éves költségvetési előirányzat terhére a következők szerint fizeti meg:

a) az E. Alapot megillető járulék 1/12-ed részét havonta utalja át az OEP,

b) az Ny. Alapot megillető járulék 1/12-ed részének a tagdíjjal csökkentett összegét havonta utalja át az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (a továbbiakban: ONYF),

c) a tagdíjat a leszerelést (eseti kiválást) követő 30 napon belül utalja át az érintett magánnyugdíjpénztár részére. A pénztártagságot a bevonuláskor a magánnyugdíjpénztár által záradékolt belépési nyilatkozat vagy a tagsági okirat másolatával, a tagsági jogviszonyban bekövetkező változást (visszalépést, átlépést) pedig a leszereléskor (eseti kiváláskor) kell igazolni. A tagdíjfizetéssel egyidejűleg a (4) bekezdésben meghatározott adatokat kell közölni.''

3. §

(1) Az R. 8. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A nyugellátásra jogosító szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem [Tbj. 34. §-ának (1), (5) és (8) bek.] szerzésére irányuló megállapodás megkötésére a megállapodást kötő személy — kedvezményezett javára

kötött megállapodás esetén a kedvezményezett — lakóhelye szerint illetékes Megyei (Fővárosi) Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság (a továbbiakban: MNYI), a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel nem rendelkező, külföldön élő személy esetében [Tbj. 34. §-ának (5) bek.] a Fővárosi és Pest Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság, vasutaknál a MÁV Rt. Nyugdíj Igazgatóság illetékes.''

(2) Az R. 8. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (2) bekezdés számozása (3) bekezdésre változik:

„(2) A Tbj. 34. §-a (5) bekezdésének *b)* pontja szerinti megállapodás megkötésére a megállapodást kötő személyre irányadó öregségi nyugdíjkorhatár — figyelemmel a korkedvezményre is — betöltése után kerülhet sor.''

4. §

Az R. 13. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A foglalkoztató a Tbj. 44. §-ának (3)—(4) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettségének az erre rendszeresített nyomtatványon tesz eleget.''

5. §

Az R. 13/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„13/A. § (1) Amennyiben a biztosított az értesítésben közölt adatokkal nem ért egyet, az adatszolgáltató foglalkoztatónál — a Tbj. 4. §-a *a)* pontjának 6. alpontja szerinti foglalkoztató esetén a munkáltatónál — adategyeztetést kezdeményezhet. A foglalkoztató a biztosítottat 15 napon belül írásban tájékoztatja a biztosított észrevételeivel kapcsolatos megállapításairól, egyidejűleg — ha az adatokat hibásan közölte — köteles korábbi adatszolgáltatását módosítani. Ha az egyeztetés nem vezetett eredményre, a biztosított a lakóhelye szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnél kérhet adategyeztetést. Az igazgatási szerv az adategyeztetést 90 napon belül lefolytatja, és erről írásban értesíti a foglalkoztatót és a biztosítottat, valamint szükség esetén intézkedik az adathelyesbítésről, utólagos adatszolgáltatásról.

(2) Az OEP a nyilvántartása szerint TAJ számmal rendelkező személyek TAJ számát, személyi és lakcímadatait, valamint azok változását az ONYF-nek átadja. Az adatszolgáltatás módjára az OEP és az ONYF megállapodást köt.”

6. §

Az R. 17. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„17. § (1) A Tbj. 46. §-ának (1) bekezdése szerinti nyilvántartás tartalmazza a biztosított természetes azonosító adatait, a biztosítással járó jogviszony megnevezését, a biztosítási kötelezettség kezdetét, továbbá az igazolás átvételének elismerését.

(2) Igazolásnak minősül a foglalkoztatási jogviszonyra irányuló szerződés, amennyiben az a foglalkoztatás (tevékenység) megkezdésekor a foglalkoztatott részére átadásra került.''

7. §

Az R. 19. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha az egyéni vállalkozó a negyedévenkénti tagdíjbevallás helyett az évi egyszeri bevallást választja, e választásáról a tárgyév január 31-éig — ha a tagdíjfizetési kötelezettsége e határidő után keletkezik, az azt követő 15 napon belül — írásban értesíti az érintett pénztárat.”

8. §

Az R. 21. §-a a következő (4)—(5) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az állami adóhatóság által lefolytatott eljárás eredményeként megállapított elmaradt járulék-, illetőleg magánnyugdíjpénztári tagdíjkövetelés kapcsán befolyt összeget a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai és az érintett magánnyugdíjpénztárak között a követelés arányában osztja meg.

(5) A Tbj. 54. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja szerint hozott jogerős határozat megküldésével az OEP, valamint az ONYF területi igazgatási szervei — a követelés-, illetőleg az igényérvényesítésre meghatározott határidőre is figyelemmel — értesítik egymást. A Tbj. 54. §-a (2) bekezdésének *b)* pontja szerint hozott jogerős határozat egy-egy példányát az állami adóhatóság megküldi a területileg illetékes egészségbiztosítási és nyugdíjbiztosítási igazgatási szerveknek.''

9. §

Az R. 22. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az egyházi személy és a szerzetesrend tagjának az (1) bekezdés szerinti bejelentését az egyház teljesíti.''

10. §

(1) Ez a rendelet 2001. január 1. napján lép hatályba, egyidejűleg

a) az R. 2. §-ának (1) bekezdése a Tbj. 4. §-a *o)* pontjára történő hivatkozást megelőzően kiegészül az „n-'' szövegrésszel, 13. §-ának (4) bekezdésében „A MEP az (1) bekezdésben említett'' szövegrész helyébe „Az igazgatási szerv a” szövegrész lép, 19. §-a (1) bekezdésének második mondatában a „munkaviszonya'' helyébe a „biztosítási jog-

viszonya'' szövegrész lép, 22. §-ának (4) bekezdésében a „30 napon belül'' helyébe „a biztosítási jogviszony kezdetét követő második hónap 15. napjáig'' szövegrész lép;

b) hatályát veszti

— az R. 5/B. §-a, 7/A. §-a (1) bekezdésében az „— és egészségbiztosítási'' szövegrész, 13. §-ának (1) bekezdése és (4) bekezdésének második mondata, 19. §-ának (1) bekezdésében az „amennyiben azt a foglalkoztató vonja le, és utalja át'' szövegrész, a 29. § (1) bekezdésében a „legkésőbb 1999. június 30-ig lehet'' szövegrész, 29. §-a (4) bekezdésének első mondata,

— az R.-t módosító 221/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 4. §-a,

— az R.-t módosító 202/1999. (XII. 26.) Korm. rendelet 3. §-a.

(2) A Tbj. 47. §-ának (4) bekezdése szerinti értesítést hivatalos iratként, tértivevénnyel kell megküldeni.

(3) Az R. 5/D. §-ának (5) bekezdése szerinti tagdíjat — a 2001-ben leszereltek esetében — 2001. január 1-jétől a leszerelésig eltelt időtartamra — kell átutalni.

(4) Az adókra, járulékokra és egyéb költségvetési befizetésekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2000. évi CXIII. törvény 281. §-ának (4) bekezdése értelmében a 2000. évre járó jövedelmek (a december havi kereset, jutalom, 13. havi illetmény) után a 2000. évben érvényes járulékokat kell megfizetni. Azon jövedelmek után, amelyek kifizetésére késedelmesen, az esedékesség időpontját követően (elmaradt követelés, utólagos megállapítás) kerül sor, a kifizetéskor irányadó járulékokat kell megfizetni.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető minisztere

A Kormány 209/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a Pénztárak Garancia Alapjának szervezeti és működési szabályairól szóló 169/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról

A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) 134. § (1) bekezdésének *d)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

A Pénztárak Garancia Alapjának szervezeti és működési szabályairól szóló 169/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Pgar.) 3. §-ának *b)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Az Alap az Mpt.-ben meghatározott feladatait a következők figyelembevételével látja el:)

„*b)* az Mpt. 88. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott előrejelzés eredményéről, az elkészítést követő 60 napon belül tájékoztatja a Felügyeletet,''

2. §

A Pgar. a következő 13/A. §-sal egészül ki:

„13/A. § Az igazgatóság tagjai az Alap működéséről évente beszámolnak az őket az igazgatóságba delegáló szervezetnek, személynek.''

Átmeneti és záró rendelkezések

3. §

Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti a Pgar. 6. § (2) bekezdésének utolsó mondata, a 6. §-ának (3) bekezdése és a 12. § (4) bekezdésének *e)* pontja.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

A Kormány 210/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a pénztárak központi nyilvántartásával összefüggő egyes feladatokról, a pénztáraknak, valamint a foglalkoztatóknak a pénztártagokra vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 172/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról

A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) 134. § (1) bekezdésének *c)* és *e)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján, figyelemmel a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 58. §-ában foglaltakra, a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

A pénztárak központi nyilvántartásával összefüggő egyes feladatokról, a pénztáraknak, valamint a foglalkoz-

tatóknak a pénztártagokra vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 172/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Pknr.) 3. §-ának (1) bekezdése a következő mondattal egészül ki:

„A központi nyilvántartásban tárolt adatok egyeztetése, ellenőrzése és/vagy a hiányzó adatok pótlása érdekében elrendelt eseti adatszolgáltatás tartalmát, formáját és a teljesítés módját a Felügyelet határozza meg és a pénztár(ak) részére írásban megküldi.''

2. §

A Pknr. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„5. § (1) A pénztárak havonta a tárgyhónapot követő hónap 15. napjáig közlik a Felügyelettel a tárgyhóban belépett, másik pénztártól átlépett új tagjaik adatait, továbbá a pénztártag tagsági viszonyában bekövetkező változásokat és annak okát.

(2) Az Mpt. 28. § *c)* pontjában meghatározott 180 havi tagdíjfizetés megállapításához szükséges adatokat a pénztárak, a tárgyévet követő év március 31-éig küldik meg a Felügyelet részére. Az adatszolgáltatást azokra a pénztártagokra kell teljesíteni, akik az adatszolgáltatás időpontjában az érintett pénztár tagjai voltak. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépő tagra vonatkozó adatszolgáltatást a Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság (a továbbiakban: MNYI) részére történő bevallást követő hónap 15. napjáig kell teljesíteni.

(3) A tagdíjak bevallásának, megfizetésének követése érdekében a pénztárak havonta, a tagdíjbevallás benyújtását követő hónap 15. napjáig továbbítják a Felügyeletnek a foglalkoztatók által teljesített tagdíjbevallásra vonatkozó feldolgozott adatokat, kiegészítve a foglalkoztató(k) által a tag(ok) javára ténylegesen befizetett, a bevallás és a jogszabályi előírások alapján jóváírt tagdíj összegére vonatkozó adatokkal.

(4) A pénztár a hozzá tagnak jelentkező pályakezdő belépési nyilatkozatának elutasításával egyidejűleg a pályakezdő adatairól és az elutasítás okáról tájékoztatja a Felügyeletet.

(5) Az (1)—(4) bekezdések szerinti adatszolgáltatások információtartalmát e rendelet 1. számú melléklete tartalmazza, részletes tartalmát és szabályait a Felügyelet „Adatszolgáltatási Rend'' keretében határozza meg. Az adatszolgáltatások részletes szerkezetét, valamint az adatszolgáltatások utólagos helyesbítésére vonatkozó eljárást a Felügyelet a pénztárak részére közvetlenül rendelkezésre bocsátja, és a Pénzügyi Közlönyben közzéteszi.

(6) Az (1)—(4) bekezdések szerinti adatszolgáltatásokat a pénztár elektronikus adatátvitellel teljesíti.''

3. §

A Pknr. 6. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A központi nyilvántartás a tagdíjbevételek alakulásáról, a tagdíjfizetésre kötelezettekről a minisztériumok, a Magyar Nemzeti Bank, a Központi Statisztikai Hivatal, a Magyar Államkincstár, valamint egyéb állami szervek részére egyedi azonosításra alkalmatlan információt szolgáltat.''

4. §

A Pknr. a 7. §-át követően a következő alcímmel, valamint a 7/A. §-sal egészül ki:

„Pályakezdők irányítása

7/A. § (1) Amennyiben a pályakezdő az előírt határidőn belül a pénztárválasztási jogával nem él, vagy a bejelentési kötelezettségét elmulasztja, a Felügyelet a foglalkoztató értesítése, vagy az OEP pályakezdőkre vonatkozó adatszolgáltatása alapján, a lakóhely szerint illetékes területi pénztár részére megküldi a tagsági jogviszony létesítéséhez szükséges adatokat.

(2) A pénztár a Felügyelet értesítését követő 8 napon belül értesíti a tagot és a foglalkoztatót a tagsági jogviszony létrejöttéről.

(3) A pénztártag a tagsági jogviszony létrejöttét igazoló okiratot haladéktalanul köteles valamennyi foglalkoztatója részére bemutatni.

(4) Amennyiben a pénztártag a pénztárválasztásra nyitva álló határidőt követően jelenti be pénztárválasztását, tagsági jogviszonya a választott pénztárban legkorábban hat hónap elteltével, az átlépés szabályai szerint jön létre.''

5. §

A Pknr. melléklete helyébe e rendelet *1.* és *2. számú melléklete* lép.

Hatálybalépés

6. §

(1) Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a Pknr. 3. §-ának (3) bekezdésében „a melléklet'' szövegrész helyébe „az 1. és 2. számú melléklet'' szövegrész, 4. §-ának (1) és (3) bekezdésében a „melléklet B jelű adatlapján'' szövegrész helyébe a „rendelet 2. számú mellékletében'' szövegrész, 9. §-ának (1) bekezdésében „a melléklet A) jelű részében'' szövegrész helyébe „az 1. számú melléklet 1. pontjában'' szövegrész lép.

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet
a 210/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„1. számú melléklet
a 172/1997. (X. 6.) Korm. rendelethez

1. A belépési nyilatkozat minimális adattartalma:

— Pénztártag családi és utóneve

— Pénztártag TAJ száma, külföldi állampolgár pénztártag útlevélszáma

— Pénztártag anyja neve

— Pénztártag neme

— Pénztártag állampolgársága (magyar, külföldi)

— Pénztártag születési helye

— Pénztártag születési időpontja (év, hónap, nap)

— Pénztár megnevezése

— Pénztár azonosítója

— Pénztártag lakóhelye (irányítószám, település, utca, házszám)

— Pénztárba jelentkezés jogcíme (01: pályakezdő, 02: önként választó, 03: más pénztárból átlépő, X1: irányított)

— Pénztártag aláírása

— Foglalkoztató/egyéni vállalkozó megnevezése

— Foglalkoztató/egyéni vállalkozó címe (irányítószám, település, utca, házszám)

— Foglalkoztató/egyéni vállalkozó adószáma/TAJ száma

— Foglalkoztató/egyéni vállalkozó cégszerű aláírása

— Magánnyugdíjpénztár neve

— Magánnyugdíjpénztár azonosítója

— Magánnyugdíjpénztár pénzforgalmi jelzőszáma

— Magánnyugdíjpénztár számlavezető bankjának megnevezése

— Magánnyugdíjpénztári tagság kezdete (év, hónap, nap)

— Magánnyugdíjpénztár záradékolása, aláírása

2. A pénztártagsági jogviszony létesítéséhez, módosulásához és megszűnéséhez kapcsolódó adatok:

— Pénztártag neve

— Pénztártag TAJ száma, külföldi állampolgár pénztártag útlevélszáma

— Pénztártag anyja neve

— Pénztártag neme

— Pénztártag állampolgársága

— Pénztártag születési helye

— Pénztártag születési időpontja

— Pénztár megnevezése

— Pénztár azonosítója

— Pénztárválasztás jogcímkódja

— Egyéb, az adatszolgáltatást azonosító kódok

— A pályakezdők tagsági jogviszonya elutasításának oka

3. A tagdíj bevallásokhoz kapcsolódó adatok:

— Foglalkoztató/egyéni vállalkozó adószáma/TAJ száma

— Foglalkoztató/egyéni vállalkozó megnevezése

— Vonatkozási időszak (év/hónap vagy év/negyedév)

— Tagdíjfizetést megalapozó (tagdíjfizetésre kötelezett) jogviszony típusa (jogcímkód)

— Tagdíjfizetést megalapozó (tagdíjfizetésre kötelezett) jogviszony kezdete (év, hónap, nap)

— Tagdíjfizetést megalapozó (tagdíjfizetésre kötelezett) jogviszony vége (év, hónap, nap)

— Járulékalap

— Levont tagdíj

— Foglalkoztatói tagdíjkiegészítés összege

— Foglalkoztatói tagdíjkiegészítés mértéke

— Munkavállalói tagdíjkiegészítés összege

— Munkavállalói tagdíjkiegészítés mértéke

— Egyéb bevallás összege (késedelmi pótlék, önellenőrzési pótlék összege)

— Egyéb bevallás jogcíme

4. A tagdíj befizetésekhez kapcsolódó adatok

— Vonatkozási időszak

— Tagdíjfizetést megalapozó (tagdíjfizetésre kötelezett) jogviszony típusa (jogcímkód)

— Megfizetett tagdíj

— Megfizetett foglalkoztatói tagdíjkiegészítés összege

— Foglalkoztatói tagdíjkiegészítés mértéke

— Megfizetett munkavállalói tagdíjkiegészítés összege

— Munkavállalói tagdíjkiegészítés mértéke

— Egyéb befizetés összege (késedelmi pótlék, önellenőrzési pótlék)

5. Tagdíjfizetéssel fedezett időszak (jogszerző idő) adatai

— A tagdíjfizetéssel fedezett idő vonatkozási időszaka (tárgyév)

— Tagdíjfizetéssel fedezett napok száma összesen a tárgyévben

— Tagdíjfizetéssel nem fedezett (ellátatlansági napok száma) a tárgyévben”

2. számú melléklet a 210/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„2. számú melléklet a 172/1997. (X. 6.) Korm. rendelethez

Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2001. január

A foglalkoztatók adatszolgáltatása a pénztártagok pénztárválasztásáról

A bizonylatot nyomtatott nagybetűkkel kérjük kitölteni! Az adatszolgáltatás a 172/1997. (X. 6.) Korm. rendelet alapján kötelező!

Foglalkoztató

1. Megnevezése: .....
2. Adóazonosítója: ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐
3. KSH száma: ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐
4. Címe: ☐☐☐☐ ..... város/község ..... út/utca ..... hsz.
5. Az adatszolgáltató neve: .....
6. Telefonszáma: ☐☐☐☐☐☐☐☐
7. Adatszolgáltatás típusa: ☐

PÉNZTÁRTAG

1

8. Neve: .....
9. Anyja neve: .....
10. TAJ száma: ☐☐☐ ☐☐☐ ☐☐☐ 11. Útlevélszáma: ☐
12. Születési ideje: ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐
13. Születési helye: .....
14. Neme: ☐ 15. Állampolgársága: ☐
16. Lakcíme: ☐☐☐☐ ..... város/község ..... út/utca ..... hsz.
17. Pénztártagság kezdete: ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐ 18. Jogcímkód: ☐☐
19. Pénztár neve. .....
20. Pénztár azonosítója: ☐☐☐

2

8. Neve: .....
9. Anyja neve: .....
10. TAJ száma: ☐☐☐ ☐☐☐ ☐☐☐ 11. Útlevélszáma: ☐
12. Születési ideje: ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐
13. Születési helye: .....
14. Neme: ☐ 15. Állampolgársága: ☐
16. Lakcíme: ☐☐☐☐ ..... város/község ..... út/utca ..... hsz.
17. Pénztártagság kezdete: ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐ 18. Jogcímkód: ☐☐
19. Pénztár neve. .....
20. Pénztár azonosítója: ☐☐☐

3

8. Neve: .....
9. Anyja neve: .....
10. TAJ száma: ☐☐☐ ☐☐☐ ☐☐☐ 11. Útlevélszáma: ☐
12. Születési ideje: ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐
13. Születési helye: .....
14. Neme: ☐ 15. Állampolgársága: ☐
16. Lakcíme: ☐☐☐☐ ..... város/község ..... út/utca ..... hsz.
17. Pénztártagság kezdete: ☐☐☐☐ ☐☐ ☐☐ 18. Jogcímkód: ☐☐
19. Pénztár neve. .....
20. Pénztár azonosítója: ☐☐☐

Kitöltési útmutató a túloldalon!

Kelt: ..... P. H. Cégszerű aláírás: .....

KITÖLTÉSI ÚTMUTATÓ
„A foglalkoztatók adatszolgáltatása a pénztártagok pénztárválasztásáról'' nyomtatványhoz

1. A foglalkoztató megnevezése.
2. Az állam adóhatóság által adott 11 jegyű adóazonosítót kell beírni. Amennyiben kevesebb, mint 11 számjegyű, az azonosítót jobbra igazítva kell feltüntetni.
3. A foglalkoztató 17 számjegyű statisztikai számjele.
4. A foglalkoztató postai irányítószáma, székhely település neve, utca, házszám.
5. Az adatszolgáltatást teljesítő, kapcsolattartó személy neve.
6. Az adatszolgáltatást teljesítő, kapcsolattartó személy telenfonszáma.
7. A mezőbe csak akkor kell ,,X'' jelet írni, ha a feltüntetett pénztártag(ok)ra vonatkozóan már történt adatszolgáltatás de az abban közölt adatokat javítani kell.
8. Családi és utónév. Nyomtatott nagybetűkkel kell kitölteni, jól láthatóan elkülönítve.
9. Pénztártag anyjának leánykori neve: Nyomtatott nagybetűkkel kell kitölteni, jól láthatóan elkülönítve a családi és utónevet.
10. A pénztártag társadalombiztosítási azonosító jele.
11. Külföldi állampolgár pénztártag esetén, annak útlevélszáma.
12. Év, hónap, nap.
13. Pénztártag születési helye. Nyomtatott nagybetűkkel kell kitölteni.
14. A rovat kitöltésénél: férfi: (1), nő: (2).
15. A rovat kitöltésénél: magyar: M, külföldi: K.
16. A pénztártag lakóhelyének postai irányítószáma, település neve, utca, házszám.
17. Kötelező tagság esetén az első biztosítási jogviszony keletkezésének napja.
18. **01.** kódot kell a mezőbe írni, ha a pályakezdő választott pénztárát,
    X1 kódot kell a mezőbe írni, ha a pályakezdő pénztártagságra kötelezése — a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (Mpt.) 22. § (8) *a)* pontja alapján — irányítás útján történik.
    02 Önkéntes pénztártagság létesítése.
    Az Mpt. 123. § (5) bekezdése szerint a pénztártag a törvény hatálybalépését — 1997. szeptember 1-jét — követően 2 éven belül, 1999. augusztus 31-ig élhet a 22. § szerinti tagsági viszony önkéntes létesítésére vonatkozó jogával 1999. szeptember 1-jétől a 02 kód használata csak az Mpt. 123. § (5) bekezdése szerinti esetben indokolt.
19. Ha a pályakezdő a biztosítottá válásától számított, rendelkezésre álló 15 napon belül bejelenti foglalkoztatójának az általa választott pénztár adatait, akkor a választott pénztár neve.
    Ha a pályakezdő a biztosítottá válásától számított 15 napon belül nem választ pénztárat, a pályakezdő lakóhelye szerinti területi pénztár nevét kell feltüntetni.
20. A 19. pontban meghatározott pénztár Állami Pénztárfelügyelet által kiadott négy számjegyű azonosítója (Pénztárkód).

Területileg illetékes nyugdíjpénztárak

Megye:	*Pénztár neve:*	*Pénztárkód:*
Baranya megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye	Hungária Biztosító Rt. Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár	0016
Csongrád megye	ÁB-Aegon Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár	0008
Az összes többi megyében, valamint Budapesten	OTP Magánnyugdíjpénztár	0002

Területi pénztár: az Állami Pénztárfelügyelet által kijelölt azon magánnyugdíjpénztár, amelynek a pénztárválasztást elmulasztó pályakezdő — lakóhelye szerin — az Mpt. 22. § (9) bekezdése alapján a tagjává válik.

A jelentőlapot az adatszolgáltató székhelye szerint illetékes KSH megyei (Budapest) igazgatóságára kell eljuttatni.''

A Kormány 211/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 171/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról

A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) 134. §-ának *a), b), f), h), k), l), m)* pontjaiban foglalt felhatalmazás alapján — figyelemmel az Mpt. 55. § (2), 68. § (2) és 69. § (6) bekezdéseire — a Kormány a magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről a következőket rendeli el:

1. §

A magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 171/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Mbr.) a következő 3/A. §-sal egészül ki:

„3/A. § A pénztár ugyanazon értékpapír-forgalmazónak — kivéve a pénztár vagyonkezelőit — adott, még nem teljesült értékpapír-bizományosi megbízásainak együttes árfolyamértéke nem haladhatja meg a pénztár befektetett pénztári eszközeinek 25%-át.''

2. §

Az Mbr. 5. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A pénztár a pénzforgalmi számláján és a befektetési számláján történő pénzmozgásokról olyan nyilvántartást köteles vezetni, amely alapján a befektetésekkel kapcsolatos pénzáramlások napi szinten, legalább az (1) bekezdésnek megfelelő részletezettséggel elkülöníthetők az egyéb be- és kifizetésektől.''

3. §

Az Mbr. 8. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„8. § (1) Ha a pénztár éves hozamrátája kisebb, mint a hozamelőírás alapján a pénztárra vonatkozó minimális hozamráta, akkor a pénztár a hozamkiegyenlítési tartalékból a fedezeti tartalék egyéni számlái javára átcsoportosítást hajt végre. Az átcsoportosítást addig kell folytatni, ameddig vagy valamennyi számla hozama el nem éri az előírt legkisebb hozamot, vagy a hozamkiegyenlítési tartalék kimerül.

(2) Az (1) bekezdés szerinti átcsoportosítást az egyéni számlák hozamrátáját azonos mértékben növelő módon kell végrehajtani.

(3) Ha a pénztár éves hozamrátája nagyobb, mint a hozamelőírás alapján a pénztárra vonatkozó maximális hozamráta, akkor a pénztár a fedezeti tartalék egyéni számláiról a hozamkiegyenlítési tartalék javára átcsoportosítást hajt végre. Az átcsoportosítást addig kell folytatni, ameddig vagy valamennyi számla hozama a legnagyobb előírt hozam szintjére csökken, vagy a hozamkiegyenlítési tartalék el nem éri az egyéni és szolgáltatási számlák összegének a 4%-át.

(4) A (3) bekezdés szerinti átcsoportosítást az egyéni számlák hozamrátáját azonos mértékben csökkentő módon kell végrehajtani.

(5) A számlák növelésénél, illetve csökkentésénél a 4. számú melléklet 4. pontjában meghatározott 4. számú képletet kell figyelembe venni.''

4. §

Az Mbr. 10. §-át követően a következő alcímmel és 10/A—10/F. §-sal egészül ki:

„A pénztárak befektetési politikája, vagyonkezelése és letétkezelése

10/A. § (1) A pénztár befektetési politikáját az igazgatótanács alakítja ki. A befektetési politika kötelező tartalmi elemei:

a) a pénztári vagyon befektetésének célja, alapelvei, a befektetési politikában érvényre juttatandó pénztártagi és pénztári érdekek,

b) a befektetési politika meghatározásának, teljesülése értékelésének és módosításának feltételei (ideértve az ehhez kapcsolódó jogosultságokat és felelősséget),

c) a befektetési tevékenység végrehajtásában a pénztár tisztségviselői, alkalmazottai és szolgáltatói — beleértve a vagyonkezelő(ke)t és a letétkezelőt — közötti feladat megosztás meghatározása, az ezzel kapcsolatos folyamatos ellenőrzés, valamint a szükségessé váló beavatkozás módja és feltételei,

d) a pénztár befektetéssel foglalkozó alkalmazottai, a letétkezelő, a vagyonkezelő(k) kiválasztásának, tevékenysége értékelésének, díjazásának az *a)* pontban foglaltakhoz igazodó irányelvei,

e) az egyes pénztári tartalékokhoz tartozó — a fedezeti tartalékon belül elkülönítve az egyéni számlák tartalékát és a szolgáltatási számlák tartalékát — kockázatvállalási képesség és lejárati szerkezet (ideértve a kötelezettségekhez való illeszkedést), az ennek megfelelő befektetési portfoliók összetétele és a befektetésükkel elérni kívánt hozamok mutatói (referencia indexek), valamint az ezektől való eltérések elfogadható mértéke,

f) az *a)—e)* pontokban foglaltak meghatározásának eljárási rendje,

g) az *e)* pontban foglaltaknál nagyobb mértékű eltérés, illetve a befektetésekkel kapcsolatban bekövetkező rendkívüli események esetén követendő eljárás.

(2) A pénztár igazgatótanácsa a vagyonkezelési tevékenység kihelyezésére vonatkozó döntés, a pénztári vagyonkezelő kiválasztása és tevékenységének ellenőrzése során a pénztártagok érdekében köteles eljárni.

(3) A pénztár igazgatótanácsa köteles a pénztári vagyonkezelő tevékenységét rendszeresen ellenőrizni, és ennek során attól — a pénztár beszámolási kötelezettségeihez igazodóan — írásbeli jelentést, beszámolót, kimutatást kérni.

(4) A befektetési politikát megvalósító személyek részére a befektetési politika rájuk vonatkozó részét vagyonkezelési irányelvekbe kell foglalni. A vagyonkezelési irányelvek kötelező tartalmi eleme a befektetett eszközökre vonatkozó arányok és referenciaindexek, valamint az ezen arányokra és referenciaindexekre vonatkozó, a befektetési politikában meghatározott elfogadható mértékű eltéréstől nagyobb eltérés esetén követendő eljárás meghatározása.

(5) A befektetési politikát a pénztár minden esetben köteles annak elfogadását követő 15 napon belül a Felügyelethez benyújtani. A Felügyelet jogkörében eljárva megvizsgálja, hogy a benyújtott befektetési politika megfelel-e a vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

(6) Az igazgatótanács legalább évente köteles döntést hozni a befektetési politika fenntartása vagy módosítása kérdésében. A meghozott döntésről az igazgatótanács legkésőbb a pénztár közgyűlésének soron következő ülésén ad tájékoztatást.

(7) A pénztár az éves beszámoló kiegészítő mellékletében köteles beszámolni a tárgyévre vonatkozó befektetési politikáról, annak teljesítéséről, illetve a befektetési politikával kapcsolatos jövőbeni elképzeléseiről.

(8) A pénztár aktuális befektetési politikájának tartalmi kivonatát a pénztárba belépni kívánó magánszeméllyel ismertetni kell.

10/B. § (1) A pénztár vagyonkezelési tevékenységét részben vagy egészben kihelyezheti. Nem bízható meg pénztári vagyonkezeléssel az a gazdasági társaság,

a) amelynek befolyásoló részesedéssel rendelkező tulajdonosa, vezető tisztségviselője vagy ezek közeli hozzátartozója a pénztár alkalmazottja vagy a pénztár vezető tisztségviselője, vagy ezek közeli hozzátartozója,

b) amely ellen csőd- vagy felszámolási eljárás van folyamatban, illetve amellyel szemben az üzletmenet-kihelyezést megelőző 2 évben csődeljárást folytattak le.

(2) Amennyiben a pénztári vagyonkezelő az (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek nem felel meg, a pénztár köteles az üzletmenet-kihelyezésre vonatkozó szerződést azonnali hatállyal felmondani, és a Felügyeletet a felmondástól számított 15 napon belül értesíteni.

(3) Az Mpt. 77. §-a szerinti, a vagyonkezelő és letétkezelő közötti összeférhetetlenség esetén a pénztár köteles vagy a letétkezelői szerződést, vagy a vagyonkezelői szerződést haladéktalanul felmondani, és a Felügyeletet a felmondástól számított 15 napon belül értesíteni.

10/C. § (1) A pénztár vagyonkezelője (vagyonkezelői) a pénztárral kötött szerződés feltételei szerint, önállóan rendelkezik a kezelésébe átadott pénztári portfolió és a szerződés tartama alatt a szerződés szerint átadásra kerülő pénztári eszközök felett, valamint gondoskodik az átvett pénztárvagyon e rendeletben meghatározott elvek és befektetési politika szerinti hasznosításáról és újrabefektetéséről. Ezen belül

a) a pénztár által megfogalmazott befektetési politika, illetve a vagyonkezelőre bízott portfolióra vonatkozó vagyonkezelési irányelvek kereteit figyelembe véve meghatározza a kezelésébe átadott pénztárvagyon befektetéseinek összetételét és lejáratát,

b) szervezi és irányítja a kezelésébe adott pénztárvagyon befektetési ügyleteit,

c) vezeti a vagyonkezelésbe átadott befektetett pénztári eszközök nyilvántartását.

(2) A vagyonkezelési tevékenység kihelyezésére vonatkozó szerződésnek az Mpt. 74. § (1) bekezdésében foglaltak mellett tartalmaznia kell az átadott pénztárvagyonra vonatkozó, a 10/A. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelő vagyonkezelési irányelveket. A szerződésben rendelkezni kell arról, hogy a vagyonkezelő mely esetekben és milyen mértékben felel azért, ha a kezelésbe átadott pénztári vagyon vonatkozásában a rá vonatkozó vagyonkezelési irányelvek nem teljesülnek.

(3) A pénztári vagyonkezelő a rábízott vagyon eszközeit és azok forrását nyilvántartásaiban elkülönítetten mutatja ki, de az elkülönített számlákon kimutatott pénztári eszközöket és azok forrását mérlegében nem szerepeltetheti.

10/D. § (1) A pénztári letétkezelő az alábbi feladatokat látja el:

a) vagyonkezelőnként és portfoliónként befektetési számlákat vezet a pénztár javára,

b) vagyonkezelőnként és portfoliónként értékpapírszámlákat és értékpapír letéti számlákat vezet a pénztár javára,

c) őrzi a pénztár eszközeit,

d) ellátja a pénztár tulajdonában lévő, nyomdai úton előállított értékpapírok letétkezelését,

e) beszedi a pénztár értékpapírszámláján, értékpapír letéti számláján nyilvántartott értékpapírok után járó hozadékot és egyéb járandóságokat,

f) elvégzi a befektetett pénztári eszközök piaci értékének meghatározását,

g) ellenőrzi a pénztári befektetésekre vonatkozó jogszabályi előírások betartását,

h) elszámolja és nyilvántartja az értékpapír ügyleteket, amelynek révén összeveti a befektetési számlán történt pénzforgalmi mozgásokat az értékpapír-állomány változásával,

i) a pénztár által adott felhatalmazás alapján ellátja a pénztár tulajdonosi képviseletét a birtokában lévő értékpapírok vonatkozásában.

(2) A pénztár pénzforgalmi számláját vezető hitelintézet naponta értesítőt küld a letétkezelőnek a pénztár pénzforgalmi számlájának és alszámláinak záró egyenlegéről.

10/E. § (1) A pénztár Pénzkezelési Szabályzatban köteles rögzíteni a pénztár pénzforgalmi számlája, illetve a letétkezelőnél vezetett befektetési számlája(számlái) közötti pénzáramlásokra vonatkozó szabályokat.

(2) A Pénzkezelési Szabályzatban a befizetés, illetve a felhasználás jogcíme szerint kell rendelkezni az utalások határidejéről, valamint az azok eljárási és nyilvántartási rendjéről. Befizetés jogcíme különösen a tagdíj célú befizetések, a támogatások és adományok, valamint a be nem azonosított (függő) tételek, és a befolyt hozam. Felhasználás jogcíme különösen a szolgáltatás, a tagsági viszony megszűnése, a működéshez és a befektetéshez kapcsolódó költségek, valamint a befektetésekhez kapcsolódó egyéb pénzforgalom.

(3) A Pénzkezelési Szabályzatban meg kell határozni, hogy a pénztár, illetve a pénztár vagyonkezelőjének mely alkalmazottja, tisztségviselője milyen összeghatárokon belül és mely befektetési (al)számla vonatkozásában adhat utasítást letétkezelőnek.

(4) A Pénzkezelési Szabályzatnak az (1)—(3) bekezdésben foglaltakon kívül tartalmaznia kell:

a) a pénzáramlások egyenlege képzésének és nyilvántartásának rendjét,

b) a pénzforgalmi számla és a befektetési számla közötti átvezetések ütemezésének rendjét.

10/F. § A negyedév napjaira vonatkozó napi piaci eszközértékelésen alapuló vagyonértékelést és az e rendelet szerinti negyedéves hozamráta mutatókat tartalmazó jelentést a letétkezelő a tárgynegyedévet követő 15 napon belül küldi meg a pénztárnak és a Felügyeletnek.''

5. §

Az Mbr. 12. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A vagyonkezelők szerinti kimutatást nem valamennyi vagyonkezelő szervezetre együttesen, hanem szervezetenként kell összeállítani a pénztár saját vagyonkezelésében lévő részt is beleértve.''

6. §

Az Mbr. 13. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi § számozása (1) bekezdésre változik:

„(2) Amennyiben a fedezeti tartalék megosztva kerül vagyonkezelésre, akkor vagyonkezelőnként is — ideértve a pénztár által végzett vagyonkezelést — el kell végezni a hozam és a referenciaindex kiszámítását.''

7. §

Az Mbr. 14. §-ának (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az éves hozamrátát ki kell számolni a pénztár egészére, valamint az egyes tartalékokra, a fedezeti tartalékon belül az egyéni számlák tartalékára és a szolgáltatási tartalékra, a pénztári portfoliót megbontva külső vagyonkezelő szervezet(ek) által kezelt portfolió(k)ra és a pénztár saját kezelésében lévő eszközökre is.

(3) Vagyonkezelő szervezet megbízása esetén a 12. §-ban foglaltakat azzal a kiegészítéssel kell alkalmazni, hogy vagyonkezelő(k) és a pénztár által megosztva vagy kizárólag vagyonkezelők által kezelt pénztári vagyon összesített hozamának meghatározásakor, a pénztárat egésznek tekintve kell az előírt képletbe a különböző szervezetek [pénztár, vagyonkezelő(k)] adatait összesítve behelyettesíteni, és a hozamrátát meghatározni.''

8. §

Az Mbr. 15. §-ának (1) bekezdése a következők szerint módosul:

„(1) Az Mpt. 70. §-a (6) bekezdésének *i)* pontjában előírt mutatók: a magánnyugdíjpénztárak éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 173/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 5. számú melléklet C. jelű táblázatában szereplő, az e rendelet 4. számú mellékletében leírt módon számított éves hozamráta értékek, valamint az 5. számú mellékletben meghatározott viszonyszámok. Az éves hozamráta értékek nyilvánosságra hozatalakor be kell mutatni a tárgyévet megelőző négy teljes év éves hozamrátáit. A teljesítménymérés mutatói között nyilvánosságra kell hozni továbbá:

a) a tárgyévre vonatkozó befektetési politika tartalmi kivonatát,

b) a pénztár teljes vagyonának tárgyévi nyitó és záró értékét,

c) a pénztár teljes vagyonának tárgyévi eszközcsoportonkénti százalékos megoszlását az év elején és végén.''

9. §

Az Mbr. a következő 15/A. §-sal egészül ki:

„15/A. § A pénztár köteles a pénztártag egyéni számlájának tárgyévi alakulásáról, valamint annak tárgyév végi egyenlegéről számlaértesítőt küldeni a pénztártag részére évente legalább egy alkalommal, legkésőbb a tárgyévet követő év június 30-áig. A pénztártagnak küldött számlaértesítőnek legalább tartalmaznia kell:

a) a pénztár elérhetőségeit,

b) a tag azonosítására szolgáló adatokat,

c) a tag tagsági jogviszonyának kezdetét,

d) a tagdíjjellegű bevételek pénztári tartalékok közötti felosztásának tárgyévi arányszámait,

e) a tárgyévi nyitó egyenleget vagy a más pénztárból áthozott követelést,

f) a bevallott tagdíjat és a tagdíj kiegészítést,

g) a jóváírt tagdíjat és tagdíj kiegészítést összesen és tartalékok szerinti bontásban,

h) a befektetési tevékenység egyéni számlára jutó bevételeit,

i) a befektetési tevékenység egyéni számlára jutó ráfordításait,

j) az egyéni számlára történő átcsoportosítást,

k) az egyéni számláról történő átcsoportosítást,

l) a jóváírt késedelmi pótlékot, önellenőrzési pótlékot, kedvezményezetti (örökösi) jogon áthozott követelést (jóváírt egyéb bevételek),

m) a tagi követelés nyilvántartási záró értékét,

n) a tagi követelés piaci értékét,

o) a tag egyéni számlakövetelésére jutó értékelési különbözetet,

p) a törvény szerinti nyugdíjkorhatárnál előre láthatólag igénybe vehető járadék nagyságát,

q) a tagra vonatkozó azon időszak tartamát (napok számát) a tárgyévben, amelyre fennállt a tagdíjfizetési kötelezettség, ideértve azokat az időszakokat (napokat), amelyekre megállapodás alapján tagdíjat kellett fizetni,

r) a tag tagdíjfizetéssel fedezett időszakának tartamát (napjainak számát) a tárgyévben.''

10. §

Az Mbr. 22. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a (2) bekezdés számozása (3) bekezdésre módosul:

„(2) A fedezeti tartalék eszközeinek befektetéséből származó nettó hozambevételeket (hozambevételek és a befektetések költségeinek különbözete) a tagok egyéni számlái és a szolgáltatási tartalékok javára, a hozamjóváíráskor fennálló egyenleg és az időtényező figyelembevételével kell jóváírni.''

11. §

Az Mbr. 23. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„23. § (1) Az egyik pénztárból a másikba átlépni kívánó pénztártagnak átlépési nyilatkozatot kell benyújtania az érintett pénztárakhoz (a továbbiakban: Átadó, illetve Átvevő pénztár). A pénztártag írásbeli felhatalmazása alapján az átlépési nyilatkozatot az Átvevő pénztár is benyújthatja az Átadó pénztárhoz. Az átlépési nyilatkozat nyomtatványt a tag kérésére a pénztár saját költségére haladéktalanul a tag rendelkezésére bocsátja.

(2) A nyilatkozat alapján, a pénztárak megvizsgálják az átlépés feltételeinek meglétét. A vizsgálat eredményéről az érintett pénztárak értesítést küldenek egymásnak oly módon, hogy az (5) bekezdés szerinti határidők tarthatók legyenek.

(3) A pénztártag átlépése nem engedélyezhető, ha a tagsági viszony megszűnésének napját megelőző negyedéves zárás alapján a pénztártagnál ki nem egyenlített tagdíjhátralék mutatható ki.

(4) Az Mpt. 23. § (4) bekezdésében előírt, az átlépéshez az Átadó pénztárban szükséges féléves tagsági jogviszonynak a tagsági viszony megszűnésének (5) bekezdése szerinti időpontjában kell fennállnia.

(5) Amennyiben az átlépés feltételei fennállnak, a tag tagsági viszonya az Átadó pénztárban

a) a negyedév utolsó napjával szűnik meg, ha az Átadó pénztárhoz a nyilatkozatot a tag — illetve a tag írásbeli felhatalmazása alapján az Átvevő pénztár — a negyedév első két hónapjában, illetve

b) a következő negyedév utolsó napjával szűnik meg, ha az Átadó pénztárhoz a nyilatkozatot a tag — illetve a tag írásbeli felhatalmazása alapján az Átvevő pénztár — a negyedév utolsó hónapjában

nyújtotta be.

(6) Az átlépő tag tagsági viszonya az Átvevő pénztárban, az Átadó pénztári tagsági jogviszony megszűnését követő napon (a továbbiakban: átlépés napja) kezdődik. Az átlépés napjával kezdődő időszakra vonatkozó bevallási és tagdíjfizetési kötelezettséget az Átvevő pénztár részére kell teljesíteni.

(7) Az Átvevő pénztár az átlépés feltételeinek meglétéről a tagot, a tagdíjfizetési kötelezettségnek az átlépés napja utáni teljesítéshez szükséges adatokról a tagot és annak valamennyi munkáltatóját, illetve a javára befizetőket a tagdíjfizetés folytonosságát biztosító időpontban tájékoztatja.

(8) Az átlépett tagra vonatkozó, az átlépés napját követő hó első napja után az Átadó pénztárhoz érkező bevallásokat — ideértve az átlépés napját megelőző időszakra vonatkozó bevallások önellenőrzéseit — és befizetett tagdíjakat az Átadó pénztár visszaküldi az érintett munkáltatóknak (befizetőknek), a visszaküldés okának és az Átvevő pénztárnak a megjelölésével.

(9) A (8) bekezdésben foglalt önellenőrzés(ek)ből elszámolásait az Átvevő pénztár végzi el. Ennek során megállapítja az önellenőrzés(ek)ből adódó fizetési kötelezettségek mértékét, jogosultjait, illetve kötelezettjeit. Amennyiben az Átvevő pénztár a fizetésre kötelezett, úgy teljesíti a fizetési kötelezettséget, más esetben értesíti a fizetésre kötelezettet a kötelezettség mértékéről és okáról.

(10) Az Átadó pénztárban a taggal való elszámolást a tagsági viszony megszűnésének napjára vonatkozóan kell elvégezni. A tag egyéni számláját is ezzel a nappal kell lezárni, az azon addig elért hozamok és értékelési különbözetek egyidejű jóváírása mellett. A megállapított követelésnek az Átvevő pénztár részére történő átutalását, legkésőbb az Átadó pénztárnál a tag tagsági jogviszonyának megszűnése napját követő 45 napon belül kell elvégezni.

(11) Az Átadó pénztár legkésőbb a tag tagsági jogviszonyának megszűnését követő 45. napig, mágneses adathordozón eljuttatja az Átvevő pénztár részére az átlépő pénztártag

a) azonosító adatait,

b) munkáltatói adatait,

c) tagsági viszonya megszűnésének napját megelőző,

ca) a tagsági viszonyával kapcsolatos adatait,

cb) a tagdíjbevallására és befizetésére vonatkozó adatait havi bontásban,

cc) a javára jóváírt hozamok adatait negyedévenkénti bontásban.

(12) Az Átadó pénztár az átlépő tag és az Átvevő pénztár részére írásban megadja

a) a tag egyéni számlájának a zárás időpontjában fennálló értékét,

b) a tagnak az Átadó pénztári tagsága idején javára befizetett tagdíjak összegét,

c) a tag egyéni számlájára jóváírt tagdíjak, hozamok és értékelési különbözetek összegét,

d) a tagnak az Átadó, illetve korábbi pénztáraiban szerzett, tagdíjfizetéssel lefedett időszak tartalmára vonatkozó adatot.

(13) A (4) bekezdésben foglaltakat nem kell alkalmazni, ha a pénztártag átlépésére tagsági jogviszonyának az Mpt. 23. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában meghatározott megszűnése miatt kerül sor.''

12. §

Az Mbr. 1—4. számú melléklete helyébe e rendelet *1—4. számú melléklete* lép.

Átmeneti és záró rendelkezések

13. §

(1) Ez a rendelet — a (2) bekezdésben foglalt kivétellel — 2001. január 1-jén lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti az Mbr. 3. §-ának (3) bekezdése, 10. §-a, 12. §-ának (4) bekezdése, 21.és 24. §-a.

(2) Az Mbr. 10/F. §-a 2002. január 1-jén lép hatályba.

(3) Az Mbr. 10/A. §-a szerinti befektetési politikát első ízben 2001. március 31-ig kell elkészíteni, a 23. §-t azokra az átlépésekre kell alkalmazni, amelyeket 2000. december 31-e után kezdeményeztek.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet
a 211/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„1. számú melléklet
a 171/1997. (X. 6.) Korm. rendelethez

1. Az Mpt. 70. § (1) bekezdésében felsorolt eszközcsoportokba a következő eszközök tartoznak:

a) házipénztár: forint- és valutapénztár;

b) pénzforgalmi számla és befektetési számla;

c) lekötött betét:

c1) hitelintézeti betétszámlán legfeljebb egy évre lekötött pénzösszeg,

c2) hitelintézeti betétszámlán több mint egy évre lekötött pénzösszeg;

d) hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények):

d1) magyar állampapír,

d2) értékpapír, amelyben foglalt kötelezettség teljesítéséért a magyar állam készfizető kezességet vállal,

d3) külföldön kibocsátott, Magyarországon forgalomba hozott és elismert értékpapírpiacra bevezetett állampapír,

d4) Magyarországon bejegyzett gazdálkodó szervezet által kibocsátott, hitelintézeti garanciával fedezett kötvény,

d5) Magyarországon bejegyzett gazdálkodó szervezet által kibocsátott kötvény,

d6) Magyarországon bejegyzett hitelintézet által kibocsátott kötvény,

d7) magyarországi helyi önkormányzat által kibocsátott kötvény,

d8) külföldön kibocsátott, Magyarországon forgalomba hozott és elismert értékpapírpiacra bevezetett kötvény,

d9) nemzetközi pénzügyi szervezet által kibocsátott, Magyarországon forgalomba hozott és elismert értékpapírpiacra bevezetett kötvény,

d10) külföldön kibocsátott, Magyarországon forgalomba hozott kötvény;

e) részvények:

e1) a Budapesti Értéktőzsdére bevezetett, jegyzett A kategóriájú részvény,

e2) a Budapesti Értéktőzsdére bevezetett, jegyzett B és C kategóriájú részvény,

e3) elismert értékpapírpiacra bevezetett, Magyarországon kibocsátott részvény,

e4) elismert értékpapírpiacra bevezetett, külföldön kibocsátott részvény;

f) befektetési jegyek:

f1) Magyarországon bejegyzett zártvégű befektetési alap által kibocsátott befektetési jegy,

f2) Magyarországon bejegyzett nyíltvégű befektetési alap által kibocsátott befektetési jegy,

f3) külföldön bejegyzett befektetési alap által kibocsátott, magyarországi elismert értékpapírpiacra bevezetett befektetési jegy;

g) Magyarországon bejegyzett jelzáloghitel-intézet által kibocsátott jelzáloglevél;

h) határidős ügyletek;

i) opciós ügyletek.

2. Az 1. pontban felsorolt eszközök közül

a) az I. portfolió osztályba tartoznak a *c1)* pont alatti eszközök, valamint a *d1), d2)* pont alatti eszközök közül a forgóeszközként nyilvántartottak;

b) a II. portfolió osztályba tartoznak a *c2), d3), d4), d6), d9), e1), g)* pont alatti eszközök, valamint a *d1), d2)* pont alatti eszközök közül a befektetett eszközként nyilvántartottak;

c) a III. portfolió osztályba tartoznak a *d5), d7), d8), d10), e2), e3), e4), f3)* pont alatti eszközök.

3. Az 1. pont *f1), f2)* alpontja alatti befektetési jegyeket abba a portfolió osztályba kell sorolni, amelybe a befektetési alap kezelési szabályzatában foglaltak szerint az alap számára befektetésként megengedett eszközöket kellene sorolni. Amennyiben egy alap több portfolió osztályba tartozó eszközbe fektethet be, és a II. portfolió osztályba tartozó eszközt is megvásárolhat, a befektetési jegyét a II. portfolió osztályba kell besorolni, ha III. osztályba tartozó vagy az e rendeletben be nem sorolt eszközbe is befektethet, a befektetési jegyét a III. portfolió osztályba kell besorolni. Ha az alap kezelési szabályzata olyan általános meghatározást tartalmaz, amely több az 1. pont szerinti eszköz csoportra vonatkozhat, a befektetési jegyet a III. portfolió osztályba kell sorolni.

4. A pénztárnak az 1. pont *a), b), h)* és *i)* eszközcsoportokba tartozó eszközeit nem kell portfolió osztályba sorolni.

5. A pénztár házipénztárába, folyószámlájára befolyó bevételeket — a működés céljára szolgáló pénzeszközök kivételével — a beérkezés időpontját — az első tagdíjbefizetés esetén az alszámláról a főszámlára utalást — követő 15 napon belül valamely, az 1. pont *c)*-től *i)*-ig terjedő alpontjai szerinti eszközbe kell befektetni.

6. A pénztár befektetési céllal közvetlenül ingatlant nem vásárolhat, csak Magyarországon bejegyzett ingatlanbefektetési alap által kibocsátott befektetési jegyet.

7. Nem szabványosított ügyletet, így különösen repo vagy SWAP ügyletet a pénztár nem köthet.''

2. számú melléklet
a 211/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„2. számú melléklet
a 171/1997. (X. 6.) Korm. rendelethez

1. A pénztár az 1. számú melléklet szerinti befektetési formák esetében:

a) a II. portfolió osztályban a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 60%-át,

b) a III. portfolió osztályban a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 30%-át,

c) a *d4)* és *d6)* alpontokban felsorolt eszközökben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 20%-át,

d) az *e1)* alpontban feltüntetett eszközben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 30%-át,

e) a *g)* pontban feltüntetett eszközben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 10%-át,

f) a II. portfolió osztályba sorolandó befektetési jegyekben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 30%-át,

g) a *d5), d7)* és *d8)* alpontokban feltüntetett eszközben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 10-10%-át,

h) a *d10)* pontban feltüntetett eszközben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 5%-át,

i) a *d5), d7), d8)* és *d10)* alpontokban feltüntetett eszközökben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 20%-át,

j) az *e2), e3)* és *e4)* alpontokban feltüntetett eszközökben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 20%-át,

k) a III. portfolió osztályba sorolandó befektetési jegyekben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 20%-át,

l) ingatlan-befektetési alap által kibocsátott befektetési jegyben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 10%-át tarthatja;

m) a külföldi befektetéseken belül az OECD országokon kívüli országokba való befektetések aránya nem haladhatja meg az összes külföldi befektetés 20%-át.

2. Az 1. számú melléklet *d1)* és *d2)* alpontjaiban felsorolt eszközökre ezen melléklet 1. *a)* pontjában előírt korlátozás nem vonatkozik.

3. A pénztár házipénztárában, annak napi zárásakor legfeljebb 500 000 Ft értékű készpénz tartható. Ha a pénztárnak több telephelye van, akkor ennek az előírásnak az egyes telephelyekre külön-külön kell érvényesülnie.

4. A pénztár az 1. számú melléklet 1. pont *h)* és *i)* alpontjaiban felsorolt eszközökre vonatkozó szerződést csak fedezeti célból köthet, a spekulációs célú kötés nem megengedett. Fedezeti célúnak az olyan ügylet (azonos mögöttes termékre kötött ügyletek) tekinthetőek, amelyek eredményeképpen a pénztár portfoliójának és az ügylet(ek)nek az összesített kockázata kisebb, mint a portfolió kockázata. Ezen összefüggő ügyleteket együtt kell kezelni és nyilvántartani. A pénztárnak csak olyan kötelezettséget jelentő nyitott pozíciója lehet, amelyet teljes egészében fedez a pénztár tulajdonában lévő értékpapírok és jogok értéke. A szerződés megkötésekor a pénztár összes nyitott pozíciójának árfolyamértéke nem haladhatja meg az összes befektetett eszköz 10%-át.

5. A pénztár a járadékfizetési kötelezettsége teljesítéséhez szükséges mértékben, illetve a szabályzataiban foglaltak szerint köteles pénztári befektetett eszközeit likvid eszközben tartani.''

3. számú melléklet
a 211/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„3. számú melléklet
a 171/1997. (X. 6.) Korm. rendelethez

I. A pénztár befektetett eszközei értékének változása

1. A pénztárak befektetett eszközei értéke alatt az 1. számú mellékletben előírt befektetési formák meghatározott piaci (beszerzési és piaci) értékét kell érteni. Ezen pénztári portfolió értékelésével kell a pénztár gazdálkodását, annak alakulását bemutatni.

2. Az értékelést a következő időtartamra kell elvégezni:

a) Azon pénztárak esetében, amelyek a tárgyévet megelőző időszakban alakultak, az értékelés kiterjed a tárgyév egész időszakára. Az értékelés időpontjai, a fordulónapok a tárgyév első napja (megegyezik a megelőző pénzügyi év záró napjával), a negyedév végi napok, valamint a tárgyév december 31-i napja, és az értékelés az akkor meglévő portfolióra vonatkozik.

b) Azon pénztárak esetében, amelyek a tárgyévben alakultak meg, az értékelés értelemszerűen a megalakulástól a tárgyév végéig terjed, a forduló napok a nyitómérleg dátuma, a negyedév végi napok, valamint a tárgyév december 31-i napja.

3. A pénztárnak be kell mutatnia az adott időszakra vonatkoztatva a befektetett eszközei beszerzési értékének és ugyanezen eszközök piaci értékének változását.

4. A számításokban felhasználandó könyv szerinti értéket az elkészített negyedéves jelentés kitöltését alátámasztó, a pénztári befektetések alakulását bemutató analitikus nyilvántartás tartalmazza.

5. A pénztár letétkezelője végzi a pénztári eszközök piaci értékének meghatározását. Amennyiben a pénztár az értékelési időszakban letétkezelőt váltott, a megelőző letétkezelő a pénztár rendelkezésére bocsátja a pénztári eszközök befektetésére vonatkozó adatokat.

6. Az értékelés körébe tartozó eszközök teljeskörűen megegyeznek a Felügyeletnek küldött negyedéves jelentés megfelelő adataival.

7. A pénztár az értékelést elkülönítve, a likviditási, a működési, valamint a fedezeti tartalék eszközei szerint, s ezen belül az egyéni számlák tartalékára és a szolgáltatási tartalékokra megbontva végzi.

8. A pénztár könyvvizsgálója az óvatosság számviteli elvének érvényesítése érdekében alacsonyabb érték megállapítása céljából eltérhet a II. fejezetben leírt értékelési eljárásoktól.

II. Értékelési szabályok

A befektetett pénztári eszközök piaci értékének meghatározása

1. *Pénzforgalmi számla és befektetési számla:* a számlá(ko)n lévő eszközök megszolgált, de el nem számolt időarányos kamattal növelt fordulónapi záróállománya kerül beszámításra.

2. *Házi pénztár:* a házi pénztár értéke a fordulónapi pénztárjelentés záró értéke.

3. *Lekötött betét:* a lekötött betétek esetében a betét értéke a megszolgált, de el nem számolt időarányos kamattal növelt fordulónapi záró állománnyal kerül beszámításra.

4. *Kötvények:*

a) A pénztár tulajdonában lévő, a tőzsdén jegyzett fix vagy változó kamatozású kötvényeket — a diszkont kincstárjegyeket és az elsődleges forgalmazói rendszerbe bevezetett államkötvényeket kivéve — egységesen az értékelési időszakban az utolsó tőzsdei záróárfolyamon kell értékelni. Amennyiben a tőzsdei ár nettó ár, az értékeléskor a tőzsdei árhoz hozzá kell adni az értékelés napjáig felhalmozott kamatokat.

b) Az elsődleges forgalmazói rendszerbe bevezetett államkötvényeket az Államadósság Kezelő Központ (a továbbiakban: ÁKK) által nyilvánosságra hozott fordulónapi legjobb vételi ajánlatból számított bruttó vételár alapján kell értékelni.

c) Ha a fenti értékelési módszerek nem használhatóak, akkor a beszerzési árat kell használni.

5. *Diszkont kincstárjegyek:* A diszkont kincstárjegyeket az 1. számú képlet alapján kell értékelni.

1. számú képlet: A diszkont kincstárjegyek eszközértékének meghatározása

$$E = \sum_{i=1,2,\ldots} \frac{CF_i}{1 + H \times \frac{n_i}{365}}$$

Jelmagyarázat:

E: az adott értékpapír eszközértéke,

CF_i: a diszkont kincstárjegy névértéke,

H: az ÁKK által közzétett referenciahozam alapján számított hozamráta,

n_i: az értékelés napjától az i-edik kifizetésig fennálló napok száma.

A H hozamrátát az ÁKK által nyilvánosságra hozott állampapír piaci referenciahozamból kell kiszámítani. A számított referenciahozam megegyezik az adott értékpapír lejárati idejéhez legközelebb eső két referenciahozamból a lejárati időre időarányosan számított értékkel. Három hónaposnál rövidebb lejárat esetén a legközelebbit kell használni.

6. *Részvények értékelése:*

a) A tőzsdére bevezetett részvényeket a fordulónapi tőzsdei záróárfolyam szerint kell értékelni.

b) Ha az adott napon nem történt üzletkötés, akkor a legutolsó záróárfolyamot kell használni, ha ez az árfolyam a fordulónaphoz képest 30 napnál nem régebbi.

c) Ha tőzsdére bevezetett részvénynek nincsen 30 napnál nem régebbi árfolyama, akkor a tőzsdén kívüli kereskedelem szerinti regisztrált és a BÉT hivatalos lapjában közzétett záróárfolyam alapján is meghatározható az eszköz értékelési árfolyama, ha az nem régebbi 30 napnál. Ugyanezen módszert kell alkalmazni a tőzsdére be nem vezetett, de elismert értékpapírpiacon forgalmazott részvényekre.

d) Ha egyik módszer sem alkalmazható, akkor függetlenül annak régiségétől, az utolsó tőzsdei, ennek hiányában tőzsdén kívüli árfolyam, illetve a beszerzési ár közül az alacsonyabbat kell figyelembe venni.

7. *A befektetési jegyek értékelése:*

a) A nyíltvégű befektetési alap által kibocsátott befektetési jegyeket az alapkezelő által közzétett — visszaváltási jutalékkal csökkentett — legutolsó egy jegyre jutó nettó eszközértéken kell figyelembe venni.

b) Zárt végű befektetési alap által kibocsátott befektetési jegy esetében az utolsó tőzsdei záróárfolyam és az utolsó nyilvánosságra hozott nettó eszközérték közül az alacsonyabbat kell figyelembe venni.

c) Ingatlanalapok esetében a zárt végű befektetési alapokra érvényes eljárást kell alkalmazni.

8. *Jelzáloglevél:* a jelzáloglevelet a kötvényekhez hasonlóan, a 4. pont szerint kell értékelni.

9. *Határidős ügyletek (kivéve a tőzsdei határidős indexkereskedelmet):* az értékelés napján az összes (tőzsdei) pozíciót értékelni kell. Határidős vásárlás esetén az 5. pontban leírt módszerrel számolt H hozammal, mint diszkontrátával a határidős árfolyamból jelenértéket kell számolni a fordulónapra, majd ezt kell összevetni a fenti értékelési elvek szerint kalkulált fordulónapi piaci árfolyammal. Ezen árfolyam különbözetnek és a kötés névértéken vett nagyságának a szorzata adja a pozíció értékét (veszteség/nyereség nagyságát).

10. *Opciós ügyletek:* a szabványosított tőzsdei opciók értékelését a Felügyelet — a Budapesti Értéktőzsdével egyeztetve — a szabványosított opciós kereskedelem megindítása előtt 30 nappal a Pénzügyi Közlönyben hozza nyilvánosságra.

11. *Tőzsdei határidős indexkereskedelem (DWIX, BUX):* a fordulónapi nyitott pozíciókat az adott instrumentumra közzétett fordulónapi, illetve ennek hiányában a legutolsó, hivatalos közzétett elszámoló ár szerint kell értékelni.

12. *Külföldi befektetések értékelése:* a külföldi befektetéseket a 4—11. pontokban leírtak szerint kell értékelni.''

4. számú melléklet
a 211/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

,,4. számú melléklet
a 171/1997. (X. 6.) Korm. rendelethez

1. A pénztár befektetett eszközei (bruttó) hozamrátájának meghatározása a 2. számú képlet alapján történik.

2. számú képlet: A pénztári hozamráta képlete

$$r_{t,\,t-1} = \frac{BP_t - BP_{t-1} - \left(B_{t,\,t-1} - K_{t,t-1}\right)}{BP_{t-1} + \sum_{i=1}^{N} NB_{t,\,t-1} \times \frac{N_i}{T}}$$

ahol

$r_{t,\,t-1}$: a pénztár vagyonának (t; t—1) negyedéves időszakra vonatkozó hozamrátája;

t: negyedév záró napjai;

t—1: negyedév első napjai vagy nyitó (alakuláskori) mérleg időpontja;

BP_t: a pénztár vagyonának negyedév végi piaci értéke;

BP_{t-1}: a pénztár vagyonának negyedév elejei, vagy nyitó (alakuláskori) mérleg időpontbeli piaci értéke;

B: a portfolió bevételei az értékelési időszakban az eredménykimutatás, cash-flow kimutatás (negyedéves) felhasználásával a következő tételek:

Mindegyik tartalék (működéssel kapcsolatos bevételek) esetében: tagdíjbevételek, tagok egyéb befizetései, támogatás, adomány, az egyéb bevételek közül a nem hozamjellegű bevételek;

Kizárólag fedezeti tartalék esetében: a más pénztárból átlépő tagok által áthozott tagi követelés;

Kizárólag működési tartalék (működéssel kapcsolatos bevételek) esetében: pénztári tevékenység egyéb bevételei, rendkívüli bevételek;

Kizárólag likviditási tartalék esetében: likviditási és kockázati célú egyéb bevételek közül a nem hozamjellegű bevételek;

K: a portfolió kiadásai az értékelési időszakban a negyedéves eredménykimutatás, cash-flow kimutatás felhasználásával a következő tételek:

Mindegyik tartalék (működéssel kapcsolatos kiadások) esetében: tartós befektetési célú ingatlanokkal kapcsolatos ráfordítások, befektetési tevékenységgel kapcsolatos egyéb ráfordítások, az egyéb ráfordítások közül a nem hozamjellegű kifizetések;

Kizárólag fedezeti tartalék esetében: egyéni számlákat terhelő egyéb költségek, ráfordítások, az egyéni számlákat és a szolgáltatási tartalékokat terhelő tagi (kedvezményezettek) jogon járó kifizetések;

Kizárólag működési tartalék (működéssel kapcsolatos kiadások) esetében: működési költségek, ráfordítások összesen, rendkívüli ráfordítások;

Kizárólag likviditási tartalék esetében: likviditási és kockázati célú bevételeket terhelő egyéb ráfordítások;

$NB_{t,\ t-1,\ i}$: nettó befizetések (befizetések kifizetésekkel csökkentve); a (t; t—1) időszakban a pénztár portfoliója vonatkozásában az értékelési időszak záró napjáig, ahhoz képest az i-edik napon, ezen nap zárásakor a napi nettó forgalom (ha volt azon a napon pénzforgalom, egyébként 0);

N: a (t—1)-edik naptól az értékelési időszak végéig a napok száma;

N_i: az i-edik napi nettó befizetés napjától az értékelési időszak záró napjáig hátralévő napok száma;

T: az értékelési időszak napjainak a száma, negyedéves értékelés esetében az értéke 91.

2. Ha a pénztár egy vagy több vagyonkezelőt vesz igénybe befektetési portfoliójának részbeni vagy egészbeni kezelésére, úgy erre a vagyon(rész)re az eddig ismertetett elemek közül az alábbiakat a következő sajátosságok figyelembevételével kell alkalmazni:

a) Általában:

$r_{t,\ t-1}$ a vagyonkezelő által kezelt portfolióra vonatkozó hozamráta, amelynek éves hozamráta értékre történő átszámítása a vagyonátadás időpontjának megfelelően értelemszerűen számítandó.

b) A számláló esetében:

BP_t: vagyonkezelő által kezelt vagyonnak a tárgyidőszak végén fennálló piaci értéke;

BP_{t-1}: vagyonkezelő által kezelt vagyonnak a tárgyidőszak elején, vagy nyitó (alapításkori) mérleg időpontbeli piaci értéke;

B: a portfolió bevételei a tárgyidőszakban, vagyis a vagyonkezelő számára vagyonkezelés céljából átadott vagyon, befizetések a portfolióba;

K: a portfolió kiadásai a tárgyidőszakban, vagyis a vagyonkezelőtől a pénztár számára a portfolióból vagy annak hozadékából, újra befektetésre nem kerülő átadott összeg.

c) A nevező esetében:

$NB_{t,\ t-1,\ i}$: nettó befizetések (befizetések kifizetésekkel csökkentve) a vagyonkezelőnek átadott portfolióba; a (t, t—1) időszakban a tárgyidőszak végéig, ahhoz képest az i-edik napon, ezen nap zárásakor a napi nettó forgalom (ha volt azon a napon pénzforgalom, egyébként 0).

3. Az 1. pontban leírtak szerint meghatározott negyedéves hozamráta értékekből a 3. számú képlet alapján kell éves értéket számítani.

3. számú képlet: Az éves hozamráta érték meghatározása a negyedéves hozamráta értékekből

$$R = (1+r_{t-3,t-4})\times(1+r_{t-2,t-3})\times(1+r_{t-1,t-2})\times(1+r_{t,t-1})-1$$

ahol

R: a pénztár éves hozamrátája,

$r_{t-3,t-4}$, $r_{t-2,t-3}$, $r_{t-1,t-2}$, $r_{t,t-1}$ = a pénztár megelőző negyedévekre a 2. számú képlet szerint számolt hozamai.

4. Az egyéni számlákra vonatkozó hozamkiegyenlítési eljárást oly módon kell elvégezni, hogy az eljárás elvégzése után az egyes egyéni számlára fennálljon az alábbi összefüggés:

4. számú képlet: Az egyéni számla hozamának célértéke a hozamkiegyenlítési eljárásban

$$R + \Delta R = \frac{bp_t + \Delta bp_t - bp_{t-1}\left(b_{t,t-1} - k_{t,t-1}\right)}{bp_{t-1} + \sum_{i=1}^{N} nb_{t,t-1,i} \times \frac{N_i}{T}}$$

ahol

R: a pénztár 3. számú képlet alapján számított hozama,

ΔR: a hozamelőírás szerinti minimális hozamráta és a pénztár hozama közötti előjeles eltérés, ha a pénztár éves hozamrátája a kisebb, illetve a pénztár hozama és a hozamelőírás szerinti maximális hozamráta közötti előjeles eltérés, ha a pénztár éves hozamrátája a nagyobb,

Δbp_t: az egyéni számlára átcsoportosított összeg, illetve az egyéni számla csökkentése előjelesen,

bp_t, bp_{t-1}: az 1. pont szerinti BP értékeknek az egyéni számlára vonatkozó értéke az időszak elején, illetve végén,

$b_{t,t-1}$, $k_{t,t-1}$, $nb_{t,t-1,i}$: az 1. pont és 3. pont szerinti B és K, NB értékeknek az egyéni számlára vonatkozó a befizetési, illetve kifizetési értékei,

N_i, T: az 1. pont szerint.''

A Kormány 212/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól szóló 267/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról

Az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) 78. §-ában foglalt felhatalmazás, valamint a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) 56. §-ának (6) bekezdése alapján a Kormány az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól a következőket rendeli el:

1. §

Az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól szóló 267/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Öbr.) 5. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A pénztár a pénzforgalmi számláján és a befektetési számláján történő pénzmozgásokról olyan nyilvántartást köteles vezetni, amely alapján a befektetésekkel kapcsolatos

pénzáramlások napi szinten — legalább az (1) bekezdésnek megfelelő részletezettséggel — elkülöníthetők az egyéb be- és kifizetésektől.''

2. §

Az Öbr. a következő 6/A. §-sal egészül ki:

„6/A. § Amennyiben a pénztár választható befektetési portfolió rendszert működtet, e rendeletnek a pénztárak fedezeti tartalékának egyéni számlák tartalékára vonatkozó rendelkezéseit a választható portfoliók mindegyikére alkalmazni kell.''

3. §

Az Öbr. a következő 6/B. §-sal egészül ki:

„6/B. § (1) Amennyiben a pénztár tárgynegyedévet megelőző negyedévi jelentése szerint a befektetett pénztári eszközök együttes állománya nem haladja meg az 50 millió forintot, vagy taglétszáma nem haladja meg a 100 főt (a továbbiakban: szabályozási szint), a pénztár igazgatótanácsa dönthet úgy, hogy a pénztári befektetett eszközöket kizárólag az 1. számú melléklet 1. pont *a), b), c), da), db)* pontjában meghatározott formákban tartja (a továbbiakban: korlátozott portfolió). Ebben az esetben a pénztár befektetéseire a 2. számú mellékletében foglaltak nem vonatkoznak.

(2) A pénztár a korlátozott portfolió alkalmazására vonatkozó döntéséről, illetve annak megszüntetéséről a letétkezelőt haladéktalanul, a Felügyeletet 15 napon belül értesíti.''

4. §

Az Öbr. a 11. §-át megelőzően a következő alcímmel egészül ki, egyidejűleg az Öbr. 11—15. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„A pénztárak számlavezetése és letétkezelése

11. § (1) A pénztár köteles pénzforgalmát hitelintézetnél vezetett pénzforgalmi számlán bonyolítani, számlavezetőjét és számlájának számát a számlamegnyitást követően haladéktalanul bejelenteni a Felügyeletnek. A pénztár a pénzforgalmi számla alszámláin bonyolíthatja le többek között szolgáltatási tevékenységéhez, a tagsági viszony megszűnéséhez, a tagdíj gyűjtéséhez, valamint a szervezete működéséhez kapcsolódó pénzforgalmat. A folyamatos működéshez szükséges pénzforgalmon felüli, befektetésre kerülő pénzeszközeit a pénztár a letétkezelőnél vezetett befektetési számlára utalja. A számlavezető a piaci értékelés elvégzéséhez naponta közli a letétkezelővel a pénzforgalmi számla és alszámlái egyenlegét.

(2) A pénztár befektetési tevékenységéhez kapcsolódó pénzforgalmát a számára letétkezelői szolgáltatást végző hitelintézetnél, kizárólag külön e célra nyitott befektetési számlán köteles bonyolítani.

12. § A pénztár a letétkezelési feladatok ellátásával az Ept. szerinti letétkezelési tevékenységre feljogosított hitelintézetet köteles megbízni. A pénztárnak — a letétkezelési szerződés felmondási idejének tartamát kivéve — csak egy letétkezelője lehet. A pénztár köteles a Felügyeletet 15 napon belül írásban értesíteni a pénztári letétkezelésre vonatkozó megbízásról, befektetési számlájának számáról, illetve a megbízás felmondásáról.

13. § (1) A pénztár nem bízhatja meg pénztári letétkezeléssel azt a szervezetet,

a) amely a pénztár pénzeszközeinek befektetését vagy befektetett eszközeinek adásvételét végzi,

b) amelyhez a pénztár befektetési üzletmenetét részben vagy egészben kihelyezi,

c) amely ellen csőd- vagy felszámolási eljárás van folyamatban, illetve amely ellen a tárgyévet megelőző két évben csődeljárást folytattak le,

d) amely 10%-ot meghaladó mértékben közvetlenül vagy közvetve tulajdonosa a pénztár vagyonkezelőjének,

e) amelynek 10%-ot meghaladó mértékben tulajdonosa olyan természetes vagy jogi személy, aki a pénztár vagyonkezelőjében 10%-ot meghaladó mértékű tulajdonnal rendelkezik,

f) amelyhez a pénztár nyilvántartásainak vezetését kihelyezte.

(2) A pénztár befektetési döntéseinek meghozatalára feljogosított személy vagy a döntéshozó testület tagja nem lehet a letétkezelő tulajdonosa, vezető tisztségviselője, vezető állású alkalmazottja. E rendelkezést nem kell alkalmazni, ha a pénztárnak van vagyonkezelője.

14. § (1) A pénztári letétkezelő az alábbi feladatokat látja el:

a) vagyonkezelőnként és portfoliónként befektetési számlákat vezet a pénztár javára,

b) vagyonkezelőnként és portfoliónként értékpapírszámlákat és értékpapír letéti számlákat vezet a pénztár javára,

c) őrzi a pénztár eszközeit,

d) ellátja a pénztár tulajdonában lévő, nyomdai úton előállított értékpapírok letétkezelését,

e) beszedi a pénztár értékpapírszámláján, értékpapír letéti számláján nyilvántartott értékpapírok után járó hozadékot és egyéb járandóságokat,

f) elvégzi a befektetett pénztári eszközök piaci értékének meghatározását,

g) ellenőrzi a pénztári befektetésekre vonatkozó jogszabályi előírások betartását,

h) elszámolja és nyilvántartja az értékpapír ügyleteket, amelyek alapján összeveti a befektetési számlán történt pénzforgalmi mozgásokat az értékpapír-állomány változásával,

i) a pénztár felhatalmazása alapján ellátja a pénztár tulajdonosi képviseletét a birtokában lévő értékpapírok vonatkozásában.

(2) A pénztári letétkezelő tevékenységét a pénztár érdekében, a letétkezelésre vonatkozó megbízásoknak megfelelően köteles végezni. Amennyiben a pénztár befektetéseinek összetétele nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, az ennek bekövetkeztét követő 3 munkanapon (bank esetében banki napon) belül a letétkezelő köteles erről a Felügyeletet, a pénztárat és a pénztár vagyonkezelőjét értesíteni. A letétkezelő a jogszabályba ütköző megbízásokat köteles visszautasítani.

15. § (1) A pénztár a Pénzkezelési Szabályzatában köteles rögzíteni a pénztár pénzforgalmi számlája, illetve a letétkezelőnél vezetett befektetési számlája (számlái) közötti pénzáramlásokra vonatkozó szabályokat.

(2) A Pénzkezelési Szabályzatban a befizetés, illetve a felhasználás jogcíme szerint kell rendelkezni az utalások határidejéről, valamint azok eljárási és nyilvántartási rendjéről. Befizetés jogcíme különösen a tagdíj célú befizetések, a támogatások és adományok, valamint a be nem azonosított (függő) tételek és a befolyt hozam. Felhasználás jogcíme különösen a szolgáltatás, a tagsági viszony megszűnése, a működéshez és a befektetéshez kapcsolódó költségek, valamint a befektetésekhez kapcsolódó egyéb pénzforgalom.

(3) A Pénzkezelési Szabályzatban meg kell határozni, hogy a pénztár, illetve a pénztár vagyonkezelőjének mely alkalmazottja, tisztségviselője milyen összeghatárokon belül és mely befektetési (al)számla vonatkozásában adhat utasítást a letétkezelőnek.

(4) A Pénzkezelési Szabályzatnak az (1)—(3) bekezdésben foglaltakon kívül tartalmaznia kell:

a) a pénzáramlások egyenlege képzésének és nyilvántartásának rendjét,

b) a pénzforgalmi számla és a befektetési számla közötti átvezetések ütemezésének rendjét.''

5. §

Az Öbr. 17—21. §-a helyébe következő rendelkezés lép:

„17. § (1) A pénztár befektetési politikáját az igazgatótanács alakítja ki. A befektetési politika kötelező tartalmi elemei a következők:

a) a pénztári vagyon befektetésének célja, alapelvei, az érvényesítendő pénztártagi és pénztári érdekek,

b) a befektetési politika meghatározásának, teljesülése értékelésének és módosításának feltételei (ideértve az ehhez kapcsolódó jogosultságokat és felelősséget),

c) a befektetési tevékenység végrehajtásában a pénztár tisztségviselői, alkalmazottai és szolgáltatói — beleértve a vagyonkezelő(ke)t és a letétkezelőt — közötti feladatmegosztás meghatározása és az ezzel kapcsolatos folyamatos ellenőrzés, valamint a szükségessé váló beavatkozás módja és feltételei,

d) a pénztár befektetéssel foglalkozó alkalmazottai, a letétkezelő, a vagyonkezelő(k) kiválasztásának, tevékenysége értékelésének, díjazásának az *a)* pontban foglaltakhoz igazodó irányelvei,

e) az egyes pénztári tartalékokhoz tartozó — a fedezeti tartalékon belül elkülönítve az egyéni számlák tartalékát és a szolgáltatási számlák tartalékát — kockázatvállalási képesség és lejárati szerkezet (ideértve a kötelezettségekhez való illeszkedést), az ennek megfelelő befektetési portfoliók összetétele és a befektetésükkel elérni kívánt hozamok mutatói (referenciaindexek), valamint az ezektől való eltérések elfogadható mértéke,

f) az *a)—e)* pontokban foglaltak meghatározásának eljárási rendje,

g) az *e)* pontban foglaltaknál nagyobb mértékű eltérés, illetve a befektetésekkel kapcsolatban bekövetkező rendkívüli események esetén követendő eljárás.

(2) A pénztár igazgatótanácsa a vagyonkezelési tevékenység kihelyezésére vonatkozó döntés, a pénztári vagyonkezelő kiválasztása és tevékenységének ellenőrzése során a pénztártagok érdekében köteles eljárni.

(3) A pénztár igazgatótanácsa köteles a pénztári vagyonkezelő tevékenységét rendszeresen ellenőrizni, és ennek során attól — a pénztár beszámolási kötelezettségeihez igazodóan — írásbeli jelentést, beszámolót, kimutatást kérni.

(4) A befektetési politikát megvalósító személyek részére a befektetési politika rájuk vonatkozó részét vagyonkezelési irányelvekbe kell foglalni. A vagyonkezelési irányelvek kötelező tartalmi eleme a befektetett eszközökre vonatkozó arányok és referenciaindexek, valamint az ezen arányokra és referenciaindexekre vonatkozó, a befektetési politikában meghatározott elfogadható mértékű eltéréstől nagyobb eltérés esetén követendő eljárás meghatározása.

(5) A befektetési politikát — az elfogadását követő 15 napon belül — a Felügyelethez kell benyújtani törvényességi felülvizsgálat céljából.

(6) Az igazgatótanács legalább évente dönt a befektetési politika fenntartása vagy módosítása kérdésében, döntéséről legkésőbb a pénztár közgyűlésének soron következő ülésén ad tájékoztatást.

(7) A pénztár az éves beszámoló kiegészítő mellékletében köteles beszámolni a tárgyévre vonatkozó befektetési politikáról, annak teljesítéséről, illetve a befektetési politikával kapcsolatos jövőbeni elképzeléseiről.

(8) A pénztár aktuális befektetési politikájának tartalmi kivonatát a pénztárba belépni kívánó magánszeméllyel ismertetni kell.

18. § Nem köteles befektetési politikát készíteni és az ahhoz kapcsolódó rendelkezéseket végrehajtani az a pénztár, amely a 6/B. § szerinti korlátozott befektetési portfolió alkalmazása mellett döntött.

19. § (1) A pénztár vagyonkezelési tevékenységét részben vagy egészben kihelyezheti. Nem bízható meg pénztári vagyonkezeléssel az a gazdasági társaság,

a) amelynek befolyásoló részesedéssel rendelkező tulajdonosa, vezető tisztségviselője vagy ezek közeli hozzátartozója a pénztár alkalmazottja, vagy a pénztár vezető tisztségviselője, vagy ezek közeli hozzátartozója,

b) amely ellen csőd- vagy felszámolási eljárás van folyamatban, illetve amellyel szemben az üzletmenet-kihelyezést megelőző 2 évben csődeljárást folytattak le.

(2) Amennyiben a pénztári vagyonkezelő az (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek nem felel meg, a pénztár köteles az üzletmenet-kihelyezésre vonatkozó szerződést azonnali hatállyal felmondani, és a Felügyeletet a felmondástól számított 15 napon belül értesíteni.

20. § (1) A pénztár nem bízhatja meg letétkezelési feladatokkal a vagyonkezeléssel, illetve a szolgáltatási feladatokkal megbízott gazdálkodó szervezetet.

(2) A pénztári szolgáltató és a letétkezelő között sem közvetlen, sem 10%-ot meghaladó közvetett tulajdonosi, sem egyéb olyan gazdasági kapcsolat nem lehet, amely összeférhetetlen a letétkezelői feladatok ellátásával.

(3) A pénztár által a befektetések irányítására alkalmazott személy és a befektetéssel kapcsolatos szervezeti egység dolgozója nem lehet a pénztár letétkezelőjénél tisztségviselő, vezető állású alkalmazott vagy olyan feladatkörben dolgozó személy, aki a letétkezeléssel kapcsolatosan utasításokat adhat.

(4) A pénztár vagyonkezelőjénél vagyonkezelést irányító, illetőleg vagyonkezeléssel foglalkozó személy nem lehet a pénztár letétkezelőjénél tisztségviselő, vezető állású alkalmazott vagy olyan beosztásban dolgozó személy, aki a letétkezeléssel foglalkozó szervezeti egységet irányítja, vagy annak közvetlen utasításokat adhat.

(5) A vagyonkezelő és letétkezelő közötti összeférhetetlenség esetén a pénztár köteles vagy a letétkezelői szerződést, vagy a vagyonkezelői szerződést haladéktalanul felmondani, és a Felügyeletet a felmondástól számított 15 napon belül értesíteni.

21. § (1) A pénztár vagyonkezelője (vagyonkezelői), a pénztárral kötött szerződés feltételei szerint, önállóan rendelkezik a kezelésébe átadott pénztári portfolió és a szerződés tartama alatt a szerződés szerint átadásra kerülő pénztári eszközök felett, valamint gondoskodik az átvett pénztárvagyon e rendeletben meghatározott elvek és befektetési politika szerinti hasznosításáról és újrabefektetéséről. Ezen belül

a) a pénztár által megfogalmazott befektetési politika, illetve a vagyonkezelőre bízott portfolióra vonatkozó vagyonkezelési irányelvek kereteit figyelembe véve meghatározza a kezelésébe átadott pénztárvagyon befektetéseinek összetételét és lejáratát,

b) szervezi és irányítja a kezelésébe adott pénztárvagyon befektetési ügyleteit;

c) vezeti a vagyonkezelésbe átadott befektetett pénztári eszközök nyilvántartását.

(2) A vagyonkezelési tevékenység kihelyezésére vonatkozó szerződésnek tartalmaznia kell az átadott pénztárvagyonra vonatkozó, a 17. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelő vagyonkezelési irányelveket. A szerződésben rendelkezni kell arról, hogy a vagyonkezelő mely esetekben és milyen mértékben felel azért, ha a kezelésbe átadott pénztári vagyon vonatkozásában a rá vonatkozó vagyonkezelési irányelvek nem teljesülnek.

(3) A pénztári vagyonkezelő a rábízott vagyon eszközeit és azok forrását nyilvántartásaiban elkülönítetten mutatja ki, de az elkülönített számlákon kimutatott pénztári eszközöket és azok forrását mérlegében nem szerepeltetheti.''

6. §

Az Öbr. 23. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A vagyonkezelők szerinti kimutatást nem valamennyi vagyonkezelő szervezetre együttesen, hanem szervezetenként kell összeállítani a pénztár saját vagyonkezelésében lévő részt is beleértve.''

7. §

Az Öbr. 24. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Amennyiben a fedezeti tartalék megosztva kerül vagyonkezelésre, akkor vagyonkezelőnként is — ideértve a pénztár által végzett vagyonkezelést — el kell végezni a hozam és a referenciaindex kiszámítását.''

8. §

Az Öbr. 25. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„25. § (1) A pénztárnak az alapítás negyedévét követő negyedévtől kezdődően az előírt hozamráta értékeket a negyedév egészére, illetve év végén, az alapítás időpontjától kezdődően az egész évre kell meghatároznia.

(2) Az éves hozamrátát ki kell számolni a pénztár egészére, valamint a fedezeti tartalékra, a fedezeti tartalékon belül az egyéni számlák tartalékára és a szolgáltatási tartalékra, a pénztári portfoliót megbontva külső vagyonkezelő szervezet(ek) által kezelt portfolió(k)ra és a pénztár saját kezelésében lévő eszközökre is.

(3) Vagyonkezelő szervezet megbízása esetén a 23. §-ban foglaltakat azzal a kiegészítéssel kell alkalmazni, hogy vagyonkezelő(k) és a pénztár által megosztva vagy kizárólag vagyonkezelők által kezelt pénztári vagyon összesített hozamának meghatározásakor, a pénztárat egésznek tekintve kell az előírt képletbe a különböző szervezetek [pénztár, vagyonkezelő(k)] adatait összesítve behelyettesíteni, és a hozamrátát meghatározni.''

9. §

Az Öbr. 26. §-a a következő (3) és (4) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Amennyiben a pénztár befektetési politika elkészítésére kötelezett, annak tartalmi kivonatát nyilvánosságra kell hozni.

(4) A nem területi, illetve nem ágazati alapon szerveződő pénztár az (1) és a (3) bekezdésben foglalt adatokat a pénztár saját szerveződési elvei és tájékoztatási rendszere szerint köteles közzétenni.''

10. §

Az Öbr. 30. §-ának (1) bekezdése a következők szerint módosul:

„(1) A pénztártag másik pénztárba történő átlépése esetén a tag követelésének átutalását legkésőbb a tag — az átadó pénztárnál történő — átlépésre vonatkozó bejelentésének negyedévét követő 45 napon belül kell elvégezni.''

11. §

Az Öbr. a következő 30/A. §-sal és előtte a következő alcímmel egészül ki:

„A számlaértesítő tartalma

30/A. § A pénztár köteles a pénztártag egyéni számlájának tárgyévi alakulásáról, valamint annak tárgyév végi egyenlegéről számlaértesítőt küldeni a pénztártag részére évente legalább egy alkalommal, legkésőbb a tárgyévet követő év június 30-áig. A pénztártagnak küldött számlaértesítőnek legalább tartalmaznia kell:

a) a pénztár elérhetőségeit,

b) a tag azonosítására szolgáló adatokat,

c) a tag tagsági jogviszonyának kezdetét,

d) a tagdíjjellegű bevételek pénztári tartalékok közötti felosztásának tárgyévi arányszámait,

e) a tárgyévi nyitó egyenleget vagy a más pénztárból áthozott követelést,

f) az előírt tagdíj összegét,

g) az előírt munkáltatói hozzájárulást,

h) a tag által fizetett tagdíjat, a munkáltatói hozzájárulást (a jóváírt tagdíjjellegű bevételeket) összesen és tartalékok szerinti bontásban,

i) a rendszeres és eseti támogatást, adományt,

j) a jóváírt kedvezményezetti (örökösi) jogon áthozott követelést (jóváírt egyéb bevételek),

k) a jóváírt egyéb befizetéseket,

l) az egyéni számlára történő átcsoportosítást,

m) az egyéni számláról történő átcsoportosítást,

n) a befektetési tevékenység egyéni számlára jutó bevételeit,

o) a befektetési tevékenység egyéni számlára jutó ráfordításait,

p) a választható befektetési portfolió váltási költségeit,

q) az egyéb ráfordításokat,

r) a tagi követelés nyilvántartási záró értékét,

s) a tagi követelés piaci értékét,

t) a tag egyéni számlakövetelésére jutó értékelési különbözetet,

u) a tag által választott befektetési portfolió(k) megnevezését.''

12. §

Az Öbr. 33. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„33. § (1) A pénztár éves terve a tervet elfogadó közgyűlés évét követő naptári évre vonatkozik. Az éves pénztári beszámolóban az értékelést az értékelt évre vonatkozó pénzügyi terv alapján kell elvégezni.

(2) A magánnyugdíjpénztári feladatokat is ellátó pénztár pénzügyi tervében elkülönítetten kell megjeleníteni az önkéntes, illetve a magánnyugdíjpénztári részre vonatkozó adatokat.

(3) A pénztár éves tervét negyedéves bontásban kell elkészíteni. A tervben lévő részidőszakok fordulónapjai egybeesnek a negyedéves jelentések fordulónapjaival.

(4) A pénztár hosszú távú tervét öt naptári évre, legalább éves bontásban kell elkészíteni. A tervben lévő részidőszakok fordulónapjai egybeesnek az éves beszámolók fordulónapjaival.

(5) A pénzügyi tervet a Felügyelet által kiadott formanyomtatványon, vagy azzal megegyező tartalmú és szerkezetű dokumentumban papír alapon, vagy mágneses adathordozón kell a Felügyeletnek benyújtani.''

13. §

Az Öbr. 1—4. számú melléklete helyébe e rendelet *1—4. számú melléklete* lép.

Átmeneti és záró rendelkezések

14. §

(1) Ez a rendelet — a (2) bekezdésben foglalt kivétellel — 2001. január 1-jén lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti az Öbr. 28. § (4) bekezdése.

(2) Ez a rendelet 12. §-a 2001. július 1-jén lép hatályba.

(3) Az Öbr. 17. §-a szerinti befektetési politikát első ízben 2001. március 31-ig kell elkészíteni.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet
a 212/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„1. számú melléklet
a 267/1997. (XII. 22.) Korm. rendelethez

1. A 3. § (1) bekezdése szerinti csoportokba a következők tartoznak:

a) házipénztár: forint- és valutapénztár;

b) pénzforgalmi számla és befektetési számla;

c) lekötött betét:

ca) hitelintézeti betétszámlán legfeljebb egy évre lekötött pénzösszeg,

cb) hitelintézeti betétszámlán több mint egy évre lekötött pénzösszeg;

d) hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények):

da) magyar állampapír,

db) értékpapír, amelyben foglalt kötelezettség teljesítéséért a magyar állam készfizető kezességet vállal,

dc) külföldön kibocsátott, Magyarországon forgalomba hozott és elismert értékpapírpiacra bevezetett állampapír,

dd) Magyarországon bejegyzett gazdálkodó szervezet által nyilvánosan forgalomba hozott, hitelintézeti garanciával fedezett kötvény,

de) Magyarországon bejegyzett gazdálkodó szervezet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény,

df) Magyarországon bejegyzett hitelintézet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény,

dg) magyarországi helyi önkormányzat által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény,

dh) külföldön kibocsátott, Magyarországon forgalomba hozott és elismert értékpapírpiacra bevezetett kötvény,

di) nemzetközi pénzügyi szervezet által kibocsátott, Magyarországon forgalomba hozott és elismert értékpapírpiacra bevezetett kötvény,

dj) külföldön kibocsátott, Magyarországon forgalomba hozott kötvény;

e) részvények:

ea) a Budapesti Értéktőzsdére bevezetett, jegyzett A kategóriájú részvény,

eb) a Budapesti Értéktőzsdére bevezetett, jegyzett B és C kategóriájú részvény,

ec) elismert értékpapírpiacra bevezetett, Magyarországon kibocsátott részvény,

ed) elismert értékpapírpiacra bevezetett, külföldön kibocsátott részvény;

f) befektetési jegyek:

fa) Magyarországon bejegyzett zártvégű értékpapír-alap által kibocsátott befektetési jegy,

fb) Magyarországon bejegyzett nyíltvégű értékpapír-alap által kibocsátott befektetési jegy,

fc) külföldön bejegyzett befektetési alap által kibocsátott, magyarországi elismert értékpapírpiacra bevezetett befektetési jegy,

fd) Magyarországon bejegyzett ingatlanalap által kibocsátott befektetési jegy;

g) Magyarországon bejegyzett jelzáloghitel-intézet által kibocsátott jelzáloglevél;

h) ingatlan;

i) tőzsdei határidős ügyletek;

j) tőzsdei opciós ügyletek;

k) tagi kölcsön.

2. Az 1. pontban felsorolt eszközök közül

a) az I. portfolió osztályba tartoznak a *ca*) pont alatti eszközök, valamint a *da), db)* pont alatti eszközök közül a forgóeszközként nyilvántartottak;

b) a II. portfolió osztályba tartoznak a *cb), dc), dd), df), di), ea), g)* pont alatti eszközök, valamint a *da), db)* pont alatti eszközök közül a befektetett eszközként nyilvántartottak;

c) a III. portfolió osztályba tartoznak a *de), dg), dh), dj), eb), ec), ed), fc), fd), h), i), j), k)* pont alatti eszközök.

3. Az 1. pont *fa), fb)* alpontja alatti befektetési jegyeket abba a portfolió osztályba kell sorolni, amelybe a befektetési alap kezelési szabályzatában foglaltak szerint az alap számára befektetésként megengedett eszközöket kellene sorolni. Amennyiben egy alap több portfolió osztályba tartozó eszközbe fektethet be, és az I., II. portfolió osztályba tartozó eszközt vásárolhat, a befektetési jegyét a II. portfolió osztályba kell besorolni, ha a III. osztályba tartozó vagy az e rendeletben be nem sorolt eszközbe is befektethet, a befektetési jegyét a III. portfolió osztályba kell besorolni. Ha az alap kezelési szabályzata olyan általános meghatározást tartalmaz, amely több, az 1. pont szerinti eszközcsoportra vonatkozhat, a befektetési jegyet a III. portfolió osztályba kell sorolni.

4. A pénztárnak az 1. pont *a)—b)* eszközcsoportokba tartozó eszközeit nem kell portfolió osztályba sorolni.

5. Nem szabványosított ügyletet, így különösen repo vagy SWAP ügyletet a pénztár nem köthet.”

2. számú melléklet
a 212/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„2. számú melléklet
a 267/1997. (XII. 22.) Korm. rendelethez

1. A pénztár az 1. számú melléklet szerinti befektetési formák esetében:

a) a II. portfolió osztályban a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 70%-át,

b) a III. portfolió osztályban a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 30%-át,

c) a *dd)* és *df)* alpontokban felsorolt eszközökben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 30%-át,

d) az *ea)* alpontban feltüntetett eszközben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 40%-át,

e) a *g)* pontban feltüntetett eszközben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 10%-át,

f) a II. portfolió osztályba sorolandó befektetési jegyekben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 30%-át,

g) a *de), dg)* és *dh)* alpontokban feltüntetett eszközben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 10-10%-át,

h) a *dj)* pontban feltüntetett eszközben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 5%-át,

i) a *de), dg), dh)* és *dj)* alpontokban feltüntetett eszközökben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 20%-át,

j) az *eb), ec)* és *ed)* alpontokban feltüntetett eszközökben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 20%-át,

k) a III. portfolió osztályba sorolandó befektetési jegyekben együttesen a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 20%-át,

l) ingatlanalap által kibocsátott befektetési jegyben a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 10%-át,

m) befektetési céllal vásárolt ingatlanban a befektetett pénztári eszközök legfeljebb 10%-át

tarthatja.

n) A külföldi befektetések nem haladhatják meg a befektetett pénztári eszközök 20%-át, ezen belül az OECD országokon kívüli országokba való befektetések aránya nem haladhatja meg az összes külföldi befektetés 20%-át.

2. Az 1. számú melléklet *da)* és *db)* alpontjaiban felsorolt eszközökre ezen melléklet 1. *a)* pontjában előírt korlátozás nem vonatkozik.

3. A pénztár házipénztárában, annak napi zárásakor legfeljebb 500 000 Ft értékű készpénz tartható. Ha a pénztárnak több telephelye van, akkor ennek az előírásnak az egyes telephelyekre külön-külön kell érvényesülnie.

4. A pénztár az 1. számú melléklet 1. pont *i)* és *j)* alpontjaiban felsorolt eszközökre vonatkozó szerződést csak fedezeti célból köthet, a spekulációs célú kötés nem megengedett. Fedezeti célúnak az olyan ügylet (azonos mögöttes termékre kötött ügyletek) tekinthetőek, amelyek eredményeképpen a pénztár portfoliójának és az ügylet(ek)nek az összesített kockázata kisebb, mint a portfolió kockázata. Ezen összefüggő ügyleteket együtt kell kezelni és nyilvántartani. A pénztárnak csak olyan kötelezettséget jelentő nyitott pozíciója lehet, amelyet teljes egészében fedez a pénztár tulajdonában lévő értékpapírok és jogok értéke.

A szerződés megkötésekor a pénztár összes nyitott pozíciójának árfolyamértéke nem haladhatja meg az összes befektetett eszköz 10%-át.

5. A pénztár csak Magyarországon fekvő, tehermentes ingatlant vásárolhat.

6. A pénztár a járadékfizetési kötelezettsége teljesítéséhez szükséges mértékben, illetve a szabályzataiban foglaltak szerint köteles pénztári befektetett eszközeit likvid eszközben tartani.''

3. számú melléklet
a 212/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„3. számú melléklet
a 267/1997. (XII. 22.) Korm. rendelethez

I. A pénztár befektetett eszközei értékének változása

1. A pénztárak befektetett eszközei értéke alatt az 1. számú mellékletben előírt befektetési formák meghatározott piaci értékét kell érteni. Ezen pénztári portfolió értékelésével kell a pénztár gazdálkodását, annak alakulását bemutatni.

2. Az értékelés időpontjai:

a) Azon pénztárak esetében, amelyek a tárgyévet megelőző időszakban alakultak, az értékelés kiterjed a tárgyév egész időszakára. Az értékelés időpontjai, a fordulónapok a tárgyév első napja (megegyezik a megelőző pénzügyi év záró napjával), a negyedév végi napok, valamint a tárgyév december 31-i napja, és az értékelés az akkor meglévő portfolióra vonatkozik.

b) Azon pénztárak esetében, amelyek a tárgyévben alakultak meg, az értékelés értelemszerűen a megalakulástól a tárgyév végéig terjed, a fordulónapok a nyitómérleg dátuma, a negyedév végi napok, valamint a tárgyév december 31-i napja.

3. A pénztárnak be kell mutatnia az adott időszakra vonatkoztatva a befektetett eszközei beszerzési értékének és ugyanezen eszközök piaci értékének változását.

4. A számításokban felhasználandó könyv szerinti értéket az elkészített negyedéves jelentés kitöltését alátámasztó, a pénztári befektetések alakulását bemutató analitikus nyilvántartás tartalmazza.

5. A pénztár letétkezelője végzi a pénztári eszközök piaci értékének meghatározását. Amennyiben a pénztár az értékelési időszakban letétkezelőt váltott, a megelőző letétkezelő a pénztár rendelkezésére bocsátja a pénztári eszközök befektetésére vonatkozó adatokat.

6. Az értékelés körébe tartozó eszközök teljeskörűen megegyeznek a Felügyeletnek küldött negyedéves jelentés megfelelő adataival.

7. A pénztár az értékelést elkülönítve, a likviditási, a működési, valamint a fedezeti tartalék eszközei szerint, s ezen belül az egyéni számlák tartalékára és a szolgáltatási tartalékokra megbontva végzi.

8. A pénztár könyvvizsgálója az óvatosság számviteli elvének érvényesítése érdekében alacsonyabb érték megállapítása céljából eltérhet a II. fejezetben leírt értékelési eljárásoktól.

II. Értékelési szabályok

A befektetett pénztári eszközök piaci értékének meghatározása

1. Pénzforgalmi számla és befektetési számla: a számlá(ko)n lévő eszközök megszolgált, de el nem számolt időarányos kamattal növelt fordulónapi záróállománya kerül beszámításra.

2. Házi pénztár: a házi pénztár értéke a fordulónapi pénztárjelentés záró értéke.

3. Lekötött betét: a lekötött betétek esetében a betét összegének a megszolgált, de el nem számolt időarányos kamattal növelt fordulónapi záróállománya.

4. Kötvények:

a) A pénztár tulajdonában lévő, a tőzsdén jegyzett fix vagy változó kamatozású kötvényeket — a diszkont kincstárjegyeket és az elsődleges forgalmazói rendszerbe bevezetett államkötvényeket kivéve — egységesen az értékelési időszakban az utolsó napi tőzsdei záróárfolyamon kell értékelni. Amennyiben a tőzsdei ár nettó ár, a piaci érték meghatározásakor a tőzsdei záróárhoz hozzá kell adni a felhalmozott kamatokat.

b) Az elsődleges forgalmazói rendszerbe bevezetett államkötvényeket az Államadósság Kezelő Központ (a továbbiakban: ÁKK) által nyilvánosságra hozott fordulónapi legjobb vételi ajánlatból számított bruttó vételár alapján kell értékelni.

c) Ha tőzsdére bevezetett kötvénynek — az elsődleges forgalmazói rendszerbe bevezetett államkötvényeket kivéve — nincsen 30 napnál nem régebbi árfolyama, akkor a tőzsdén kívüli kereskedelem szerinti regisztrált és a BÉT hivatalos lapjában közzétett záróárfolyam alapján is meghatározható az eszköz értékelési árfolyama, ha az nem régebbi 30 napnál. Ugyanezen módszert kell alkalmazni a tőzsdére be nem vezetett, de elismert értékpapírpiacon forgalmazott kötvényekre.

d) Ha a fenti értékelési módszerek nem használhatóak, akkor a beszerzési árat kell használni.

5. Diszkont kincstárjegyek: A diszkont kincstárjegyeket az 1. számú képlet alapján kell értékelni.

1. számú képlet: A diszkont kincstárjegyek eszközértékének meghatározása

$$E = \sum_{i=1,2,\ldots} \frac{CF_i}{1 + H \times \frac{n_i}{365}}$$

Jelmagyarázat:

E: az adott értékpapír eszközértéke,

CF_i: a névérték,

H: az ÁKK által közzétett éves referenciahozam alapján számított hozamráta,

n_i: az értékelés napjától az i-edik kifizetésig fennálló napok száma.

A H hozamrátát az ÁKK által nyilvánosságra hozott állampapír piaci referenciahozamból kell kiszámítani. A számított referenciahozam megegyezik az adott értékpapír lejárati idejéhez legközelebb eső két referenciahozamból a lejárati időre időarányosan számított értékkel. Három hónaposnál rövidebb lejárat esetén a legközelebbit kell használni.

6. Részvények értékelése:

a) A tőzsdére bevezetett részvényeket a fordulónapi tőzsdei záróárfolyam szerint kell értékelni.

b) Ha az adott napon nem történt üzletkötés, akkor a legutolsó záróárfolyamot kell használni, ha ez az árfolyam a fordulónaphoz képest 30 napnál nem régebbi.

c) A tőzsdére be nem vezetett, de elismert értékpapírpiacon forgalmazott részvények értékét a BÉT hivatalos lapjában közzétett záróárfolyam alapján kell meghatározni, ha az nem régebbi 30 napnál.

d) Ha egyik módszer sem alkalmazható, akkor függetlenül annak régiségétől, az utolsó tőzsdei, ennek hiányában tőzsdén kívüli záróárfolyam, illetve a beszerzési ár közül az alacsonyabbat kell figyelembe venni.

7. A befektetési jegyek értékelése:

a) A nyíltvégű befektetési alap által kibocsátott befektetési jegyeket az alapkezelő által közzétett — visszaváltási jutalékkal csökkentett — legutolsó egy jegyre jutó nettó eszközértéken kell figyelembe venni.

b) Zártvégű befektetési alap által kibocsátott befektetési jegy esetében az utolsó tőzsdei záróárfolyam és az utolsó nyilvánosságra hozott nettó eszközérték közül az alacsonyabbat kell figyelembe venni.

8. Jelzáloglevél: a jelzáloglevelet a kötvényekhez hasonlóan, a 4. pont szerint kell értékelni.

9. Tőzsdei határidős ügyletek (kivéve a határidős indexkereskedelmet): az értékelés napján az összes (tőzsdei) pozíciót értékelni kell. Határidős vásárlás esetén az 5. pontban leírt módszerrel számolt H hozammal, mint diszkontrátával a határidős árfolyamból jelenértéket kell számolni a fordulónapra, majd ezt kell összevetni a fenti értékelési elvek szerint kalkulált fordulónapi piaci árfolyammal. Ezen árfolyamkülönbözetnek és a kötés névértéken vett nagyságának a szorzata adja a pozíció értékét (veszteség/nyereség nagyságát).

10. Tőzsdei opciós ügyletek: a szabványosított tőzsdei opciók értékelését a Felügyelet — a Budapesti Értéktőzsdével egyeztetve — a szabványosított opciós kereskedelem megindítása előtt 30 nappal a Pénzügyi Közlönyben hozza nyilvánosságra.

11. Tőzsdei határidős indexkereskedelem: a fordulónapi nyitott pozíciókat az adott instrumentumra közzétett fordulónapi, illetve ennek hiányában a legutolsó, hivatalos közzétett elszámoló ár szerint kell értékelni.

12. Külföldi befektetések értékelése: a külföldi befektetéseket a 4—11. pontokban leírtak szerint kell értékelni.

13. Ingatlan: az ingatlanokat beszerzési áron, vagy egy évnél nem régebbi, ingatlanszakértő által készített értékbecslés alapján kell értékelni.''

4. számú melléklet
a 212/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

„4. számú melléklet
a 267/1997. (XII. 22.) Korm. rendelethez

1. A pénztár befektetett eszközei (bruttó) hozamrátájának meghatározása a 2. számú képlet alapján történik.

2. számú képlet: A pénztári hozamráta képlete

$$r_{t,\,t-1} = \frac{BP_t - BP_{t-1} - \left(B_{t,t-1} - K_{t,t-1}\right)}{BP_{t-1} + \sum_{i=1}^{N} NB_{t,t-1} \times \frac{N_i}{T}}$$

ahol

$r_{t,\,t-1}$: a pénztár vagyonának (t; t—1) negyedéves időszakra vonatkozó hozamrátája;

t: negyedév záró napjai;

t—1: negyedév első napjai vagy nyitó (alakuláskori) mérleg időpontja;

BP_t: a pénztár vagyonának negyedév végi piaci értéke;

BP_{t-1}: a pénztár vagyonának negyedév elejei vagy nyitó (alakuláskori) mérleg időpontbeli piaci értéke;

B: a portfolió bevételei az értékelési időszakban az eredménykimutatás, cash-flow kimutatás (negyedéves) felhasználásával a következő tételek:

Mindegyik tartalék (működéssel kapcsolatos bevételek) esetében: tagdíjbevételek, tagok egyéb befizetései, támogatás, adomány, az egyéb bevételek közül a nem hozamjellegű bevételek;

Kizárólag fedezeti tartalék esetében: a más pénztárból átlépő tagok által áthozott tagi követelés;

Kizárólag működési tartalék (működéssel kapcsolatos bevételek) esetében: pénztári tevékenység egyéb bevételei, rendkívüli bevételek;

Kizárólag likviditási tartalék esetében: likviditási és kockázati célú egyéb bevételek közül a nem hozamjellegű bevételek;

K: a portfolió kiadásai az értékelési időszakban a negyedéves eredménykimutatás, cash-flow kimutatás felhasználásával a következő tételek:

Mindegyik tartalék (működéssel kapcsolatos kiadások) esetében: tartós befektetési célú ingatlanokkal kapcsolatos ráfordítások, befektetési tevékenységgel kapcsolatos egyéb ráfordítások, az egyéb ráfordítások közül a nem hozamjellegű kifizetések;

Kizárólag fedezeti tartalék esetében: egyéni számlákat terhelő egyéb költségek, ráfordítások, az egyéni számlákat és a szolgáltatási tartalékokat terhelő tagi (kedvezményezettek) jogon járó kifizetések;

Kizárólag működési tartalék (működéssel kapcsolatos kiadások) esetében: működési költségek, ráfordítások összesen, rendkívüli ráfordítások;

Kizárólag likviditási tartalék esetében: likviditási és kockázati célú bevételeket terhelő egyéb ráfordítások;

$NB_{t,\,t-1,\,i}$: nettó befizetések (befizetések kifizetésekkel csökkentve); a (t; t—1) időszakban a pénztár portfoliója vonatkozásában az értékelési időszak záró napjáig, ahhoz képest az i-edik napon, ezen nap zárásakor a napi nettó forgalom (ha volt azon a napon pénzforgalom, egyébként 0);

N: a (t—1)-edik naptól az értékelési időszak végéig a napok száma;

N_i: az i-edik napi nettó befizetés napjától az értékelési időszak záró napjáig hátralévő napok száma;

T: az értékelési időszak napjainak a száma, negyedéves értékelés esetében az értéke 91;

2. Ha a pénztár egy vagy több vagyonkezelőt vesz igénybe befektetési portfoliójának részbeni vagy egészbeni kezelésére, úgy erre a vagyon(rész)re az eddig ismertetett elemek közül az alábbiakat a következő sajátosságok figyelembevételével kell alkalmazni:

a) Általában:

$r_{t,\,t-1}$: a vagyonkezelő által kezelt portfolióra vonatkozó hozamráta, amelynek éves hozamráta értékre történő átszámítása a vagyonátadás időpontjának megfelelően értelemszerűen számítandó;

b) A számláló esetében:

BP_t: vagyonkezelő által kezelt vagyonnak a tárgyidőszak végén fennálló piaci értéke;

BP_{t-1}: vagyonkezelő által kezelt vagyonnak a tárgyidőszak elején, vagy nyitó (alapításkori) mérleg időpontbeli piaci értéke;

B: a portfolió bevételei a tárgyidőszakban, vagyis a vagyonkezelő számára vagyonkezelés céljából átadott vagyon, befizetések a portfolióba;

K: a portfolió kiadásai a tárgyidőszakban, vagyis a vagyonkezelőtől a pénztár számára a portfolióból vagy annak hozadékából, újra befektetésre nem kerülő átadott összeg;

c) A nevező esetében:

$NB_{t,\,t-1,\,i}$: nettó befizetések (befizetések kifizetésekkel csökkentve) a vagyonkezelőnek átadott portfolióba; a (t; t—1) időszakban a tárgyidőszak végéig, ahhoz képest az i-edik napon, ezen nap zárásakor a napi nettó forgalom (ha volt azon a napon pénzforgalom, egyébként 0);

3. Az 1. pontban leírtak szerint meghatározott negyedéves hozamráta értékekből a 3. számú képlet alapján kell éves értéket átszámítani.

3. számú képlet: Az éves hozamráta érték meghatározása a negyedéves hozamráta értékekből

$$R=(1+r_{t-3,t-4})\times(1+r_{t-2,t-3})\times(1+r_{t-1,t-2})\times(1+r_{t,t-1})-1$$

ahol

R: a pénztár éves hozamrátája,

$r_{t-3,t-4}$, $r_{t-2,t-3}$, $r_{t-1,t-2}$, $r_{t,t-1}$ = a pénztár megelőző negyedévekre a 2. számú képlet szerint számolt hozamai.''

A Kormány 213/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

az önkéntes kölcsönös egészség- és önsegélyező pénztárak egyes gazdálkodási szabályairól szóló 268/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról

Az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) 78. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a Kormány az önkéntes kölcsönös egészség- és önsegélyező pénztárak egyes gazdálkodási szabályairól a következőket rendeli el:

1. §

Az önkéntes kölcsönös egészség- és önsegélyező pénztárak egyes gazdálkodási szabályairól szóló 268/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet 23. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„23. § (1) A pénztár éves terve a tervet elfogadó közgyűlés évét követő naptári évre vonatkozik. Az éves pénztári beszámolóban az értékelést az értékelt évre vonatkozó pénzügyi terv alapján kell elvégezni.

(2) A pénztár éves tervét negyedéves bontásban kell elkészíteni. A tervben lévő részidőszakok fordulónapjai egybeesnek a negyedéves jelentések fordulónapjaival.

(3) A pénztár hosszú távú tervét öt naptári évre, legalább éves bontásban kell elkészíteni. A tervben lévő részidőszakok fordulónapjai egybeesnek az éves beszámolók fordulónapjaival.

(4) Önsegélyező pénztári szolgáltatást is nyújtó egészségpénztár pénzügyi tervében elkülönítetten kell megjeleníteni az egészségpénztári, illetve az önsegélyező pénztári szolgáltatásokra vonatkozó adatokat.

(5) A pénzügyi tervet a Felügyelet által kiadott formanyomtatványon, vagy azzal megegyező tartalmú és szerkezetű dokumentumban papír alapon, vagy mágneses adathordozón kell a Felügyeletnek benyújtani.”

Hatálybalépés

2. §

Ez a rendelet 2001. július 1-jén lép hatályba.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

A Kormány 214/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a betétbiztosítási alapok és intézményvédelmi alapok, valamint a befektető-védelmi alap éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Tv.) 178. §-a (1) bekezdésének *b)* pontjában kapott felhatalmazás alapján — a Magyar Nemzeti Bank előzetes véleményének kikérésével — a Kormány a következőket rendeli el:

A rendelet hatálya

1. §

(1) A rendelet hatálya kiterjed a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) alapján működő Országos Betétbiztosítási Alapra (a továbbiakban: OBA), az önkéntes betétbiztosítási alapokra és intézményvédelmi alapokra (a továbbiakban együtt: önkéntes alapok), valamint az értékpapírok forgalomba hozataláról, a befektetési szolgáltatásokról és az értékpapír-tőzsdéről szóló 1996. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ép t.) alapján működő befektető-védelmi alapra (a továbbiakban: Befektető-védelmi Alap).

(2) Az OBA, az önkéntes alapok és a Befektető-védelmi Alap a Tv. előírásait e rendeletben foglalt eltérésekkel köteles alkalmazni.

I. Fejezet

AZ ORSZÁGOS BETÉTBIZTOSÍTÁSI ALAP

Beszámolási és könyvvezetési kötelezettség

2. §

(1) Az OBA az üzleti évről a kettős könyvvitellel alátámasztott éves beszámolót köteles készíteni.

(2) Az éves beszámoló az *1. számú melléklet* szerinti mérleget, a *2. számú melléklet* szerinti eredménykimutatást és a 7. § szerinti kiegészítő mellékletet foglalja magában. Az éves beszámolóval egyidejűleg a 8. § szerinti üzleti jelentést is el kell készíteni.

A mérleg tagolása, tételeinek tartalma

3. §

(1) A mérleg előírt tagolását az 1. számú melléklet tartalmazza.

(2) A készletek között kell kimutatni a tagintézet felszámolása esetén az OBA kezességvállalását fedező jogi biztosíték érvényesítése útján az OBA tulajdonába került vagyontárgyakat is, abban az esetben, ha az OBA nem saját tevékenysége céljára használja azokat, hanem értékesíteni fogja.

(3) A tagintézetekkel szembeni követelések között elkülönítetten kell kimutatni:

a) az egyszeri csatlakozási díj miatt fennálló követelések összegét;

b) a rendszeres éves befizetés miatt fennálló követelések összegét;

c) a rendkívüli éves befizetés miatt fennálló követelések összegét;

d) az OBA által a befagyott betétek után a betétesek részére kifizetett tőke és kamat összegében a tagintézetekkel szemben fennálló, de az OBA-ra átszállt követelések összegét;

e) az OBA által a tagintézettel szemben felszámított kezességvállalási és más visszterhes anyagi kötelezettségvállalási díjakból a még fennálló követelések összegét.

(4) A hitelintézetekkel szembeni egyéb követelések között kell kimutatni:

a) a betéteseknek történő kifizetéssel megbízott hitelintézet részére az OBA által átutalt összeget;

b) az OBA által vállalt kezesség és egyéb visszterhes anyagi kötelezettség beváltása miatt a tagintézettel szemben fennálló követelés összegét is.

(5) A betétesekkel szembeni követelésként kell kimutatni:

a) a tagintézet felszámolása során a betétesek megbízásából behajtandó követelések után az OBA által felszámított díjak miatt fennálló követelés összegét;

b) a betétesek és más hitelezők egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban való képviseletéért az OBA által felszámított díjak miatt fennálló követelés összegét.

(6) Állammal szembeni követelésként kell kimutatni az állami garanciával biztosított betétek megbízásból történő kifizetése után felszámított lebonyolítási díjak, valamint az állam javára végzett nem betétbiztosítási célú megbízásokból eredő díjak miatt fennálló követelés összegét.

(7) Egyéb követelések között kell kimutatni minden olyan követelést, amelyet az 1. számú melléklet szerinti mérlegben nem kell külön tételként szerepeltetni.

(8) Az állampapírok között kell kimutatni az OBA pénzeszközeiből a — készpénzben, valamint likviditási tartalékként az OBA pénzforgalmi számláján tartott, továbbá a kifizetések lebonyolítására átutalt összegeken felüli — szabad pénzösszegeknek állampapír-vásárlásra fordított összegét.

(9) Az egyéb értékpapírok között kell kimutatni a tagintézet felszámolása során az OBA kezességvállalását fedező jogi biztosíték érvényesítése útján az OBA tulajdonába került kötvények, részvények és egyéb értékpapírok értékének összegét.

4. §

(1) Az OBA saját tőkéje a jegyzett tőkét, a tartalékot, az értékelési tartalékot és a mérleg szerinti eredményt foglalja magában.

(2) Jegyzett tőkeként kell kimutatni az alaptőkét, amely a tagintézetek által az OBA-ba fizetendő egyszeri csatlakozási díjak összegéből áll.

(3) Tartalékként kell kimutatni az OBA előző üzleti évben keletkezett eredményéből a saját tőke növelésére fordított összeget, illetve a tartalék terhére kell elszámolni a mérleg szerinti veszteséget.

(4) A rövid lejáratú hitelek között kell kimutatni az OBA által a Magyar Nemzeti Banktól, illetve hitelintézettől felvett hitelek összegét.

(5) A betétesekkel szembeni kötelezettségek között kell kimutatni a betétes megbízásából behajtott követelések betétesek részére járó összegét.

(6) Állammal szembeni kötelezettségként kell kimutatni az állami garanciával biztosított betétek utáni kifizetésekre az OBA-nak már átutalt összegeket, amelyeket az OBA fog a betéteseknek kifizetni.

(7) Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek között kell kimutatni minden olyan rövid lejáratú kötelezettséget, amelyet az 1. számú melléklet szerinti mérlegben nem kell külön tételként szerepeltetni.

Mérlegtételekhez kapcsolódó egyéb előírások

5. §

(1) A külföldi pénznemben elhelyezett, devizában biztosított betétek befagyása esetén az OBA-ra átszállt, forintban fennálló követelést a — devizaműveletek végzésére felhatalmazott — hitelintézettől vásárolt és a betéteseknek kifizetett deviza (valuta) összegének a hitelintézet által érvényesített deviza(valuta-)árfolyamon átszámított forintértékén kell kimutatni.

(2) A tagintézet felszámolása esetén az OBA kezességvállalását fedező jogi biztosíték érvényesítése útján az OBA tulajdonába került vagyontárgyakat a vagyonfelosztási javaslatban meghatározott értéken kell a könyvekbe felvenni.

Az eredménykimutatás tartalma, tagolása

6. §

(1) Az eredménykimutatás előírt tagolását a 2. számú melléklet tartalmazza.

(2) A betétbiztosításból eredő bevételek között elkülönítetten kell kimutatni:

a) a tagintézetek OBA-ba történő rendszeres éves és rendkívüli befizetésének elszámolt összegét;

b) a betétesek megbízásából behajtandó követelések után a betéteseknek felszámított díjbevételek összegét;

c) az állami garanciával biztosított betétek megbízásból történő kifizetése után felszámított díjbevétel összegét;

d) a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által a hitelintézetektől beszedett bírságok összegének az OBA-t megillető részét az egyéb betétbiztosítási bevételek között.

(3) A nem betétbiztosításból eredő bevételek között kell kimutatni:

a) a tagintézetek hitelfelvétele utáni kezességvállalásért felszámított kezességvállalási díj összegét;

b) a tagintézet javára történő egyéb visszterhes anyagi kötelezettségvállalásért felszámított díj összegét;

c) a betétesek, más hitelezők egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban történő képviseletéért felszámított díjak összegét;

d) az állam javára végzett nem betétbiztosítási célú megbízásokból eredő díjak összegét.

(4) A betétbiztosításból eredő ráfordítások között elkülönítetten kell kimutatni:

a) a befagyott betétek kifizetésével megbízott hitelintézetnek fizetett lebonyolítási díj összegét;

b) a betétek kifizetésével kapcsolatban felmerült, és a tagintézetekre továbbhárított költségek összegét;

c) a követelések betétesek megbízásából történő behajtásával kapcsolatosan felmerült költségeknek a betétesekre áthárított összegét;

d) az állami garanciával biztosított betétek megbízásból történő kifizetésének lebonyolításával kapcsolatban felmerült költségeknek a költségvetésre áthárított összegét;

e) a tagintézetektől befolyt rendkívüli befizetések esetenként visszafizetett összegét az egyéb betétbiztosítási ráfordítások között;

f) egyéb, a betétbiztosítási tevékenységgel kapcsolatban felmerült, továbbhárított költségek összegét az egyéb betétbiztosítási ráfordítások között.

(5) A nem betétbiztosításból eredő ráfordítások között kell kimutatni a betétesek és más hitelezők egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban való képviseletével kapcsolatosan felmerült ráfordítások összegét is.

(6) A működési költségek között ráfordításonkénti bontásban kell kimutatni az OBA működésével kapcsolatban felmerült általános igazgatási és fenntartási költségek összegét. Idetartoznak a betétek kifizetésével kapcsolatban felmerült költségeknek és a megelőzési költségeknek a tagintézetekre át nem hárított összegei is. A működési költségek nem tartalmazzák az OBA megbízásos ügyleteivel kapcsolatban felmerült, továbbszámlázott költségek összegét, valamint a betétbiztosításból és a nem betétbiztosításból eredő ráfordítások között kimutatott költségek összegét.

(7) Az OBA mérleg szerinti eredményeként — előjelének megfelelően — kell kimutatni az üzleti év bevételeinek és az üzleti évi ráfordításainak (költségeinek) különbözeteként adódó nyereség vagy veszteség összegét.

(8) Az OBA nyereségének teljes összegét a tartalék növekedéseként kell elszámolni az üzleti évet követő évben.

(9) Az OBA veszteségének teljes összegét a tartalék csökkenéseként kell elszámolni az üzleti évet követő évben.

Kiegészítő melléklet

7. §

Az OBA éves beszámolójának kiegészítő mellékletében a Tv. előírásainak értelemszerű figyelembevételén túlmenően be kell mutatni:

a) tagintézetenkénti bontásban a befagyott betétállomány teljes összegét, a befagyott betétek után az üzleti évben kifizetett tőke, valamint kamat összegét, a befagyott betétek után az előző év(ek)ben és az üzleti évben együttesen kifizetett összes tőke és kamat összegét, továbbá a mérleg fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között kifizetett összes tőke és összes kamat összegét, a befagyott betétek után még ki nem fizetett tőke és kamat összegét;

b) tagintézetenkénti bontásban a betétesek megbízásából behajtandó követelések összegét;

c) tagintézetenkénti bontásban az állami garanciával biztosított, befagyott betétek megbízásból történő kifizetésének megbízási szerződés szerint vállalt összegét;

d) tagintézetenkénti bontásban a tagintézet hitelfelvétele után az OBA által vállalt kezesség összegét, valamint a kezesség érvényesítése kapcsán teljesített kifizetések összegét, továbbá az OBA által vállalt egyéb visszterhes kötelezettségek összegét, és azok érvényesítése kapcsán teljesített kifizetések összegét;

e) az állampapíroknak a kezességvállalás fedezetére elkülönített összegét;

f) a tagintézet felszámolása során az OBA kezességvállalását fedező jogi biztosíték érvényesítése útján az OBA

tulajdonába került vagyontárgyak és értékpapírok vagyonfelosztási javaslat szerinti értékének összegét;

g) a kizárt vagy kilépő tagintézetek további két évre, illetve a visszakövetelhetőségig biztosított állománya után a kizárt vagy kilépő tagintézetek által az OBA-ba üzleti évben befizetett összeget a tagintézetek megjelölésével;

h) tagintézetenkénti bontásban az üzleti évben befizetett éves díjak és rendkívüli befizetések összegét;

i) az OBA tárgyévi költségvetésének terv- és tényszámai közötti jelentős eltérések összegét és indoklását;

j) az OBA által felvett hitelek feltételeit és indoklását;

k) a befagyott betétek kifizetésével kapcsolatban felmerült ráfordításokat tagintézetenkénti megbontásban;

l) egyéb, az OBA Szervezeti és Működési Szabályzatában rögzített, valamint — az Állami Számvevőszék által meghatározott és — a tagintézetek által szükségesnek tartott információs igényeket kielégítő adatokat;

m) a tagintézetek éves díjának megállapításánál figyelembe vett fő szempontokat.

Üzleti jelentés

8. §

(1) Az üzleti jelentés az éves beszámoló adatainak értékelésével mutatja be az OBA valós vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetét, és tájékoztat az igazgatótanács által meghatározott feladatok végrehajtásáról, továbbá az OBA jövőbeni célkitűzéseiről.

(2) Az üzleti jelentésben ki kell térni:

a) a mérleg fordulónapja után bekövetkezett lényeges eseményekre, különösen jelentős folyamatokra;

b) az Igazgatótanács által meghatározott feladatok teljesítésére és azok értékelésére;

c) az OBA következő évi költségvetésére;

d) a nem betétbiztosítási tevékenységből eredő bevételek és ráfordítások jelentős nagysága esetén, azok jogcímenkénti bemutatására.

Könyvvizsgálat

9. §

(1) Az OBA csak olyan könyvvizsgálót választhat éves beszámolójának felülvizsgálatára, aki megfelel a Hpt. előírásai szerint a könyvvizsgálóval szemben támasztott követelményeknek.

(2) Az OBA által a tagintézethez kiküldött könyvvizsgáló a vizsgált tagintézetnek nem lehet könyvvizsgálója.

Az éves beszámoló jóváhagyása

10. §

Az OBA éves beszámolóját és üzleti jelentését — ennek részeként a következő évi költségvetését — az Igazgatótanács hagyja jóvá.

11. §

Az éves beszámolót és az üzleti jelentést legkésőbb az üzleti évet követő év május 30-áig kell elkészíteni és benyújtani a tagintézetekhez, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez, a Magyar Nemzeti Bankhoz, a Bankszövetséghez, az Országos Takarékszövetkezeti Szövetséghez, továbbá az Állami Számvevőszékhez és a Pénzügyminisztériumhoz.

II. Fejezet

ÖNKÉNTES ALAPOK

Beszámolási és könyvvezetési kötelezettség

12. §

(1) Az önkéntes alap az üzleti évről kettős könyvvitellel alátámasztott éves beszámolót köteles készíteni.

(2) Az éves beszámoló az 1. számú melléklet szerinti mérleget, a *3. számú melléklet* szerinti eredménykimutatást, a 17. § szerinti kiegészítő mellékletet foglalja magában. Az éves beszámolóval egyidejűleg a 18. § szerinti üzleti jelentést is el kell készíteni.

A mérleg tagolása, tételeinek tartalma

13. §

(1) A mérleg előírt tagolását az 1. számú melléklet tartalmazza.

(2) A készletek között kell kimutatni betétbiztosítási tevékenység esetén a tagintézet felszámolásakor az önkéntes alap kezességvállalását fedező jogi biztosíték érvényesítése útján az önkéntes alap tulajdonába került vagyontárgyakat is, abban az esetben, ha az önkéntes alap nem saját tevékenysége céljára használja azokat, hanem értékesíteni fogja.

(3) A tagintézetekkel szembeni követelések között elkülönítetten kell kimutatni a jegyzett tőkéhez való pénzbeli hozzájárulás, a rendszeres éves befizetés, a rendkívüli befizetés összegében fennálló követelést — betétbiztosítási tevékenység esetén — az önkéntes alap által a befagyott

betétek után a betétesek részére kifizetett tőke és kamat összegében a tagintézetekkel szemben fennálló, de az önkéntes alapra átszállt követelések összegét, valamint a visszafizetési kötelezettséggel nyújtott támogatásként fennálló követelések összegét, továbbá a tagintézetekkel szemben felszámított és pénzügyileg nem rendezett kezességvállalási és más visszterhes anyagi kötelezettségvállalási díjak miatt fennálló követelés összegét.

(4) Hitelintézetekkel szembeni egyéb követelésként kell kimutatni a betéteseknek történő kifizetéssel megbízott hitelintézet részére az önkéntes alap által átutalt összeget, az önkéntes alap által vállalt kezesség és egyéb visszterhes anyagi kötelezettség beváltása miatt a tagintézettel szemben fennálló követelés összegét is.

(5) A betétesekkel szembeni követelésként kell kimutatni betétbiztosítási tevékenység esetén, a tagintézet felszámolása során, a betétesek megbízásából behajtandó követelések után az önkéntes alap által felszámított díjak miatt fennálló követelés összegét, a betétesek és más hitelezők egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban való képviseletéért az önkéntes alap által felszámított díjak miatt fennálló követelés összegét.

(6) Állammal szembeni követelésként kell kimutatni az állam tagsága esetén a jegyzett tőkéhez való pénzbeli hozzájárulásként az állammal szemben fennálló követelés összegét, valamint betétbiztosítási tevékenység esetén az állami garanciával biztosított betétek megbízásból történő kifizetése után felszámított lebonyolítási díjak miatt fennálló követelés összegét.

(7) Egyéb követelések között kell kimutatni minden olyan követelés összegét, amelyet az 1. számú melléklet szerinti mérlegben nem kell külön tételként szerepeltetni.

(8) Az állampapírok között kell kimutatni az önkéntes alap szabad pénzeszközeinek állampapír-vásárlásra fordított összegét, valamint az állam tagsága esetén az állam jegyzett tőkéhez való pénzbeli hozzájárulásának konszolidációs államkötvény formájában történő teljesítését.

(9) Az egyéb értékpapírok között kell kimutatni a tagintézet felszámolása során az önkéntes alap kezességvállalását fedező jogi biztosíték érvényesítése útján az önkéntes alap tulajdonába került kötvények, részvények és egyéb értékpapírok értékének összegét.

14. §

(1) Az önkéntes alap saját tőkéje a jegyzett tőkét, a tartalékot, az értékelési tartalékot és a mérleg szerinti eredményt foglalja magában.

(2) Jegyzett tőkeként kell kimutatni az alaptőkét, amely a tagintézetek — valamint az állami hozzájárulás esetén az állam — jegyzett tőkéhez teljesítendő pénzbeli hozzájárulásának összegéből áll.

(3) A tartalékon belül kell kimutatni az önkéntes alap előző évben keletkezett nyereségéből a saját tőke növelésére fordított összeget, illetve az előző évi veszteségnek a saját tőkét csökkentő összegét.

(4) Rövid lejáratú hitelek között kell kimutatni az önkéntes alap által hitelintézettől felvett rövid lejáratú hitelek összegét.

(5) A betétesekkel szembeni kötelezettségek között kell kimutatni betétbiztosítási tevékenység esetén, a betétes megbízásából behajtott követelések betétesek részére járó összegét.

(6) Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek között kell kimutatni minden olyan rövid lejáratú kötelezettséget, amelyet az 1. számú melléklet szerinti mérlegben nem kell külön tételként szerepeltetni.

A mérlegtételekhez kapcsolódó egyéb előírások

15. §

(1) A külföldi pénznemben elhelyezett, devizában biztosított betétek befagyása esetén az önkéntes alapra átszállt, forintban fennálló követelést — a devizaműveletek végzésére felhatalmazott — hitelintézettől vásárolt és a betéteseknek kifizetett deviza (valuta) összegének a hitelintézet által érvényesített deviza-(valuta-)árfolyamon átszámított forintértékén kell kimutatni.

(2) A tagintézet felszámolása esetén az önkéntes alap kezességvállalását fedező jogi biztosíték érvényesítése útján az alap tulajdonába került vagyontárgyakat a vagyonfelosztási javaslatban meghatározott értéken kell a könyvekbe felvenni.

(3) Az önkéntes alapból a tagintézeteknek a Hpt. 129. §-a (3) bekezdésének *b)* pontja szerint — véglegesen — nyújtott tőkejuttatások összegét a tartalék terhére kell elszámolni.

Az eredménykimutatás tartalma, tagolása

16. §

(1) A betétbiztosítási és intézményvédelmi tevékenységet folytató önkéntes alap eredménykimutatásának előírt tagolását a 3. számú melléklet tartalmazza.

(2) A betétbiztosítási és intézményvédelmi tevékenységet egyaránt folytató önkéntes alap a tagintézetek rendszeres éves befizetéseinek a létesítő okirat szerinti megállapításakor, külön-külön meg kell határozni a befizetendő összeg betétbiztosítási célra és intézményvédelmi célra szolgáló részét. A befizetett összeg intézményvédelmi célra

szolgáló részét az intézményvédelmi bevételek között, a betétbiztosításra szolgáló részét a betétbiztosítási bevételek között kell kimutatni.

(3) A betétbiztosításból eredő bevételek, illetve az intézményvédelmi bevételek között kell kimutatni — rendeltetésétől függően — a tagintézetek önkéntes alapba történő pótbefizetéseinek és rendkívüli befizetéseinek elszámolt összegét is.

(4) A betétbiztosításból eredő bevételek között — a rendszeres és rendkívüli befizetések, valamint a pótbefizetések összegén túlmenően — elkülönítetten kell kimutatni a betétesek megbízásából behajtandó követelések után a betéteseknek felszámított díjbevételek összegét és az állami garanciával biztosított betétek megbízásból történő kifizetése után felszámított díjbevétel összegét is.

(5) Egyéb bevételként kell kimutatni a tagok közé nem tartozó külföldi vagy belföldi jogi és természetes személyek pénzbeli hozzájárulását is.

(6) A nem betétbiztosítási és intézményvédelmi bevételek között kell kimutatni a tagintézetek hitelfelvétele utáni kezességvállalásért felszámított kezességvállalási díj összegét, valamint a tagintézet javára történő egyéb visszterhes anyagi kötelezettségvállalásért felszámított díj összegét, a betétesek, más hitelezők egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban történő képviseletéért felszámított díjak összegét, és egyéb — a betétbiztosítási és az intézményvédelmi tevékenységek közé nem tartozó — tevékenységekkel, szolgáltatásokkal kapcsolatban keletkezett bevételek összegét.

(7) A betétbiztosításból eredő ráfordítások között elkülönítetten kell kimutatni a befagyott betétek kifizetésével megbízott hitelintézetnek fizetett lebonyolítási díj összegét, a betétek kifizetésével kapcsolatban felmerült és a tagintézetekre továbbhárított költségek összegét, a követelések betétesek megbízásából történő behajtásával kapcsolatosan felmerült költségeknek a betétesekre áthárított összegét, az állami garanciával biztosított betétek megbízásból történő kifizetésének lebonyolításával kapcsolatban felmerült költségeknek a költségvetésre áthárított összegét, a tagintézetektől befolyt rendkívüli befizetések esetenként visszafizetett összegét, egyéb, a betétbiztosítási tevékenységgel kapcsolatban felmerült, továbbhárított költségek összegét.

(8) Intézményvédelmi ráfordításként kell kimutatni a tagintézetekre áthárított, és így a működési költségek közé nem tartozó, a válság megelőzésével, a tagintézetek gazdálkodásának ellenőrzésével és fejlesztésével kapcsolatban felmerült költségek összegét, továbbá az eredményrendezés céljából a tagintézeteknek nyújtott végleges támogatások összegét.

(9) A nem betétbiztosítási és intézményvédelmi ráfordítások között kell kimutatni a betétesek és más hitelezők egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban való képviseletével kapcsolatosan felmerült ráfordítások összegét, valamint a betétbiztosítási és az intézményvédelmi tevékenységek közé nem tartozó egyéb tevékenységekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatban felmerült ráfordítások összegét.

(10) A működési költségek között ráfordításonkénti bontásban kell kimutatni az önkéntes alap működésével kapcsolatban felmerült általános igazgatási és fenntartási költségek összegét, továbbá a betétek kifizetésével kapcsolatban felmerült költségeknek a tagintézetekre át nem hárított összegét, és a válság megelőzésével, a tagintézetek gazdálkodásának ellenőrzésével és fejlesztésével kapcsolatban felmerült költségek tagintézetekre át nem hárított összegét. A működési költségek nem tartalmazzák a betétbiztosítási tevékenységgel összefüggő megbízásos ügyletekkel kapcsolatban felmerült, továbbszámlázott költségek összegét, a válság megelőzésével kapcsolatban felmerült intézményvédelmi ráfordítások összegét, és a nem betétbiztosítási és intézményvédelmi tevékenységből eredő ráfordítások összegét.

(11) Mérleg szerinti eredményként — előjelének megfelelően — kell kimutatni az üzleti év bevételeinek és ráfordításainak (költségeinek) különbözeteként adódó nyereség vagy veszteség összegét.

(12) Az önkéntes alap nyereségének teljes összegét a tartalék növekedéseként kell elszámolni az üzleti évet követő évben.

(13) Az önkéntes alap veszteségének teljes összegét a tartalék csökkenéseként kell elszámolni az üzleti évet követő évben.

Kiegészítő melléklet

17. §

Az önkéntes alap éves beszámolójának kiegészítő mellékletében a Tv. előírásainak értelemszerű figyelembevételén túlmenően be kell mutatni:

1. tagintézetenkénti bontásban a befagyott betétállomány teljes összegét, a befagyott betétek után az üzleti évben kifizetett tőke, valamint kamat összegét, a befagyott betétek után az üzleti évet megelőző év(ek)ben és az üzleti évben együttesen kifizetett összes tőke és kamat összegét, továbbá a mérleg fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között kifizetett összes tőke és összes kamat összegét, a befagyott betétek után még ki nem fizetett tőke és kamat összegét;

2. tagintézetenkénti bontásban a betétesek megbízásából behajtandó követelések összegét;

3. tagintézetenkénti bontásban az állami garanciával biztosított, befagyott betétek megbízásból történő kifizetésének megbízási szerződés szerint vállalt összegét;

4. tagintézetenkénti bontásban a tagintézet hitelfelvétele után az önkéntes alap által vállalt kezesség összegét, valamint a kezesség érvényesítése kapcsán teljesített kifizetések összegét, továbbá az önkéntes alap által vállalt egyéb visszterhes kötelezettségek összegét, és azok érvényesítése kapcsán teljesített kifizetések összegét;

5. az állampapíroknak a kezességvállalás fedezetére elkülönített összegét;

6. a tagintézet felszámolása során az önkéntes alap kezességvállalását fedező jogi biztosíték érvényesítése útján az önkéntes alap tulajdonába került vagyontárgyak és értékpapírok vagyonfelosztási javaslat szerinti értékének összegét;

7. a kizárt vagy kilépő tagintézeteknek a visszakövetelhetőségig biztosított betétállománya után, a kizárt vagy kilépő tagintézetek által az önkéntes alapba az üzleti évben befizetett összeget a tagintézetek megjelölésével;

8. az önkéntes alap az üzleti évi költségvetésének végrehajtását, terv- és tényszámai közötti jelentős eltérések összegét és indoklását;

9. a befagyott betétek kifizetésével kapcsolatban felmerült ráfordításokat tagintézetenkénti megbontásban;

10. tagintézetenkénti bontásban a befizetett alaptőkének, a rendszeres éves befizetésnek, pótbefizetésnek és a rendkívüli befizetéseknek a mérlegkészítés időpontjáig az üzleti évben és azt megelőző években együttesen teljesített összegét;

11. a tagok közé nem tartozó külföldi és belföldi jogi személyek és természetes személyek pénzbeli és nem pénzbeli hozzájárulásainak a mérlegkészítés időpontjáig teljesített összegét;

12. tagintézetenkénti bontásban az üzleti évben befolyt rendszeres éves befizetés, pótbefizetés és rendkívüli befizetés összegét;

13. tagintézetenkénti bontásban a tagintézeteknek külön-külön az előző év(ek)ben és az üzleti évben együttesen, valamint a mérleg fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között nyújtott végleges tőkejuttatás és eredményrendezés céljára nyújtott végleges támogatás összegét;

14. tagintézetenkénti bontásban a tagintézeteknek az üzleti évben nyújtott végleges tőkejuttatás és eredményrendezés céljára nyújtott végleges támogatás összegét;

15. tagintézetenkénti bontásban a tagintézeteknek az előző év(ek)ben és az üzleti évben, továbbá a mérleg fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között visszafizetési kötelezettség mellett nyújtott támogatás együttes összegét, és a befolyt törlesztés összegét;

16. tagintézetenkénti bontásban a tagintézeteknek az üzleti évben visszafizetési kötelezettség mellett nyújtott támogatás, és a befolyt törlesztések összegét és célját;

17. kilépett tagok megnevezését;

18. tagintézetenkénti bontásban a tag kilépése miatt azonnal esedékessé vált tartozások összegét, valamint az ingyenes juttatások, végleges támogatások kölcsöntartozássá átalakult összegét;

19. az önkéntes alap mindenkori törzsvagyonának összegét, és a törzsvagyonba az előző évben, továbbá az üzleti évben a mérleg fordulónapjáig és a mérlegkészítés időpontjáig teljesített tagintézeti befizetések, befektetési hozamok, konszolidációs állampapírok, nem tagok általi pénzbeli hozzájárulások együttes összegét;

20. az önkéntes alap által felvett hitelek feltételeit és indoklását;

21. a befektetett pénzügyi eszközök részletes bemutatását;

22. egyéb, az önkéntes alap belső szabályzatában rögzített, valamint a tagok által szükségesnek tartott információs igényeket kielégítő adatokat.

Üzleti jelentés

18. §

Az üzleti jelentésben ki kell térni:

a) a mérleg fordulónapja után bekövetkezett lényeges eseményekre, különösen jelentős folyamatokra;

b) az önkéntes alap létesítő okiratában meghatározott irányító szerve által megállapított feladatok teljesítésére és azok értékelésére;

c) az önkéntes alap következő évi költségvetésére;

d) a nem betétbiztosítási és intézményvédelmi bevételek és ráfordítások jelentős nagysága esetén, azok jogcímenkénti bemutatására.

Könyvvizsgálat

19. §

Az önkéntes alap csak olyan könyvvizsgálót választhat éves beszámolójának felülvizsgálatára, aki megfelel a Hpt. előírásai szerint a könyvvizsgálóval szemben támasztott követelményeknek.

Az éves beszámoló jóváhagyása

20. §

(1) Az éves beszámolót és az üzleti jelentést — ennek részeként a következő évi költségvetést — az önkéntes alap közgyűlése hagyja jóvá.

(2) Az éves beszámolót és az üzleti jelentést legkésőbb az üzleti évet követő év május 30-áig kell elkészíteni és benyújtani a tagintézetekhez, az állam tagsága esetén a Pénzügyminisztériumhoz, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez és az önkéntes alap elszámolási betétszámláját vezető hitelintézethez, a Magyar Nemzeti Bankhoz.

III. Fejezet

BEFEKTETŐ-VÉDELMI ALAP

Beszámolási és könyvvezetési kötelezettség

21. §

(1) A Befektető-védelmi Alap az üzleti évről kettős könyvvitellel alátámasztott éves beszámolót köteles készíteni.

(2) Az éves beszámoló a *4. számú melléklet* szerinti mérleget, a *5. számú melléklet* szerinti eredménykimutatást és a 26. § szerinti kiegészítő mellékletet foglalja magában. Az éves beszámolóval egyidejűleg a 27. § szerinti üzleti jelentést is el kell készíteni.

A mérleg tagolása, tételeinek tartalma

22. §

(1) A mérleg előírt tagolását a 4. számú melléklet tartalmazza.

(2) A készletek között kell kimutatni a tag felszámolása esetén a Befektető-védelmi Alap taggal szembeni követelése (a kártalanítás és az annak kifizetésével kapcsolatos költségek stb. miatt) fejében kapott, a Befektető-védelmi Alap tulajdonába került vagyontárgyakat is, abban az esetben, ha a Befektető-védelmi Alap nem saját tevékenysége céljára használja azokat, hanem értékesíteni fogja.

(3) A tagokkal szembeni követelések között elkülönítetten kell kimutatni:

a) az egyszeri csatlakozási díj miatt fennálló követelések összegét;

b) a rendszeres éves befizetés miatt fennálló követelések összegét;

c) a rendkívüli éves befizetés miatt fennálló követelések összegét;

d) a Befektető-védelmi Alap által a befagyott követelések után a befektetők részére kifizetett kártalanítás összegének a tagokkal szemben fennálló, de a Befektető-védelmi Alapra átszállt összegét, valamint azok kifizetésével kapcsolatos költségek tagra áthárított összegét.

(4) A tagokkal szembeni egyéb követelések között kell kimutatni a betéteseknek történő kifizetéssel megbízott szervezet részére a Befektető-védelmi Alap által átutalt összeget.

(5) A befektetőkkel szembeni követelésként kell kimutatni:

a) a tag felszámolása során a befektetők megbízásából behajtandó követelések után a Befektető-védelmi Alap által felszámított díjak miatt fennálló követelés összegét;

b) a befektetők egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban való képviseletéért a Befektető-védelmi Alap által felszámított díjak miatt fennálló követelés összegét.

(6) Egyéb követelések között kell kimutatni minden olyan követelést, amelyet a 4. számú melléklet szerinti mérlegben nem kell külön tételként szerepeltetni.

(7) Az állampapírok között kell kimutatni a Befektető-védelmi Alap pénzeszközeiből a — készpénzben, valamint a likviditási tartalékként a Befektető-védelmi Alap pénzforgalmi számláján tartott, továbbá a kifizetések lebonyolítására átutalt összegeken felüli — szabad pénzösszegeknek állampapír-vásárlásra fordított összegét.

(8) Az egyéb értékpapírok között kell kimutatni a tag felszámolása során a Befektető-védelmi Alap taggal szembeni követelése fejében kapott, a Befektető-védelmi Alap tulajdonába került kötvények, részvények és egyéb értékpapírok értékének összegét.

23. §

(1) A Befektető-védelmi Alap saját tőkéje a jegyzett tőkét, a tartalékot, az értékelési tartalékot és a mérleg szerinti eredményt foglalja magában.

(2) Jegyzett tőkeként kell kimutatni az alaptőkét, amely a tagok által a Befektető-védelmi Alapba fizetendő egyszeri csatlakozási díjak összegéből áll.

(3) Tartalékként kell kimutatni a Befektető-védelmi Alap előző üzleti évben keletkezett eredményéből a saját tőke növelésére fordított összeget, illetve a tartalék csökkenéseként kell elszámolni a mérleg szerinti veszteséget.

(4) A rövid lejáratú hitelek között kell kimutatni a Befektető-védelmi Alap által a Magyar Nemzeti Banktól, illetve hitelintézettől felvett hitelek összegét.

(5) A befektetőkkel szembeni kötelezettségek között kell kimutatni a befektetők megbízásából behajtott követelések befektetők részére járó összegét.

(6) Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek között kell kimutatni minden olyan rövid lejáratú kötelezettséget, amelyet a 4. számú melléklet szerinti mérlegben nem kell külön tételként szerepeltetni.

Mérlegtételekhez kapcsolódó egyéb előírások

24. §

A tag felszámolása esetén a Befektető-védelmi Alap taggal szembeni követelése fejében kapott, a Befektető-védelmi Alap tulajdonába került vagyontárgyakat a vagyonfelosztási javaslatban meghatározott értéken kell a könyvekbe felvenni.

Az eredménykimutatás tartalma, tagolása

25. §

(1) Az eredménykimutatás előírt tagolását a 5. számú melléklet tartalmazza.

(2) A befektetővédelmi bevételek között elkülönítetten kell kimutatni:

a) a tagok Befektető-védelmi Alapba történő rendszeres éves és rendkívüli befizetésének elszámolt összegét;

b) a befektetők megbízásából behajtandó követelések után a befektetőknek felszámított díjbevételek összegét.

(3) A nem befektetővédelmi bevételek között kell kimutatni a befektető egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban történő képviseletéért felszámított díjak összegét.

(4) A befektetővédelmi ráfordítások között elkülönítetten kell kimutatni:

a) a befagyott követelések kifizetésével megbízott szervezetnek fizetett lebonyolítási díj összegét;

b) a követelések kifizetésével kapcsolatban felmerült, és a tagokra továbbhárított költségek összegét;

c) a követelések befektetők megbízásából történő behajtásával kapcsolatosan felmerült költségeknek a befektetőkre áthárított összegét;

d) egyéb, a befektetővédelmi tevékenységgel kapcsolatban felmerült, továbbhárított költségek összegét.

(5) A nem befektetővédelmi ráfordítások között kell kimutatni a befektetők egyezségi tárgyaláson, felszámolási eljárásban való képviseletével kapcsolatosan felmerült ráfordítások összegét is.

(6) A működési költségek között ráfordításonkénti bontásban kell kimutatni a Befektető-védelmi Alap működésével kapcsolatban felmerült általános igazgatási és fenntartási költségek összegét. Idetartoznak a követelések kifizetésével kapcsolatban felmerült költségeknek és a megelőzési költségeknek a tagokra át nem hárított összegei is. A működési költségek nem tartalmazzák a Befektető-védelmi Alap megbízásos ügyleteivel kapcsolatban felmerült, továbbszámlázott költségek összegét, valamint a befektetővédelmi és a nem befektetővédelmi ráfordítások között kimutatott költségek összegét.

(7) A Befektető-védelmi Alap mérleg szerinti eredményeként — előjelének megfelelően — kell kimutatni az üzleti év bevételeinek és az üzleti évi ráfordításainak (költségeinek) különbözeteként adódó nyereség vagy veszteség összegét.

(8) A Befektető-védelmi Alap nyereségének teljes összegét tartalék növekedéseként kell elszámolni az üzleti évet követő évben.

(9) A Befektető-védelmi Alap veszteségének teljes összegét a tartalék csökkenéseként kell elszámolni az üzleti évet követő évben.

Kiegészítő melléklet

26. §

A Befektető-védelmi Alap éves beszámolójának a kiegészítő mellékletében a Tv. előírásainak értelemszerű figyelembevételén túlmenően be kell mutatni:

a) tagonkénti bontásban a mérleg fordulónapján fennálló befagyott követelésállomány teljes összegét, a kártalanítási összeget, a befagyott követelések után az üzleti évben kifizetett kártalanítás összegét, a befagyott követelések után az előző év(ek)ben és az üzleti évben együttesen kifizetett összes kártalanítás összegét, továbbá a mérleg fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között kifizetett összes kártalanítás összegét, a befagyott követelések után fizetendő kártalanítási összeg még ki nem fizetett részét;

b) tagonkénti bontásban a befektetők megbízásából behajtandó követelések összegét;

c) a tag felszámolása során a Befektető-védelmi Alap taggal szembeni követelése fejében kapott, a Befektető-védelmi Alap tulajdonába került vagyontárgyak és értékpapírok vagyonfelosztási javaslat szerinti értékének összegét;

d) tagonkénti bontásban az üzleti évben befizetett éves díjak és rendkívüli befizetések összegét;

e) a Befektető-védelmi Alap üzleti évi költségvetésének terv- és tényszámai közötti jelentős eltérések összegét és indoklását;

f) a Befektető-védelmi Alap által felvett hitelek feltételeit és indoklását;

g) a befagyott követelések kifizetésével kapcsolatban felmerült ráfordításokat tagonkénti megbontásban;

h) egyéb, a Befektető-védelmi Alap Szervezeti és Működési Szabályzatában rögzített adatokat.

Üzleti jelentés

27. §

(1) Az üzleti jelentés az éves beszámoló adatainak értékelésével mutatja be a Befektető-védelmi Alap valós vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetét, és tájékoztat az igazgatóság által meghatározott feladatok végrehajtásáról, továbbá a Befektető-védelmi Alap jövőbeni célkitűzéseiről.

(2) Az üzleti jelentésben ki kell térni:

a) a mérleg fordulónapja után bekövetkezett lényeges eseményekre, különösen jelentős folyamatokra;

b) az igazgatóság által meghatározott feladatok teljesítésére és azok értékelésére;

c) a Befektető-védelmi Alap következő évi költségvetésére;

d) a nem befektetővédelmi tevékenységből eredő bevételek és ráfordítások jelentős nagysága esetén, azok jogcímenkénti bemutatására.

Könyvvizsgálat

28. §

(1) A Befektető-védelmi Alap csak olyan könyvvizsgálót választhat éves beszámolójának felülvizsgálatára, aki megfelel a Tv. 155. §-ának (6)—(7) és (10) bekezdése szerint a könyvvizsgálóval szemben támasztott követelményeknek.

(2) A Befektető-védelmi Alap által a taghoz kiküldött könyvvizsgáló a vizsgált tagnak nem lehet könyvvizsgálója.

Az éves beszámoló jóváhagyása

29. §

(1) A Befektető-védelmi Alap éves beszámolóját és üzleti jelentését — ennek részeként a következő évi költségvetését — az Igazgatóság hagyja jóvá.

(2) Az éves beszámolót és az üzleti jelentést legkésőbb az üzleti évet követő év május 30-áig kell elkészíteni és benyújtani a tagokhoz, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez és a Magyar Nemzeti Bankhoz.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés

30. §

Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba azzal, hogy rendelkezéseit először a 2001. évben induló üzleti évről készített beszámolóra kell alkalmazni.

Átmeneti rendelkezés

31. §

E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a taggal szemben fennálló, a Befektető-védelmi Alapra átszállt követelések pénzügyileg nem rendezett összege után képzett céltartalékot fel kell használni az egyéb bevételekkel szemben, és ezzel egyidejűleg értékvesztést kell elszámolni a követelések után az egyéb bevételek csökkentéseként.

Jogszabályok hatályon kívül helyezése

32. §

E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a betétbiztosítási alapok és intézményvédelmi alapok, valamint a befektetővédelmi alap éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 12/1997. (I. 30.) Korm. rendelet azzal, hogy rendelkezéseit a 2000. évről készített beszámolóra még alkalmazni kell.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet
a 214/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

Az Országos Betétbiztosítási Alap és az önkéntes alapok mérlegének előírt tagolása

ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)

A. Befektetett eszközök

I. Immateriális javak
1. Alapítás, átszervezés aktivált értéke
2. Vagyoni értékű jogok
3. Szellemi termékek
4. Immateriális javakra adott előlegek
5. Immateriális javak értékhelyesbítése

II. Tárgyi eszközök
1. Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok
2. Berendezések, felszerelések, járművek
3. Beruházások
4. Beruházásokra adott előlegek
5. Tárgyi eszközök értékhelyesbítése

III. Befektetett pénzügyi eszközök

B. Forgóeszközök

I. Készletek
1. Anyagok
2. Kereskedelmi áruk
3. Közvetített szolgáltatások
4. Készletekre adott előlegek

II. Követelések
1. Tagintézetekkel szembeni követelések
a) díjkövetelések
b) Alapra átszállt követelések
c) visszterhes kötelezettségvállalás utáni díjak
d) egyéb követelések tagintézetekkel szemben
2. Hitelintézetekkel szembeni egyéb követelések
3. Betétesekkel szembeni követelések
4. Állammal szembeni követelések
5. Egyéb követelések

III. Értékpapírok
1. Állampapírok
2. Egyéb értékpapírok

IV. Pénzeszközök
1. Pénztár, csekkek
2. Bankbetétek

C. Aktív időbeli elhatárolások

FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)

D. Saját tőke

I. Jegyzett tőke
II. Tartalék
III. Értékelési tartalék
IV. Mérleg szerinti eredmény

E. Céltartalék

F. Kötelezettségek

I. Hosszú lejáratú kötelezettségek

II. Rövid lejáratú kötelezettségek
1. Tagintézetekkel szembeni kötelezettségek
2. Rövid lejáratú hitelek
3. Betétesekkel szembeni kötelezettségek
4. Állammal szembeni kötelezettségek
5. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

G. Passzív időbeli elhatárolások

2. számú melléklet
a 214/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

Az Országos Betétbiztosítási Alap eredménykimutatásának előírt tagolása

01. Tagintézetekkel szemben elszámolt díjbevételek
02. Betétesek megbízásából behajtott követelések utáni díjbevételek
03. Állami garanciával biztosított betétek kifizetése utáni jutalékbevételek
04. Egyéb betétbiztosítási bevételek
I. Betétbiztosításból eredő bevételek (01+02+03+04)
II. Egyéb bevételek
III. Nem betétbiztosításból eredő bevételek
IV. Pénzügyi műveletek bevételei
V. Rendkívüli bevételek
05. Befagyott betétek kifizetésével kapcsolatos ráfordítások
06. Betétesek megbízásából behajtott követelésekkel kapcsolatos ráfordítások
07. Állami garanciával biztosított betétek kifizetésével kapcsolatban felmerült ráfordítások
08. Egyéb betétbiztosítási ráfordítások
VI. Betétbiztosításból eredő ráfordítások (05+06+07+08)
VII. Egyéb ráfordítások
VIII. Nem betétbiztosításból eredő ráfordítások
IX. Pénzügyi műveletek ráfordításai
X. Rendkívüli ráfordítások
09. Anyagjellegű ráfordítások
10. Személyi jellegű ráfordítások
11. Értékcsökkenési leírás
XI. Működési költségek (09+10+11)
A. Mérleg szerinti eredmény (I+II+III+IV+V—VI—VII—VIII—IX—X—XI)

3. számú melléklet
a 214/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

Az önkéntes betétbiztosítási és intézményvédelmi alap eredménykimutatásának előírt tagolása

01. Tagintézetekkel szembeni díjbevétel betétbiztosítási célra
02. Betétesek megbízásából behajtott követelések utáni díjbevételek
03. Állami garanciával biztosított betétek kifizetése utáni jutalékbevétel
04. Egyéb betétbiztosítási bevételek
I. Betétbiztosításból eredő bevételek (01+02+03+04)
II. Intézményvédelmi bevételek
III. Egyéb bevételek
IV. Nem betétbiztosítási és intézményvédelmi bevételek
V. Pénzügyi műveletek bevételei
VI. Rendkívüli bevételek
05. Befagyott betétek kifizetésével kapcsolatos ráfordítások
06. Betétesek megbízásából behajtott követelésekkel kapcsolatos ráfordítások
07. Állami garanciával biztosított betétek kifizetésével kapcsolatban felmerült ráfordítások
08. Egyéb betétbiztosítási ráfordítások
VII. Betétbiztosításból eredő ráfordítások (05+06+07+08)
VIII. Intézményvédelmi ráfordítások
IX. Egyéb ráfordítások
X. Nem betétbiztosítási és intézményvédelmi ráfordítások
XI. Pénzügyi műveletek ráfordításai
XII. Rendkívüli ráfordítások

09. Anyagjellegű ráfordítások
10. Személyi jellegű ráfordítások
11. Értékcsökkenési leírás
XIII. Működési költségek (09+10+11)
A. Mérleg szerinti eredmény (I+ II+ III+ IV+ V+ VI—VII—VIII—IX—X—XI—XII—XIII)

4. számú melléklet
a 214/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

A Befektető-védelmi Alap mérlegének előírt tagolása

ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)

A. Befektetett eszközök
- I. Immateriális javak
  1. Alapítás, átszervezés aktivált értéke
  2. Vagyoni értékű jogok
  3. Szellemi termékek
  4. Immateriális javakra adott előlegek
  5. Immateriális javak értékhelyesbítése
- II. Tárgyi eszközök
  1. Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok
  2. Berendezések, felszerelések, járművek
  3. Beruházások
  4. Beruházásokra adott előlegek
  5. Tárgyi eszközök értékhelyesbítése
- III. Befektetett pénzügyi eszközök

B. Forgóeszközök
- I. Készletek
  1. Anyagok
  2. Kereskedelmi áruk
  3. Közvetített szolgáltatás
  4. Készletekre adott előlegek
- II. Követelések
  1. Tagokkal szembeni követelések
     a) díjkövetelések
     b) Alapra átszállt követelések
     c) egyéb követelések tagokkal szemben
  2. Befektetőkkel szembeni követelések
  3. Egyéb követelések
- III. Értékpapírok
  1. Állampapírok
  2. Egyéb értékpapírok
- IV. Pénzeszközök
  1. Pénztár, csekkek
  2. Bankbetétek

C. Aktív időbeli elhatárolások

FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)

D. Saját tőke
- I. Jegyzett tőke
- II. Tartalék
- III. Értékelési tartalék
- IV. Mérleg szerinti eredmény

E. Céltartalék

F. Kötelezettségek
- I. Hosszú lejáratú kötelezettségek
- II. Rövid lejáratú kötelezettségek
  1. Tagokkal szembeni kötelezettségek
  2. Rövid lejáratú hitelek
  3. Befektetőkkel szembeni kötelezettségek
  4. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

G. Passzív időbeli elhatárolások

5. számú melléklet
a 214/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

A Befektető-védelmi Alap eredménykimutatásának előírt tagolása

01. Tagokkal szemben elszámolt díjbevételek
02. Befektetők megbízásából behajtott követelések utáni díjbevételek
03. Egyéb befektetővédelmi bevételek
I. Befektetővédelmi bevételek (01+02+03)
II. Egyéb bevételek
III. Nem befektetővédelmi bevételek
IV. Pénzügyi műveletek bevételei
V. Rendkívüli bevételek
04. Befagyott követelések kifizetésével kapcsolatos ráfordítások
05. Befektetők megbízásából behajtott követelésekkel kapcsolatos ráfordítások
06. Egyéb befektetővédelmi ráfordítások
VI. Befektetővédelmi ráfordítások (04+05+06)
VII. Egyéb ráfordítások
VIII. Nem befektetővédelmi ráfordítások
IX. Pénzügyi műveletek ráfordításai
X. Rendkívüli ráfordítások
07. Anyagjellegű ráfordítások
08. Személyi jellegű ráfordítások
09. Értékcsökkenési leírás
XI. Működési költségek (07+08+09)
A. Mérleg szerinti eredmény (I+II+III+IV+V—VI—VII—VIII—IX—X—XI)

A Kormány 215/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a befektetési alapok éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Tv.) 178. §-a (1) bekezdésének *b)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány — a Magyar Nemzeti Bank előzetes véleményének kikérésével — a következőket rendeli el:

A rendelet hatálya

1. §

(1) A rendelet hatálya kiterjed minden, a befektetési alapokról szóló, módosított 1991. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Bat.) szerint működő befektetési alapra (a továbbiakban: befektetési alap).

(2) A befektetési alap a Tv. előírásait e rendeletben foglaltak figyelembevételével köteles alkalmazni.

Fogalmak

2. §

E rendelet alkalmazásában

a) értékpapírnak minősül a Bat. 12. §-ának (2) bekezdésében meghatározott értékpapír [beleértve a Bat. 13. §-ának (3) bekezdése szerinti értékpapírt is],

b) a befektetési alap tárcájában szereplő eszköznek minősül a nettó eszközérték meghatározása szempontjából:

1. nyílt végű ingatlanalap esetében a könyvekben szereplő ingatlanok nettó értékének és értékkülönbözetének (az értékeléssel megállapított érték és a könyv szerinti nettó érték különbözete) együttes összege, a készletek között kimutatott ingatlanok beszerzési értékének és értékkülönbözetének együttes összege, a beruházások, a pénzeszközök, a befektetett pénzügyi eszközök között kimutatott bankbetétek összege, továbbá a vásárolt kincstárjegyek beszerzési értékének és értékkülönbözetének együttes összege, valamint a három havi vagy annál rövidebb lejáratú követelések,
2. zárt végű ingatlanalap esetében az 1. alpontban foglalt eszközök, valamint a beruházásokra adott előlegek, a követelések és az aktív időbeli elhatárolások összege,
3. nyílt végű értékpapíralap esetében a könyvekben szereplő befektetett pénzügyi eszközök között, valamint a forgóeszközök között kimutatott értékpapírok beszerzési értékének és értékkülönbözetének (az értékeléssel megállapított érték és a beszerzési érték különbözete) együttes összege, valamint a pénzeszközök összege és a három havi vagy annál rövidebb lejáratú követelések,
4. zárt végű értékpapíralap esetében a 3. alpontban foglalt eszközök, valamint a követelések és az aktív időbeli elhatárolások összege;

c) a befektetési alapot terhelő összes kötelezettség a nettó eszközérték meghatározása szempontjából magában foglalja a könyvekben szereplő kötelezettségeket, a céltartalékokat és a passzív időbeli elhatárolásokat.

Beszámolási és könyvvezetési kötelezettség

3. §

(1) A befektetési alap kettős könyvvitelen alapuló éves beszámolót köteles készíteni.

(2) A befektetési alap az *1. számú melléklet* szerinti mérlegből, a *2. számú melléklet* szerinti eredménykimutatásból, a 10. § szerinti kiegészítő mellékletből álló éves beszámolót köteles készíteni. Az éves beszámolóval egyidejűleg a Tv. 95. §-a szerinti üzleti jelentést is el kell készíteni.

(3) A befektetési alap belső számviteli rendjét oly módon köteles kialakítani, hogy az év közben is alkalmas legyen a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete információs igényeinek kielégítésére.

A mérleg tagolása, tételeinek tartalma

4. §

(1) Az ingatlanalap mérlegének előírt tagolását az 1. számú melléklet I. pontja tartalmazza.

(2) Az értékpapíralap mérlegének előírt tagolását az 1. számú melléklet II. pontja tartalmazza.

(3) A mérleg tartalmára vonatkozó Tv. szerinti előírásokat az 5—7. § figyelembevételével kell alkalmazni.

5. §

(1) A tárgyi eszközök között elkülönítetten kell kimutatni az ingatlanalapnak az alap tulajdonában álló, bérbeadás céljából vásárolt ingatlanok nettó értékét, és a nettó érték, valamint a Bat.-ban meghatározott ingatlanértékelés szerinti érték (piaci érték) különbözeteként adódó értékkülönbözet összegét.

(2) A befektetett pénzügyi eszközök között elkülönítetten kell kimutatni:

a) ingatlanalap esetében az időlegesen szabad pénzeszközöknek éven túli lejáratú bankbetétekben tartott összegét;

b) értékpapíralap esetében a befektetési céllal vásárolt értékpapírok beszerzési értékét, valamint a beszerzési érték és a Bat.-ban meghatározott értékelés szerinti érték (piaci érték) különbözeteként adódó értékkülönbözet összegét.

(3) A készletek között kell kimutatni az ingatlanalapnak az alap tulajdonában álló, eladási célra vásárolt — rendeltetésszerűen használatba nem vett — ingatlanok beszerzési értékét, valamint a beszerzési érték és a Bat.-ban meghatározott ingatlanértékelés szerinti érték (piaci érték) különbözeteként adódó értékkülönbözet összegét.

(4) A követelések között kell kimutatni:

a) ingatlanalap esetén az ingatlanok eladási árának, bérleti díjának és a kincstárjegyek eladási árának pénzügyileg nem rendezett összegét;

b) értékpapíralap esetén az eladott értékpapírok eladási árának pénzügyileg nem rendezett összegét;

c) a befektetési alap egyéb követeléseinek összegét.

(5) A forgóeszközökön belül az értékpapírok között kell kimutatni:

a) ingatlanalapnak az időlegesen szabad pénzeszközeiből vásárolt kincstárjegyek beszerzési értékének összegét, valamint a beszerzési érték és a Bat.-ban meghatározott árfolyamon való értékelés szerinti érték különbözeteként adódó értékkülönbözet összegét;

b) az értékpapíralapnak az eladási célra vásárolt értékpapírok és a Bat. 9. §-ának (1) bekezdése alapján, az azonnali fizetőképesség biztosítását szolgáló állampapírok beszerzési értékét, valamint a beszerzési érték és a Bat.-ban meghatározott értékelés szerinti érték különbözeteként adódó értékkülönbözet összegét.

(6) Az értékpapírok értékkülönbözetén belül elkülönítetten kell kimutatni az osztalékból, kamatokból és az egyéb piaci értékítéletből adódó értékkülönbözet összegét.

(7) A pénzeszközök között kell kimutatni a befektetési alapnak a készpénzben, látra szóló betétben vagy éven belüli lejáratra lekötött betétben tartott likvid eszközök értékét.

(8) Értékvesztésként kell a mérlegben az eszközök között a követeléseken és az aktív időbeli elhatárolásokon belül — negatív előjellel — kimutatni:

a) a nyílt végű befektetési alapnál a mérleg fordulónapján fennálló három hónapon túli lejáratú követelések és aktív időbeli elhatárolások teljes összegében elszámolt értékvesztést, valamint a három hónapon belüli lejáratú követelések Tv. szerinti minősítése és értékelése alapján elszámolt értékvesztés összegét;

b) a zárt végű alapnál a követelések, illetve a követelés jellegű aktív időbeli elhatárolások Tv. szerinti minősítése és értékelése alapján elszámolt értékvesztés összegét.

6. §

(1) A saját tőke az indulótőkéből és a tőkeváltozásból (tőkenövekményből) áll.

(2) Indulótőkeként kell kimutatni a befektetési alap forgalomban lévő befektetési jegyeinek névértékét.

(3) Tőkeváltozásként (tőkenövekményként) kell kimutatni a befektetési alap nettó eszközértékének és a forgalomban lévő befektetési jegyei névértékének különbségét. A tőkeváltozás (tőkenövekmény) magában foglalja az üzleti évet megelőző években és az üzleti évben keletkezett eredmény, az értékelési különbözet, valamint a visszavásárolt befektetési jegyek névértéke és visszavásárlási értéke közötti különbözet (értékkülönbözet) összegét.

(4) Kötelezettségként kell kimutatni:

a) ingatlanalap esetében a vásárolt ingatlanok és kincstárjegyek pénzügyileg nem rendezett vételárának összegét;

b) értékpapíralap esetén a vásárolt értékpapírok vételárának pénzügyileg nem rendezett összegét;

c) befektetési alapnak az igénybe vett szolgáltatásokból és egyéb címen keletkezett kötelezettségek összegét.

(5) Passzív időbeli elhatárolásként kell kimutatni a forgalomban lévő befektetési jegyek után a mérleg fordulónapján az üzleti évet időarányosan terhelő, és a mérleg fordulónapját követően fizetendő hozamok összegét.

Mérlegtételekhez kapcsolódó értékelési és egyéb előírások

7. §

(1) Az ingatlanalapnál a bérbeadás céljára beszerzett ingatlanok — Bat.-ban meghatározott ingatlanértékelésekor — megállapított piaci értékének és az ingatlan nettó értéke, valamint — a korábbi értékelések alapján elszámolt és nyilvántartott — értékkülönbözete együttes értékének különbözetét a tőkeváltozással (tőkenövekménnyel) szemben kell elszámolni.

(2) Az ingatlanalapnál az eladás céljára beszerzett — készletként kimutatott — ingatlanok Bat.-ban meghatározott ingatlanértékelésekor megállapított piaci értékének és az ingatlan beszerzési értéke, valamint — a korábbi értékelések alapján elszámolt és nyilvántartott — értékkülönbözete együttes értékének különbözetét a tőkeváltozással (tőkenövekménnyel) szemben kell elszámolni.

(3) A befektetési alapnál az értékpapírok Bat.-ban meghatározott értékelésekor megállapított piaci értékének és az értékpapír beszerzési értéke, valamint — a korábbi értékelések alapján elszámolt és nyilvántartott — értékkülönbözete együttes értékének különbözetét az értékkülönbözettel és a tőkeváltozással (tőkenövekménnyel) szemben kell elszámolni.

(4) A befektetési alapnak a befektetett pénzügyi eszközök és a forgóeszközök között kimutatott értékpapírok után, az üzleti évben időarányosan járó kamatok és osztalékok összegét nem szabad aktív időbeli elhatárolásként, illetve követelésként a bevételekkel szemben elszámolnia, mivel annak összegét az értékkülönbözet magában foglalja. Ezért az értékkülönbözetet a főkönyvi és az analitikus nyilvántartásokban, valamint év végén a mérlegben meg kell bontani kamatokból, osztalékokból, valamint egyéb piaci értékítéletből adódó értékkülönbözetre. A mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg realizált kamatok, osztalékok pénzügyi műveletek bevételei között elszámolt összegével csökkenteni kell az — eszközökhöz kapcsolódó — értékkülönbözetet az értékelési különbözetből adódó tőkeváltozással (tőkenövekménnyel) szemben.

(5) A nyílt végű ingatlanalapnál és értékpapíralapnál a három hónapon túli lejáratú követelések és az aktív időbeli elhatárolások összegében, azok keletkezésekor értékvesztést kell elszámolni az egyéb ráfordításokkal szemben. Az értékvesztést a főkönyvi és az analitikus nyilvántartásokban a követelés és az aktív időbeli elhatárolás eredeti bekerülési értékétől elkülönítetten kell kimutatni. Az értékvesztést a követelések és az aktív időbeli elhatárolások megszüntetésekor (a pénzügyi rendezéskor) kell visszaírni az egyéb bevételekkel szemben.

(6) Az ingatlanalapnak az értékesített ingatlan értékkülönbözetének összegét közvetlenül a tőkeváltozással (tőkenövekménnyel) szemben kell kivezetnie.

(7) A befektetési alapnak az értékesített értékpapírok értékkülönbözetének összegét közvetlenül a tőkeváltozással (tőkenövekménnyel) szemben kell kivezetnie.

(8) Az analitikus nyilvántartás vagy a főkönyvi könyvelés keretében biztosítani kell, hogy az értékkülönbözet egyedileg (ingatlanonként, értékpapíronként) megállapítható legyen.

(9) A befektetési alap könyvviteli nyilvántartásait az alapkezelő saját könyvviteli nyilvántartásaitól elkülönítetten köteles vezetni.

(10) A befektetési alap és az alapkezelő közötti elszámolások (kezelési költség felszámítása, kezelési költség pénzügyi rendezése) a befektetési alap és az alapkezelő könyvviteli nyilvántartásaiban — egymástól elkülönítetten — egyidejűleg könyvelendők.

Eredménykimutatás

8. §

(1) Az ingatlanalap eredménykimutatásának előírt tagolását a 2. számú melléklet I. pontja tartalmazza.

(2) Az értékpapíralap eredménykimutatásának előírt tagolását a 2. számú melléklet II. pontja tartalmazza.

9. §

(1) Az értékesítés nettó árbevételeként kell kimutatni az ingatlanalapnál az értékesített ingatlanok számlázott eladási árának és a bérbe adott ingatlanok számlázott bérleti díjának — a Tv. 73. §-a szerinti utólag kapott — engedményekkel csökkentett, felárakkal növelt összegét.

(2) Az eladott áruk beszerzési értékeként kell kimutatni az ingatlanalapnál — a készletként kimutatott — ingatlanok értékesítésekor azok beszerzési értékének összegét.

(3) Az egyéb bevételek között kell kimutatni az ingatlanalapnál a bérbeadás céljára beszerzett ingatlanok értékesítésekor a számlázott eladási árnak — a Tv. 73. §-a szerinti utólag kapott — engedményekkel csökkentett, felárakkal növelt összegét.

(4) Az egyéb ráfordítások között kell kimutatni az ingatlanalapnál a bérbeadás céljára beszerzett ingatlanok értékesítésekor az ingatlan nettó értékének összegét.

(5) Működési költségként kell kimutatni a befektetési alapnál az alapkezelő által felszámított kezelési költséget, eladási jutalékot, visszavásárlási jutalékot, továbbá a bérbeadás útján hasznosított ingatlanok értékcsökkenési leírását és az egyéb címen felmerült költségek összegét. A működési költségek között kell kimutatni az ingatlanalapnál az ingatlanok állagmegóvásával kapcsolatban az alapkezelőnél felmerülő fenntartási költségeknek kezelési költség címén az alapra áthárított összegét vagy a kivitelezők által közvetlenül az alapnak számlázott összegét.

(6) A befektetési alap az alapítással kapcsolatban felmerült költségeit a felmerülés évében köteles elszámolni a költségei között.

(7) A pénzügyi műveletek bevételei között kell kimutatni a befektetési alapnál:

a) a befektetett pénzügyi eszközök között és a forgóeszközök között kimutatott értékpapírok értékesítésekor — illetve beváltásakor — az értékpapír szerződés szerinti eladási árának és könyv szerinti (beszerzési) értékének különbözeteként adódó árfolyamnyereség összegét;

b) a befektetett pénzügyi eszközök között vagy a forgóeszközök között kimutatott értékpapírok után kapott kamat és osztalék összegét;

c) a rövid és hosszú lejáratú bankbetétek után kapott, illetve a mérleg fordulónapján, az üzleti évre időarányosan járó kamat összegét.

(8) A pénzügyi műveletek ráfordításai között kell kimutatni a befektetési alapnál:

a) a befektetett pénzügyi eszközök és a forgóeszközök között kimutatott értékpapírok értékesítésekor — illetve beváltásakor — az értékpapír szerződés szerinti eladási árának és könyv szerinti (beszerzési) értékének különbözeteként adódó árfolyamveszteség összegét;

b) nyílt végű alap esetén az alapkezelő által az alap részére felvett hitelek után fizetett (fizetendő) kamat összegét.

(9) Fizetett, fizetendő hozamként kell kimutatni a befektetési jegyek névértéke után fizetett, illetve a mérleg fordulónapján időarányosan az üzleti évet terhelő, fizetendő hozamok összegét.

Kiegészítő melléklet

10. §

A befektetési alap éves beszámolójának kiegészítő melléklete a Tv. előírásainak értelemszerű figyelembevételén túlmenően tartalmazza:

a) az üzleti évet terhelő költségeknek a 9. § (5) és (6) bekezdésében meghatározott jogcímenkénti részletezését;

b) az értékpapírok értékkülönbözetének értékpapírsorozatonkénti részletezését;

c) értékpapíralapnál az alap tárcájában szereplő értékpapírok fajtánként, típusonként és kibocsátónként történő részletezését, azok beszerzési értékén és a mérleg fordulónapján kimutatott piaci értékén;

d) ingatlanalapnál az alap tárcájában szereplő ingatlanok részletezését eladási célú ingatlanok, bérbeadási célú ingatlanok és építés alatt álló beruházások szerint, azok beszerzési értékén és a mérleg fordulónapján kimutatott piaci értékén;

e) a *3. számú melléklet* szerinti portfolió jelentést.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés

11. §

Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba azzal, hogy rendelkezéseit először a 2001. évben induló üzleti évről készített beszámolóra kell alkalmazni.

Átmeneti rendelkezés

12. §

E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a nyílt végű befektetési alapnak a követelések és az aktív időbeli elhatárolások után képzett céltartalékot meg kell szüntetnie az egyéb bevételekkel szemben és ezzel egyidejűleg a három hónapon túli lejáratú követelések és az aktív időbeli elhatárolások összegében értékvesztést kell elszámolnia az egyéb bevételek csökkentéseként.

Jogszabályok hatályon kívül helyezése

13. §

E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a befektetési alapok beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 97/1994. (VI. 22.) Korm. rendelet hatályát veszti azzal, hogy rendelkezéseit a 2000. évről készített beszámolóra még alkalmazni kell.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet
a 215/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

I. Az ingatlanalap mérlegének előírt tagolása

ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)

A. Befektetett eszközök
- I. Tárgyi eszközök
  - 1. Ingatlanok
  - 2. Ingatlanok értékkülönbözete
  - 3. Beruházások
  - 4. Beruházásra adott előlegek
- II. Befektetett pénzügyi eszközök
  - 1. Hosszú lejáratú bankbetétek

B. Forgóeszközök
- I. Készletek
  - 1. Ingatlankészletek
  - 2. Ingatlankészletek értékkülönbözete
- II. Követelések
  - *a)* követelések
  - *b)* követelések értékvesztése (—)
- III. Értékpapírok
  - 1. Értékpapírok
  - 2. Értékpapírok értékkülönbözete
    - *a)* kamatokból, osztalékokból
    - *b)* egyéb
- IV. Pénzeszközök

C. Aktív időbeli elhatárolások
- *a)* aktív időbeli elhatárolások
- *b)* aktív időbeli elhatárolások értékvesztése (—)

FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)

D. Saját tőke
- I. Indulótőke
  - *a)* kibocsátott befektetési jegyek névértéke
  - *b)* visszavásárolt befektetési jegyek névértéke (—)

II. Tőkeváltozás (tőkenövekmény)
a) visszavásárolt befektetési jegyek értékkülönbözetéből
b) ingatlanok, értékpapírok értékelési különbözetéből
c) előző év(ek) eredményéből
d) üzleti évi eredményből

E. Céltartalékok

F. Kötelezettségek

I. Hosszú lejáratú kötelezettségek
II. Rövid lejáratú kötelezettségek

G. Passzív időbeli elhatárolások

II. Az értékpapíralap mérlegének előírt tagolása

ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)

A. Befektetett eszközök

I. Értékpapírok
1. Értékpapírok
2. Értékpapírok értékkülönbözete
a) kamatokból, osztalékokból
b) egyéb

B. Forgóeszközök

I. Követelések
a) követelések
b) követelések értékvesztése (—)

II. Értékpapírok
1. Értékpapírok
2. Értékpapírok értékkülönbözete
a) kamatokból, osztalékokból
b) egyéb

III. Pénzeszközök

C. Aktív időbeli elhatárolások
a) aktív időbeli elhatárolás
b) aktív időbeli elhatárolás értékvesztése (—)

FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)

D. Saját tőke

I. Indulótőke
a) kibocsátott befektetési jegyek névértéke
b) visszavásárolt befektetési jegyek névértéke (—)

II. Tőkeváltozás (tőkenövekmény)
a) visszavásárolt befektetési jegyek értékkülönbözetéből
b) értékpapírok értékelési különbözetéből
c) előző év(ek) eredményéből
d) üzleti évi eredményből

E. Céltartalékok

F. Kötelezettségek

I. Hosszú lejáratú kötelezettségek
II. Rövid lejáratú kötelezettségek

G. Passzív időbeli elhatárolások

2. számú melléklet
a 215/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

I. Az ingatlanalap eredménykimutatásának előírt tagolása

I. Értékesítés nettó árbevétele
II. Egyéb bevételek
III. Eladott áruk beszerzési értéke
IV. Működési költségek
V. Egyéb ráfordítások
VI. Pénzügyi műveletek bevételei
VII. Pénzügyi műveletek ráfordításai
VIII. Rendkívüli bevételek
IX. Rendkívüli ráfordítások
X. Fizetett, fizetendő hozamok
XI. Tárgyévi eredmény
(I+ II—III—IV—V+ VI—VII+ VIII—IX—X)

II. Az értékpapíralap eredménykimutatásának előírt tagolása

I. Pénzügyi műveletek bevételei
II. Pénzügyi műveletek ráfordításai
III. Egyéb bevételek
IV. Működési költségek
V. Egyéb ráfordítások
VI. Rendkívüli bevételek
VII. Rendkívüli ráfordítások
VIII. Fizetett, fizetendő hozamok
IX. Tárgyévi eredmény
(I—II+III—IV—V+VI—VII—VIII)

3. számú melléklet a 215/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

Portfolió jelentés értékpapíralapra

Alapadatok:

Alap neve, lajstromszáma:

Alapkezelő neve:

Letétkezelő neve:

NEÉ számítás típusa:

Tárgynap (T):	
Saját tőke:	
Egy jegyre jutó NEÉ:	
Darabszám:	

A tárgynapi nettó eszközérték meghatározása:

I.	KÖTELEZETTSÉGEK			Összeg/Érték	(%)
I/1.	Hitelállomány (összes):	Hitelező	Futamidő		
I/2.	Egyéb kötelezettségek (összes):				
	Alapkezelői díj miatt Letétkezelői díj miatt Bizományosi díj miatt Forgalm. ktg. miatt Közzétételi ktg. miatt Reklám ktg. miatt Költségként elszámolt egyéb tétel miatt Egyéb — nem költség alapú — kötelezettség				
I/3.	Céltartalékok (összes):				
I/4.	Passzív időbeli elhatárolások (összes):				
		Kötelezettségek összesen:			

II.	ESZKÖZÖK			Összeg/Érték	(%)
II/1.	Folyószámla, készpénz (összes):				
II/2.	Egyéb követelés (összes):				
II/3.	Lekötött bankbetétek (összes):	Bank	Futamidő		
II/3.1.	Max. 3 hó lekötésű (összes):				
II/3.2.	3 hónapnál hosszabb lekötésű (összes):				
II/4.	Értékpapírok (összes):	Megnev.	Devizanem	Névérték	
II/4.1.	Állampapírok (összes):				
II/4.1.1.	Kötvények (összes):				
II/4.1.2.	Kincstárjegyek (összes):				
II/4.1.3.	Egyéb jegybankképes ép. (összes):				
II/4.1.4.	Külföldi állampapírok (összes):				
II/4.2.	Gazdálkodói és egyéb hitelviszonyt megtestesítő ép.:				
II/4.2.1.	Tőzsdére bevezetett (összes):				

II/4.2.2. Külföldi kötvények (összes):				
II/4.2.3. Tőzsdén kívüli (összes):				
II/4.3. Részvények (összes):				
II/4.3.1. Tőzsdére bevezetett (összes):				
II/4.3.2. Külföldi részvények (összes):				
II/4.3.3. Tőzsdén kívüli (összes):				
II/4.4. Jelzáloglevelek (összes):				
II/4.4.1. Tőzsdére bevezetett (összes):				
II/4.4.2. Tőzsdén kívüli (összes):				
II/4.5. Befektetési jegyek (összes):				
II/4.5.1. Tőzsdére bevezetett (összes):				
II/4.5.2. Tőzsdén kívüli (összes):				

II/4.6. Kárpótlási jegy (összes):				
II/5. Aktív időbeli elhatárolások (összes):				
	Eszközök összesen:			

Portfolió jelentés ingatlanalapra

Alapadatok:

Alap neve, lajstromszáma:

Alapkezelő neve:

Letétkezelő neve:

NEÉ számítás típusa:

Tárgynap (T):	
Saját tőke:	
Egy jegyre jutó NEÉ:	
Darabszám:	

A tárgynapi nettó eszközérték meghatározása:

				Összeg/Érték	(%)
I.	KÖTELEZETTSÉGEK				
I/1.	Hitelállomány:	Hitelező	Futamidő		
I/2.	Egyéb kötelezettségek:				
	Alapkezelői díj miatt Letétkezelői díj miatt Ingatlanértékelő díja miatt Közzétételi ktg. miatt Költségként elszámolt egyéb tétel miatt Egyéb — nem költség alapú — kötelezettség				
I/3.	Céltartalékok:				
I/4.	Passzív időbeli elhatárolások:				
		Kötelezettségek összesen:			

II.	ESZKÖZÖK				Összeg/ Forgalmi érték	(%)
II/1.	Folyószámla, készpénz:					
II/2.	Egyéb követelés:					
II/3.	Lekötött bankbetétek		Bank	Futamidő		
II/3.1.	Max. 3 hó lekötésű:					
II/3.2.	3 hónapnál hosszabb lekötésű:					
II/4.	Értékpapírok:	Megnev.	Devizanem	Névérték		
II/5.	Ingatlanok	Típus, cím	Hrsz.	Beszerzési ár		
II.5.1.	Ingatlanok					
II.5.2.	Építés alatt álló ingatlanok					
II/6.	Aktív időbeli elhatárolások:					
			Eszközök összesen:			

A Kormány 216/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a kockázati tőketársaságok és a kockázati tőkealapok éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Tv.) 178. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

A rendelet hatálya

1. §

(1) A rendelet hatálya kiterjed a kockázati tőkebefektetésekről, a kockázati tőketársaságokról, valamint a kockázati tőkealapokról szóló 1998. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Kbtv.) szerint működő kockázati tőketársaságokra és kockázati tőkealapokra.

(2) A kockázati tőketársaság és a kockázati tőkealap a Tv. előírásait e rendeletben foglaltak figyelembevételével köteles alkalmazni.

Beszámolási kötelezettség

2. §

(1) A kockázati tőketársaság a Tv. 1. számú melléklete szerinti mérlegből, a 2. vagy a 3. számú melléklete szerinti eredménykimutatásból és az e rendelet 8. §-a szerinti kiegészítő mellékletből álló éves beszámolót köteles készíteni. Az éves beszámolóval egyidejűleg a Tv. 95. §-a szerinti üzleti jelentést is el kell készíteni.

(2) A kockázati tőkealap az *1. számú melléklet* szerinti mérlegből, a *2. számú melléklet* szerinti eredménykimutatásból és a 8. § szerinti kiegészítő mellékletből álló éves beszámolót köteles készíteni. Az éves beszámolóval egyidejűleg a Tv. 95. §-a szerinti üzleti jelentést is el kell készíteni.

Számviteli politika

3. §

A kockázati tőketársaság és a kockázati tőkealap a számviteli politika keretében köteles elkészíteni a Tv. 14. §-ának (3)—(5) bekezdésében foglaltakon túlmenően:

a) a kockázati tőkebefektetések értékelési elveit,

b) az értékelés felülvizsgálatára (ellenőrzésére) vonatkozó szabályzatot,

c) a befektetés elveit tartalmazó szabályzatot,

d) a kölcsönnyújtásra és a fedezetek értékelésére vonatkozó szabályzatot.

A mérleg egyes tételeinek tartalma

4. §

(1) A kockázati tőketársaság és a kockázati tőkealap a mérlegben a befektetett eszközök között köteles kimutatni a kockázati tőkebefektetésnek minősülő tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket.

(2) A kockázati tőketársaság és a kockázati tőkealap a csőd- vagy felszámolási eljárás során, a követelés ellenében kapott és saját célra nem hasznosított vagyontárgyakat — az értékpapírok kivételével — a készletek között mutatja ki.

(3) A kockázati tőketársaság és a kockázati tőkealap a forgóeszközökön belül az értékpapírok között mutatja ki az ideiglenesen szabad pénzeszközökből vásárolt állampapírok értékét, valamint a csőd-, illetve felszámolási eljárás során, a követelés ellenében kapott, eladásra szánt értékpapírok értékét.

(4) A kockázati tőkealap jegyzett tőkeként köteles kimutatni a kibocsátott kockázati tőkejegyek névértékének megfelelő összegű induló tőkéjét.

(5) A kockázati tőkealap a saját tőkén belül, tartalékként (tartalékot növelő, illetve csökkentő tételként) köteles kimutatni a tárgyévet megelőző üzleti évek mérleg szerinti eredményének összegét, továbbá a jogszabály alapján tőkejuttatásként véglegesen kapott, illetve átadott eszközök értékét és pénzeszközök összegét.

Eredménykimutatás egyes tételei

5. §

(1) A kockázati tőketársaság a kockázati tőkerészvény után fizetett (fizetendő) osztalékot, illetve kamatot a Tv. általános előírásai szerint köteles elszámolni.

(2) A kockázati tőkealap a kockázati tőkejegy után fizetett (fizetendő) hozamot az adózott eredménye terhére köteles elszámolni.

(3) A Kbtv. alapján a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete részére fizetett (fizetendő) díjakat az egyéb ráfordítások között kell elszámolni.

(4) Az alapkezelő részére fizetett (fizetendő) alapkezelői díjat igénybe vett szolgáltatások értékeként kell elszámolni.

Értékelési előírások

6. §

(1) A kockázati tőkebefektetéseken belül elkülönítetten kell kimutatni és értékelni:

a) a teljes egészében realizált befektetéseket,

b) a részlegesen realizált befektetéseket,

c) a még nem realizált befektetéseket.

(2) A kockázati tőkebefektetéseket bekerülési értéken kell kimutatni, csökkentve azt a Tv. 54. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott értékvesztéssel, növelve azt a Tv. 54. §-ának (3) bekezdése szerinti visszaírás összegével. A kockázati tőkebefektetések után elszámolt értékvesztés összegét negyedévenként felül kell vizsgálni, és annak összegét a minősítésnek megfelelően korrigálni kell.

(3) A Tv. 57. §-ának (3) bekezdése szerinti piaci értékelést célszerű alkalmazni a kockázati tőkebefektetés értékelésére többek között akkor, ha

a) a kockázati tőkebefektetés értéke megnő harmadik féllel kapcsolatos tranzakció miatt,

b) a céltársaság — amelybe a kockázati tőkebefektetés irányult — társasági vagyonértéke — eszközeinek és kötelezettségeinek különbözete — folyamatosan nő, és reálisan mutatja a kockázati tőkebefektetés piaci értékének növekedését,

c) a céltársaság jelentős és fenntartható nyereséget ér el, és a nyereségek diszkontált értéke (jelenértéke) jól mutatja a kockázati tőkebefektetés piaci értékének növekedését.

Könyvvezetési kötelezettség

7. §

A kockázati tőketársaság és a kockázati tőkealap a Tv. szerinti kettős könyvvitelt köteles vezetni oly módon, hogy abból a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete információs igénye mindenkor kielégíthető, a jogszabály szerinti tájékoztatási kötelezettség teljesíthető legyen.

Kiegészítő melléklet

8. §

A kockázati tőketársaság és a kockázati tőkealap a kiegészítő mellékletben a Tv. előírásain túlmenően köteles bemutatni:

a) a kockázati tőketársaság tulajdonában lévő csődvagy felszámolási eljárás esetén a követelés ellenében kapott és készletként kimutatott vagyontárgyakat, külön kiemelve az ingatlanokat,

b) a kockázati tőkebefektetéseket és azok tulajdoni részarányát a portfólió társaságokban, társaságonkénti bontásban,

c) a kockázati tőkebefektetések alkalmazott értékelési elveit,

d) a portfolió társaságoknak nyújtott kölcsönök összegét és lejáratát társaságonkénti bontásban,

e) a kockázati tőkebefektetések után a tárgyévben elszámolt értékvesztés, illetve értékvesztés visszaírás összegét,

f) a kockázati tőketársaság, illetve a kockázati tőkealap megalakulásának időpontját és működési idejét,

g) a külföldi kockázati tőkebefektetéseket földrajzilag elhatárolt piacok szerinti bontásban,

h) a belföldi kockázati tőkebefektetéseket megyénkénti bontásban.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés

9. §

(1) Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba azzal, hogy rendelkezéseit először a 2001. évben induló üzleti évről készített beszámolóra kell alkalmazni.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a kockázati tőketársaságok és a kockázati tőkealapok éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 207/1998. (XII. 23.) Korm. rendelet azzal, hogy annak rendelkezéseit a 2000. évről készített beszámolóra még alkalmazni kell.

Átmeneti rendelkezés

10. §

A kockázati tőkebefektetések minősítése alapján képzett céltartalék 2000. december 31-i állományát 2001. január 1-jével — a nyitó tételek könyvelését követően — az egyéb bevételekkel szemben ki kell vezetni, majd annak összegét a kockázati tőkebefektetések értékvesztéseként kell — egyedileg — elszámolni az egyéb bevételeket csökkentő tételként.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet
a 216/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

A kockázati tőkealap mérlegének tagolása

ESZKÖZÖK

A. Befektetett eszközök

I. Tartós részesedések, értékpapírok

1. Részvények, egyéb részesedések (kockázati tőkebefektetések)

2. Állampapírok

II. Értékhelyesbítések

III. Adott kölcsönök

B. Forgóeszközök

I. Készletek

II. Követelések

III. Értékpapírok

1. Követelés fejében átvett értékpapírok

2. Állampapírok

IV. Pénzeszközök

C. Aktív időbeli elhatárolások

FORRÁSOK

D. Saját tőke

I. Jegyzett tőke

II. Tartalék

III. Lekötött tartalék

IV. Értékelési tartalék

V. Mérleg szerinti eredmény

E. Céltartalékok

F. Kötelezettségek

I. Hátrasorolt kötelezettségek

II. Hosszú lejáratú kötelezettségek

III. Rövid lejáratú kötelezettségek

G. Passzív időbeli elhatárolások

2. számú melléklet
a 216/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

A kockázati tőkealap eredménykimutatásának tagolása

01.	Értékesítés nettó árbevétele
02.	Eladott áruk beszerzési értéke
03.	Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke
04.	Működési költségek
05.	Egyéb bevétel Ebből: visszaírt értékvesztés
06.	Egyéb ráfordítások Ebből: értékvesztés
07.	Pénzügyi műveletek bevételei
08.	Pénzügyi műveletek ráfordításai Ebből: értékvesztés
09.	Rendkívüli bevételek
10.	Rendkívüli ráfordítások
11.	Adózás előtti eredmény (01—02—03—04+05—06+07—08+09—10)
12.	Adófizetési kötelezettség
13.	Adózott eredmény (11—12)
14.	Jóváhagyott, fizetendő hozamok
15.	Mérleg szerinti eredmény (13—14)

A Kormány 217/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

a Pénztárak Garancia Alapja éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Tv.) 178. §-a (1) bekezdésének *b)* pontjában, valamint a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) 134. §-ának *d)* pontjában kapott felhatalmazás alapján — a Magyar Nemzeti Bank előzetes véleményének kikérésével — a Kormány a következőket rendeli el:

A rendelet hatálya

1. §

(1) A rendelet hatálya kiterjed az Mpt. 86. §-ának (1) bekezdése szerint létrejött Garancia Alapra (a továbbiakban: Alap).

(2) Az Alap a Tv. előírásait e rendeletben foglaltak figyelembevételével köteles alkalmazni.

Beszámolási és könyvvezetési kötelezettség

2. §

(1) Az Alap kettős könyvvitellel alátámasztott éves beszámolót köteles készíteni.

(2) Az Alap éves beszámolója az *1. számú melléklet* szerinti mérlegből, a *2. számú melléklet* szerinti eredménykimutatásból és a 13. § szerinti kiegészítő mellékletből áll. Az éves beszámolóval egyidejűleg üzleti jelentést is kell készíteni.

(3) Az Alap belső számviteli rendjét oly módon köteles kialakítani, hogy annak adataiból év közben is kielégíthesse a saját működését biztosító, valamint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) információs igényeit.

3. §

Az Alap számviteli politikája keretében a Tv. 14. §-ának (3)—(5) bekezdésében foglaltakon túlmenően köteles elkészíteni az Mpt.-ben, illetve az ahhoz kapcsolódó végrehajtási rendeletekben előírt azon szabályzatokat, amelyek az Alap könyvvezetéséhez, az éves beszámoló elkészítéséhez, továbbá a Felügyelet, az Állami Számvevőszék és a tagpénztárak felé történő egyéb jelentéstételi kötelezettséghez tartoznak, így különösen:

a) a befektetési szabályzatot, amelynek tartalmaznia kell az Alap eszközeinek befektetésével kapcsolatos szabályokat;

b) az Alap tagjai részére az Mpt. 89. §-ának (1) bekezdése szerint teljesített kifizetéseknek, valamint a kifizetésekkel kapcsolatban felmerült költségeknek az Alap tagjaival történő elszámolása során az egyes tagpénztárakat terhelő összegek megállapítása céljából az elkülönített nyilvántartás módjára és a tagpénztárakkal történő elszámolás rendjére vonatkozó szabályzatot.

A mérleg tagolása, tételeinek tartalma

4. §

A mérleg előírt tagolását az 1. számú melléklet tartalmazza.

5. §

(1) A mérlegben eszközként kell kimutatni az Alap működését szolgáló, valamint az Mpt. 89. §-ában meghatározott garanciális kifizetések fedezetéül szolgáló befektetett eszközöket és forgóeszközöket — a bérbevett eszközök kivételével —, függetlenül attól, hogy azok tulajdonjoga csak törvényben, szerződésben rögzített feltételek teljesítése után kerül át az Alaphoz, továbbá az aktív időbeli elhatárolásokat.

(2) Az eszközök befektetett eszközök vagy forgóeszközök közé sorolása annak figyelembevételével történik, hogy azok az Alap tevékenységét tartósan — legalább egy éven túl — vagy egy éven belül szolgálják.

(3) Az Alap a (2) bekezdés szerinti minősítést saját hatáskörben dönti el, a működési tevékenységének és a garanciális kötelezettségeinek figyelembevételével.

6. §

Az immateriális javak között a mérlegben a nem anyagi eszközöket (a vagyoni értékű jogokat — az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok kivételével —, a szellemi termékeket), továbbá az immateriális javakra adott előlegeket, valamint az immateriális javak értékhelyesbítését kell kimutatni.

7. §

(1) Az Alapnak a befektetett pénzügyi eszközök között kell kimutatnia a garanciális kötelezettségek teljesítése érdekében a tagpénztárak által befizetett garanciadíj bevételekből tartós hozam elérése céljából — az Mpt. 98. §-ának (2) bekezdése szerint — eszközölt befektetéseit.

(2) A befektetett pénzügyi eszközökön belül:

a) egyéb tartósan adott kölcsönként kell kimutatni a garanciális fedezet céljára szolgáló éven túli lejáratra — forintban — elhelyezett bankbetéteket;

b) tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírként kell kimutatni a garanciális fedezet céljára szolgáló kamatozó államkötvényeket, amelyek lejárata, beváltása a tárgyévet követő üzleti évben nem esedékes, és az Alap azokat a tárgyévet követő üzleti évben nem szándékozik értékesíteni.

8. §

(1) A forgóeszközök között a mérlegben a készleteket, a követeléseket (ideértve a tagpénztárakkal, a pénztártagokkal vagy azok kedvezményezettjeivel és a vagyonkezelő szervezetekkel szembeni követeléseket is), a forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő állampapírokat, valamint a pénzeszközöket kell kimutatni.

(2) Követelésként kell a mérlegben elkülönítetten kimutatni a tagpénztárakkal szembeni — törvényi előíráson alapuló — fizetési igényeket, a pénztártagokkal, azok ked-

vezményezettjeivel szembeni követeléseket, az Alap működésével kapcsolatos vagy különféle egyéb szerződésekből jogszerűen eredő fizetési igényeket, amelyek az Alap által már teljesített, a másik fél által elfogadott, elismert értékesítéshez, szolgáltatás teljesítéshez, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír értékesítéshez, előlegfizetéshez kapcsolódnak.

(3) A tagpénztárakkal szembeni követeléseken belül:

a) garanciadíj követelésként kell kimutatni az Mpt. 91—92. §-a szerint a tagpénztárak által az Alapnak negyedévente fizetendő, az Alap által kibocsátott számla alapján garanciális bevételként előírt és még fennálló követelés összegét;

b) tagpénztárak rendkívüli befizetésére szóló követelésként kell kimutatni az Mpt. 93. §-ának (2) bekezdése szerint a tagok által az Alap részére teljesítendő rendkívüli befizetések garanciális bevételként előírt és még fennálló követelés összegét;

c) Alapra átszállt befagyott követelésként kell kimutatni az Mpt. 90. §-ának (2) bekezdése szerint a pénztártag vagy kedvezményezettje más pénztárba történő átlépése, a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe való visszalépése, a járadékszolgáltatás folyósítása, valamint a pénztártag elhalálozása esetén az Mpt. 89. §-ának (2) bekezdése szerint befagyott követelésnek az Alap által — a pénztár helyett — kifizetett összege miatt még fennálló követelés összegét;

d) egyéni számla kiegészítéséből eredő követelésként kell kimutatni a pénztártag nyugdíjba vonulásakor, egyéni fedezetének az Alap által a normafedezet mértékéig történő kiegészítésből a még fennálló követelés összegét;

e) szolgáltatási tartalék kiegészítéséből eredő követelésként kell kimutatni a nyugdíj folyósításának időszakában a pénztár szolgáltatási tartalékának — a likviditási és kockázati tartalék igénybevétele után is fennálló hiánya miatt — az Alap által történő kiegészítésből a még fennálló követelés összegét;

f) felszámolás alatt álló pénztár járadékos tagja részére folyósított járadék miatti követelésként kell kimutatni az Mpt. 89. §-ának (6) bekezdése alapján az Alap által — a pénztár helyett — kifizetett járadék miatt még fennálló követelés összegét;

g) egyéb követelésként kell kimutatni a tagpénztárakkal szembeni követelések behajtásával, a felszámolási eljárással összefüggésben az Alapnál felmerült költségek, ráfordítások tagpénztárra továbbhárított összege miatt még fennálló követelés összegét.

(4) Pénztártagokkal, kedvezményezettekkel szembeni követelésként kell kimutatni a felszámolási eljárás, egyezségi tárgyalás során a pénztártagok Alap által történő jogi képviseletéért felszámított díjak garanciális bevételként elszámolt összegét.

(5) Áruszállításból és szolgáltatás teljesítéséből származó követelésként kell kimutatni az előzetesen felszámított általános forgalmi adót is tartalmazó, a vevő által elismert, számlázott összegben az Alap működését szolgáló eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek) értékesítéséből származó követelések összegét mindaddig, amíg azokat pénzügyileg nem rendezték.

(6) Egyéb követelésként kell kimutatni az Alap munkavállalóival, a költségvetéssel, a vagyonkezelő, illetve a letétkezelő vállalkozásokkal szemben fennálló követeléseket, továbbá az értékpapírok értékesítéséből származó és pénzügyileg nem rendezett követelések összegét.

9. §

(1) A forgóeszközök között értékpapírként az Alap befektetési tevékenységével összefüggésben a garanciális fedezet céljára szolgáló, átmeneti, nem tartós befektetésként vásárolt, hitelviszonyt megtestesítő állampapírokat (államkötvény, kincstárjegy) kell kimutatni.

(2) A forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok között külön-külön kell kimutatni a kamatbevétel, illetve az árfolyamnyereség elérése érdekében beszerzett államkötvényeket, kincstárjegyeket. Itt kell továbbá kimutatni a tartós befektetési céllal vásárolt hitelviszonyt megtestesítő államkötvények közül azokat, amelyek a tárgyévet követő üzleti évben lejárnak.

10. §

(1) A mérlegben a saját tőkén belül:

a) jegyzett tőkeként kell kimutatni az Alap alapításakor az Alap részére más gazdálkodó szervezetek, illetve egyéb szervezetek által — véglegesen — juttatott pénzbeli támogatások összegét;

b) tartaléktőkeként kell kimutatni az Alap tevékenységének előző üzleti év(ek)ben keletkezett mérleg szerinti eredményét (nyereségét, veszteségét), ideértve az ellenőrzés előző üzleti év(ek) mérleg szerinti eredményét növelő, illetve csökkentő módosítását is, továbbá az eszközmozgással egyidejűleg a jogszabály alapján tartaléktőkébe helyezett pénzeszközöket, átvett eszközök értékét;

c) értékelési tartalékként kell kimutatni az Alap működését tartósan szolgáló vagyoni értékű jogok, szellemi termékek és tárgyi eszközök piaci értékelése alapján — a Tv. 58. §-a szerint — meghatározott értékhelyesbítés összegét;

d) mérleg szerinti eredményként kell kimutatni az Alap tárgyévi tevékenységével összefüggésben az üzleti évet megillető bevételek és üzleti évet terhelő ráfordítások különbözetének összegét.

(2) A tagpénztárakkal szembeni rövid lejáratú kötelezettségként kell a mérlegben kimutatni az Alapnak a tagpénztárakkal kapcsolatos elszámolások során keletkező egy évnél rövidebb lejáratú fizetési kötelezettségeit.

(3) Rövid lejáratú hitelek, kölcsönök között kell a mérlegben kimutatni az Alap által az Mpt. 98. §-ának (5) bekezdésében foglaltak alapján a Magyar Nemzeti Banktól felvett egy évnél rövidebb lejáratú hitel, illetve kölcsön összegét.

(4) Állammal szembeni kötelezettségként kell a mérlegben kimutatni az Mpt. 100. §-ában foglaltak alapján az Alap fizetőképességének biztosítása miatt a központi költségvetés által vállalt garancia beváltásából eredő kötelezettséget.

(5) Egyéb rövid lejáratú kötelezettségként kell a mérlegben kimutatni a szerződésen alapuló, eszközbeszerzéssel vagy szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos, az előzőekben nem nevesített minden egyéb, egy éves vagy egy évnél rövidebb lejáratú kötelezettséget.

Az eredménykimutatás tagolása, tételeinek tartalma

11. §

(1) Az eredménykimutatás előírt tagolását a 2. számú melléklet tartalmazza.

(2) A garanciális bevételeken belül kell kimutatni a tagpénztárakkal szemben elszámolt díjbevételek, rendkívüli tagpénztári befizetések, a pénztártagok felszámolási eljárásban, illetve egyezségi tárgyaláson való jogi képviseletéért felszámított díjak összegét.

(3) Garanciális ráfordításokon belül elkülönítetten kell kimutatni a pénztárak befagyott követeléseinek az Alap által kifizetett összegét (ideértve a felszámolás alatt álló pénztár járadékos tagja számára folyósított járadék összegét is), a pénztártagok felszámolási eljárásban, illetve egyezségi tárgyaláson való képviseletével összefüggésben felmerült ráfordítások (ügyvédi díjak, szakértői díjak stb.) összegét, továbbá az Alap által a pénztárak helyett teljesített — egyéni számla, illetve a szolgáltatási tartalék kiegészítésével kapcsolatos — kifizetések összegét, valamint az Alapra átszállt követelések pénztáraktól történő behajtásával összefüggésben felmerült ráfordítások összegét.

(4) Működéssel kapcsolatos ráfordítások között elkülönítetten kell kimutatni az Alap gazdálkodásával, saját eszközeinek működtetésével összefüggésben felmerült anyagjellegű és személyi jellegű ráfordításokat, valamint az Alap működését szolgáló immateriális javak és tárgyi eszközök után elszámolt terv szerinti értékcsökkenési leírás összegét.

Sajátos könyvelési előírások

12. §

Az Alap által a tagpénztárak helyett kifizetett, illetve az egyéni számla és a szolgáltatási tartalék kiegészítéseként a 8. § (3) bekezdésének *d)—e)* pontjai szerint a pénztárnak átutalt összegeket a tagpénztárakkal szembeni követelésként kell előírni a pénzeszközök csökkentésével egyidejűleg.

Kiegészítő melléklet

13. §

(1) Az Alap a kiegészítő mellékletet a Tv. 88—92. §-ai szerint készíti el.

(2) A kiegészítő mellékletnek a Tv. előírásain túlmenően tartalmaznia kell:

a) az új tagpénztárak és a — végelszámolással, illetve felszámolással — megszűnő tagpénztárak megnevezését;

b) az üzleti év mérleg fordulónapján fennálló befagyott követelésállomány összegét tagpénztárankénti bontásban;

c) a befagyott követelésállomány üzleti évben, az üzleti évet megelőző években együttesen, valamint az üzleti év mérlegkészítés időszakában Alap által kifizetett összegét tagpénztárankénti bontásban;

d) az egyéni számlák (az egyéni fedezetnek a normafedezetig történő) és a szolgáltatási tartalék Alap által történő kiegészítését az üzleti évben és az azt megelőző években együttesen tagpénztárankénti bontásban;

e) a felszámolás alatt álló pénztárak járadékos tagjai részére az üzleti évben folyósított járadék összegét tagpénztárankénti bontásban;

f) a befagyott követelések Alap által történő kifizetésével kapcsolatban felmerült költségeket, ráfordításokat tagpénztárankénti bontásban;

g) a tagpénztárak által az üzleti évben és az azt megelőző évben együttesen befizetett garanciadíjak és rendkívüli befizetések összegét tagpénztárankénti bontásban;

h) a megszűnő tagpénztárakkal szemben azonnal esedékessé váló követelések összegét tagpénztárankénti bontásban;

i) a tagpénztárak megszűnése esetén az Alap követelésének kiegyenlítéseként a tulajdonába került pénztári eszközök (vagyontárgyak, értékpapírok) átadó pénztár által közölt, illetve vagyonfelosztási javaslat szerinti értékét, valamint a kapott pénzeszközöket tagpénztárankénti bontásban;

j) az Alap üzleti évi költségvetésének terv- és tényszámai közötti jelentős eltéréseket és azok indoklását;

k) a jogi személyek és természetes személyek által az Alap részére a mérleg fordulónapjáig teljesített végleges pénzbeli és nem pénzbeli juttatások összegét;

l) az Alap által felvett hitelek feltételeit és indoklását;

m) a befektetett pénzügyi eszközök részletes bemutatását;

n) az Alap Szervezeti és Működési Szabályzatában rögzített, a tagpénztárak által szükségesnek tartott adatokat.

Üzleti jelentés

14. §

Az üzleti jelentésben — a Tv. 95. §-a előírásain túlmenően — ki kell térni:

a) az Alap igazgatósága által megállapított feladatok teljesítésére és azok értékelésére;

b) az Alap következő üzleti évre vonatkozó költségvetésére;

c) az Alap garanciális kifizetési kötelezettségeinek az üzleti évet követő időszakban várható alakulására a biztosításmatematikai előrejelzés alapján.

Az éves beszámoló jóváhagyása

15. §

(1) Az éves beszámolót és az üzleti jelentést az üzleti évet követő év június 30-áig az Alap igazgatósága hagyja jóvá.

(2) A jóváhagyott éves beszámolót és üzleti jelentést legkésőbb az üzleti évet követő év július 31-éig kell a Felügyeletnek, az Állami Számvevőszéknek, valamint a tagpénztáraknak megküldeni.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés

16. §

(1) Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba azzal, hogy rendelkezéseit első ízben a 2001. évi üzleti évről készített beszámolóra kell alkalmazni.

(2) A 15. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés a 2000. évről készített beszámolóra is alkalmazható.

(3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a Pénztárak Garancia Alapja éves beszámoló készítésének és könyvvezetésének sajátosságairól szóló 174/1997. (X. 6.) Korm. rendelet hatályát veszti azzal, hogy rendelkezéseit a 2000. évről készített beszámolóra még alkalmazni kell.

Átmeneti rendelkezések

17. §

Az Alap 2000. évről készített beszámolója mérlegében kimutatott — az Alap eszközeinek mérlegfordulónapi piaci értéken történő értékeléséből adódó — értékelési különbözeteket 2001. január 1-jével — a nyitó tételek könyvelését követően — az értékelési különbözet tartalékával szemben meg kell szüntetni.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet
a 217/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

A mérleg előírt tagolása

ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)

A. Befektetett eszközök
- I. Immateriális javak
  1. Vagyoni értékű jogok
  2. Szellemi termékek
  3. Immateriális javakra adott előlegek
  4. Immateriális javak értékhelyesbítése
- II. Tárgyi eszközök
  1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyonértékű jogok
  2. Gépek, berendezések, felszerelések, járművek
  3. Beruházások, felújítások
  4. Beruházásokra adott előlegek
  5. Tárgyi eszközök értékhelyesbítése
- III. Befektetett pénzügyi eszközök
  1. Egyéb tartósan adott kölcsönök
  2. Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír

B. Forgóeszközök
- I. Készletek
- II. Követelések
  1. Tagpénztárakkal szembeni követelések
     - *a)* garanciadíj követelések
     - *b)* tagpénztárak rendkívüli befizetésére szóló követelések
     - *c)* Alapra átszállt befagyott követelések
     - *d)* egyéni számla kiegészítéséből eredő követelések
     - *e)* szolgáltatási tartalék kiegészítéséből eredő követelések
     - *f)* felszámolás alatt álló pénztár járadékos tagja részére folyósított járadék miatti követelések
     - *g)* tagpénztárakkal szembeni egyéb követelések
  2. Pénztártagokkal, kedvezményezettekkel szembeni követelés
  3. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)
  4. Egyéb követelések
- III. Értékpapírok
  1. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok
     - *a)* államkötvény
     - *b)* kincstárjegy
- IV. Pénzeszközök
  1. Pénztár, csekkek
  2. Bankbetétek

C. Aktív időbeli elhatárolások
1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása
2. Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása

Eszközök összesen

FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)

D. Saját tőke

I. Jegyzett tőke
II. Tartaléktőke
III. Értékelési tartalék
IV. Mérleg szerinti eredmény

E. Céltartalékok

F. Kötelezettségek

I. Hosszú lejáratú kötelezettségek
II. Rövid lejáratú kötelezettségek
1. Tagpénztárakkal szembeni kötelezettségek
2. Rövid lejáratú hitelek, kölcsönök
3. Állammal szembeni kötelezettségek
4. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

G. Passzív időbeli elhatárolások

1. Bevételek passzív időbeli elhatárolása
2. Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása
3. Halasztott bevételek

Források összesen

2. számú melléklet
a 217/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

Az eredménykimutatás előírt tagolása

01. Tagpénztárakkal szemben elszámolt díjbevételek
Ebből: garanciadíj bevételek
02. Rendkívüli tagpénztári befizetések
03. Pénztártagok jogi képviseletéért felszámított díjak
I. Garanciális bevételek (01+02+03)
II. Egyéb bevételek
Ebből: visszaírt értékvesztés
04. Befagyott követelések kifizetésével kapcsolatos ráfordítások
05. Pénztártagok jogi képviseletével összefüggő ráfordítások
06. Egyéni számlák kiegészítésével kapcsolatos ráfordítások
07. Szolgáltatási tartalék kiegészítésével kapcsolatos ráfordítások
08. Alapra átszállt követelések behajtásával kapcsolatos ráfordítások
III. Garanciális ráfordítások (04+05+06+07+08)
09. Anyagjellegű ráfordítások
10. Személyi jellegű ráfordítások
11. Értékcsökkenési leírás
IV. Működéssel kapcsolatos ráfordítások (09+10+11)
V. Egyéb ráfordítások
Ebből: értékvesztés
A. Szokásos tevékenység eredménye (I+II—III—IV—V)
12. Befektetett pénzügyi eszközök kamatai, árfolyamnyeresége
13. Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek
14. Pénzügyi műveletek egyéb bevételei
VI. Pénzügyi műveletek bevételei (12+13+14)
15. Befektetett pénzügyi eszközök árfolyamvesztesége
16. Fizetendő kamatok és kamatjellegű ráfordítások
17. Értékpapírok, bankbetétek értékvesztése
18. Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai
VII. Pénzügyi műveletek ráfordításai (15+16+17+18)
B. Pénzügyi műveletek eredménye (VI—VII)
VIII. Rendkívüli bevételek
IX. Rendkívüli ráfordítások
C. Rendkívüli eredmény (VIII—IX)
D. Mérleg szerinti eredmény (± A ± B ± C)

A Kormány 218/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

az egyházi jogi személyek beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Tv.) 178. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány az egyházak — a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvényben (a továbbiakban: Etv.) biztosított — autonómiáját figyelembe véve a következőket rendeli el:

A rendelet célja és hatálya

1. §

(1) A rendelet azokat a sajátos szabályokat határozza meg, amelyek egyéb jogszabályi előírásokból következően eltérnek a vállalkozókra (a Tv. 17—158. §-aiban) előírt szabályoktól, de nem ellentétesek a Tv. alapelveivel.

(2) A rendelet hatálya alá tartozók a Tv. előírásait e rendeletben foglaltak figyelembevételével kötelesek alkalmazni.

2. §

A rendelet hatálya alá tartozik minden, az Etv.-ben meghatározottak szerint nyilvántartásba vett vallási közösség, felekezet, egyház, az egyház önálló szervezeti egysége és az egyház vallásos célra létesülő önálló szervezete (a továbbiakban együtt: egyházi jogi személy).

3. §

(1) Az egyházi jogi személy a külön jogszabályokban meghatározott alaptevékenységet, valamint gazdasági-vállalkozási (a továbbiakban: vállalkozási) tevékenységet folytathat.

(2) E rendelet alkalmazásában alaptevékenységnek kell tekinteni az egyházi jogi személy alapszabálya szerinti hitéleti és közcélú tevékenységet, valamint a vonatkozó külön jogszabályban foglalt azon tevékenységeket, amelyek nem tekintendők vállalkozási tevékenységnek.

I.

A VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGET IS FOLYTATÓ EGYHÁZI JOGI SZEMÉLY

Beszámolási kötelezettség

4. §

(1) Az egyházi jogi személy a naptári évről a naptári év utolsó napjával beszámolót köteles készíteni, amelynek formáját az éves összes bevétel nagysága, valamint a könyvvezetés módja határozza meg.

(2) A beszámoló lehet

a) egyszerűsített beszámoló,

b) egyszerűsített éves beszámoló.

(3) Az egyházi jogi személy egyszerűsített beszámolója az e rendelet *1. számú melléklete* szerinti egyszerűsített mérlegből és eredménylevezetésből áll.

(4) Az egyházi jogi személy egyszerűsített éves beszámolója az e rendelet *2. számú melléklete* szerinti mérlegből és eredménykimutatásból áll.

(5) Az egyházi jogi személy a mérleg, illetve az eredménylevezetés, az eredménykimutatás tételeit más jogszabályok előírása, valamint belső igényei szerint tovább tagolhatja.

(6) Egyszerűsített beszámolót készíthet az az egyszeres könyvvitelt vezető egyházi jogi személy, amelynek az alaptevékenységből, valamint a vonatkozó külön jogszabály szerint meghatározott vállalkozási tevékenységből származó bevételének együttes összege — két egymást követő évben évenként — az 50 millió forintot nem haladja meg.

(7) Egyszerűsített éves beszámolót köteles készíteni és kettős könyvvitelt vezetni az az egyházi jogi személy, amelynél két egymást követő évben az alaptevékenységből, valamint a vonatkozó külön jogszabály szerint meghatározott vállalkozási tevékenységből származó éves bevétel együttes összege évenként meghaladja az 50 millió forintot.

(8) Az egyszerűsített beszámolót, illetve egyszerűsített éves beszámolót készítő egyházi jogi személynek kiegészítő mellékletet, valamint üzleti jelentést nem kötelező készítenie.

Könyvvezetési kötelezettség

5. §

(1) A könyvvezetés — a beszámolási kötelezettség függvényében — az egyszeres vagy a kettős könyvvitel rendszerében történhet.

(2) Egyszeres könyvvitelt köteles vezetni az egyszerűsített beszámolót készítő egyházi jogi személy.

(3) Az egyszeres könyvvitelt vezető egyházi jogi személy — saját elhatározása alapján — bármelyik év január 1-jével áttérhet a kettős könyvvitelre. Ha az egyszeres könyvvitelt vezető egyházi jogi személy az egyszerűsített beszámoló készítésére a 4. § (6) bekezdésében rögzített feltételeknek két egymást követő évben már nem felel meg (bevétele mindkét évben meghaladta az 50 millió forintot), akkor a második évi beszámoló elkészítését követő évtől köteles áttérni a kettős könyvvitelre és az egyszerűsített éves beszámoló készítésére.

(4) Kettős könyvvitelt köteles vezetni az egyszerűsített éves beszámolót készítő egyházi jogi személy.

(5) Ha a kettős könyvvitelt vezető, a 4. § (7) bekezdése szerinti egyházi jogi személy a 4. § (6) bekezdésében rögzített feltételeknek két egymást követő évben megfelel (bevétele egyik évben sem haladja meg az 50 millió forintot), akkor a második évi beszámoló elkészítését követő évtől áttérhet az egyszeres könyvvitelre és az egyszerűsített beszámoló készítésére.

(6) Az a kettős könyvvitelt vezető egyházi jogi személy, aki (amely) saját elhatározása alapján választotta a kettős könyvvitelt, az egyszeres könyvvitel vezetésére a kettős könyvvitelre történő áttérés évét követő második év január 1-jével térhet át, ha az alaptevékenységből, valamint a vonatkozó külön jogszabály szerinti vállalkozási tevékenységből származó éves összes bevétele — két egymást követő évben — nem haladta meg az 50 millió forintot.

(7) Amennyiben az egyházi jogi személyt év közben veszik bírósági nyilvántartásba, úgy a könyvvezetési kötelezettség megállapításánál az éves szintre időarányosan átszámított bevételi értékeket kell figyelembe venni.

(8) A könyvvezetés során elkülönítetten kell kimutatni az alaptevékenységgel, valamint a vonatkozó külön jogszabály szerint meghatározott vállalkozási tevékenységgel kapcsolatos bevételeket és költségeket, ráfordításokat (kiadásokat).

(9) Az egyházi jogi személy úgy köteles könyvvezetését kialakítani, hogy a vonatkozó külön jogszabály szerint meghatározott vállalkozási tevékenység bevételei és költségei, ráfordításai az alaptevékenység bevételeitől és költségeitől, ráfordításaitól (kiadásaitól), gazdasági eseményeitől elkülönüljenek és ezáltal megbízhatóan kimutatható legyen a vállalkozás tárgyévi eredménye.

Könyvviteli rendszerek változása

6. §

(1) Az egyszeres könyvvitelről a kettős könyvvitelre történő áttéréskor az egyházi jogi személy a Tv. 163. §-ában foglaltakat köteles alkalmazni.

(2) A kettős könyvvitelről az egyszeres könyvvitelre az egyházi jogi személy a Tv. 143. §-ának (3)—(6) bekezdésében foglaltak értelemszerű alkalmazásával térhet át.

A mérleg tételeire vonatkozó rendelkezések

7. §

(1) Az egyszerűsített beszámoló, illetve az egyszerűsített éves beszámoló mérlegének készítésénél a Tv. vonatkozó előírásait a (2)—(7) bekezdésben foglalt sajátosságok figyelembevételével kell alkalmazni.

(2) Az egyszerűsített beszámolót készítő egyházi jogi személy az időbeli elhatárolást nem alkalmazhatja. Az egyszerűsített éves beszámolót készítő egyházi jogi személynél az időbeli elhatárolás alkalmazása nem kötelező. A választott módszert (az alkalmazást, illetve azt, hogy az egyházi jogi személy nem alkalmazza az időbeli elhatárolást) a számviteli politikában rögzíteni kell.

(3) Az egyszerűsített beszámolót készítő egyházi jogi személy saját tőkéje az indulótőkéből, a tőkeváltozásból, valamint a tárgyévi eredményből (tárgyévi eredmény alaptevékenységből, tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből) tevődik össze.

(4) Az egyszerűsített éves beszámolót készítő egyházi jogi személy saját tőkéje az indulótőkéből, a tőkeváltozásból, az értékelési tartalékból, a tárgyévi eredményből (tárgyévi eredmény alaptevékenységből, tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből) tevődik össze.

(5) Saját tőkeként csak olyan tőkerészt szabad kimutatni, amelyet az alapító bocsátott az egyházi jogi személy rendelkezésére, vagy amely az adózott eredményből képződött.

(6) Induló tőkeként kell kimutatni azt a vagyont, amelyet alapításkor az alapító ilyen címen az egyházi jogi személy rendelkezésére bocsátott és tulajdonba adott.

(7) Tőkeváltozásként a Tv.-ben meghatározott tőketartaléknak és eredménytartaléknak megfelelő tételek együttes összegét kell figyelembe venni.

(8) Az egyházi jogi személy a kapott egyházi, központi költségvetési, helyi önkormányzati, egyéb támogatásokat (normatíva és egyéb támogatás), adományokat bevételként számolja el. Nem bevételként, hanem kötelezettségként kell kimutatni azt a támogatást, adományt, amelyet pályázati vagy egyéb úton más jogi személynek átad vagy továbbutal, és az így támogatott szervezet az egyházi jogi személytől kapott eszközöket (pénzeszközöket, illetve egyéb eszközöket) bevételként mutatja ki.

A beszámoló eredménylevezetése, eredménykimutatása

8. §

(1) Az eredménylevezetés és az eredménykimutatás az egyházi jogi személy tárgyévi eredményének levezetését tartalmazza, az eredmény keletkezésére ható főbb tényezőket, az eredmény összetevőit, az eredmény kialakulását mutatja be.

(2) Az eredménylevezetés és az eredménykimutatás tételei tartalmának meghatározásánál a bevételeket és költségeket/ráfordításokat, kiadásokat a Tv. előírásain túlmenően az egyházi jogi személyre vonatkozó egyéb más jogszabályokban foglalt előírások figyelembevételével kell meghatározni.

(3) Az alaptevékenységhez, illetve a vállalkozási tevékenységhez közvetlenül nem kapcsolódó költségeket és az általános költségeket az egyházi jogi személy a bevételek arányában vagy a tényleges igénybevételnek megfelelően (mérő-, mutatószámok segítségével) köteles megosztani az alaptevékenység, illetve a vállalkozási tevékenység között.

(4) Az eredménylevezetésben és az eredménykimutatásban egymástól elkülönítve kell kimutatni az alaptevékenységből, valamint a vállalkozási tevékenységből származó tárgyévi eredményt.

(5) Az eredménylevezetésben és az eredménykimutatásban az előző évi és a tárgyévi adatokat, illetve a jelentősebb összegű hibák elkülönített bemutatását a (4) bekezdés szerinti bontásban tovább kell részletezni.

(6) Az alaptevékenység céljára felhasznált vállalkozási eredményről kimutatást kell készíteni.

9. §

(1) Az egyszerűsített beszámolót készítő egyházi jogi személynek az eredménylevezetésben a bevételeit, a költségeit, ráfordításait, valamint kiadásait meg kell bontani aszerint is, hogy azokat a tényleges pénzügyi teljesítés alapján vagy pénzmozgás nélküli ügylet kapcsán számolták el.

(2) Az eredménylevezetésben a vállalkozási tevékenység tárgyévi eredménye a naptári év adóköteles pénzügyi eredménye és a nem pénzben realizált eredmény (a pénzbevételt nem jelentő adóköteles bevételek, a ráfordítást jelentő eszközváltozások, a ráfordítást jelentő elszámolások különbözete) összevont értéke, csökkentve az adófizetési kötelezettséggel.

10. §

Az eredménykimutatásban a vállalkozási tevékenység tárgyévi eredménye a naptári évben elszámolt értékesítés nettó árbevételének, az eszközök között állományba vett saját teljesítmények értékének, az egyéb bevételeknek, a támogatásoknak, a pénzügyi műveletek bevételeinek és a

rendkívüli bevételeknek, valamint a naptári évben elszámolt anyagjellegű ráfordítások, személyi jellegű ráfordítások, értékcsökkenési leírás és egyéb ráfordítások, a pénzügyi műveletek ráfordításai és a rendkívüli ráfordítások együttes összegének különbözete, csökkentve az adófizetési kötelezettséggel.

Könyvviteli szolgáltatás

11. §

(1) A vállalkozási tevékenységet is folytató egyházi jogi személynél a Tv. 150. § (2) bekezdése szerinti könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányítását, vezetését, a beszámoló elkészítését okleveles könyvvizsgálói képesítéssel, illetve mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkező természetes személy köteles végezni alkalmazottként, tagként vagy egyéni vállalkozóként, vagy olyan számviteli szolgáltatást nyújtó társaság, amelynek a feladat végzésével megbízott tagja, alkalmazottja rendelkezik az előbbi képesítéssel.

(2) Mentesül az (1) bekezdésben előírt kötelezettség alól az a vállalkozási tevékenységet is folytató egyházi jogi személy, amelynél a vállalkozási tevékenységből származó éves (éves szintre átszámított) bevétel a tárgyévet megelőző két naptári év átlagában — ennek hiányában a tárgyévben várhatóan — az 5 millió forintot nem haladja meg.

Könyvvizsgálati kötelezettség

12. §

(1) A vállalkozási tevékenységet is folytató egyházi jogi személynél kötelező a beszámoló könyvvizsgálóval történő felülvizsgálata, ha a vállalkozási tevékenységből elért éves (éves szintre átszámított) bevétele a tárgyévet megelőző két naptári év átlagában az 50 millió forintot meghaladta.

(2) Jogelőd nélkül alapított vállalkozási tevékenységet is folytató egyházi jogi személy — az (1) bekezdés szerinti kötelezettség megállapításánál — a Tv. 155. §-ának (4) bekezdésében foglaltakat is köteles figyelembe venni.

Letétbehelyezési, közzétételi kötelezettség

13. §

Az egyházi jogi személynek beszámolóját nem kell letétbe helyeznie, de azt a számviteli politikájában meghatározott módon közzéteheti.

II.

A VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGET NEM FOLYTATÓ EGYHÁZI JOGI SZEMÉLY

Beszámolási és könyvvezetési kötelezettség

14. §

(1) A vállalkozási tevékenységet nem folytató egyházi jogi személy a beszámoló formáját és tartalmát, a beszámolót alátámasztó nyilvántartási rendet — a (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével — saját belső ügyrendi előírása szerint szabályozza.

(2) A vállalkozási tevékenységet nem folytató egyházi jogi személynek a Tv. könyvvezetésre, bizonylatolásra vonatkozó előírásait — a beszámolót alátámasztó sajátos nyilvántartási rendre tekintettel — kell figyelembe vennie.

(3) A vállalkozási tevékenységet nem folytató egyházi jogi személy a beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének eleget tehet az I. fejezetben foglalt előírások szerint is.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

15. §

(1) Ez a rendelet — a (2)—(3) bekezdésben foglaltak kivételével — 2001. január 1-jével lép hatályba azzal, hogy rendelkezéseit először a 2001. évről készített beszámoló készítése során kell alkalmazni.

(2) A 11. § rendelkezései 2003. január 1-jével lépnek hatályba.

(3) A 12. § rendelkezéseit a 2003. évről készített beszámoló felülvizsgálatánál kell első ízben alkalmazni.

(4) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az egyházi jogi személyek és az általuk alapított intézmények éves beszámoló készítésének és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságáról szóló 50/1992. (III. 13.) Korm. rendelet, azzal, hogy előírásait a 2000. évi beszámoló készítése során még alkalmazni kell, valamint az egyházak gazdálkodásának egyes kérdéseiről szóló 76/1990. (IV. 25.) MT rendelet, továbbá a mezőgazdasági őstermelői igazolványról szóló 228/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet 13. § (1) bekezdése.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

1. számú melléklet a 218/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

Az egyszerűsített beszámoló egyszerűsített mérlegének előírt tagolása

ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)

A. Befektetett eszközök
- I. Immateriális javak
- II. Tárgyi eszközök
- III. Befektetett pénzügyi eszközök

B. Forgóeszközök
- I. Készletek
- II. Követelések
- III. Értékpapírok
- IV. Pénzeszközök

FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)

C. Saját tőke
- I. Indulótőke
- II. Tőkeváltozás
- III. Tárgyévi eredmény alaptevékenységből
- IV. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből

D. Tartalék

E. Céltartalékok

F. Kötelezettségek
- I. Hosszú lejáratú kötelezettségek
- II. Rövid lejáratú kötelezettségek

Az egyszerűsített beszámoló eredménylevezetésének előírt tagolása

Alaptevékenység Vállalkozási tevékenység Összesen

A. Végleges pénzbevételek, elszámolt bevételek (I+ II)
- I. Pénzügyileg rendezett bevételek
  - — ebből támogatások
    - = egyházi
    - = központi költségvetési
    - = helyi önkormányzati
    - = egyéb
- II. Pénzbevételt nem jelentő bevételek

B. Végleges pénzkiadások, elszámolt ráfordítások (III+ IV+ V+ VI)
- III. Ráfordításként érvényesíthető kiadások
- IV. Ráfordítást jelentő eszközváltozások
- V. Ráfordítást jelentő elszámolások
- VI. Ráfordításként nem érvényesíthető kiadások

C. Tárgyévi pénzügyi eredmény (I—III—VI)

D. Nem pénzben realizált eredmény [II—(IV+ V)]

E. Adózás előtti eredmény (I+ II)—(III+ IV+ V)

F. Fizetendő társasági adó

G. Tárgyévi eredmény (E—F)

2. számú melléklet a 218/2000. (XII. 11.) Korm. rendelethez

Az egyszerűsített éves beszámoló mérlegének előírt tagolása

ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)

A. Befektetett eszközök
- I. Immateriális javak
- II. Tárgyi eszközök
- III. Befektetett pénzügyi eszközök
- IV. Befektetett eszközök értékhelyesbítése

B. Forgóeszközök
- I. Készletek
- II. Követelések
- III. Értékpapírok
- IV. Pénzeszközök

C. Aktív időbeli elhatárolások

FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)

D. Saját tőke
- I. Induló tőke
- II. Tőkeváltozás
- III. Értékelési tartalék
- IV. Tárgyévi eredmény alaptevékenységből
- V. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből

E. Céltartalékok

F. Kötelezettségek
- I. Hátrasorolt kötelezettségek
- II. Hosszú lejáratú kötelezettségek
- III. Rövid lejáratú kötelezettségek

G. Passzív időbeli elhatárolások

Az egyszerűsített éves beszámoló eredménykimutatásának előírt tagolása

		Alaptevékenység	*Vállalkozási tevékenység*	*Összesen*
1.	Értékesítés nettó árbevétele			
2.	Aktivált saját teljesítmények értéke			
3.	Egyéb bevételek			
4.	Támogatások			
	— egyházi			
	— központi költségvetési			
	— helyi önkormányzati			
	— egyéb			
5.	Pénzügyi műveletek bevételei			
6.	Rendkívüli bevételek			
A.	Összes bevétel (1—6.)			
7.	Anyagjellegű ráfordítások			
8.	Személyi jellegű ráfordítások			
9.	Értékcsökkenési leírás			
10.	Egyéb ráfordítások			
11.	Pénzügyi műveletek ráfordításai			
12.	Rendkívüli ráfordítások			
B.	Összes ráfordítás (7—12)			
C.	Adózás előtti eredmény (A—B)			
I.	Adófizetési kötelezettség			
D.	Tárgyévi eredmény			

A Kormány 219/2000. (XII. 11.) Korm. rendelete

az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Tv.) 178. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában kapott felhatalmazás alapján az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság (a továbbiakban: ÁPV Rt.) tevékenységének sajátosságaira tekintettel a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

Az ÁPV Rt. beszámolási kötelezettségeinek a következők szerint köteles eleget tenni:

a) a saját vagyonnal való gazdálkodásról a Tv. előírásai szerint,

b) a hozzárendelt vagyonnal való gazdálkodásról az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló 1995. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Prt.) szerint.

2. §

Az ÁPV Rt. Tv. előírásai szerinti könyvvezetési kötelezettsége nem terjed ki a hozzárendelt vagyon állományának és annak változásaival kapcsolatos gazdasági események nyilvántartására. Az ÁPV Rt. mindezekről a Prt. 21. és 23. §-a szerint meghatározott, elkülönített nyilvántartási rendszert alakít ki és vezet, a privatizációért felelős miniszter által jóváhagyott formában.

3. §

Az ÁPV Rt. értékesítési nettó árbevételként mutatja ki:

a) a Prt. 22. §-ának (1) bekezdése szerinti saját bevételt, valamint

b) a hozzárendelt vagyonnal kapcsolatos feladatok ellátásáért a Prt. 23. §-a (1) bekezdésének *h)* pontja szerinti összeget.

4. §

(1) Ez a rendelet 2001. január 1-jén lép hatályba azzal, hogy rendelkezéseit először a 2001. évi üzleti évről készített beszámolóra kell alkalmazni.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 87/1996. (VI. 19.) Korm. rendelet azzal, hogy előírásait a 2000. évi beszámoló elkészítése során még alkalmazni kell.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

A Kormány tagjainak rendeletei

A honvédelmi miniszter 33/2000. (XII. 11.) HM rendelete

a 2001. évi és 2002. első negyedévi sorállományváltás végrehajtása rendjéről

A honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény 10. §-ának *i)* pontjában kapott felhatalmazás alapján — figyelemmel a 96. § (6) és a 100. § (2) bekezdésére — a hadkötelezettség alapján besorozottak 2001. évi, illetve 2002. első negyedévi sorállományváltására a következőket rendelem el:

1. §

A Magyar Honvédség katonai szervezeteinél 2001. évben, illetve 2002. első negyedévében a sorkötelesek behívását és a sorállomány leszerelését a következő időpontokban kell végrehajtani:

Behívás:	2001-ben:	május	15—16.
		augusztus	14—15.
		november	13—14.
	2002-ben:	február	12—13.
Leszerelés:	2001-ben:	május	3.
		augusztus	2.
		október	31.
	2002-ben:	január	31.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba és 2002. március 1-jén hatályát veszti.

Dr. Szabó János s. k.,
honvédelmi miniszter

III. rész HATÁROZATOK

Az Országgyűlés határozatai

Az Országgyűlés 96/2000. (XII. 11.) OGY határozata

a kábítószer-probléma visszaszorítása érdekében készített nemzeti stratégiai program elfogadásáról*

Az Országgyűlés abból a felismerésből kiindulva, hogy a kábítószer-fogyasztás veszélyt jelent az egyénre, a közösségekre és a társadalom egészére is, illetve hogy a kábítószer-használat kedvezőtlen folyamatainak visszaszorítása a társadalom közös érdeke és sürgető feladata, a következő határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés elfogadja az ezen határozat *mellékletét* képező, a kábítószer-használat, valamint -kereskedelem kedvezőtlen hatásainak csökkentése érdekében készített „Nemzeti stratégia a kábítószer-probléma visszaszorítására'' című stratégiai programot (a továbbiakban: Program).

2. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy

a) törvény-előkészítő és végrehajtó tevékenységében érvényesítse a Programban elfogadott elveket és cselekvési célkitűzéseket, melynek keretében — összhangban a Magyar Köztársaság e tárgykörben kötött nemzetközi szerződéseivel — vizsgálja felül a kábítószerek, pszichotrop anyagok, valamint kábítószerek tiltott előállításához használt egyes vegyi anyagok (prekurzorok) legális előállítására és forgalmazására vonatkozó hazai szabályozást, valamint a kábítószer-problémára vonatkozó jogi szabályozás értékelését végezze el;

b) intézkedjék a megállapított célok és prioritások megvalósítási feltételeinek megteremtéséről, valamint a szükséges eszközökről, azok koordinált felhasználásáról;

c) két évente — első alkalommal az Országgyűlés 2001. évi őszi ülésszakán — tájékoztassa az Országgyűlést a Program megvalósulásáról, az ellátó-intézményrendszer átvilágításáról és hatékonyságvizsgálatáról.

Dr. Áder János s. k.,
az Országgyűlés elnöke

Kocsi László s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Dr. Szabó Erika s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

* A határozatot az Országgyűlés a 2000. december 5-i ülésnapján fogadta el.

Melléklet
a 96/2000. (XII. 11.) OGY határozathoz

NEMZETISTRATÉGIAAKÁBÍTÓSZER-PROBLÉMAVISSZASZORÍTÁSÁRA

A KORMÁNY KÁBÍTÓSZER-ELLENES STRATÉGIÁJÁNAK KONCEPCIONÁLIS ALAPJAI

1. BEVEZETÉS

Nem lehet kétségünk afelől, hogy mára a drogok illegális használata és az ezzel összefüggésben fellépő egyéni és társadalmi károk az ország komoly problémájává váltak. Folyamatosan emelkedik a kábítószereket kipróbálók, a drogfogyasztók, a drogfüggők, a droghasználattal összefüggésben fertőző betegségeket hordozók száma, de nő a kábítószerekkel kapcsolatos bűncselekmények aránya, illetve a szervezett bűnözés aktivitása, és megjelent a kábítószer-kereskedelemmel összefüggésbe hozható pénzmosás bűncselekményi köre is.

A kábítószerek veszélyt jelentenek az egészségre, a közösségekre és a társadalom egészére is. Fenyegetik a használót és hozzátartozóit egyaránt. A kábítószer-probléma sosem elszigetelt jelenség. Ok és következmény egyszerre. Összefügg egyéni és közösségi, lelki és szociális problémákkal.

A kábítószer pusztítja az egyéni akaratot, a családok egységét, a közösségi kohéziót és a társadalmi biztonságot egyaránt. Ellene csak világos, eltökélt és megalapozott együttműködéssel lehet eredményt elérni. Erre kötelezte el magát a Kormány is, és határozott szándéka alapján hosszú távú cselekvési programot kíván megvalósítani a kábítószerek visszaszorítása érdekében.

Annak érdekében, hogy a harmadik évezred küszöbén egy olyan szabad, magabiztos és produktív társadalom alakulhasson ki, mely képes kezelni a kábítószerek használatával és terjesztésével összefüggő egészségügyi, szociális és bűnügyi ártalmakat és veszélyeket, szükséges, hogy

— a társadalom váljon érzékennyé a kábítószerkérdések hatékony kezelése iránt, a helyi közösségek pedig növeljék problémamegoldó készségüket a kábítószer-probléma visszaszorításában (közösség, együttműködés),

— esélyt kell teremteni arra, hogy a fiatalok képessé válhassanak egy pozitív életstílus kialakítására és a drogok visszautasítására (megelőzés),

— segíteni kell a drogokkal kapcsolatba kerülő és a drogproblémákkal küzdő egyéneket és családokat (kezelés, rehabilitáció), és

— csökkenteni kell a drogokhoz való hozzáférés lehetőségét (kínálatcsökkentés).

A Nemzeti Stratégia a kábítószerek fenyegetésével szembeni átgondolt és világos kormányzati program. Végrehajtása, a célok elérése a társadalom egészének támogatását és közreműködését igényli.

Miért összpontosít a „Nemzeti stratégia a kábítószer-probléma visszaszorítására''?

Jogosan merül fel a kérdés, hogy miért foglalkozik a Nemzeti Stratégia a kábítószerekkel, noha jól ismert, hogy az alkoholfogyasztás és a dohányzás okozta problémák társadalmi szinten súlyosabb egészségügyi, közegészségügyi következményekkel járnak, továbbá a nem-tiltott szerek használata (pl. szerves oldószerek) is komoly aggodalomra ad okot Magyarországon a fiatalok között.

A válasz erre a kérdésfelvetésre az, hogy a kábítószer-problémák sokkal inkább nemzetközi természetűek (bizonyos kábítószerek tekintetében jól elkülönülnek a termelő és a fogyasztó országok, jelentős a kábítószerek és a kábítószerek kereskedelméből származó pénz és egyéb javak nemzetközi forgalma), a jelenség kapcsolódása a szervezett bűnözéshez is már korán felvetette a nemzetközi fellépés szükségességét. Az ENSZ-nek is éppen ezért alakultak ki a kábítószerek ellenőrzésével foglalkozó szakosított intézményei (míg az alkohollal vagy a dohányárukkal kapcsolatban nem). Az Európai Unió is intézményrendszert hívott életre a kábítószer-probléma leküzdésére (mind a kínálat-, mind pedig a keresletcsökkentés vonatkozásában). Magyarországot is magas szintű nemzetközi egyezmények kötik a kábítószerek ellenőrzésére (míg hasonlók az említett további szerekkel kapcsolatban nincsenek). Európai uniós elvárás, hogy a tagországok és a leendő tagországok rendelkezzenek a kábítószer-probléma leküzdését szolgáló akciótervvel. Ezt az ENSZ szakosított intézménye (UNDCP) szintén javasolja. A kábítószer-problémák jelentkezésének dinamikája szintén eltér az elfogadott szerekétől: Magyarországon elterjedésük viszonylag új (a több, illetve sok száz éves múltú alkoholfogyasztáshoz és dohányzáshoz képest), és a szerek fajtái, a használat módja, az érintett társadalmi csoportok összetétele akár néhány év alatt is radikálisan változhat.

A Nemzeti Stratégia elsősorban a kábítószerekkel foglalkozik, de több területen a feladatok elválaszthatatlanok az alkoholfogyasztás, a dohányzás, a szerves oldószer használat, sőt az orvosi javallat nélküli gyógyszerfogyasztás problémájától. Ilyen a helyi közösségek szintje, ahol e problémák sokszor összefonódnak és egy családon belül vagy egy egyénnél együtt jelentkeznek; ilyen a megelőzés, ahol eredményes programok csak úgy képzelhetők el, ha e szerek használatával kapcsolatosan egyértelmű üzeneteket közvetítünk; továbbá ilyen a terápia és a segítés, ahol részben a különböző szerhasználati problémák kapcsolódnak össze, részben a kezelőhálózat foglalkozik mind a kábítószer-, mind pedig az alkoholfogyasztókkal. A kínálatcsökkentéssel foglalkozó területen azonban a jogi és a nemzetközi normáknak megfelelően élesen különbséget kell tennünk a legális és illegális alkalmazás között. A Nemzeti Stratégia tapasztalatokat vesz át az alkoholizmus és a dohányzás elleni akciótervekből, illetve a már említett területeken együttműködésre törekszik a szakemberekkel, az állami és szakmai intézményekkel, a civil és az egyházi szervezetekkel, a helyi közösségekkel.

2. A NEMZETI STRATÉGIA SZÜKSÉGESSÉGE

Az Egyesült Nemzetek Szervezete kihirdette a kábítószerek és pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása elleni 1988. december 19-én, Bécsben kelt Egyezményt. Ebben a Magyar Országgyűlés által 14/1996. (III. 1.) OGY határozatában megerősített és az 1998. évi L. (XI. 6.) törvényben kihirdetett Egyezményben a részes Felek megállapítják, hogy

> „A kábítószerek és pszichotrop anyagok előállításának, keresletének és tiltott forgalmazásának elterjedtsége és növekedése (...) súlyos veszélyt jelent az egyének egészségére és jólétére, és károkat okoz a társadalom gazdasági, kulturális és politikai alapjainak.''
>
> A Felek mélységesen aggódnak amiatt, hogy „a kábítószerek és a pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása mind pusztítóbb módon hat a társadalom különböző csoportjaira, és főként azért, mert a világ számos részén gyermekeket tesz a piac tiltott kábítószer-fogyasztóvá, és használnak a kábítószerek és a pszichotrop anyagok tiltott előállítására, elosztására és forgalmazására, ami mérhetetlenül súlyos veszélyt jelent''.

A Felek felismerik „a tiltott forgalmazás és a vele kapcsolatos, más bűncselekmények közötti kapcsolatokat, amelyek aláássák a jogszerű gazdálkodás alapjait és fenyegetik a stabilitást, az Államok biztonságát és szuverenitását''.

A Felek felismerik továbbá, hogy „a tiltott forgalmazás olyan nemzetközi jellegű bűncselekmény, amelynek visszaszorítása elodázhatatlan figyelemfelhívást és a legmagasabb szintű prioritást követel''.

A Felek tudatában vannak annak, hogy „a tiltott forgalmazás pénzbeni hasznok és hatalmas vagyonok forrása, amelyek lehetővé teszik a nemzetek felett álló bűnszövetkezetek számára, hogy benyomuljanak, megfertőzzék és korrumpálják minden szinten az állami struktúrákat, a törvényes kereskedelmi és pénzügyi tevékenységet, illetőleg a társadalmat''.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének a kábítószer-problémák közös legyőzésével foglalkozó különleges ülésszakának Politikai Deklarációja (New York, 1998. június) megállapítja:

„A drogok életeket és közösségeket pusztítanak el, aláássák a fenntartható emberi fejlődést és elősegítik a bűnözést. A drogok minden országban a társadalom minden részletét érintik; a kábítószerrel való visszaélés különösen a fiatalok szabadságát és fejlődését befolyásolja. A drogok súlyosan veszélyeztetik az emberiség egészségét és jóllétét, az államok függetlenségét és demokráciáját, a nemzetek stabilitását, a társadalmak felépítését, valamint emberek és családok millióinak méltóságát és reményét".

Az Egyesült Nemzetek Szervezete tagállamai „ígéretet tesznek továbbra is a hosszan tartó politikai, szociális, egészségügyi és oktatási elkötelezettségükre, arra hogy keresletcsökkentő programokat iktatnak be, melyek hozzájárulnak a közegészségügyi problémák csökkentéséhez, fokozzák az egyéni egészséget és jóllétet, elősegítik a szociális és gazdasági integrációt, megerősítik a családi rendszereket és a közösségeket biztonságosabbá teszik''. (II. 7.b)

„A tagállamok egyetértenek abban, hogy kiegyensúlyozott formában elősegítsék a régiók és a nemzetek közötti együttműködést annak érdekében, hogy kontrollálják a kínálatot és csökkentsék a keresletet." (II. 7.c)

A Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény 86. cikk 1. bekezdése megállapítja:

„A Felek egyetértenek, hogy minden erőfeszítést meg kell tenniük és együtt kell működniük annak érdekében, hogy megakadályozzák pénzügyi rendszerüknek általában a bűnözésből, különösen a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekből származó pénz tisztára mosására történő felhasználását.''

A 96. cikk 1. bekezdése kimondja:

„Az együttműködés célja különösen az, hogy növeljék a kábítószerek és a pszichotrop anyagok szállítása és törvénytelen forgalma elleni politika és intézkedések hatékonyságát, valamint csökkentsék az ezekkel a termékekkel való visszaélést.''

Magyarországon a drogok illegitim* használatával és terjesztésével kapcsolatos probléma minden területen drámai módon növekszik a kilencvenes évek eleje óta, így többek között a

— a drogokat kipróbálók,
— a drogokat rendszeresen fogyasztók,
— a drogfüggők,
— a drogfogyasztással összefüggő halálesetek,
— a fertőző betegségeket hordozók (hepatitis B és C),
— a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények száma és az összbűnözésen belüli aránya,
— a kábítószerrel kapcsolatos egyéni és társadalmi károk mértéke, illetve
— a pénzmosás és a szervezett bűnözés aktivitásának tekintetében.

Ezt az önmagában is aggodalomra okot adó problémát súlyosbítja azonban, hogy a drogprobléma nagysága és az azt kezelni hivatott eszközrendszer, infrastruktúra fejlett(len)sége között egyre növekvő szakadék alakult ki az elmúlt években. Az intézményrendszer, az ún. kábítószer-használókat kezelő lánc minden eleme úgy kapacitásában, mind szervezettségében, minőségi mutatóiban és finanszírozottságában egyaránt messze elmarad a szükségestől. Csak egy egységes szerkezetű és szemléletű, átfogó, stratégiai elemeket megvalósító, és a drogprobléma kezelésében részt vevő minden szervezeti és intézményi formát magában foglaló fejlesztési terv érhet el eredményeket a kedvezőtlenül alakuló tendenciák megállításában.

* A Nemzeti Stratégia a tiltott és visszaélésre alkalmas pszichoaktív anyagok fogyasztásának, előállításának, forgalmazásának stb. problémájára irányul. A pszichoaktív anyagoknak ebbe a csoportjába tartoznak az ENSZ egyezmények mellékleteiben szereplő kábítószerek és veszélyes pszichotrop anyagok. A Nemzeti Stratégiában a kábítószer és a drog kifejezéseket azonos értelemben használjuk a pszichoaktív szerek e csoportjára (hasonlóan a nemzetközi, elsősorban jogi fogalomhasználathoz). Több helyütt azonban a drog fogalmát szélesebb értelemben értjük (hasonlóan a drog orvosi fogalmához), de ilyen esetekben utalunk az alkoholfogyasztásra, a dohányzásra, a gyógyszervisszaélésre (nyugtatók, altatók, fájdalomcsillapítók) és a szerves oldószerek használatára.

A drogprobléma társadalmi kezelése igényli:

— a tudományos megalapozottságú eredmények kimunkálását,

— a megelőzés, a terápia, a kockázatcsökkentő eszközök és a büntetőjog eszközeivel történő kínálatcsökkentés megfelelő arányú egységes és átfogó kezelését,

— a szükséges források biztosítását,

— a drogprobléma és annak kezelése tekintetében a társadalom érzékennyé tételét,

— a polgárok és szervezeteik tevékeny részvételét.

A Kormány a választások után programjában kiemelt prioritásként kezeli a drogfogyasztás visszaszorítását, és szándéka mindenekelőtt, hogy elősegítse

— a drogfogyasztók, a drogfüggők száma növekedésének megállítását, lehetőség szerint csökkentését,

— a drogfogyasztás negatív trendjeinek megállítását,

— a kezelésbe kerülők, illetve a gyógyultak számának és arányának növekedését,

— a megelőzés és felvilágosítás átfogó fejlesztését,

— a drogfogyasztás egyéni és társadalmi kárainak csökkentését,

— a kábítószerekhez való hozzáférés csökkentését,

— a kábítószerrel kapcsolatos bűnözés visszaszorítását, és

— a nemzetközi együttműködés kiszélesítését.

Ezért a Kormány a drogproblémák vonatkozásában elő kívánja mozdítani a széles társadalmi együttműködés keretében folytatott, és konszenzuson alapuló kábítószer-ellenőrzési és megelőzési tevékenységet, a megelőzés hatékony lehetőségeinek kiaknázását, a kezelési struktúra fejlesztését, a törvényi szabályozás megalkotott szigorításának alkalmazását, és a kábítószer-kereskedelem visszaszorítása érdekében a keresletcsökkentés elveivel összhangban levő és egymással egyeztetett eszközeinek fejlesztését.

A Kormány, céljai megvalósítása érdekében újraszabályozta a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság működésének kereteit, mely így eleget tesz a nemzetközi és a szakmai ajánlásoknak:

— magas politikai szintet határozott meg a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság működtetésére (elnök: ifjúsági és sportminiszter; társelnök: egészségügyi miniszter; titkár: Ifjúsági és Sportminisztérium kábítószerügyi koordinációért felelős helyettes államtitkára), ezzel közvetlenül képes érvényt szerezni döntéseinek,

— a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság tevékenységének elősegítése érdekében ágazati infrastruktúrát hozott létre, illetve biztosított az Ifjúsági és Sportminisztériumon belül,

— a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság zavartalan működtetésére költségvetési forrásokat biztosít.

A Kormány a kormányzati ciklus elején megkezdte a már halaszthatatlan nemzeti kábítószer-ellenes stratégia kidolgozását. Ebbe a munkába bevonta a szakma teljes spektrumát, és számít a családok, az iskolák és más szocializációs terek, a civil szervezetek és társadalmi intézmények aktív együttműködésére.

A drogok elleni küzdelem nemzeti ügy. A kábítószer-probléma fenyegetése a beköszöntő évezred olyan kihívása, mely szükségessé teszi minden intézmény, szolgálat és a segíteni kívánó elkötelezett összefogását. Ki kell alakítanunk és meg kell valósítanunk a kormányzat, a politika világa, az önkormányzatok, a szakmai és civil szervezetek, valamint a helyi közösségek, az egyházak, a családok és egyének közös erőfeszítésén alapuló együttes cselekvés és problémakezelés lehetőségét.

Ehhez mindannyiunk összefogására szükség van!

3. HOL TARTUNK?

Helyzetelemzés

A kábítószer-fogyasztás és az azzal összefüggő problémák a rendszerváltozás óta jelentős társadalmi problémává váltak. A számok nem tükrözik a valóságot, híján vagyunk az alapos helyzetfelmérésnek, illetve a jelenség természetét bemutató vizsgálatoknak; nem rendelkezünk a probléma mennyiségi és minőségi mutatóinak teljességére vonatkozó érvényes adatokkal. A kábítószer-fogyasztás és -terjesztés olyan tevékenységek, amelyek az egészségügyi, illetve a bűnözési statisztikákban teljességükben soha nem jelennek meg, bármilyen kifinomult eljárást is alkalmazzunk. A hozzáférhető adatsorokban megfigyelhető változások, valamint a szakemberek tapasztalatai mégis alkalmasak arra, hogy bizonyos tendenciákat megállapíthassunk.

Először egy általános összképet mutatunk be, majd a rendelkezésre álló adatok alapján ismertetjük a kábítószer-probléma magyarországi helyzetét.

3.1. ÁLTALÁNOS HELYZETÉRTÉKELÉS

Az általános helyzetértékeléshez a rendőrség tapasztalatait vettük figyelembe, akik „közelről'' kísérik figyelemmel a kábítószerpiac változásait. Itt sem feledkezhetünk meg arról, hogy sok esetben szubjektív helyzetértékelésről van szó, amit még a rendőrségi statisztikák sem támasztanak alá (hiszen azokban csak a büntetőeljárások adatai jelennek meg).

A klasszikus kábítószerek beáramlása Magyarországra, illetve a különböző fogyasztói rétegek kialakulása a 90-es évek elejétől tapasztalható. Azt megelőzően az egészségügyi kezelésbe került drogbetegek egyfelől, a visszaélés kábítószerrel bűncselekményt elkövetők másfelől gyakorlatilag a kábítószer-tartalmú gyógyszereket vagy máknövényeket használtak illegálisan. A drogszakma képviselői már jelezték a lehetséges negatív társadalmi következményeket, de a függők, illetve az elkövetők és a járulékos bűncselekmények — kórházi lopások, gyógyszertári betörések, vényhamisítások — viszonylag alacsony száma még nem befolyásolták érdemben sem a közegészségügyi, sem pedig a közbiztonsági, bűnügyi helyzetet.

A megnyíló határokon keresztül a 90-es évek elejétől egyre több marihuána, hasis és LSD jutott hazánkba, mely szereket nyugat-európai országokból — elsősorban Hollandiából — szerezték be a magyar „drogturisták''.

A heroin a 90-es évek elején jelent meg jellemzően a magyar illegális kábítószerpiacon és Budapesten. A kokain már ezen kezdeti időszakban is felbukkant egy szűkebb fogyasztói rétegnél, de magas ára eddig megakadályozta jelentősebb elterjedését. 1994-ben széles körben elkezdődött az addig csak „import árunak'' számító marihuána hazai termesztése.

Az 1994-es év más szempontból is fordulópontot jelentett a magyar „kábítószer-történelemben'', hiszen először járt el a rendőrség olyan ügyekben, amikor valamely amfetamin származék volt az „elkövetés tárgya''. A következő év már robbanásszerű emelkedést mutatott az amfetamin-fogyasztás és az ahhoz kapcsolódó illegális kereskedelem területén. Az egészségügyi statisztikák is az évtized közepétől — a bűnügyi statisztikákhoz képest eltolódva — jelzik az amfetamin-használók kezelés iránti igényét. A kezelést igénylő egészségügyi problémák jelentkezése ugyanis általában több éves használat után várható.

A fogyasztás és a belső kábítószer-kereskedelem kialakulásával egyidőben a magyar hatóságoknak az egyre növekvő *tranzitcsempészet* jelenségét is kezelniük kellett. A délszláv polgárháború 1990-es kitörését követően a Nyugat-Európát közel-keleti heroinnal ellátó török és koszovói albán bűnszervezetek arra kényszerültek, hogy a heroinszállításra használt „Balkán-útvonal'' középső ágát (Isztambul — Szófia — Belgrád — Zágráb — Ljubljana) északabbra helyezzék; ennek eredményeképpen Európa egyik legjelentősebb tranzitországává váltunk. A 90-es évek elejétől a légi turistaforgalom is erőteljes növekedésnek indult, ennek egyik következményeként a Ferihegyi Nemzetközi Repülőtér is felkerült a Dél-Amerikából Nyugat-Európába irányuló kokaincsempészet tranzitállomásainak listájára.

1990—1994. között a rendőrség amfetamint gyártó illegális laboratóriumokat is felszámolt. Ilyen tevékenység az elmúlt években nem jutott a rendőrség tudomására, viszont folyamatosan tapasztalhatók arra irányuló kísérletek, hogy külföldiek a szintetikus kábítószergyártáshoz szükséges úgynevezett *prekurzor* vegyi anyagokat magyarországi gyártóktól vagy kereskedőktől szerezzenek be, azok megtévesztésével, illetve együttműködésükkel.

Az ország minden területén megjelenő, techno műfajú zenét játszó diszkók az *amfetamin* fogyasztásának elsődleges helyei. A speciális körülmények miatt ezek a színterek ideális körülményeket biztosítanak a kábítószer-terjesztők számára. A rendőri szervek az 1998. év folyamán közel 12 000 db Ecstasy tablettát foglaltak le, kétszeresét az 1997. évi mennyiségnek. A lefolytatott titkos és nyílt nyomozások tapasztalatai szerint a hazai amfetamin-kereskedelemre szakosodott magyar bűnözőcsoportok egyre szervezettebben folytatják tevékenységüket, közülük néhány jelentős tőkével rendelkezik, és képesek a beszerzéstől az elosztásig egységes irányítás alatt tartani a szervezetek tagjait.

1998-ban főleg az amfetamin-származékok és a marihuána fogyasztása iránt mutatkozott kiemelkedő igény. A *marihuána* a legelterjedtebb kábítószer Magyarországon. E szer igen gyakran más kábítószerekkel együtt, mintegy „kísérő drog''-ként került lefoglalásra. A fogyasztói piacon megjelenő marihuána szinte teljes egészében hazai illegális ültetvények terméséből származik. A jelentős mennyiségű marihuána, illetve hasiskender növény lefoglalások leggyakrabban Bács-Kiskun, Csongrád, Heves és Baranya megyék területén történtek.

Az előző két kábítószerhez képest a heroinfogyasztók aránya jóval csekélyebb, de 1997. évhez képest így is érzékelhetően nőtt e szer élvezőinek tábora. Aggasztó, hogy egy év alatt megduplázódott a rendőrség által észlelt heroin-túladagolások száma, nagy többségük 18—23 év közötti budapesti fiatal volt. A belföldi herointerjesztés vagy -fogyasztás miatti eljárások szinte kizárólag Budapesten és Miskolcon indultak.

Rendőri tapasztalatok szerint Budapesten a IV., VI., VII., VIII., XIII. kerületekben folyik a legaktívabb heroinkereskedelem, és ezekben a kerületekben tapasztalható az átlagosnál magasabb beszerzési bűnözés; feltűnően sok olyan autófeltörést, bolti lopást, kisebb üzletekben elkövetett rablást és betörést regisztráltak, melynek elkövetői heroin- vagy állandó amfetamin-fogyasztók voltak.

A heroinpiac fő ellátói a hazánkban élő koszovói albánok, mellettük egyes arab bűnözőcsoportok, illetve legújabban nigériai elkövetők adnak el heroint magyar fogyasztóknak. A Törökországban beszerzett árut a tranzitcsempészetnél is használt „Balkán-útvonalon'' szállítják hazánkba.

A *kokain* egy szűkebb réteg kábítószere, a fogyasztók döntő többsége olyan bűncselekmények elkövetéséből él, amely kiemelkedően magas jövedelemhez juttatja. A kereskedéssel foglalkozó csoportok szintén magyar állampolgárokból állnak, akik a kokaint Németországból, Ausztriából szerzik be.

Az előzőkben említett kábítószerek mellett a *hasis* és az *LSD*-t tartalmazó „bélyegek'' is változatlanul jelen vannak a magyar fogyasztói piacon, de — a rendőrségi források szerint — arányaiban kevesebben fogyasztják, mint pl. az 1990—1994. közötti időszakban (amikor még nem jelent meg az amfetamin). Ez természetesen nem jelenti azt, hogy például az LSD fogyasztói számukat tekintve kevesebben lennének, mint az évtized első felében. Erre utal az is, hogy 1998-ban a korábbi évhez képest több mint kétszeresére nőtt a lefoglalt LSD „bélyegek'' mennyisége.

A kábítószerek fogyasztása és a velük kapcsolatos terjesztés mellett 1998-ban több információ érkezett a rendőri szervekhez Magyarországon üzemelő illegális amfetamin-gyártó laboratóriumokról, de az ellenőrzések során kiderült, hogy külföldről becsempészett kábítószerekről van szó.

A korábbi évekhez képest megnőtt az érdeklődés egyes nemzetközi bűnszervezetek részéről a Magyarországon beszerezhető, illegális kábítószergyártáshoz szükséges — és ezért nemzetközi ellenőrzés alatt álló — prekurzor vegyi anyagok iránt.

A kábítószerpiac előzőekben jellemzett kiépülését nem követte a *prevenció*, illetve a kábítószer-használókkal kapcsolatos *gyógyító munka, szociális reintegráció* intézményrendszerének fejlődése. Az egészségügyi statisztikák növekvő számban ugyan, de még mindig kis számú kezelt kábítószer-használót jeleznek. A mindennapi gyakorlatban gondot okoz a kábítószer-használók kórházi gyógykezelése, gyakran heteket-hónapokat is kell várni egy kórházi helyre. A hosszúterápiás és rehabilitációs intézetek kapacitása még szűkösebb, itt nemegyszer akár egy évet vagy hosszabb időt is kénytelen várni az oda jelentkező kábítószerfüggő.

Komoly problémát jelent a kábítószer-használók elérését és a gyors kapcsolatfelvételt, a korai bajmegállapítást lehetővé tevő *egészségügyi és szociális szolgálatok* fejletlensége, vagy az ország jelentős területein ezek teljes hiánya. A kábítószer-fogyasztók jelentős része az egészségügy számára is rejtőzködő populációnak minősül. A korai felismerés és kezelésbevétel elmaradása megnöveli a súlyos függőségi állapotban szenvedők és a szövődményes esetek számát, melyek a későbbi gyógykezelés eredményességét rontják, ugyanakkor költségeit növelik. Jelentős — az elszórt adatok alapján is — a különösen veszélyeztetett intravénás kábítószer-használók között a májfertőzés (hepatitisz C típusa) előfordulása, és előre jelezhető, hogy megfelelő beavatkozások elmaradása esetén a HIV/AIDS is komoly problémát okozhat Magyarországon, az európai, különösen a kelet-európai országok többségéhez hasonlóan.

A *lakosság információval való ellátottsága* is hiányos a kábítószer-használat felismerés, a várható következmények és a segítés elérhetősége tekintetében. Ez még akkor is így van, ha a média előszeretettel foglalkoznak a kábítószerek kérdésével. Ezekben az esetekben a „drámai'' bemutatás ugyanis nem pótolja a célzott prevenciós üzeneteket.

Kialakulatlan a *prevenció* intézményrendszere. Ez az iskolai prevenció vonatkozásában azt jelenti, hogy az iskolák, illetve a pedagógusok kezdeményezőkészségére van bízva, hogy folyik-e intézményükben — és milyen minőségben — prevenciós tevékenység. Bár az iskolai prevenció már túl van a „kipróbálás'' stádiumán, szervezett, átfogó, a tanrendbe, illetve az iskolák működésébe épített prevenció nincs. A folyó, esetenként az országban elterjedtnek mondható prevenciós programok felhasználóinak pontos körét (hány diákot érintenek) és a programok hatékonyságát sem ismerjük.

A prevenció, valamint a kábítószerekkel kapcsolatos ismeretek oktatása sem tekinthető megoldottnak — az örvendetes próbálkozásokon túlmenően — a humán szakemberképzésben és továbbképzésben.

Elégtelenek a közösségi összefogáson alapuló, az állami, önkormányzati szféra és a civil szervezetek, egyházi szolgálatok együttműködésén alapuló prevenciós tevékenységek is — noha ezen a területen sok eredmény mutatható fel az 1990-es években. A helyi (városi, megyei) kábítószerügyi koordináció esetleges, szervezetrendszere szintén csak helyenként jött létre, kialakult feladattervek nélkül.

Az 1991—1998. között működő Kábítószerügyi Tárcaközi Bizottság erőfeszítései ellenére sem valósult meg a kábítószer-probléma magas szintű államigazgatási koordinációja, az állami, önkormányzati, társadalmi, egyházi és üzleti szervezetek és intézmények ez irányú munkájának összehangolása. Hiányzik a probléma intézményes kezelésében érintett szervezetek kapacitáshiányának pontos feltárása és a megfelelő fejlesztések tervezése, illetve költségvetési ráfordítások biztosítása. A nemzetközi jogi terület és a bűnüldözés kiváló külföldi kapcsolatai más területekre nem jellemzőek: a helyzetfelmérés (epidemiológia), a megelőzés és a gyógyítás területén elégtelenek a külföldi együttműködések, különösen a nemzetközi szakmai elvárásoknak megfelelő, illetve az EU-s protokollok átvétele nem tekinthető megoldottnak (ehhez hozzátartozik, hogy számos területen az EU is még a tagországok protokolljainak egységesítésénél tart, tehát egységes EU szabványok e területeken most állnak kidolgozás alatt). A probléma súlyosbodása óta eltelt időszakban a kábítószer-probléma állami és társadalmi kezelését összefogó nemzeti stratégia kidolgozására és elfogadására nem került sor, így annak megvalósításáról sem beszélhetünk.

A továbbiakban a rendelkezésre álló adatok alapján mutatjuk be a magyarországi kábítószerhelyzetet.

3.2. AZ EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEKBEN KEZELÉSRE JELENTKEZETT KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÓK[1]

Az egészségügyi intézményekben kezeltek száma évről évre növekszik. 1995-ben 3553, 1999-ben pedig már 12 028 drogfogyasztót tartottak nyilván az egészségügyi intézmények. 1995 és 1999 között több mint háromszorosára nőtt a kezelésben részesült drogbetegek száma.

Az első alkalommal kezelésen megjelentek száma — a regisztráció szerint — az elmúlt évben csökkent, azonban 1995 és 1998 között jelentős növekedés tanúi lehettünk. Az új betegek száma dinamikusabban emelkedett, mint a nyilvántartásban lévőké, 1995 és 1998 között közel négyszeres emelkedést mutatott (1349-ről 5275-re növekedett). 1999-ben az azt megelőző évhez képest 628 fővel kevesebb új beteg jelentkezett kezelésre.

Év	Nyilvántartott drogbetegek száma
1995	3 553
1996	4 718
1997	8 494
1998	9 458
1999	12 765
Forrás: OPNI	

A *gyermek- és fiatalkorúak* megoszlása[2] az egészségügyi intézményben megjelent összes drogfogyasztó között 1995-ben 7,1%, 1998-ban 18,2% volt, 1999-ben pedig 18,3%. 1995-höz képest több mint nyolcszorosára növekedett a kezelésre megjelent drogfogyasztó gyermek-, illetve fiatalkorúak száma.[3]

A kábítószerfajták elterjedtsége a nyilvántartott drogfogyasztók között

Jelenleg hazánkban a legelterjedtebb drogok a kannabisz-származékok (ide tartozik a marihuána és a hasis), az amfetamin-típusú kábítószerek (pl. az Ecstasy és az egyéb amfetamin-származékok), valamint az ópiát-származékok (elsősorban a heroin).

Év	Nyilvántartott heroin-fogyasztók száma	Nyilvántartott amfetamin-fogyasztók száma
1995	286	108
1996	502	301
1997	1689	929
1998	1576	1367
1999	1846	1334
(Forrás: OPNI)		

— 1995-ben az egészségügyi intézményekben kezelésben részesült drogbetegek 22,9%-a ópiát-fogyasztással, 5,3%-a kannabisz-származékok fogyasztásával, 3,3%-a amfetamin-típusú kábítószerek fogyasztásával kapcsolatos problémák miatt jelent meg kezelésen. Ez az arány a későbbiekben némileg változott. *Folyamatosan nőtt az ópiát-fogyasztók aránya:* 1996-ban az egészségügyi intézményekben kezelt drogfogyasztóknak 28,7%-a, 1999-ben pedig 33,6%-a ópiát-fogyasztással kapcsolatos problémák miatt kereste fel a kezelőintézményeket.[4]

---

[1] Az Országos Statisztikai Adatgyűjtő Program (OSAP) a kábítószerrel visszaélő kezeltek között szerepelteti az altatók és nyugtatók, illetve a szerves oldószerrel visszaélők számát. A „kábítószerrel visszaélők'' száma e statisztika alapján éppen ezért sokszor félreértésekre ad okot: nemcsak az illegális, hanem a legális szerhasználókat is tartalmazza. A drogos halálesetek száma ugyanezt jelenti: a statisztikában a nyugtatószer túladagolásban (nagyrészt öngyilkosság miatt) meghaltak is mint „kábítószer halálesetek'' szerepelnek.

[2] Adatforrás: OPNI. Az adatokban az alábbi korcsoportok szerepelnek: 15 év alatt, 15—19, 20—24, 25—29, 30—34 és 35 év felett. Így pontos adat nincs a fiatalkorúak kezelésre történő megjelenésének megoszlásról. Az ismertetett adatok a 15 év alatti, illetve a 15—19 év közötti korcsoportok összevonásából keletkeztek.

[3] Az egészségügyi statisztika különbséget tesz a nyilvántartott és az adott évben kezelésben részesült drogbetegek között. A nyilvántartottak száma általában magasabb a kezelésben részesültekénél. Kivételt képeznek a kórházak, ahol a kezelésben részesültek száma megegyezik a nyilvántartottak számával. Kezelésben részesültnek minősül az a drogbeteg, aki 1-nél többször jelent meg kezelésen a tárgyévben az adott egészségügyi intézményben. A jelenlegi statisztikai rendszeren belül a nyilvántartott drogbetegek nem és kor szerinti, valamint szertípus szerinti megoszlása csak a kezelésben részesült drogbetegek körén belül értelmezhető, illetve hasonlítható össze évenkénti bontásban.

[4] Az egyik adatszolgáltató 1999-ben nem szolgáltatott részletes adatokat, ezért az ott kezelt 1527 beteg az életkori, szerhasználat, illetve nem szerinti bontásokban nem szerepel (OPNI).

— *A kannabisz-származékok* fogyasztásával kapcsolatban kezelésen megjelentek aránya is 1995 és 1998 között több, mint háromszorosára növekedett.

— Az *amfetamin* típusú kábítószerek fogyasztása miatt 1996-ban az összes, egészségügyi intézményben kezelésen megjelent a regisztrált drogfogyasztók 7,1%-a, 1999-ban pedig 12,5%-a.

Magyarországon a kábítószer-használókkal foglalkozó kezelési lánc minden eleme alulfejlett és kapacitási problémákkal küszködik. A mennyiségi emelkedés mértéke ezért nem csupán a jelentkezők számának alakulását mutatja, hanem a kezelőrendszer telítettségét is. A rendelkezésre álló adatok sokkal inkább tükrözik a kezelőhálózat működési korlátjait, mintsem a tényleges kezelési igényt.

3.3. KEZELÉS A BÜNTETÉS ALTERNATÍVÁJAKÉNT

A nyilvántartott kábítószer-fogyasztók számának növekedése részben a Büntető Törvénykönyv 282. § *A)* fejezete alapján történt ún. elterelések számának emelkedéséből is adódik, melynek értelmében a csekély mennyiségre elkövetett „Visszaélés kábítószerrel'' bűncselekmények elkövetői ellen, amennyiben legalább hat hónapig tartó folyamatos megelőző vagy gyógyító kezelésen vettek részt és arról orvosi igazolással rendelkeztek, a nyomozó hatóság az eljárást ellenük megszüntette. 1995-ben 69 főt kezeltek az egészségügyi intézményekben a *büntetőeljárás alternatívájaként*, ez az összes új beteg 5%-a volt.

1999-ben ez a szám 1118 főre emelkedett, mely az új betegként kezelésre jelentkezettek 19,4%-át képezte.

Év	A büntetőeljárás alternatívájaként kezelést elkezdett és befejezett személyek száma	
	kezelést elkezdett	kezelést befejezett
1995	69	53
1996	186	85
1997	545	176
1998	1120	590
1999	1118	746
(Forrás: OPNI)		

A Btk. új szabályozásával a büntetőeljárás alternatívájaként az ún. elterelésben részt vevők köre várhatóan jelentősen átalakul (csak függő betegek vehetik igénybe ezt a jogintézményt). Erre az egészségügyi intézmények és a kezelőhálózat egész rendszere jelenleg nincs felkészülve.

3.4. HALÁLESETEK

A kábítószer-fogyasztással kapcsolatban nyilvántartott halálesetek száma 1995-ben 204, 1997-ben 339, 1999-ben 337 volt.

Ennek körében a nyugtató típusú drogokkal (pl. benzo-diazepinek, barbiturátok) történő túladagolások képezték az esetek 1995-ben 72,5%-át, 1997-ben 75,2%-át, 1998-ban 62,1%-át, 1999-ben pedig 83,3%-át.

Drogok fajtái	1995	1996	1997	1998	1999
Opiátok	4	51	46	23	40
Amfetamin	2	1	1	4	1
Nyugtatók	148	215	255	210	281
Politoxikománia	—	13	36	65	4
Szerves oldószer	12	8	1	32	32
Egyéb drog	38	—	—	—	—
Összesen:	204	288	339	338	337
(OPNI — az Igazságügyi Orvostani Intézetek, Orvosszakértői Intézetek és a Rendőrorvosi Hivatalok közlése alapján)					

Ezzel szemben a rendőrség által közvetlenül észlelt, helyszínelt és orvosszakértő által megvizsgált kábítószerrel kapcsolatos halálesetek száma 1998-ban 22 volt, melyek minden esetben heroin-túladagolás miatt következtek be.

A droghalálozással kapcsolatos magyarországi adatok, bár a legfontosabb indikátorok egyikét képezik, csak nagy fenntartással kezelhetőek és használhatóak a hazai drogprobléma mérőszámaként. Pontosításuk, az adatfelvétel európai standardokhoz való igazítása fontos eleme a drogprobléma helyzetértékelésének és egyben elodázhatatlan feladat, melyet a közeljövőben az adatszolgáltatási rendszer felülvizsgálatával összhangban el kell végezni.

3.5. KÁBÍTÓSZER-BŰNÖZÉS

A kábítószer-bűnözés az elmúlt években kedvezőtlenül alakult. 1992 előtt rendkívül csekély számú kábítószer-bűncselekmény vált ismertté. A kábítószer-kriminalitás ekkor szinte kizárólag a keresleti bűnözést jelentett, a visszaélők többségét (90%) fogyasztással összefüggő, a Btk. 282. §-ának alapesetébe ütköző cselekményért ítélték el. A hazai kábítószer-kriminalitás reális súlyának és veszélyességének megítéléséhez azonban hozzá kell tenni, hogy a „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekmények ismertté vált (össz)bűnözésen belüli aránya 1996-ig egyetlen esztendőben sem haladta meg a 0,1%-ot. Ez az arány 1998-ban 0,3%-ra növekedett.

Ismertté vált „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekmények száma	
1990	34
1991	46
1992	135
1993	223
1994	256
1995	429
1996	440
1997	943
1998	2068
1999	2860
(Forrás: ERÜBS)	

— *Btk. 282. § Visszaélés kábítószerrel*

Abszolút számokban kifejezve: 1992-ben 135 „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekményről szereztek tudomást a hatóságok, míg 1999-ban 2860-ról. Gyakorlatilag 1996 és 1998 között minden évben duplájára nőtt az ismertté vált „visszaélés kábítószerrel'' *bűncselekmények száma.* A növekedésnek ez a dinamikája — a statisztikai adatok alapján legalábbis — 1999-re lelassult.

Ugyanez a tendencia érvényesül az ismertté vált „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekményt *elkövetett bűnelkövetők* tekintetében is: 1992-ben 111 fő, 1998-ban 1727 fő követette el ezt a bűncselekményt, míg 1999-ben 2583 fő bűnelkövető vált ismertté.

Az ismertté vált „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekményt elkövetett *fiatalkorúak* megoszlása az alábbiak szerint alakult: 1993-ban 29 fő, amely az összes ismertté vált fiatalkorú bűnelkövető 0,2%-a, 1998-ban 223 fő (1,7%), 1999-ben pedig 354 fő (3,1%).[5] 1995 és 1999 között több mint nyolcszorosára növekedett az ismertté vált fiatalkorú elkövetők száma. A „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekményt elkövetőknek 1994-ben 3,1%-a, 1998-ban már 12,9%-a, 1999-ben pedig 13,7%-a volt fiatalkorú. A gyermekkorúak aránya aggasztó képet mutat: az ismertté vált „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekményt elkövetők körében 1997-ig nem találkozunk gyermekkorú elkövetővel, azonban 1997-ben arányuk 0,3% volt, 1998-ban pedig 0,6%-ra növekedett.

— *„Indirekt bűnözés''*

Ez alatt értjük a beszerzési és jövedelemszerző bűnözést, amit kábítószer-használók követnek el. Erre vonatkozóan konkrét adatok nem állnak rendelkezésre, de rendőrségi becslések szerint növekszik a kábítószer-fogyasztók által elkövetett olyan bűncselekmények száma, amelyek segítségével napi kábítószer-adagjukhoz jutnak (elsősorban lopás, betörés, autófeltörés, rablás, okirathamisítás, zsarolás, kábítószer-terjesztés). Ezeket általában olyan függő személyek követik el, akik egyéb tekintetben nem bűnözők. A beszerzési bűnözés a kábítószer-terjesztés illegális voltából adódik.

[5] ERÜBS (Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika) alapján.

— *A kábítószerekkel kapcsolatos bűnözés egyéb formái*

A szintetikus kábítószerek megjelenésének egyre nagyobb a veszélye. A szervezett bűnözés törekszik új és újabb, eddig még nem ismert, azaz a nemzeti kábítószer és pszichotrop anyag jegyzékeken még nem szereplő anyagok kifejlesztésére.

A kábítószer-bűnüldözés különleges sajátossága, hogy a kábítószer-bűncselekmények (elsősorban nem a fogyasztás, hanem a terjesztés különböző szintjei) kapcsolódnak a szervezett bűnözéshez.

Problémát jelent a nem tiltott, de kábítószer tartalmú gyógyszerekkel és egyéb (prekurzornak is minősülő) anyagokkal való visszaélés. Ez a jelenség más korosztályt és népességcsoportot érint, és elsősorban kábítószer-rendészeti kérdésként jelentkezik.

— *Ítélkezési gyakorlat*

A „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekmények miatt jogerősen elítéltek száma 1992-ben 34 fő volt, 1997-ben pedig 225, 1998-ban 500 fő volt. Szabadságvesztésre ítélték az elkövetők 61,8%-át 1992-ben (ebből végrehajtandó 71,4%, felfüggesztett 28,6%), 46,7%-át 1997-ben (ebből 63,8% végrehajtandó, 36,2% felfüggesztett), 37,6%-át 1998-ban (55,3% végrehajtandó, 44,7% felfüggesztett).

Ezek az adatok azt mutatják, hogy egyre kevesebb esetben szabnak ki a bírák végrehajtandó szabadságvesztést, ugyanakkor a főbüntetésként kiszabott pénzbüntetések száma 1992 és 1998 között megháromszorozódott, és 1996 óta közérdekű munka kiszabása is előfordul.[6] Az adatok azonban csak korlátozott mértékben alkalmasak a kábítószer-visszaéléssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat tendenciáinak leírására, hiszen annak alakulására számtalan tényező gyakorol befolyást.

A kábítószerrel visszaélés miatt elítéltek adatai arra utalnak, hogy e bűncselekmények elkövetői számos demográfiai-társadalmi jellemző tekintetében különböznek a hagyományos bűnözői körtől. Ez értelmezhető úgy is, hogy az elkövetők nem a hagyományos bűnözői körből kerülnek ki, másrészt viszont figyelmet érdemel, hogy a büntetőjogi szabályok megszegése olyan népességcsoportokban is előfordul, amelynek tagjai egyébként a büntetőjogi szabályokat általában nem szegik meg.[7]

— *Bűncselekmény kábítószer hatása alatt*

A bűncselekmény elkövetésekor kábítószer vagy kábító hatású anyag hatása alatt *1993*-ban *249*, 1998-ban 916, 1999-ben 1354 fő állt. Ez az összes bűnelkövető 0,2%, 0,7%, illetve 1%-a. Közel négyszeresére, 1993 és 1999 között több mint ötszörösére növekedett azoknak a bűnelkövetőknek a száma, akik a bűncselekmény elkövetésekor kábítószer vagy kábító hatású anyag hatása alatt álltak.[8]

— *Bűncselekmény tárgya: kábítószer*

A „visszaélés kábítószerrel'' bűncselekmények esetén a bűncselekmény tárgya egyértelműen valamely típusú/fajtájú kábítószer. 1993-ban az eljárások során a legtöbb esetben hasis, illetve LSD szerepelt elkövetési tárgyként, 1994-ben heroin és marihuána, 1995-ben marihuána és heroin, 1997-ben és 1998-ban ugyanezek az anyagok voltak a „listavezetők''. A marihuána elkövetési tárgyként való előfordulási aránya 1996 és 1999 között közel tízszeresére, míg a heroiné több mint négyszeresére növekedett.

Év	Ismertté vált bűncselekmények, ahol az elkövetés tárgya	
	heroin	marihuána
1993	24	28
1994	65	59
1995	135	138
1996	90	143
1997	177	261
1998	249	779
1999	411	1373

(Forrás: ERÜBS)

[6] Forrás: Országos Igazságszolgáltatási Tanács.
[7] Dr. Vavró István (1999), kézirat.
[8] Forrás: ERÜBS (Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika).

— *Lefoglalások*

A lefoglalások tekintetében jelentős változás az amfetamin-származékokkal (MDMA, Ecstasy) és az LSD bélyegekkel kapcsolatban történt. Ezek lefoglalási aránya emelkedett jelentősen.

1993-ban a hatóságok egyetlen Ecstasy tablettát sem foglaltak le, ehhez képest 1996-ban már 5818, 1997-ben 6107, 1998-ban pedig 11 857 db-ot. Ezek az adatok is jelzik, hogy hazánkban gyakorlatilag a 90-es évek közepétől kezdett terjedni az Ecstasy fogyasztása. Az LSD lefoglalások száma 1993-ban 64, 1998-ban pedig 3351 db volt.[9] A jelentős mennyiségű kábítószer lefoglalásokról rendelkezésre álló adatok szerint 1999-ben 4667 Ecstasy tablettát, 1928 db LSD-t, 172 703 gramm heroint foglaltak le a hatóságok.[10]

A nemzetközi becslések szerint a bűnüldöző szervek körülbelül 10%-át képesek felderíteni, illetve lefoglalni a forgalomba kerülő kábítószereknek.

A lefoglalási adatok sokkal inkább jelzik a bűnüldöző szervek felderítési hatékonyságát és működését, mintsem a tényleges drogpiaci helyzetet. Azonban jelzésként szolgálnak a hazai drogpiaci kínálatról és különböző fajtájú anyagok elterjedtségéről is.

3.6. KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS EGYES TÁRSADALMI CSOPORTOK KÖRÉBEN

— *Drogfogyasztás a középiskolások körében*

Az ,,Európai vizsgálat a középiskolások alkohol- és egyéb drogfogyasztásáról, valamint dohányzásáról'' című európai kutatás (ESPAD '99)[11] Magyarországra vonatkozó adatai szerint 1992—1999 között elsősorban a tiltott szerek fogyasztása nőtt meg a 16 éves középiskolások között, azonban a legális szerek használata sem csökkent. 1995-höz képest 1999-re közel kétszeresére növekedett a másodévesek körében a tiltott szerek és/vagy inhalánsok együttes élettartam prevalencia értéke (élettartam prevalencia: az adott személy életében legalább egyszer használt valamilyen szer).

A különböző drogfogyasztó magatartások élettartam prevalencia értékei 1999-ben, összehasonlítva az 1995-ben mért adatokkal		
	1995 2. évfolyam	1999 2. évfolyam
Visszaélésszerű gyógyszerfogyasztás halmozott életprevalencia értéke (%)	15,3	19,4
Visszaélésszerű gyógyszerfogyasztás halmozatlan életprevalencia értéke (%)	10,4	9,7
Tiltott szerek és inhalánsok együttes életprevalencia értéke (%)	10,0	19,1
Tiltott és legális droghasználat együttes életprevalencia értéke (%)	20,4	28,8

A valamely tiltott vagy legális szert kipróbálók aránya az évtized közepén jellemző arányokat 100%-nak tekintve, az évtized végére több mint 40%-kal növekedett. 1999-ben az első és másodéves középiskolások országos reprezentatív mintáján történt felmérés alapján elmondható, hogy a magyarországi első és másodéves középiskolások 28,8%-a fogyasztott már életében legalább egyszer valamilyen visszaélésre alkalmas tiltott és/vagy legális szert. Ezen belül 17,3% esetben tekinthető biztosan droghasználati célúnak a fogyasztás, ők ugyanis valamilyen tiltott szert és/vagy inhalánst fogyasztottak. 7,8% azoknak az aránya, akik valamilyen gyógyszert visszaélésszerűen fogyasztottak, de nem használtak emellett tiltott szer vagy inhalánst (a táblázatban az 1995-ös adatokkal való összehasonlítás miatt csak a 2. osztályosok szerepelnek).

A tiltott szerek közül 1995-ben és jelenleg is a marihuána élettartam prevalencia értéke a legmagasabb. Míg azonban 1995-ben ez az érték nem különült el jelentősen a többi szer élettartam prevalencia értékétől, 1999-re az adatok a marihuána-fogyasztás kiemelkedő elterjedtségét mutatják.

A tiltott szerek és/vagy inhalánsok fogyasztása elsősorban a szakiskolásokra jellemző, őket követik a szakmunkásképző intézményekben tanulók, a szakközépiskolások, végül pedig a gimnazisták. Az alacsonyabb iskolai végzettségű apák gyermekei valamivel magasabb arányban használtak tiltott szereket és/vagy inhalánsokat ebben a középiskolás körben. A tiltott szereket fogyasztók és nem fogyasztók között azonban nem a családi és még csak nem is az iskolai változók mentén lehet különbséget tenni, hanem az életmódjellemzők tekintetében (elsősorban a szabadidős szokások vonatkozásában).

[9] Az Országos Rendőr-főkapitányság és a Vám- és Pénzügyőrség által összesen lefoglalt szerek mennyiségét tüntettük fel. (Forrás: ORFK.)

[10] Az Országos Rendőr-főkapitányság és a Vám- és Pénzügyőrség által jelentős mennyiségű kábítószer-lefoglalási adatokat tüntettük fel. Ezek az adatok nem tartalmazzák a csekély mennyiségre elkövetett ,,visszaélés kábítószerrel' bűncselekmények során lefoglalt szerek mennyiségét. (Forrás: ORFK.)

[11] Elekes Zsuzsanna—Paksi Borbála: Középiskolások droghasználata és alkoholfogyasztása Magyarországon. Kutatási beszámoló, 1999.

— *Speciális ifjúsági csoportok kábítószer-fogyasztása*

A diszkóba járó fiatalok, elsősorban a techno-acid-house partik látogatói a kábítószer-használat, elsősorban a szintetikus szerek vonatkozásában fokozottan veszélyeztetett csoportot jelentenek. Egy budapesti hatókörű, a diszkók látogatóival kapcsolatos kutatás[12] szerint a fővárosban a vizsgálati személyek több mint fele használt az elmúlt 30 napban marihuánát. A megkérdezettek átlagos életkora 20,6 év volt. E szer gyakoriságát követi az amfetamin (az elmúlt 30 napban a megkérdezettek 26%-a használta), az LSD és az Ecstasy (az elmúlt 30 napban 16, illetve 13%-uk fogyasztott ilyen szert). Kiemelendő még a heroin-használat gyakori előfordulása (az elmúlt 30 napban a megkérdezettek 4%-a használta). Az adatok tükrözik a külföldön (elsősorban Nyugat-Európában, de a környező országokban is) megfigyelhető tendenciát, a marihuána mellett az ún. szintetikus drogok fogyasztásának előtérbe kerülését. Az első használat legkorábban a 13—14 éves korra esik. A legtöbben 16 évesen próbálkoznak a leggyakrabban használt droggal, a marihuánával.

— *Kábítószer-fogyasztás a büntetés-végrehajtási intézetekben*

Egy, a büntetés-végrehajtási intézetekben végzett felmérés[13] szerint a tiltott szerek használata az elítéltek körében a bekerülésük előtt magasabb volt, mint a normál populációban. Az is kiderült, hogy a magyarországi börtönökben különböző mértékben ugyan, de a legtöbb tiltott szer hozzáférhető. Külföldi felmérésekből tudjuk, hogy a büntetés-végrehajtási intézeteken belüli kábítószer-használat megakadályozása gyakorlatilag nem lehetséges, sőt a börtönnépesség pl. az intravénás droghasználat és az ahhoz kapcsolódó fertőző betegségek (pl. AIDS) tekintetében rizikócsoportot jelent. Ma Magyarországon a büntetés-végrehajtás intézményeiben speciális, kábítószer-használókat kezelő-rehabilitáló programok nincsenek. A Btk. új szabályozása révén a büntetés-végrehajtás intézményeiben a kábítószer-használók várhatóan nagyobb számban fognak megjelenni. A büntetés-végrehajtási intézetekben történő kábítószer-fogyasztás veszélye kettős. Egyrészt olyanok is függőkké válhatnak, akik azelőtt nem voltak azok. Másrészt az elítéltek egy része büntetésük letöltése után a szervezett bűnözésnek eladósodva, attól függő helyzetben kerül szabadlábra. Jelenleg ezen problémák kezelésére az intézmények, illetve szervezetek nem felkészültek.

3.7. AZ ISKOLAI DROGPREVENCIÓ HELYZETE

Egy 1994—1995-ös, az ország általános iskoláira kiterjedő vizsgálat[14] megállapította, hogy az iskolák 33%-ában van valamilyen rendszerezett, tantárgyszerűen oktatott iskolai drogprevenció, ebből következően az általános iskolák kétharmadában nincs.

Külföldi tapasztalatokból tudjuk, hogy a prevenció (beleértve a közösségi, a média és az iskolai prevenciót) hatásai megbízható adatok formájában csak hosszabb távon, évek múlva jelentkeznek.

Egy 1998. év végén középiskolai pedagógusok körében végzett közvéleménykutatás[15] eredményei szerint a tanárok 90%-a szerint nőtt a kábítószer-fogyasztás a középiskolás korúak körében, ugyanakkor csak egyharmaduk ismeri el saját iskolájában a kábítószer-probléma növekedését. Szervezett formában csak 47%-ban kaptak ismereteket drogmegelőzéssel kapcsolatban, illetve a drogok felismerésére vonatkozóan. A pedagógusok 72%-a szerint a drogmegelőzési tevékenység csak kismértékben, 17%-uk szerint pedig egyáltalán nem hatékony. 84% nyilatkozott úgy, hogy Magyarországon sürgősen szükség van a drogmegelőzési és felvilágosító tevékenységek fokozására.

3.8. ÖSSZEGZÉS

A hazai kábítószerhelyzet és a drogszíntér az elmúlt években jelentősen differenciálódott, a szerepek (használók, kereskedők, terjesztők) és a fogyasztási szokások, illetve a fogyasztók társadalmi státusza szerint. Jellemző a marihuána-használat, fenyegetően növekszik a veszélyes (többnyire injekciós) heroinhasználat, továbbá a diszkódrogoknak nevezett szerek fogyasztása (LSD, amfetamin-származékok és az Ecstasy), valamint egyre inkább terjed a különböző veszélyes szerek együttes használata. Megállapíthatjuk, hogy a droghasználóknak feltehetően csak egy töredéke keres valamilyenfajta segítséget kábítószerrel összefüggő problémái kezelésére, és szintén csak töredéküket éri el a büntető-igazságszolgáltatás. Az egészségügyben kezeltek számának, illetve a növekedés tendenciájának relatív alacsony volta kapacitási problémákkal is magyarázható. Kiépült prevenciós intézményrendszerrel, valamint megfelelő kezeléssel (korai kezelésbevétel, hatékony utógondozás) a már ma is jelentős társadalmi károk — az amerikai és a nyugat-európai tapasztalatok alapján — nagymértékben csökkenthetők lennének. Ugyanakkor mindez a közbiztonságra, az emberek hangulatára is pozitív hatással bírna.

---

[12] Demetrovics Zsolt: Drog és disco Budapesten. Kutatási beszámoló. Budapesti Szociális Forrásközpont, 1998.

[13] Elekes Zsuzsa—Paksi Borbála: Kutatási beszámoló a „Szabadságvesztés büntetést töltők kábítószer-fogyasztással kapcsolatos rizikócsoportjainak feltárása'' című kutatásról (Bp. 1997. Kézirat)

[14] Felvinczi K (1999): „Egészségesebb Iskolákért Hálózat Magyarországi Egyesülete''. WHO Program Magyarországon. In: Egészségnevelés és gyermekvédelem. (Az Egészségnevelés és Mentálhigiénés Konferencián elhangzott előadások. 1999. 01. 21.), 28—40. o.

[15] Középiskolai pedagógusok a kábítószer-problémáról és a fiatalok kábítószer-fogyasztásáról. Magyar Gallup Intézet Budapest, 1998. december—1999. január

3.9. ÖSSZEFOGLALÓ JELLEMZŐK

A hazai kábítószer-probléma két jellegzetessége a hiányos adatok ellenére is megállapítható:

— a hazai kábítószer-használat korábban idézett, különböző jellegű és megbízhatósági mennyiségi mutatói egyaránt jelentősen növekszenek,

— a kábítószerhelyzet és az ennek kezelésére szerveződött intézményes ellátási infrastruktúra fejlettsége között jelentős eltérés található (erre részben az adatokból, részben a szakemberek tapasztalataiból következtethetünk).

Ugyanakkor a hazai kábítószer-probléma két jellemző tekintetben különbözik a nyugat-európai országokétól:

— a jelenség elterjedtségének mértékében, valamint

— a kábítószer-probléma kisebb befolyást gyakorol a bűnügyi helyzetre Magyarországon mint Nyugat-Európa országaiban.

3.10. PROGNÓZIS

Amennyiben

nem sikerül gyors és alapvető változásokat elérni a megelőzési és ellátórendszer tekintetében, amennyiben nem történik a költségvetési források szerkezetében pozitív változás, amennyiben nem sikerül a társadalom intézményes és civil szereplőivel együtt a kedvezőtlen tendenciákon változtatni,

akkor

Magyarországon az elkövetkező néhány évben a kábítószer-használók száma még feltehetően növekedni fog. Ez a növekedés a prevenciós és terápiás intézményrendszer elégtelenségéből, a bűnüldözés hiányosságaiból adódhat. Másrészt várható, hogy az epidemiológiai felmérések valósabb képet rajzolnak ki a kábítószer-fogyasztás nagyságáról. Ez a kép a várakozásokhoz képest (és a rendelkezésre álló adatforrásokból becsülhető nagyságrendhez képest) feltehetően kedvezőtlenebb tendenciákat mutatna. Éppen a kezelőrendszer hiányosságai miatt növekedhet az előrehaladott állapotban levő, súlyos testi, lelki és szociális problémákkal küzdő kábítószer-fogyasztók száma. Ebben az esetben a kábítószer-használat társadalmi költségei (a bűnözés okozta károk, a büntető-igazságszolgáltatás és az egészségügyi kezeléssel összefüggő költségek) a jövőben feltehetően erősen emelkednének. Minden bizonnyal emelkedne az ún. szintetikus amfetamin-származékok használata, és aggasztó mértékben a heroinhasználat. A Nyugat-Európában visszaszorulni látszó injekciós használat Magyarországon a többi kelet-európai országhoz hasonlóan növekedő tendenciát mutatna, ami várhatóan kedvezőtlen jelenségeket okozna a fertőzéses megbetegedések területén is (hepatitisz, AIDS). Az első fogyasztás életkora tovább csökkenne, és az általános iskolai korosztályt is viszonylag nagy számban elérheti a drogprobléma.

Az adatok és a szakemberek tapasztalatai alapján kirajzolódó kép alapján a társadalmi beavatkozás súlypontjává kell tenni az átfogó, a helyi közösségekben működő megelőzést, különös tekintettel a családra és az iskolára; a kábítószerek iránti keresletet csökkentő intézményrendszer fejlesztését (különös tekintettel a kezelő- és rehabilitációs intézményekre); az egyéni és társadalmi kockázatok, valamint a kábítószerek hozzáférhetőségének, kínálatának csökkentését.

3.11. A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS TÁRSADALMI TÉNYEZŐI

A droghasználat társadalmi okaira vonatkozó kutatásoknak könyvtárnyi irodalma van. Ezek összegzése helyett csak utalunk az ENSZ Kábítószerügyi Bizottsága 1999. évi beszámolójára[16], ahol a kérdést a nemzetközi közösség szempontjából tárgyalják. A beszámoló megállapításai szerint az illegitim droghasználat világszerte tapasztalható terjedésének hátterében olyan változások állnak, melyek révén a fiatalok egyre erőteljesebben konfrontálódnak a gyors szociális és technológiai változásokkal, valamint az egyre inkább a versengésre épülő társadalommal. Itt a siker kényszere kifejezett, és az egyéni célok elérése hangsúlyozott. Mindeközben a tradicionális értékek és a családi kötelékek gyengülnek. A fiatalok növekvő mértékben kitettek a populáris ifjúsági kultúra és a tömegkommunikáció hatásainak, melyek olyan üzeneteket is közvetítenek, melyek bizonyos illegitim szerek fogyasztásával kapcsolatban toleránsak. Ezek az üzenetek olyan hamis képet hoznak létre, hogy a rekreációs droghasználat elfogadható és még előnyös is az anyagi javak fogyasztásának öncélú hajszolása és az egyéni szükségletek kielégítése során. A fiatalok egy jelentős kisebbsége személyes függetlenség- és identitáskeresésük részeként kísérletezik illegális drogokkal, azonban ezzel érettségük elérésével felhagynak. Ebben döntő szerepe van annak, milyen problémamegoldó kapacitásokkal rendelkeznek. A fejletlen problémamegoldó és feszültségoldó készségekkel bíró egyének sérülékenyebbek a droghasználat kialakulása és fennmaradása szempontjából.

[16] United Nations: Economic and Social Council (11 January 1999), Commission on Narcotic Drugs, Forty-second session, Vienna, 16—25 March 1999: Reduction of illicit demand for drugs: world situation with regard to drug abuse, with particular emphasis on youth and drug abuse. Youth and drugs: a global overview. Report of the Secretariat.

A droghasználat a társadalom minden rétegében megjelenik, azonban a társadalmi integrációból kiszoruló fiatalok esetében a droghasználat és annak hátrányos következményeinek valószínűsége nagyobb. A droghasználat elleni fellépés ezért csak komplex gazdaságpolitikai, szociálpolitikai, oktatáspolitikai és egészségügyi intézkedésekkel képzelhető el. A gazdaságpolitika és szociálpolitika képes lehet megakadályozni, hogy jelentős rétegek kiszoruljanak az oktatásból, munkaerőpiacról vagy az általános értelemben vett társadalmi integrációból. Azonban önmagában a jelentős társadalmi életszínvonal-emelkedés sem képes megakadályozni a droghasználat terjedését (Nyugat-Európában a droghasználat nagymérvű elterjedése éppen a jóléti társadalmak kialakulására, az 1950—60—70-es évekre esett). Éppen ezért különös figyelemmel kell lenni a társadalom és a közösségek értékvilágára, a családi és az intézményi nevelés körülményeire, az egyéni fejlődés lehetőségeire.

Az illegitim drogproblémák egy része — az előállítás, a kereskedelem, a terjesztés, a pénzmosás, az illegális vagyonok keletkezése stb. — messze nemcsak (sőt elsősorban nem) a fiatalságot érintő problémák, hanem az egész társadalom, sőt a nemzetközi közösség ügye. A fogyasztással, a függőséggel kapcsolatos kérdések — noha a legnagyobb arányban a fiatal korosztályok körében jelentkeznek — sem szűkíthetők le a fiatalokra, pl. éppen társadalmi, egészségügyi, kriminológiai hatásukat tekintve. Mint az egyik legfontosabb társadalmi intervenció, a megelőzés is akkor hatékony, ha abban a társadalom minden szektora és rétege részt vesz.

3.12. A JOGI KÖRNYEZET. A HATÁLYOS JOGI NORMÁK

3.12.1. Nemzetközi egyezmények

Magyarország valamennyi kábítószer-konvenciónak a tagja. Az 1961. évi Egységes Kábítószer Egyezményt, a módosításáról szóló 1972. évi Jegyzőkönyvet és a pszichotrop anyagokról szóló 1971. évi Egyezményt korábbi törvényhozásunk léptette hatályba, míg az 1988. évi ENSZ konvenciót 1996-ban ratifikálta a magyar parlament. Ez utóbbi nemzetközi norma gyakorlati érvényesítése a belső jog, s elsősorban a büntetőjog szabályainak módosításával már az utóbbi két évben végül is megvalósult.

a) A New Yorkban 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) kihirdetéséről, valamint a módosításáról és kiegészítéséről, Genfben, 1972. március 25-én kelt jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1988. évi 17. tvr. egységes szerkezetbe foglalt szövegét rögzítő 1965. évi 4. tvr.-ben foglaltakat kell kiemelni.

Ez a norma tekinthető a kábítószer-fogyasztás elleni küzdelem egyik alapdokumentumának. Az Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátását a 8/1968. (II. 9.) Korm. rendelet szabályozza.

Az Egyezmény a kérdéshez kapcsolódó egységes fogalommeghatározásokat, az ellenőrzés alá vont anyagok körét s az azokhoz kapcsolódó ellenőrzési rendszabályok jellegét, mértékét, fokozatát is rögzíti. Az Egyezményben kötelezettséget vállaltunk arra, hogy kizárólag gyógyászati és tudományos célokra korlátozzuk a kábítószerek termelését, gyártását, kivitelét, behozatalát, elosztását, kereskedelmi forgalmát, használatát és tárolását.

Az Egyezmény konkrétan meghatározza a gyártott és importált egyes kábítószerek mennyiségi korlátait, továbbá az ópiumtermelést korlátozó, a mákszalma, a kokacserje, a kokalevél és a kannábisz ellenőrzésére vonatkozó cikkelyeket is megtalálhatjuk benne.

b) A pszichotrop anyagokról szóló, Bécsben, 1971 februárjában megkötött Egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény) az 1979. évi 25. tvr. iktatta a belső jogszabályok közé.

Az Egyezmény az egyes fogalmak értelmezésére szójegyzéket közöl. Választ ad arra: mi a teendő akkor, ha valamely részes állam a pszichotrop anyagok listájára (jegyzékére) tartozónak tekinthető anyagot vél felfedezni. E cikkely részletezi az Egészségügyi Világszervezet, a Bizottság teendőit is. A Bizottság — indokolt esetben — kiegészítheti a pszichotrop anyagok listáját, de az anyag más fejezetbe átsorolására vagy akár annak törléséről is dönthet.

A készítmények ellenőrzésére vonatkozó részletes rendelkezéseket is találhatunk. Az Egyezmény rendezi a mentesítéssel kapcsolatos tájékoztatás rendjét, a Bizottságnak a részleges vagy teljes mentesítésre vonatkozó döntése közzétételének mechanizmusát.

A pszichotrop anyagok gyártásáról, feldolgozásáról, forgalomba hozataláról, behozataláról, kiviteléről, raktározásáról, használatáról a 4/1980. (VI. 24.) EüM—BM együttes rendelet szól. Egyben e rendelet melléklete tartalmazza az eltérő ellenőrzési rendszabályokat igénylő pszichotrop anyagok felsorolását.

c) Nagy horderejű az ENSZ-nek a kábítószerek és a pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása ellen Bécsben, 1988-ban kötött Egyezménye. A megállapodás alapvetően bűnügyi vonatkozású, speciálisnak tekinthető olyan nemzetközi norma, amely kiegészíti a korábbi egyezményeket.

Az Egyezmény szerint a szerződő felek kötelezettséget vállalnak az Egyezménnyel összhangban lévő belső törvény és normaalkotási intézkedések megtételére, feltéve, ha az ilyen kodifikációs eljárás a belső jogrendszer alapvető fontosságú rendelkezéseivel összeegyeztethető.

Az Egyezmény a másik állam joghatóságát óvó szabályt is rögzít: e szerint egyetlen fél sem tehet a másik részes állam területén olyan intézkedést, amely a másik állam joghatósága alá tartozik.

Az Egyezmény hangsúlyozza az elkövető egészségügyi kezelésének, nevelésének, utókezelésének, reszocializációjának szükségességét. Meghatározza a súlyosító körülményeket is (pl. a bűnszervezetbeli tagság, az ilyen szervezetek segítése, a bűncselekmény nemzetközi jellege, erőszak vagy fegyver használata, a sértett kiskorúsága, a visszaesés).

Az Egyezmény — felismerve azt, hogy a szervezett bűnözéssel szemben csak a vagyoni alapjának megrendítésével lehet fellépni eredményesen — szigorú elkobzási szabályokat is rögzít. Ennek lényege az, hogy a kábítószeren, a pszichotrop anyagon túl elkobzás alá esett mindaz, amelyet az ilyen cselekmények segítésére szántak, vagy ami az ilyen cselekményekből bármilyen előnyként származott; de azok a dolgok is, amelyek az ilyen ügyletek vagy az ehhez kapcsolódó pénzmosási tranzakciókat bizonyíthatják vagy azok leleplezését szolgálhatják.

3.12.2. Kábítószer-rendészeti jogszabályok

a) A kábítószer-rendészeti tevékenységhez alapvető forrásként szolgál a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.). E jogszabály tekinthető olyannak, amely a rendszerváltozást követő realitásokat figyelembe veszi, s a rendészeti feladatokat (jogokat, kötelezettségeket) végül is oda telepíti, ahol e feladatok egyáltalán elláthatók.

Az Rtv. meghatározza, hogy a rendőrség rendészeti feladatkörében ellátja a közbiztonságra veszélyes anyagok — s közöttük a kábítószer stb. — előállításával, forgalmazásával és felhasználásával kapcsolatos hatósági feladatokat.

Az államigazgatási adatkezelés kapcsán akként rendelkezik, hogy a rendőrség a rendészeti feladatainak ellátása érdekében a kábítószer, a pszichotrop anyag gyártására, kereskedelmére, az ország területére történő behozatalára, kivitelére, átszállítására, megszerzésére, felhasználására, tárolására, szállítására vonatkozó engedéllyel rendelkezők adatait az engedélyben szereplő, az anyag gyártó- és tárolóhelyét, továbbá a gyártási engedéllyel rendelkezők adatait, valamint az engedély kiadásának, illetve a visszavonásának feltételeit igazoló adatokat a határozatban szereplő jogosultság megszűnésétől számító 10 évig kezelheti.

b) Az 1988. december 20-án, Bécsben kelt ENSZ egyezmény végrehajtására kiadott 65/1999. (V. 5.) Korm. rendelet „A kábítószerek tiltott gyártásához használt egyes vegyianyagokkal végzett tevékenységek szabályozásáról'' szóló 100/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet módosítása foglalkozik a problémával.

Itt nem a végtermékekkel, tehát a kábítószerrel, a pszichotrop anyaggal kapcsolatos tevékenységhez kapcsolódó rendészeti igazgatási feladatokról, hanem az e végtermékek gyártásához szükséges egyes, a jogszabály mellékleteiben közölt ellenőrzött anyagok felhasználásához fűződő igazgatási teendőkről van szó.

3.12.3. A kábítószerrel összefüggő tevékenységek büntetőjogi szabályozása

a) Büntető Törvénykönyv (1978. évi IV. törvény, Btk.)

A Btk. 282—282/A. §-ai szabályozzák a „Visszaélés kábítószerrel'' tényállását.

A korábbi, az 1993. évi XVII. törvénnyel bevezetett szabályozás arra a kriminálpolitikai tételre épült, miszerint a büntetőjognak eltérő módon kell kezelnie azokat, akik maguk is részben áldozatoknak tekinthetők, és azokat az elkövetőket, akik a bűncselekmény haszonélvezői.

A szabályozást az eltelt időben több oldalról is kritika érte. A bírálatok alapvetően a csekély, illetve jelentős mennyiség fogalmak tartalmának meghatározásának módjára vonatkoztak, és ebből levezetve merült fel a tényállással szembeni aggály, miszerint az nem nyújt megfelelő lehetőséget a (bűnüldöző) jogalkalmazó számára a fogyasztó és a kereskedő közötti egyértelmű különbségtételhez.

A szükséges korrekció az 1998. évi LXXXVII. törvénnyel történt meg, melynek 83. §-a egyértelmű, normatív választ ad a tényállási elemet képező csekély és jelentős mennyiség fogalmainak tartalmára. Ugyanakkor indokolt volt a Btk. 282—282/A. § szerinti tényállások jelenlegi szabályozási konstrukciójának finomítása is.

A törvény abból indult ki, hogy sem a bírálatokból, sem az eltelt időszak tapasztalataiból nem lehet arra következtetni, miszerint a jogalkotónak változtatnia kellene a szabályozás mögött meghúzódó kriminálpolitikai meggondolásán. A Btk. 282. §-ának módosítása arra irányult, hogy eleve magasabb büntetési tételkeretről induljon azon elkövetési magatartások fenyegetettsége, amelyek a kábítószer „forgalmazását'' jelentik, mint azoké, amelyek az „előállítási'', „szállítási'' tevékenységet jelentenek.

A kábítószerrel visszaélés bűncselekménye korábbi szabályozása alapján a fogyasztás eddig is tiltott magatartás volt. Ezt fejezi ki az elkövetési magatartások közül a „megszerez'' kitétel meghatározása. Ugyanakkor a módosítás az egyes elkövetési magatartások közötti különbségtétellel egyértelművé tette, hogy a társadalomra veszélyesség szempontjából a „forgalmazó'' típusú magatartások kiemelkedő jelentőségűek.

A törvény a kábítószerrel visszaélés bűncselekményénél új minősített eseteket is meghatároz. A kábítószerek és pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása elleni, 1988. december 20-án, Bécsben kelt egyezmény alapján új minősített esetként rendeli büntetni a hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, a közművelődési intézmény, közhasznú tevékenységet végző szervezet területén, annak környezetében, egyébként közművelődési vagy közhasznú tevékenység helyszínén, továbbá a fegyveres erők és a büntetés-végrehajtás objektumaiban történő elkövetést.

Az 1998. évi LXXXVII. törvény alapvetően változtat a Btk. 282/A. § szerinti rendelkezés korábbi tartalmán. A módosítás arra irányul, hogy miután egyfelől a Btk. 282. § szerinti tényállás tartalmában markánsan megjelenik a kereskedőkkel szembeni szigorú fellépés lehetősége, másfelől a törvény 83. §-a szerinti módosítás egyértelműen rendezi a mennyiségi határokat, emellett a fogyasztóval szembeni differenciált elbánás lehetősége ugyancsak — a jelenleginél — egyértelműbb szabályozáson alapuljon.

A törvény az eredeti kriminálpolitikai tétel keretein belül abból indul ki, hogy akinek a büntetőjog valójában diverziós (elterelési) lehetőséget biztosítani kíván, az a kábítószer-függőség állapotába eljutott kábítószer-fogyasztó. Ez az az állapot, amikor a személy már egyértelműen áldozatnak tekinthető. Ettől különbözik a kábítószert pusztán élvezni akaró fogyasztó. A kábítószer-függőség fennállása tényének megállapítása orvosszakértői feladat. Ezt a megoldást azonban együtt kell vizsgálni az 1998. évi LXXXVIII. törvénnyel, amely a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvényt módosítja.

A nem kábítószer függő fogyasztó számára sem szűkültek az elterelés lehetőségei, mivel az anyagi jogi megoldás helyett az eljárásjogi lehetőségek tere bővült.

Ezzel kapcsolatban lásd a büntetőeljárásról szóló *c)* pontnál írtakat.

b) Szabálysértés

2000. március 1-jén hatályba lépett az új szabálysértési törvény (1999. évi LXIX. tv.), valamint megjelent az egyes szabálysértésekről szóló új kormányrendelet [218/1999. (XII. 28.)]. Ez utóbbi rendelet 11. §-a tartalmazza a kábítószer-rendészeti szabálysértést, mely a kábítószerek és pszichotrop anyagok rendelésére, kiadására, forgalmazására, nyilvántartására, tárolására, elszámolására vonatkozó szabályoknak a büntetőjogi tényállásba nem ütköző módon történő megszegését szankcionálja 100 000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal.

c) Büntetőeljárás jog

A büntetőeljárási törvény módosítása a vádemelés elhalasztásának lehetőségét kiterjesztette a felnőtt korú elkövetőkre is. Ez a változás az alkalmi szerhasználókat és a kipróbálókat érinti, a jogszabály az ügyükben eljáró ügyész belátására bízza, hogy elhalasztja-e a vádemelést.

Megrovásban kell részesíteni azt, akinek cselekménye a társadalomra való veszélyességének csekély foka vagy csekéllyé miatt nem büntethető (Btk. 71. §). A megrovással a hatóság rosszallását fejezi ki, és az elkövetőt figyelmezteti, hogy a jövőben tartózkodjék a bűncselekmény elkövetésétől. Ezt az intézkedést az ügyészség és a vádemelés esetén a bíróság alkalmazhatja.

Az ügyészség dönthet úgy is, hogy nem megrovást ad, hanem minimum egy, maximum két évre elhalasztja a vádemelést (Be. 147/A. §). Ilyenkor kötelező magatartási szabályokat is megállapíthatnak (pl. alkalmi fogyasztók esetében drogfüggőséget megelőző kezelést). Amennyiben a megszabott idő alatt a vádlott nem követ el újabb bűncselekményt, és betartja a magatartási szabályokat, megszüntetik az eljárást. Ellenkező esetben vádat emelnek ellene.

Ha az ügyész vádat emel, a bíróság a büntetés kiszabását elhalaszthatja, vagyis az elkövetőt minimum egy, maximum három évre próbára bocsáthatja, ha alaposan feltehető, hogy így is elérhető, hogy a vádlott „jó útra térjen''. A próbára bocsátás idejére is meg lehet szabni magatartási szabályokat. Ha a próbaidő eredményesen telik el, vagyis a terhelt a magatartási szabályokat betartja, és nem követ el ismét bűncselekményt, az eljárást megszüntetik.

A fenti szankciók mindegyike csak intézkedés, tehát nem büntetés. Az, aki megrovást kap, vagy próbára bocsátják, kaphat erkölcsi bizonyítványt.

A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény 101. §-a a lefoglalásra vonatkozó szabályokat rögzíti. E szerint a hatóság lefoglalhatja azt a dolgot, amely tárgyi bizonyítási eszköz, törvény értelmében elkobozható, vagy amelynek birtoklása jogszabályba ütközik. A kábítószer, a pszichotrop anyag egyébként mindhárom feltételnek megfelel. A kábítószer, a pszichotrop anyagok lefoglalása nem szüntethető meg, tekintettel arra, hogy e dolgok — amint arra már történt utalás — feltétel nélkül az elkobzás tárgyát képezi.

A Be. 102. §-ának (4) bekezdése, illetve az 1979. évi 11. tvr. 89. § (2) bekezdése értelmében meg kell, illetve meg lehet semmisíteni azt a bűnjelet, amelynek megsemmisítését a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság elrendelte, elkobzását kimondták, azonban megsemmisítéséről nem döntöttek, de eredeti állapotban való értékesítése a közbiztonságot, a közrendet, a közegészséget vagy a közerkölcsöt sértené, veszélyeztetné.

4. ELŐZMÉNYEK

4.1. A NEMZETI STRATÉGIA MEGSZÜLETÉSE, ELŐTÖRTÉNETE

A nyolcvanas évek folyamán egyre erősödő igény jelentkezett a nemzetközi szakosított szervezetek körében arra vonatkozóan, hogy az államok egységes és átfogó nemzeti stratégiai szempontrendszer alapján alakítsák a nemzetközi együttműködés keretében drogpolitikájukat. Ennek szükségszerűségét a kábítószer-probléma szerteágazó, multidiszciplináris és természetéből adódó módon több tárcához való tartozása határozta meg.

A kormányzat 1013/1991. (II. 28.) Korm. határozatával kábítószerügyi munkája javítása érdekében létrehozta a Kábítószerügyi Tárcaközi Bizottságot. Ennek a Bizottságnak feladata volt a kábítószerügyben illetékes összes minisztérium és szerv munkájának összehangolása, a kábítószer-ellenes küzdelem céljára rendelkezésre álló erőforrások elosztására és felhasználására vonatkozó javaslatok kidolgozása, a magasszintű nemzetközi kapcsolatok kialakításának koordinálása és a döntések végrehajtásának folyamatos ellenőrzése mellett a kábítószer-ellenes nemzeti stratégia kialakítása is. Az Országgyűlés 111/1996. (XII. 19.) OGY határozatában döntött a kábítószer-fogyasztás visszaszorítása érdekében létrehozandó országgyűlési eseti bizottság felállításáról. A Bizottság a KTB működését ellentmondásosnak minősítette, és megállapította, hogy nem készült el a kábítószer-ellenes nemzeti stratégia sem. Többek között javaslatot tett a Kábítószerügyi Tárcaközi Bizottság megszüntetésére és a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság felállítására. Az Eseti Bizottság álláspontja, hogy a megalakítandó Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság alapvető feladata legyen „a hazai kábítószer-fogyasztás terjedése elleni fellépés összehangolása, és feladatai között szerepeljen a kereslet-, kínálat- és ártalomcsökkentés egyensúlyára, valamint az állam szerepvállalása mellett a helyi közösségek és a civil szervezetek tevékenységére épülő átfogó összehangolt és multidiszciplináris nemzeti kábítószer-stratégia kidolgozása''.

Az 1039/1998. (III. 31.) Korm. határozat értelmében „a Kormány a hazai kábítószerhelyzet alakulására, a Kábítószerügyi Tárcaközi Bizottság működésének tapasztalataira, továbbá az Országgyűlés 125/1997. (XII. 18.) OGY határozatában foglaltakra figyelemmel Kábítószerügyi Koordinációs Bizottságot hoz létre". A Korm. határozat (2) bekezdés *b)* pontja értelmében a KKB feladata többek között „a kábítószer-ellenes nemzeti stratégia kialakítása, elfogadását követően a végrehajtásának folyamatos ellenőrzése''.

A kábítószer-ellenes nemzeti stratégia kialakításának feladata szerepel a kormányprogramban és a Kormány ez évi munkaprogramjában.

4.2. A NEMZETI STRATÉGIA KIDOLGOZÁSÁNAK ELŐZMÉNYEI

Egy nemzeti stratégia kidolgozásának gondolata és szükségessége a 80-as évek végétől kezdődően, a nemzetközi szervezetek, így többek között az ENSZ Kábítószer Bizottsága és az Európa Tanács a 1085. ajánlása ismertté válása óta merült fel Magyarországon is, melynek során a nyolcvanas évek végétől kezdődtek meg előmunkálatok egy átfogó cselekvési terv kialakítására. A különböző elképzelések, melyek az azóta eltelt időben megszülettek, sajnos nem eredményezhették egy egységes és meghatározó drogpolitika kereteinek kialakulását, mégis a szakmai közgondolkodást befolyásolták és erősítették. Ebben az értelemben a következő kiemelendő előzményekre támaszkodhatunk:

— Átfogó multidiszciplináris tervvázlat a drogabúzus nemzeti kezelésének programjához (vitaanyag) Bácskai Erika—Gerevich József—Lévay Miklós, 1990.,

— Programtervezet a budapesti kábítószer-problémák megoldására (Bácskai Erika—Gerevich József: Drogprogram, 1991. április),

— Multidiszciplináris kábítószer kereslet csökkentési stratégia 1. tervvázlata (Kábítószerügyi tárcaközi Bizottság Titkársága — Budapest, 1996. június 17.),

— Az Országgyűlés Kábítószer-fogyasztás Visszaszorítása Érdekében Létrehozott Eseti Bizottsága jelentése, illetve annak mellékletei,

— Nemzeti Drogstratégia (tervezet) 1998. — Kábítószerügyi Tárcaközi Bizottság,

— Fővárosi kábítószer-fogyasztás visszaszorítását szolgáló Cselekvési Program Fővárosi Közgyűlés, 1998.

Mindezen, részben műfajilag és más szempontból is jelentősen különböző stratégiai tervezetek fontos előkészületet jelentettek, melyek eltérő megközelítéseket, gondolati és szakmai álláspontokat tükröztek. Sajnálatos, hogy egyetlen szempontból mindenképpen megegyeznek: különböző okokból nem válhattak egy országos stratégia alapjává. A bennük megfogalmazott ismeretek és koncepciók azonban jó alapot szolgálnak a továbbgondolásra.

Hasonló módon nélkülözhetetlen segítséget jelentettek a Nemzeti Stratégia kialakításának folyamata során az elmúlt években Magyarországon megjelent szakmai anyagok, szakértői vélemények, tudományos publikációk, kutatások és adatszolgáltatási eredmények, melyek egyrészt önálló publikációkként, másrészt a szakmai folyóiratokban váltak hozzáférhetővé. Mindezek a szakmai keretek egy önálló és elkötelezett szakma megerősödésének is bizonyítékai.

A Nemzeti Stratégia megfogalmazásakor természetesen az egyik első lépés az európai és tengeren túli fejlett országok drogpolitikájának és stratégiai gondolkodásának megismerése volt. Ennek keretében elsősorban is a brit, az amerikai, a holland drogstratégiák részletes elemzésére került sor, de tanultunk a norvég, a dán, a finn, a német és más országok szakmai anyagaiból is. Emellett a nemzetközi szakosított szervezetek szakértői és drogpolitikai állásfoglalásai, kutatási beszámolói és értékelései voltak segítségünkre.

Az elmúlt időszakban a szakmai ernyőszervezetek mindegyikével, számtalan szakmai szervezettel és több száz szakértővel konzultáltunk, és megismerhettük a fővárosi és vidéki civil és önkormányzati szervezetek véleményét is. A Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság munkacsoportjaiban a Nemzeti Stratégia tervezetét, struktúráját, értékrendszerét és súlypontjait megvitattuk.

4.3. A NEMZETI STRATÉGIA KIALAKÍTÁSÁNAK MUNKAMÓDSZERE

A Nemzeti Stratégia sokdimenziós tárgyának, a kábítószer-probléma teljes körű megközelítésének és a számos országban már kipróbált és bevált „célprogram megközelítés'' (target setting approach) rendszer adta az alapját, mely az Egészségügyi Világszervezet „Egészséget Mindenkinek'' stratégiáján alapul. A módszer egyik legfontosabb előnye, hogy segít meghatározni a világos stratégiai irányokat, az ahhoz tartozó célokat, megfogalmazza az ezen célok eléréséhez szükséges eszközrendszert, és megnevezi a stratégiai célok megvalósítását mérni hivatott eredményességi mutatókat és a hozzá tartozó monitorozási eszközrendszert. A módszer fontos eleme, hogy elősegíti a monitorozás, az értékelés rendszeres megvalósításával az elszámoltathatóságot. Ez adja meg a lehetőséget a korrekcióra.

Ahhoz, hogy megfelelő javulást érhessünk el szűkös erőforrásaink leghatékonyabb elosztásával, olyan stratégiára van szükség, melyben mindenki, aki a kábítószer-probléma visszaszorítását szolgálja, megtalálja helyét és szerepét.

4.4. A NEMZETI STRATÉGIA FELADATA

Fontos szempont egy stratégiai terv kialakításakor, hogy pontosan lássuk, mit várhatunk el tőle, mik a vele kapcsolatba n felmerülő igények, milyen szükségletek alapján fogalmazódik meg és mely szempontoknak kell megfelelnie.

Ennek értelmében a Nemzeti Stratégia feladata, hogy

— *meghatározza az alapcélokat és értékeket,* a probléma kezelésének értelmezési kereteit, de egyben vessen számot a stratégia megvalósulásának korlátaival és kockázataival is,

— *fogalmazza meg a stratégiai fejlesztés fő irányait* és súlyponti elemeit,

— *adjon eligazítást* a színterek és szereplők számára a stratégiában foglaltak megvalósítására vonatkozóan,

— legyen képes céljai elérése érdekében *társadalmi konszenzus kialakítására,* a társadalom és csoportjai aktivizálására, az önkormányzatok, a döntéshozó szervek, a civil szervezetek és a helyi közösségek bevonására,

— *szolgálja az Európai Uniós csatlakozás* és a nemzetközi együttműködés feltételrendszerének teljesítését a drogproblémák hatékony kezelése tekintetében.

4.5. A KÁBÍTÓSZER-PROBLÉMA VISSZASZORÍTÁSÁNAK MODELLJEI

a) A jelenség értelmezési keretei

A szakirodalomban a jelenség értelmezésére és magyarázatára különböző modellek jöttek létre. A teljesség igénye nélkül mutatjuk be a fontosabb megközelítéseket.

Morális-modell: a kábítószer-fogyasztás erkölcsi probléma, az egyén erkölcsi és akaratgyengeségének jele. A társadalom védelme igényli az állam beavatkozását, elsősorban az „erkölcstelen'' egyének megbélyegzésével, társadalomból történő kizárásával, esetleg „átnevelésével''. A modern társadalomtudományos fejlődés e modell szerepét háttérbe szorította, azonban mint „naív'' magyarázóelvvel, létezésével ma is számolni kell.

Kriminalizációs-modell: a kábítószer-fogyasztás bűncselekmény (norma- és jogsértés), amelyet (azaz a kábítószerrel megvalósuló minden cselekményt) a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás eszközeivel üldözni és büntetni kell. A fő ellenség a terjesztő, aki saját anyagi érdekei miatt „ártatlan'' fogyasztókat vesz rá a kábítószer-használatára. A megközelítés a kábítószer-fogyasztást csak mint speciális bűnöző magatartást vizsgálja. A bűnüldözés célja a visszatartás és az elrettentés. A modell a megelőzés és a kezelés területei iránt nem érzékeny. A kriminalizációs megközelítést ma már önmagában elégtelennek tartják a kábítószer-kérdés komplex társadalmi értelmezésére.

Fertőzőbetegség-modell: a kábítószer-fogyasztás járványszerűen terjedő jelenség, amelyet a fogyasztók egymásnak adnak át; a kábítószer pedig — mint valamilyen baktérium vagy vírus — veszélyes ellenfél. A cél a terjedés megakadályozása a terjesztők (ebben az esetben a fogyasztók és a kábítószer-terjesztők, illetve magának a kábítószernek) az izolálásával. Elsősorban a kábítószerek hirtelen megjelenése idején népszerű modell, azonban — többek között a szocio-kulturális tényezők elhanyagolása miatt — a jelenség finomabb leírására és magyarázatára nem alkalmas.

Lelki betegség-modell: a kábítószer-fogyasztás a személyiségfejlődés valamilyen hiányossága vagy torzulása miatt jön létre, esetleg pszichiátriai betegségek és tünetek elfedésére, az azoktól történő megszabadulásra szolgáló eszköz. A kábítószer-fogyasztás így valamely lelki betegség tünete, vagy önmagában is betegségnek minősülő állapot. A megközelítés az egyéni, lelki problémákat túlhangsúlyozza, és nélkülözi a társadalom egészét figyelembe vevő szemléletet.

Szociológiai-modell: a kábítószer-fogyasztás a társadalom értékrendszerbeli zavarai, anómiás állapota, mely a társadalom szerkezetében kialakult egyenlőtlenségek miatt jön létre; a kábítószer-használó deviáns személy, aki céljait csak a társadalmi normák megsértésével tudja elérni. A megközelítés figyelembe veszi a kábítószer-fogyasztók társadalmi és kulturális sajátosságait, a jelenség terjedésében szerepet játszó társadalmi, gazdasági tényezőket. A modell azt is vizsgálja, ahogyan egy magatartás a társadalmak történetében más-más jelentésre tesz szert. A modell hátránya, hogy a társadalmi cselekvés irányát nem határozza meg — ezt nem is tartja feladatának —, és az egyén pszichés problémái iránt sem érzékeny.

Multidiszciplináris-modell: az előző modellekből építkezve a megfelelő empirikus adatokon alapuló azon szociológiai megközelítés, mely a jelenségnek egyfelől a társadalom érték- és normarendszere szempontjából elfoglalt helyét, másfelől az egyének, családok, közösségek szocializációs szerepét veszi figyelembe. Felhasználja a modern kriminológia és pszichiátria, valamint más tudományok eredményeit (pl. gyógyszertan, genetika, társadalom-statisztika, népegészségügy). Számol a probléma összetettségével és annak kezelésére hivatott szakmák sokszínűségével. A megközelítés tekintetbe veszi azt a tényt is, hogy a kábítószer-fogyasztás befolyásolására irányuló társadalmi cselekvés maga is hozzájárul a jelenség átalakulásához, kezelhetőbbé vagy éppen kezelhetetlenebbé válásához.

b) A jelenség befolyásolásának modelljei

Az előző pontban leírtak átvezetnek a jelenség kezelésére hivatott módozatokhoz. Azt, hogy a jelenség értelmezésén túl milyen módozat alakul ki egy társadalomban a probléma kezelése tekintetében, számos tényezőtől függ. Többféle szakmai és más érdekcsoport, illetve a közvélemény és a politika tagoltsága maga is többrétűen befolyásolja az értelmezést.

Prohibicionalista megközelítés: a kábítószerek illegális használatának teljes tilalmán alapuló megközelítés. Ez a megfogalmazás e modell megértéséhez kevéssé visz közel, mivel a nemzetközi egyezmények a kábítószernek minősülő anyagokhoz kapcsolódó törvénybe ütköző cselekményeket szankcionálják. De különbség van a tiltás mértékében, a szankciók nagyságában, a szankcionálandó cselekmények és magatartásformák tekintetében (pl. ilyen a fogyasztás megítélése). A „tiszta'' prohibíció a kábítószerrel kapcsolatos minden illegális cselekményt tilt és súlyosan szankcionál; a tiltást mind a keresleti, mind a kínálati oldalon érvényesíti: a kábítószerekhez való hozzájutás megakadályozása, a terjesztés és a fogyasztás szankcionálása megakadályozza a fogyasztás terjedését, végső soron a jelenség felszámolását eredményezi.

A megközelítés a fogyasztót a terjesztő áldozatának tartja, de cselekménye olyan mértékben veszélyezteti környezetét és a társadalmat, hogy még önmagában ezt a cselekményt is bünteti. A modell nem tesz különbséget a kábítószerek között veszélyesség szempontjából. A modell — bár koherens logikára épít — nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket; hiszen a társadalmi beavatkozás gyakran ellentétes, előre nem kiszámolható hatásokkal jár: a probléma súlyosbodik, a jelenségben érintettek rejtőzködőbbekké válnak, vagy a jelenséghez társuló más jelenség (pl. a kábítószerezéshez társuló AIDS) felborítja a modell értelmezési kereteit. A fokozott szankcionálás miatt a kábítószerekhez kapcsolódó kriminalitás és korrupció növekszik, következményesen az illegális bevételek, a pénzmosás is. A modell alkalmazása rendkívül forrásigényes, de teljes hatásfokkal még nagy költségráfordítás mellett sem valósítható meg a „zéró-tolerancia" elve. Ez a megközelítés leegyszerűsített formájában figyelmen kívül hagyva az ENSZ ajánlásait is a szankcionálás hatékonysága érdekében összpontosított erőfeszítései miatt nem tekinti feladatának a megelőzés és kezelés feladatait.

„Normalizáló'' megközelítés: a kábítószerek egy csoportját, nevezetesen a kannábisz-származékokat elkülöníti. Ezek fogyasztóival (és a terjesztés bizonyos formáival) kapcsolatban nem alkalmaz tiltásokat. Kiindulópontja szerint a „lágy'' szerek csak kevéssé veszélyesek a társadalomra, és a „megengedő'' kábítószer-politikával elejét lehet venni a veszélyesebb szerek fogyasztásának. Elsősorban a „holland-modellként'' ismeretes; más szocio-kulturális közegben valószínűleg ezek a jogpolitikai intézkedések nem valósíthatók meg. E megközelítés kritikusainak egyik fő érve a „lágy'' szerek és a veszélyesebb szerek közötti nyilvánvaló kapcsolat, a másik pedig az, hogy ezzel a társadalom nem küld egyértelmű üzenetet tagjai felé, a kábítószer-fogyasztás egyes formáit ugyanis beemeli a társadalmilag elfogadott cselekmények körébe, ezzel a deviáns és nem deviáns közötti határt jelentősen kitolja. A nemzetközi szerződések sem teszik lehetővé e megközelítés elterjesztését.

Dekriminalizációs és legalizációs megközelítés: előbbi szerint a kábítószerekkel kapcsolatos egyes cselekmények (jelesül a fogyasztás, tartás) nem képeznek bűncselekményt, utóbbi fogalom pedig azon csoportok célkitűzését jelenti, amelyek egyes kábítószereket (vagy az összeset) ki akarják vonni a büntetőjogi kontroll alól. Az érv úgy szól, hogy ezzel államilag vagy a nyílt piac által szabályozható piaca alakulna ki a drogoknak, megszűnne az illegális kereskedelem és a vele összefonódó kriminalitás és szervezett bűnözés. A kábítószerek legalizálását a nemzetközi közösség nem tartja megengedhetőnek; minden ENSZ és EU szerződés ezek tilalmát tartalmazza: a kábítószer-fogyasztás olyan veszély, mely legálissá válva a jelenleginél súlyosabb egyéni és társadalmi problémákat okozna, vélt előnyös hatásai bekövetkezésére pedig nincs garancia.

A kereslet- és kínálatcsökkentés egyensúlyára építő megközelítés: a nemzetközi közösség (ENSZ, EU) ezt a megközelítést tartja előnyösnek, ezért dokumentumaiban ezt ajánlja, felismerve, hogy amíg van kereslet, addig kínálat is létezik. Önmagukban tehát a kínálati oldalon ható beavatkozások feltétlenül szükségesek, de nem elegendőek. A büntető-igazságszolgáltatás eszközei mellett a megfelelő megelőzésre és a problémákkal küzdő kábítószer-fogyasztó egészségügyi és szociális kezelésére is szükség van. A kábítószer-fogyasztás jelensége nem különíthető el a társadalmi problémáktól, így többek között az egyenlőtlenség, szegénység, munkanélküliség, társadalmi leszakadás és marginalizáció kérdéseitől. A nemzetközi dokumentumokban megfigyelhető a keresletcsökkentés szerepének növekedése (a korábban elsősorban a kínálati oldallal foglalkozó szabályozás mellett), sőt egyes ajánlások a kábítószer-használat okozta egyéni és társadalmi

ártalmak mérséklését is célul tűzik ki. Ez a cél egy ,,tisztán'' prohibíciós modellben nem képzelhető el. Az egyes országok között eltérések vannak a kábítószerek használata súlyosságának megítélésében, vagy éppen a kábítószerek mennyisége és büntetési tételeivel kapcsolatban, a fogyasztás büntetőjogi megítélésében (egyszeri, alkalmi, visszatérő fogyasztó, továbbá fogyasztó és beteg függő), valamint a büntetőeljárás alternatívája alkalmazásának kiterjedtsége tekintetében. Eltérés lehet az ártalomcsökkentő módszerek megítélésében is. Egyetértés mutatkozik azonban abban, hogy a kereslet- és kínálatcsökkentés egyensúlyán alapuló beavatkozási politika a kábítószer-használók differenciáltabb megítélése, a prevenció, a terápia és a büntető-igazságszolgáltatás gyakorlatának együttes és összehangolt alkalmazása révén vezethet egyedül eredményre.

A Kormány összhangban programjával és a nemzetközi ajánlások értelmében a jelenség értelmezési modelljei közül a multidiszciplináris, a probléma befolyásolása tekintetében pedig a kereslet- és kínálatcsökkentés egyensúlyára építő megközelítést fogadja el.

5. A NEMZETI STRATÉGIA CÉLJAI

A Nemzeti Stratégia célrendszerét egy általános és négy fő célra osztottuk fel. Ezek a következők:

5.1. ÁLTALÁNOS CÉL

A harmadik évezred küszöbén egy szabad, magabiztos és produktív társadalom kialakításának képe vezérel bennünket. Ez a társadalom az emberi méltóságot, a testi, lelki és szociális jól-létet, illetve az alkotóképességet kiemelt fontosságúnak tartja. E tényezők megóvása és fejlesztése érdekében a társadalom képes kezelni a drogok használatával és terjesztésével összefüggő egészségügyi, szociális és bűnügyi ártalmakat és hátrányokat.

A kábítószer-probléma valamennyiünket érint és együttes cselekvésre késztet. Az állam és intézményei az együttes cselekvésben jelentős szerepet kapnak.

5.2. FŐ CÉLOK

1. A társadalom váljon érzékennyé a drogkérdések hatékony kezelése iránt, a helyi közösségek pedig növeljék problémamegoldó készségüket a kábítószer-probléma visszaszorításában (közösség, együttműködés).

2. Esélyt teremteni arra, hogy a fiatalok képessé válhassanak egy produktív életstílus kialakítására és a drogok visszautasítására (megelőzés).

3. Segíteni a drogokkal kapcsolatba kerülő és a drogproblémákkal küzdő egyéneket és családokat (szociális munka, gyógyítás,rehabilitáció).

4. Csökkenteni a drogokhoz való hozzáférés lehetőségét (kínálatcsökkentés).

A Nemzeti Stratégia általános és fő céljaira vonatkozó társadalmi konszenzus megoldást jelenthet a kábítószerek kihívásával szemben. Az egymásból építkező és egymást feltételező célok alkotta átfogó program hivatott a lehetőségek szerint minimalizálni az egyéni és társadalmi károkat és maximalizálni a beavatkozások, kezelői intézményrendszer és a társadalmi közös cselekvések hatékonyságát.

5.3. A STRATÉGIA ALAPELVEI

— *A tények elsőbbsége*

A Nemzeti Stratégia a tudományos kutatások által feltárt tényekre és nem vélekedésekre épít. A beavatkozások közül a megalapozott módszereket pártolja.

— *Partnerség, közös cselekvés*

A Nemzeti Stratégia egyrészt a társadalom és az állami intézményrendszer szervezeteinek összefogására épít, másrészt számít a helyi közösségek alkotó tagjainak együttműködésére. Felismeri, hogy az összehangolt és együttes cselekvések megsokszorozzák hatásukat és eredményességüket. Figyelembe veszi a családok, az iskola és a helyi közösségek igényeit. Igényli és előmozdítja az együttműködést helyi, regionális, országos és nemzetközi szinteken egyaránt.

— *Átfogó megközelítés*

A drogprobléma kezelése egy sokdimenziós, kiegyensúlyozott és jól tagolt megközelítést igényel, melyben egyaránt fontos helye van a megelőzés, a nevelés, a kezelés, a kutatás, a munkahelyi programok, a bűnüldözés és még számos más terület hozzájárulásának. A kábítószer-probléma visszaszorítása különféle szakmák és területek együttes, összehangolt cselekvését kívánja meg. Egy-egy szakma a kérdés megoldását nem sajátíthatja ki, és nem is vállalhatja magára.

— *Elszámoltathatóság*

A Nemzeti Stratégia minden esetben feltüntet olyan eredményességi mutatókat, melyekkel a célok elérése vizsgálható. Így a Stratégia teljesítése áttekinthetővé és a költségráfordítás ellenőrizhetővé válik. Meghatározott időközönként elvégezzük a Nemzeti Stratégia felülvizsgálatát.

— *Hosszú távra történő tervezés*

Külföldi tapasztalatok alapján a kábítószer-probléma visszaszorítása csak hosszú időtávokban valósítható meg. Rövid távra tervezett megoldások nem vezethetnek eredményre, amikor az aktuális veszélyek kezelése mellett egy új generáció drogokhoz való viszonyának alakulásáért is felelősek vagyunk.

5.4. A STRATÉGIA ESZKÖZRENDSZERE

— A drogpolitika kialakításába be kell vonni az állampolgárok és közösségeik minél szélesebb rétegeit, a civil szerveződéseket, valamint a problémával szembekerülő állami-önkormányzati intézményrendszert. Szükséges az egészségügy, az oktatásügy, az ifjúságpolitika, a gyermek- és családvédelem szakembereinek és intézményeinek *együttműködése.*

— A Nemzeti Stratégia komoly *fejlesztési feladatokat* tűz ki a megelőző-egészségfejlesztő tevékenységet végző állami és civil szervezetek és intézmények, a gyógyításban részt vevő intézmények, valamint a drogok hozzáférhetőségét csökkentő és a drogokhoz kapcsolódó bűnözést visszaszorítani hivatott állami szervezetek számára.

— A kábítószer-probléma kezelésében széles körű *társadalmi konszenzust* kell kialakítani a probléma súlyának és a megoldás felé vezető út fontosabb állomásainak tekintetében. A kábítószer-probléma egyes vonatkozásai a társadalom széles rétegeit érintik, ezért a megoldás is társadalmi összefogást kíván.

— A *Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság* megvalósítja a politikai szintű egyeztetést a különböző tárcák között, és biztosítja, hogy Magyarország megfeleljen a nemzetközi egyezményekben vállalt feladatainak. A kábítószer-probléma kezelésének szakmai módszereit a szakembereknek kell kidolgozniuk, illetve a már működő programokat nagyobb hatósugarúakká kell kiterjeszteniük. Ennek a célnak az eléréséhez a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság munkacsoportjai ösztönzést adnak.

Magyarország teljesíti a három ENSZ egyezményben vállalt kötelezettségeit. Magyarország figyelembe veszi a Gyermekek Jogairól szóló Egyezményt (33. cikk: a gyermekek védelme a narkotikumoktól és a pszichotrop anyagoktól). Magyarország tekintettel van az ENSZ Közgyűlésének a kábítószer-problémákkal kapcsolatos különleges ülésszaka Politikai Deklarációjában foglaltakra (1998. június 8—10.), a keresletcsökkentés kívánatos irányát kijelölő javaslatokra [melyet megerősítenek az ENSZ korábbi, hasonló állásfoglalásai, így az Átfogó Multidiszciplináris Terv (1987) és a Globális Akcióterv (1990) a keresletcsökkentés vonatkozásában].

— Magyarország elfogadja az Európa Tanács, illetve az Európai Unió megfelelő egyezményeit és ajánlásait, biztosítja a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek közötti társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodásban a kábítószer-problémára vonatkozó rendelkezések (86. cikk: A pénz tisztára mosása, 96. cikk: kábítószerek) végrehajtását. A Kormány kábítószer-problémával kapcsolatos Nemzeti Stratégiája figyelembe veszi az Európai Unió létesítéséről szóló Maastrichti Szerződést módosító Amszterdami Szerződésben foglaltakat, valamint a Schengeni Megállapodásokat (Schengeni Megállapodás és Végrehajtási Szerződés), az EU Szervezett Bűnözés Elleni Akciótervét és a 2000—2004-ig terjedő időszakra kidolgozott Kábítószer-ellenes Akcióprogramját.

5.5. A NEMZETI STRATÉGIA FELÉPÍTÉSE

A Nemzeti Stratégia a magyarországi kábítószerhelyzet elemzéséből és a várható tendenciákból kiindulva fogalmazta meg egy átfogó és négy részletesebb célját. A Nemzeti Stratégia *elkészítésénél „hosszú távú”, „középtávú”* célokat valamint *„rövid távú célokat”* határoz meg.

— *Hosszú távú célrendszer:* a 2009-ig elérni szándékozott célok megvalósításához szükséges cselekvések összessége. Az elkövetkező tíz év döntő lehet a kábítószer-kérdés magyarországi kezelésének tekintetében. Ezért rendkívül fontos, hogy az általános cél elérése érdekében határozott célrendszerrel rendelkezzünk. Ebből következnek a

— *Középtávú célok,* melyek a 2000—2002 költségvetési évek vonatkozásában határozzák meg a tennivalókat.

— *A rövid távú célok* a közvetlen előttünk álló és a középtávú célokat megvalósítani hivatott feladatokat sorolja fel.

Az egyes célcsoportok között természetes összefüggés van: a hosszú távú célokhoz rendeltük alá a középtávú célokat és azokhoz a rövid távúakat. A hosszú távú célok között olyanok is vannak, melyek a Nemzeti Stratégia közvetett hatásaival számolnak, azaz nemcsak a rövid távú célrendszerben leírtak megvalósulását, hanem a társadalmi cselekvés indirekt hatásait is tekintetbe veszik.

A hosszú, közép-, illetve a rövid távú célokban szereplő pontok közötti viszony azonban nem egy az egyben feleltethető meg: a cselekvési terv egy akciója több célhoz is hozzájárulhat, de egy hosszú távú célt adott esetben csak több akcióval és több részcél (középtávú cél) megvalósításával érhetünk el. A célelérés méréséhez indikátorokat

fogalmaztunk meg, valamint olyan módszereket, melyekkel ezek az indikátorok mérhetőkké, vagy legalábbis becsülhetőkké válnak.

Egy-egy indikátor — hasonlóan a rövid távú célok-célelérés problémájához — komplex folyamatokat és célelérést monitorozhat; ugyanakkor más esetben egy-egy cél elérését több indikátor egyidejű figyelemmel kísérésével vizsgálhatjuk. Sok esetben — tekintve, hogy a kiinduláshoz használható pontos és megbízható alapadatok sem állnak mindig rendelkezésre — a célok elérését nem számszerűsíthetjük, hanem olyan általános fogalmakat kell használnunk, mint hogy az adott mutató „javuljon'', vagy az adott szolgáltatást igénybevevők köre „bővüljön''.

A Nemzeti Stratégia melléklete tartalmazza a rövid távú célok és a monitorozás költségigényét, illetve a megvalósításban szerepet játszó államigazgatási intézményeket.

5.6. A NEMZETI STRATÉGIA VÉGREHAJTÁSA, MONITOROZÁSA ÉS HATÉKONYSÁGVIZSGÁLATA

A Nemzeti Stratégia széles körű társadalmi konszenzuson kell hogy nyugodjon.

A Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság feladata a Nemzeti Stratégia végrehajtásának ellenőrzése, az egyes tárcák és az állami intézményrendszer működésének koordinálása, az ágazati szemléletek közelítése. A KKB feladata, hogy évente tájékoztassa a Kormányt a magyarországi droghelyzet alakulásáról és a Nemzeti Stratégia megvalósulásának értékeléséről.

A végrehajtás eszközrendszerében a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok töltenek be fontos szerepet. Éves beszámolóikat a KKB alá rendelt koordinatív titkárság összesíti. Ugyanez az intézmény a monitorozással kapcsolatban leírt (a monitorozás indikátorai és eszközrendszere) vizsgálatokat és adatgyűjtést kezdeményez, illetve folytat. Ezekből az adatokból, illetve a terület kulcsszemélyeivel folytatott interjúkból megállapítja a Nemzeti Stratégia végrehajtásának és hatásának tapasztalatait, a végrehajtás során felmerülő nehézségeket. Ezeket a KKB felé továbbítja, mely tárcaszintű egyeztetésekkel igyekszik kiküszöbölni a problémákat. A KKB titkársága éves jelentést készít a Nemzeti Stratégia végrehajtásáról és megvalósulásáról, a magyarországi kábítószerhelyzetben és a kábítószer-probléma kezelésével foglalkozó intézményrendszer működésében bekövetkező változásokról. Ezt a jelentést a KKB megtárgyalja és felhasználja a Kormány számára készített beszámolójához.

A KKB évente értékeli a Nemzeti Stratégia megvalósulását, kétévente pedig elvégezteti a Stratégia és az ellátó intézményrendszer átvilágítását és hatékonyságvizsgálatát. A Kormány ugyancsak kétévente — első alkalommal az Országgyűlés 2001. évi őszi ülésszakán — jelentést készít a Programban foglaltak megvalósulásáról az Országgyűlés számára.

Ennek a céljának megvalósítása érdekében a KKB igénybe veszi a módszertani, illetve más tudományos és kutató-intézetek eredményeit.

6. A CÉLOK RÉSZLETEZÉSE

6.1. *KÖZÖSSÉG, EGYÜTTMŰKÖDÉS — A TÁRSADALOM VÁLJON ÉRZÉKENNYÉ A DROGKÉRDÉSEK HATÉKONY KEZELÉSE IRÁNT, A HELYI KÖZÖSSÉGEK PEDIG NÖVELJÉK PROBLÉMAMEGOLDÓ KÉSZSÉGÜKET A KÁBÍTÓSZER-PROBLÉMA VISSZASZORÍTÁSÁBAN*

Összefoglalás:

A Nemzeti Stratégia eredményességének legfontosabb letéteményese a helyi közösség. A helyi települési szinten történő összefogások és összehangolt cselekvések döntő módon tudják befolyásolni a probléma kezelését. Minden eredményes megelőzés a családban kezdődik. A szülők értékvilágának és mintaszerepének megléte vagy hiánya alapvető hatással van a probléma kialakulására vagy annak megakadályozására. Szükséges minden, az emberi közösség legalapvetőbb formáival — család, szomszédság, lakóhelyi közösség stb. — kapcsolatos cselekvések és összefogások erősítése. Ezért számítunk a családok, a hozzátartozók, a pedagógusok, a helyi szakemberek, a segítők, a lelkészek és a gyülekezetek, valamint az önkormányzat életének irányítói együttműködésére. Nem képzelhető el jelentős elmozdulás a probléma kezelése területén a fiatalok erkölcsi tudatosságának fejlesztése nélkül.

A helyi közösség drogpolitikájának motorja a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, mely összehangolja a helyi intézkedéseket és kezdeményezéseket, valamint fórumot teremt az országos célokkal párhuzamosan a helyi közösség területén működő intézmények számára. A Fórum az a fontos láncszem, mely biztosítja a stratégiai gondolatok valósággá válását.

A drogpolitika az epidemiológiai kutatások és országos adatszolgáltatók (az OSAP rendszere) működésén alapul: az adatokból a jelenlegi kábítószerhelyzetre és annak az intézkedések hatására bekövetkező alakulására lehet következtetni, valamint a legfontosabb elkövetkezendő teendőkre. A közösségekben folyó drogmegelőző munkát a drogproblémákkal foglalkozó, elsősorban a prevenciót végző intézményrendszer átvilágítása segítheti: ezzel feltárhatjuk az intézmények hatékonyságát, erős és gyenge pontjait, kapacitásait, a fejlesztés helyi irányát, a működés költséghatékonysági mutatóit. Szükséges

a jogszabályi környezet áttekintése is, pl. a drogmentes szórakozás színtereinek megteremtése érdekében (szórakozóhelyek engedélyezési eljárása). Ehhez kapcsolódik a helyi drogprevenciós szolgáltatások körének kiszélesítése és a helyi drogszakemberek képzésének rendszerszerűvé tétele. A nemzetközi kötelezettségek és ajánlások figyelembevétele között az EU normákhoz igazodó nemzeti droginformációs központ, az úgynevezett Focal Point létrehozása a legelső teendő. Ez a központ egyben az adatgyűjtés és — elsősorban — a döntéshozók, valamint a közigazgatás és a politika világa felé megnyilvánuló adatösszesítés és -szolgáltatás fő eszköze is.

6.1.1. A cél szemléleti kerete

A helyi közösségek kiemelkedő szerepet játszanak a drogproblémák kezelésében, hiszen a kábítószer-fogyasztás jelensége alapvetően az egyének, a családok és a helyi közösségek problémája. Itt keletkezik és itt válik először felismerhetővé. Helyben történő meghatározása döntő a későbbi kezelésében, hiszen a helyi közösség érzékenységétől, elkötelezettségétől és felkészültségétől nagy mértékben függ a beavatkozás sikere. A helyi közösség számos előfeltételt fogalmaz meg, és jelentős mértékben különböző elkötelezettséggel bírhat: Így például lehetséges, hogy

— nem kíván tudomást venni a problémáról;

— szenzációs „média” eseménnyé alakítja azt;

— rendőrségi ügyként vagy kizárólag „ifjúsági problémaként” kezeli;

— elfogadja, hogy a probléma beleágyazódik a fiatalok korosztályi és élethelyzetébe, szabadidő-eltöltési és más, kulturális szokásaiba;

— megszervezi a helyi szolgáltatások és beavatkozási lehetőségeket az egyén és a közösség érdekében.

A helyi közösség képes arra is, hogy ne csak a fiatalok illegális droghasználatával foglalkozzon, hanem a fiatalok és a felnőttek alkoholfogyasztásával, dohányzásával, túlzott és orvosilag nem indokolható gyógyszerfogyasztásával vagy más kockázati magatartásával is. A helyi közösségben jelentkező mentálhigiénés problémák olyan tényezők, melyek bizonyos valószínűséggel előidézhetik vagy fenntarthatják az elsősorban a fiatalabb korosztályokra jellemző kábítószerhasználatot.

Ugyancsak a helyi közösség az, amely a legközvetlenebb szinten tudja a drogproblémát kezelni, lehetőséget biztosítva a helyi erőforrások mobilizálására: a családok, a közösségek, a civil társadalom, az egyházak és a szakirányú segítő és más közösségi intézmények mozgósítására. Mivel helyi szinten a drogproblémák méretüket és minőségüket tekintve sokféle formában jelennek meg, a probléma felismerésében és kezelésében a helyi közösségeknek és a helyi önkormányzatoknak döntő szerepe van. A kormányzatnak minden támogatást meg kell adnia az önkormányzatoknak tevékenységük leghatékonyabb megvalósításához. A helyi közösségek és intézményeik azonban országos stratégia és „felhatalmazás’’ hiányában nehezen találják meg feladatukat, hiszen egyrészt erőfeszítéseik is csupán össztársadalmi összefüggésben lehetnek hatékonyak, másrészt túl erős lehet a versengés a helyi és központi erőforrásokért, a kompetenciahatárok meghúzásáért. A Nemzeti Stratégia (és a hozzá kapcsolódó szakmai állásfoglalások) helyi változatainak kidolgozása segít megoldani ezeket a problémákat, mert országos szinten irányelveket szab meg e kérdések megválaszolásához. Fontos, hogy a helyi közösségekben megvalósuló cselekvések a nemzetközi együttműködések szellemében és mindazon ajánlások alapján történjenek, melyek elsősorban az európai tapasztalatok alapján fogalmazódtak meg. Így a helyi összefogás a nemzetközi együttműködés megvalósulása lesz a konkrét közösségben.

A közösségi színterek:

— család,

— lakóközösség,

— munkahely,

— helyi közösség, önkormányzat,

— a társadalom mint közösség,

— nemzetközi együttműködés.

A Nemzeti Stratégia kulcsténye zői a helyi *Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok.* Ezekben a bizottságokban a helyi állami, önkormányzati, civil és egyházi szervezetek képviseltetik magukat: a prevenció és a terápia világának szereplői, valamint az ezeket szervezeti szinten összefogó ÁNTSZ-ek, a közösségfejlesztés szervezetei, a gyermekjóléti szolgálatok, valamint az igazságszolgáltatás, a büntetés-végrehajtás, a rendőrség és az önkormányzat szakosított szerveinek képviselői. Ezek a 8—10 fős bizottságok gyűjtik össze a helyi drogproblémákkal kapcsolatos információkat, monitorozzák a változásokat, meghatározzák a legfontosabb rizikócsoportokat, megállapítják a közösségi prevenció célkitűzéseit, a terápia lehetőségeit, egyben pedig a prevenciós, közösségfejlesztő és terápiás kapacitásokat is nyilvántartják. Biztosítják a helyi szolgáltatásokról szóló információk elérhetőségét a helyi közösség tagjai számára. Évenként tervet készítenek a helyi feladatokról — összhangban a Nemzeti Stratégia célkitűzéseivel —, majd év végén beszámolót készítenek az elvégzett munkáról. A beszámolót a helyi közösség tagjaival megismertetik és elküldik a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottságnak, az országjelentés elkészítése céljából.

6.1.2. A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum a helyi közösségben

— feltárja az adatokat,
— helyzetértékelést végez,
— feltérképezi a szükséges feladatokat,
— biztosítja az információáramlást,
— javaslatokat fogalmaz meg a helyi közigazgatás számára,
— segít a helyi erőforrások mozgósításában,
— összehangolja a helyi szereplők tevékenységét,
— kiszűri a párhuzamosságokat és
— maximalizálja a szolgáltatók hatékonyságát,
— kapcsolódik az országos programokhoz,
— végül visszacsatolást eszközöl a helyi és országos szintekhez.

6.1.3. Hosszú távú célok

— *A drogproblémák kezelése iránt érzékenyebb, működő közösségek kialakulása.* A drogproblémák felismerése és kezelése nem választható el a működő közösségek jelenlététől. A drogproblémák nem izoláltan jelennek meg egy-egy szűk csoportot érintve, hanem kapcsolódnak a fiatalok életkörülményeihez, lehetőségeikhez, szabadidő-eltöltési szokásaikhoz (akkor is, ha valójában csak egy szűk droghasználói kört érintenek), mentálhigiénés állapotukhoz. A drogproblémákkal hatékonyan megküzdeni képes közösségek kialakítása érinti a családok szocializációs működését és értékszemléletét, az iskola világát (ezzel a II. fejezetben foglalkozunk), a munkahelyeket, a szabadidő-eltöltési lehetőségeket, a helyi kisebb közösségeket, az egyházi csoportokat stb. Speciális kérdésként merülnek fel a közösségbe a büntetés-végrehajtás intézményeiből visszatérő kábítószer-fogyasztók. A működő közösségek érdekében a következő célokat kell megvalósítani:

= *A családok érzékenyebbé tétele a drogproblémák felismerésében és kezelésében.* A család közvetítsen olyan értékeket és normákat, melyek képessé teszik a gyermekeket a konstruktív életstílus kialakítására és a drogok elutasítására. A családi szocializáció döntő a droghasználat megelőzésében, az esetlegesen jelentkező drogproblémák kezelése esetében pedig a családok viszonyulása és a családokkal folytatott segítő munka válik fontossá. Jelenleg a családok nem rendelkeznek megfelelő információkkal és módszerekkel a droghasználat megelőzését, felismerését és kezelését szolgáló szervezeteket illetően. Ennek eszköze információs kiadványok eljuttatása a szülőkhöz, ezt a célt szolgáló médiaprogramok, drogkérdésekkel foglalkozó szülői értekezletek, tanácsadó szolgáltatások. Fontosnak tartjuk öntevékeny drogellenes szülői csoportok megszerveződését is. Mindezek az eszközök segíthetik a szülői, családi és segítői szerepkörök tudatosítását, a szükséges információk és készségek megszerzését és az eredményes szocializációhoz elengedhetetlenül szükséges családi és közösségi kohézió kialakulását vagy erősítését. A drogfogyasztás kialakulása szempontjából veszélyeztetett családok számára a családbarát szociálpolitika eszközeivel kell segítséget nyújtani.

= *Munkahelyi drogpolitikák kidolgozása, drogmentes munkahely program kiszélesítése.* Veszélyes munkahelyeken a munkavállaló és a munkahelyi közösség védelme, valamint a biztonságos munkavégzés érdekében a droghasználatot meg kell előzni ellenőrzésekkel is, a droghasználók és a lelkileg-szociálisan veszélyeztetettek számára speciális, munkahely alapú megelőző-kezelő programokat kell beindítani. Ebben a foglalkozás-egészségügynek kiemelt szerep jut. A szűrésnek akkor van értelme, ha egy tágabb, megelőző-kezelő program része. A munkahelyi programok a munkavállaló és a munkaadó számára egyaránt költségkímélők. Külföldön eredményesen működnek ilyen programok, Magyarországon elsősorban is a munkahelyi alkoholizmus-megelőző programokkal kapcsolatban vannak már jó tapasztalatok (noha azok is csak kísérleti stádiumban vannak).

= *Elterjedt drogmentes szórakozási lehetőségek, ezen belül a biztonságos szórakozóhelyek számának növelése.* Tudomásul véve azt a jelenséget, hogy a fiatalok szabadidő-eltöltési szokásai jelenleg szórakozóhelyekhez kötődnek. Ez azonban nem zárja ki annak szükségességét, hogy a fiatalok a helyi közösségben a szabadidő-eltöltési formák és a sport változatos és értékorientált formáit ne vehessék igénybe. Ezek a célkitűzések azonban már meghaladják a Nemzeti Stratégia kereteit. A diszkók működési engedélyének kiadása területén a hatályos jogszabályokat az illetékes szerveknek a jelenleginél hatékonyabban szükséges érvényesítenie és betartatnia. Emellett az ellenőrzés folyamatába kell illeszteni olyan elveket, melyek a biztonságos szórakozást lehetővé teszik: az üzemeltetőnek biztosítania kell a túlzsúfoltság elkerülését, a megfelelő szellőzést, a folyóvíz biztosítását, a személyzet célirányos képzését és ellenőrizhetőségét, a helyszínen elérhető információs anyagokat, elsősegélyhelyet, együttműködést a helyi segítő szervezetekkel és intézményekkel.

= *A büntetés-végrehajtás intézményeiből szabadult, kábítószer-fogyasztók reintegrálása a közösségbe,* elkerülve társadalmi kirekesztődésüket. Ehhez széles körű intézményhálózatra van szükség, együttműködve az egészségügyi és szociális ellátás szervezeteivel (pl. védett munkahelyek és szállások, átképzési programok, rehabilitációs programok stb.).

= *A hajléktalan-ellátás* területén egyre nagyobb mértékben jelentkezik a szerves oldószerek használatának problémája, de már jelen van a kábítószer-fogyasztás is. Egy szélesebb szociálpolitikai kontextusban meg kell teremteni a segítői ellátások lehetséges biztosításával az ezen a területen radikálisan jelentkező ártalmak kezelését, valamint a reszocializációs elemek beépítésével a társadalomba való visszailleszkedés esélyét.

— *A helyi közösségek eltérő sajátosságai, lehetőségei és változó erőforrásai szükségessé teszik helyi stratégiák kidolgozását.* Ezek a Nemzeti Stratégia helyi változataiként foghatók fel, hiszen a Nemzeti Stratégia olyan kérdésekkel is foglalkozik (pl. egyes intézmények kompetenciája, a finanszírozás kérdése), melyek a helyi szervezetközi versengést csökkentik, ugyanakkor az egyes szervezetek feladatait körvonalazzák. A helyi sajátosságokat is kifejező drogstratégiák legfontosabb szervező eleme:

= A helyi (városi, megyei, regionális) *Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok* rendszerének kiépülése. A megyei jogú városokban célszerű létrehozni ezeket a bizottságokat.

= Európai programok adaptációja. Akár a közösségfejlesztéssel vagy a drogproblémák helyi kezelésével, akár a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok működésével kapcsolatban sok olyan európai program van, melyek magyarországi adaptációi megkönnyíthetik a helyi együttműködések megvalósulását.

— *Adatgyűjtés és a kutatások újraszervezése.* A helyi közösség akkor tud megfelelő módon fellépni a drogproblémákkal kapcsolatban, ha reális információk állnak rendelkezésre. Ezek származhatnak helyi adatgyűjtésből vagy pedig az országos adatok helyi kigyűjtéséből. Az együttműködő feleknek a közösségi epidemiológiai és intézményi adatgyűjtésből származó reális információkkal kell rendelkezniük a kábítószerhelyzet mértékének tényleges nagyságáról és összetevőiről. A reális információ jelenti a megfelelő tudást

= a drogszcénáról és annak változásáról: kik, milyen körülmények között, milyen drogokat fogyasztanak, melyek a „divatos'' drogok, mely csoportok körében áll fenn a legnagyobb veszély;

= a megoldási módokról és azok alkalmazásának feltételeiről, eredményességükről: a közösségi prevenció, a közösségi segítő szolgálatok és a bűnüldözés lehetőségeiről és eredményeiről;

= a gyakorlatban bevált, egységességre törekvő EU-konform indikátorok segítségével kialakított mérőszámokról (ezek elsősorban a közösségi epidemiológiai adatgyűjtésben fontosak);

= az európai és a világközösség együttes erőfeszítéseinek és tapasztalatainak felhasználásáról a kábítószer-probléma kezelésének vonatkozásában (figyelembe kell venni, hogy a kábítószer-probléma, de az ellene történő fellépés sem ismer országhatárokat).

6.1.4. Középtávú célok

— *A közösség számára használható hazai adatok összegyűjtése, a nemzetközi adatbázisok hozzáférhetővé tétele.* Már ma is rendelkezésre állnak — ha korlátozott mértékben is — helyi epidemiológiai felmérések, illetve országos felmérések (melyekből a megyei adatok kigyűjthetők, pl. középiskolások alkohol- és droghasználati szokásairól, vagy más országos adatbázisokból — az egészségügy és a bűnügyi statisztika, illetve a büntető-igazságszolgáltatás adataiból). A tapasztalatok szerint azonban ezek a mérőszámok a helyi közvélemény, a helyi szakemberek és döntéshozók előtt nem kellően ismertek. Ugyancsak nem ismertek a drogproblémák összetételének, dinamikájának változásával kapcsolatos, az 1990-es évekre jellemző külföldi tapasztalatok és adatok sem. Ezeket a helyi közösség számára ismertté kell tenni (helyi közvélemény: helyi média, szakemberek: előadások, információs anyagok, fordítások, összefoglalók, internetes elérhetőség).

— *Drogmentes programok és színterek létrejöttének támogatása:* a helyi közösség, az iskola, a munkahely, a szórakozóhelyek vonatkozásában. Az Egészségügyi Minisztérium koordinálásával, civil szervezetek fogják össze az előzőekben említett ún. egészségesebb színterek mozgalmait (falvak, városok, iskolák, munkahelyek, kórházak, közösségek stb.). Ezek a WHO alapelvei szerint jöttek létre, és céljuk a helyi adottságoknak és lehetőségeknek megfelelően az egészségesebb élet kialakítása. Ebben a drogmentességnek, a droghasználat visszaszorításának nyilvánvalóan kiemelt szerepe van. Kívánatos, hogy e mozgalmakban résztvevők száma növekedjék, a programok váljanak széleskörűen ismertté.

— Kiemelt figyelmet érdemel a *diszkóbalesetek számának csökkentése.* Fokozni kell a közúti ellenőrzéseket a közösség egészségének és biztonsága érdekében. Megszervezendő, hogy a szórakozóhelyekre, illetve az onnan való hazajutás alkalmával a fiatalok a tömegközlekedés vagy speciális szolgáltatások lehetőségeit vehessék igénybe.

— Helyi intézményi, funkcionális egységek létrehozása, működtetése a Nemzeti Stratégia helyi igényeknek megfelelő megvalósítása érdekében. Ez első lépésben a megfelelő hatáskörrel rendelkező megyei *KábítószerügyiEgyeztető Fórumok* létesítését, majd ezek működtetését jelenti.

— *Nemzetközi ajánlások és módszerek*, melyeket különböző szakmai szervezetek (magyarok és nemzetköziek), illetve főhatóságok dolgoztak ki vagy kidolgozásuk folyamatban van a helyi drogproblémák kezelésével, a közösségi prevencióval és intervencióval és közösségfejlesztéssel kapcsolatban. A cél, hogy ezek

= hozzáférhetővé váljanak, illetve hogy

= felhasználják őket az eredményes közösségi program megvalósításában.

— A *büntetés-végrehajtás intézményeiből* szabaduló kábítószer-használók számára a megfelelő mennyiségű és színvonalú reszocializációs, utógondozói program álljon rendelkezésre. A programok kidolgozása több (igazságszolgáltatási, szociális, munkaügyi, egészségügyi) intézmény együttműködését igényli. Fontos, hogy ezek a személyek ne kerüljenek a társadalom peremére, ne szoruljanak ki az oktatás és a munka világából, és esetleges visszaesésük valószínűsége csökkenthető legyen.

— Ki kell alakítani a gyógyult, a büntetés-végrehajtási intézményből szabadult vagy fenntartó kezelés alatt álló drogbetegek szociális támogató rendszerét. *Szociális célprogramok* keretében olyan lakhatási feltételek kialakítása szükséges, ahol képesek drogmentes és rendezett életmódjuk kialakítására és fenntartására.

6.1.5. Rövid távú célok

— *Közösségi epidemiológiai kutatások* kezdeményezése, az elkészült kutatások publikálása, adatszolgáltatási rendszer hatékonyabbá tétele (egészségügyi és büntető-igazságszolgáltatási adatszolgáltatás). Cél, hogy az adatok a helyi közösség kulcsszemélyei és döntéshozói számára váljanak ismertté (megyei vagy kisebb egységeknek megfelelő bontásban).

— *Közigazgatási intézkedések:* helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok létrehozása, jogi és közigazgatási feltételeinek megteremtése, e bizottságok munkájának koordinálása és segítése a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság szervezeti egységének közreműködésével, a helyi önkormányzatok bevonásával.

— *Jogszabályi környezet elemzése* és szükség szerinti módosítása (pl. a zenés-táncos szórakozóhelyek engedélyezési eljárásának jogi újraszabályozása, a helyi igazgatási és ellenőrzési hatáskörök gyakorlása).

— *A nemzetközi környezethez történő alkalmazkodás,* elsősorban az Európai Unió, illetve a szakosított nemzetközi szervezeteknek (UNDCP, WHO) a drogproblémák helyi közösségi kezelését illető dokumentumainak hozzáférhetővé tételét és szükség szerinti oktatását jelenti.

— *A képzések számának és minőségének fejlesztése* (itt csak a helyi közösség olyan kulcsszemélyeit nevesítjük, akik más fejezetben nem szerepelnek). Első lépésben a következő szakemberek képzéséről kell gondoskodni (a képzők képzése rendszerben):

= helyi drogkoordinátorok,

= munkahelyi drogszakemberek.

— *Intézményrendszer felmérése, értékelése.* Ma számtalan állami, önkormányzati, civil és egyházi szervezet foglalkozik nevesítve vagy nem nevesítetten a droghasználókkal, illetve az ilyen irányból veszélyeztetett fiatalokkal. A nevesítés azonban sokszor névleges tevékenységet takar, míg másrészt értékes munkát végző szolgáltatások maradnak ismeretlenek, így tényleges kapacitásaikat sem lehet kellő módon kihasználni. Nem tudjuk, a valóságban hány szervezet foglalkozik ilyen fiatalokkal, hány szervezet közösségfejlesztő céljai között szerepel a drogproblémákkal történő foglalkozás, mindez mekkora populációt fed le, hány szakembert és önkéntest jelent, milyen költségvetési vonzata van mindennek. Készültek részfelmérések, azonban ezek összesítése hiányzik. Az intézményrendszer teljes egészének felmérése feltehetően nem lehetséges, de egy reprezentatív szeletének átvilágítása szükséges. A jól kidolgozott értékelési rendszer egyben az érintett szervezetek felé visszajelzésként is szolgál, melynek segítségével növelni tudják fontos munkájuk hatékonyságát, a szervezetek pedig egységesebb elvek mentén tudnak együttműködni.

— *Helyi prevenciós szolgáltatások létesítése:* olyan szabadidő-eltöltési lehetőségek széles spektrumának megteremtése, melyek megelőzik (vagy éppen helyettesítik) a droghasználatot: drogmentes klubok és diszkók, szórakozást és egyben segítést is lehetővé tevő intézmények, éjszakai sportesemények, csellengő és utcán élő fiatalokkal való foglalkozás. A gyermekjóléti szolgálatoknak jogszabályban előírt feladata a szabadidős programok szervezése, illetve az ilyen programok nyilvántartása és az azokról történő információnyújtás. A nagyobb városokban számítani lehet rájuk a csellengő, iskolából lemorzsolódott fiatalok körében végzett utcai munkában is. Fontos megszervezni, hogy az éjszakai szórakozóhelyekről biztonságosan lehessen eltávozni (pl. diszkóbusz, hazaszállítási szolgáltatások stb.). Ezek a megoldások esetenként már a szociálpolitika és az ifjúságpolitika felé vezetnek át, és felmutatják a drogprobléma multidimenzionális és multidiszciplináris jellegét. A közösségi drogproblémák jelzésében, megelőzésében, a drogproblémákkal találkozók tájékoztatásában, szakemberhez irányításában jelentős szerepet töltenek be a telefonszolgálatok. Ingyenesen hívhatóságuk fenntartása fontos feladat.

— *A helyi közösségi színterek* működésének elősegítése. A fiatalok nevelésének, képzésének és általában szocializációjának elősegítésén fáradozó intézmények, közösségek munkájának támogatása a feltétlenül szükséges és közgazdasági szempontból is költség-hatékony befektetések közé tartozik. Kiemelt jelentőséggel bírnak az egyházak és gyülekezeteik, a tudományos ismeretterjesztés, illetve a szabadidő eltöltésének hasznos formáit biztosító intézmények tevékenysége.

— *Helyi ellenőrzési formák* megteremtése és ellenőrzése (pl. kábítószer-befolyás alatti gépkocsivezetés, zenés-táncos szórakozóhelyek engedélyezési eljárása, illetve a szórakozóhelyek ellenőrzése abból a szempontból, hogy teljesítik-e a követelményeket).

— *Büntetés-végrehajtási intézményekből* szabadult kábítószer-használók számára reintegrációs programok kidolgozására van szükség.

— *Nemzetközi környezethez alkalmazkodás*, nemzetközi kapcsolatok. Kiemelt szerepe van a magyarországi Európai Uniós együttműködési intézmény, ún. Focal Point létesítésének. Ez összegyűjti és hozzáférhetővé teszi a magyarországi adatokat, továbbítja az Európai Uniós központ felé ún. országjelentés formájában, valamint az európai trendeket a magyar szakemberek, a közösségek és a közvélemény felé.

6.1.6. A monitorozás mutatói és eszközrendszere

	Eredményességi mutatók	A monitorozás eszköze
Hosszú távú célok elérése	— vannak-e, működnek-e helyi drogstratégiák — a veszélyes munkahelyen vannak-e megelőző programok — gyarapodott-e a változatos szabadidő-eltöltési programok száma — statisztikai mutatók pozitív trendje — helyi drogpolitikát tükröző önkormányzati programok, határozatok — helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok jelentései — kábítószerügyi adatbázisok — hányan részesülnek az információáramlásból: = szakemberek több információt kapnak = laikusok több információt kapnak = sajtó-, médiaelemzések = kutatások és hasznosulásuk	— írásos jelentések és statisztikák [helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok jelentései], melyek a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottsághoz futnak be — helyi és országos epidemiológiai kutatások, a veszélyeztetett körben végzett, speciális epidemiológiai kutatások — az intézmények igénybevevőiről készült elemzések
Középtávú célok elérése	— vannak-e adatbázisok (egészségügyi, prevenciós, közösségi szolgáltatásokat tartalmazó, illetve rendőrségi adatbázisok, melyek a szakemberek és a közvélemény számára hozzáférhetők) — vannak-e helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok — a zenés-táncos szórakozóhelyek engedélyezési folyamata az elképzelések szerint alakul; a helyszínen biztosítják az előírt követelményeket	— írásos jelentések és statisztikák
Rövid távú célok teljesítése	— erőforrások ráfordításának menynyisége — minőségbiztosítás (protokollok, nemzetközi protokollok) összegyűjtése, a hiányzók kidolgozása a megfelelő szakmai szervezetek által — folyamatértékelés mutatói	— feladatra fordítható források időarányos költségfelhasználása — törvények, intézkedések megszületése

6.2. ESÉLYT TEREMTENI ARRA, HOGY A FIATALOK KÉPESSÉ VÁLHASSANAK EGY PRODUKTÍV ÉLETSTÍLUS KIALAKÍTÁSÁRA ÉS A DROGOK VISSZAUTASÍTÁSÁRA (MEGELŐZÉS)

Összefoglalás:

Növelni kell az egészségfejlesztő és prevenciós programok (iskolai, közösségi és tömegkommunikációs megelőzés) által elért fiatalok számát. Ehhez az iskolai prevenciós programok támogatására van szükség (megfelelő akkreditációt követően növelni kell kapacitásukat és a képzésekben résztvevők számát), valamint olyan információs kiadványokat kell megjelentetni és olyan médiaeseményeket támogatni, melyek a meghatározott célcsoportokhoz eljutnak. A megelőzésnek mindenhol érvényesülnie kell, ahol a fiatalok vagy az őket segítők megjelennek, illetve a hozzátartozók, a segítők, a közösségszervezők, sőt a döntéshozók és a politikai szint tevékenységét és cselekvéseit is meg kell határoznia a prevenció szemléletének. A szakemberek (pedagógusok, egészségnevelők, más iskolai szakemberek) képzésében előnyt élveznek az akkreditált, „képzők képzése'' típusú programok. Kiemelt szerepe van a helyi közösségek prevenciós munkájának, ezek között a szabadidő- és sportprogramok különös jelentőségűek. Ki kell alakítani a prevenciós tevékenységek szervezeti kereteit (helyi szinten a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban, országosan a KKB munkacsoportjában, illetve a minőségbiztosítás és az akkreditáció működtetésével). A prevenciós módszerek és azok hatékonyságvizsgálatánál a nemzetközi, elsősorban EU-s ajánlásokat messzemenően figyelembe kell venni. A prevenciós módszerek magyarországi adaptációjára és a képzések szakmai koordinálására külön intézmény megalakítását kell elhatározni. A fiatalok közötti epidemiológiai felmérések tájékoztatnak — hosszabb távon — a meghozott intézkedések eredményességéről.

6.2.1. A megelőzés szemléleti kerete

6.2.1.1. Előfeltételek

Az egészségfejlesztés tágabb megfogalmazását tükrözi az Ottawa Karta (Egészségügyi Világszervezet, 1988):

> „Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely módot ad az embereknek egészségük fokozott kézbentartására és tökéletesítésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jólét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy feltárja és megvalósítsa vágyait, kielégítse szükségleteit, és környezetével változzék vagy alkalmazkodjék ahhoz. Az egészséget tehát mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélt kell értelmezni. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza. Az egészségfejlesztés következésképpen nem csupán az egészségügyi ágazat kötelezettsége, hanem az egészséges életmódon túl a jólétig terjed."

Az egészségi állapot csak úgy javítható, ha bizonyos egészségi előfeltételek (béke, lakás, oktatás, élelem, stabil ökológiai rendszer, fenntartható erőforrások, társadalmi igazságosság és egyenlőség) létrejönnek. Az ezt követő feladatok:

— *tudatosítani:* a politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális, környezeti, viselkedési és biológiai tényezők mind az egészség kárára vagy javára lehetnek. Az egészségfejlesztési tevékenységek célja ezeknek a feltételeknek a kedvezővé tétele az egészség érdekében kifejtett propaganda révén;

— *módot adni* az embereknek arra, hogy legtökéletesebb egészségi potenciáljukat valósíthassák meg. Ebbe beletartoznak az egészség szempontjából kedvező környezet nyújtotta biztos alapok, az információkhoz való hozzáférhetőség, illetve az egészséges választást lehetővé tevő képességek és lehetőségek kialakítása. Az emberek nem tudják elérni legteljesebb egészségi potenciáljukat, hacsak nem tudják ellenőrzésük alá vonni azokat a dolgokat, amelyek az egészségüket meghatározzák;

— *közvetíteni:* az egészségügyi ágazat önmagában nem tudja biztosítani ezeket az előfeltételeket és kilátásokat az egészség számára. Ezért az egészségfejlesztés összehangolt tevékenységet követel meg valamennyi érdekelttől: kormányoktól, egészségügyi és más szociális és gazdasági ágazatoktól, nem kormányzati és önkéntes szervezetektől, helyi hatóságoktól, az ipartól és a tömegtájékoztatástól. Az emberek az élet minden területéről részt vesznek az egészségfejlesztés tevékenységeiben mint egyének, családok és közösségek. A szakmai és társadalmi csoportosulásoknak, továbbá az egészségügyi dolgozóknak különleges felelőssége, hogy közvetítsenek a társadalom eltérő érdekei között az egészség előmozdítása érdekében.

Az egészségfejlesztés célja a droghasználattal kapcsolatban az ahhoz vezető *kockázati tényezők* szerepének csökkentése és a drogfogyasztás előfordulását mérséklő *védő tényezők* felerősítése, összességében a droghasználat (legitim és illegitim drogok) előfordulási arányának csökkentése.

Az egészség a védő (protektív) és a kockázati tényezők küzdelméből alakul ki, a védő tényezők túlsúlyba kerülésével. Ennek megtervezetten előidézett formája az egészségfejlesztés, mely az egyén életstílusára hat. Az életstílus kifejezés egyesíti magában a különböző viselkedések egymásra és az egészségre történő hatását, a társas és a fizikai környezet szerepét.

A cél az életminőség javítása, amihez az egészség erőforrásként szolgál. Az egészségre nem elsősorban önmagában, hanem az életstíluson (és a viselkedésen), valamint a környezeten keresztül lehet hatni.

Az életstílust (és a viselkedést) három tényező befolyásolja:

1. Közvetlenül meghatározó tényezők: a személy vagy az adott populáció tudása, attitűdje, hiedelemrendszere, értékei, kultúrája.
2. Lehetőséget teremtő tényezők: készségek, erőforrások hozzáférhetősége, szolgáltatások elérhetősége, szabályok, törvények, készségek.
3. Megerősítő tényezők: a viselkedésváltozással kapcsolatos jutalmak, megerősítő tényezők: a személy életében fontos személyek (szülők, kortársak stb.) attitűdje és viselkedése az egyénnel szemben.

E három tényezőt az egészségfejlesztés útján befolyásolhatjuk.

6.2.1.2. A droghasználat kialakulásának elősegítő és gátló tényezői

A Nemzeti Stratégia céljainak megfogalmazásakor a magyarországi kábítószer-helyzetet, a létező intézményes és társadalmi problémakezelési formákat, a nemzetközi tapasztalatokat, valamint a kábítószer-használat kialakulásának, fennmaradásának és megszüntetésének okait kell figyelembe venni.

A droghasználat kialakulásában[17] genetikai-biológiai faktorok (pl. nemi különbségek), személyiségjellemzők (elsősorban a gyermekkori agresszivitás és más magatartászavarok), valamint pszichoszociális tényezők játszanak szerepet. Utóbbiak egy része hajlamosító, kockázati tényező, másik része pedig a droghasználat kialakulásával szemben védő, protektív tényező.

6.2.1.2.1. Kockázati faktorok

a) Pszichológiai kockázati faktorok:

— a drogozással kapcsolatos elvárások és korábbi tapasztalatok: a drogokkal kapcsolatos pozitív elvárások („jó”, „izgalmas’’, „érdekes’’ lesz) növelik a kipróbálás valószínűségét;

— inger- és kockázatkereső magatartás: a droghasználat mint izgalomforrás jelenik meg (szinte tekintet nélkül a kipróbálandó drog típusára), mely a serdülőkori kockázatkereső magatartás része, és amely újabb és újabb formában keresi kiélési lehetőségeit;

— stresszel való megküzdési készségek hiánya: a problémamegoldás képtelenségének elfedése drogokkal;

— szorongás, depresszió, düh („öngyógyítási modell”): a kellemetlen érzelmi állapotok oldása drogokkal.

b) Pszichoszociális fejlődési visszamaradottság

A koragyermeki gondolati és érzelmi világ fennmarad a serdülőkorban is. Ennek jellemzői:

— a játék és a munka világának megfelelő szerepek elkülönülésének elmaradása,

— a realitás téves észlelése,

— énközpontú világnézet fennmaradása a gyermekkor után is,

— környezeti követelményekkel történő konfrontáció elkerülése, ennek következtében:

— az egyén izolálódása a tágabb szocio-kulturális kontextustól,

— a szabadság (és a szülőkről leválás) illúziója, vagy ennek illuzórikus keresése (pl. valamilyen ifjúsági szubkultúrához csatlakozás).

c) Családi kockázati tényezők:

— szülők alkoholhasználata és azzal kapcsolatos attitűdje. A szülők alkoholizmusa (vagy drogfogyasztása), de ugyanígy az ezzel kapcsolatos megengedő-közömbös attitűdje elősegíti a droghasználat kialakulását és fennmaradását.

— válás, egyszülős családok: a gyerekek könnyebben kikerülnek a család érzelmi-nevelési hatóköréből. Ugyanez érvényes a családi érzelmi hiányokra és az érzelmi szegénységre;

— szülői nevelési szokások: elsősorban a következetlen, egyszer szélsőségesen megengedő, máskor szélsőségesen tiltó nevelési stílus vezethet a droghasználat kialakulásához, majd később fennmaradásához;

— családi erőszak, fizikai és szexuális bántalmazás: különösen veszélyeztetettek az ilyen fiatalok (elsősorban lányok) a drogozás kialakulása és elhúzódása tekintetében;

— gyermekkori pszichotrauma: a fel nem dolgozott lelki trauma elősegítheti a drogozás kialakulását vagy fennmaradását.

[17] Kaminer Y (1994): Adolescent substance abuse. A comprehensive guide to theory and practice. Plenum Medical Book Company, New York és Rutter M (1990): Psychosocial resilience and protective mechanisms. In: Rolf J, Masten AS, Cicchetti D, Nuechterlein KH és Weintraub S (szerk.): Risk and protective factors in the development of psychopathology. Cambridge University press, New York, 181—214.

d) Kortárs hatások

A serdülőkori droghasználat kialakulásában a kortársaknak döntő szerepük van, elsősorban is azokban az esetekben, amikor a szülőkhöz vagy a normatartó társadalomhoz (pl. iskola) fűződő kapcsolatok már korábban meggyengültek. A kortárs hatások közül a következők játszanak fontos szerepet a droghasználat kialakulásában, illetve fennmaradásában:

— a kortárs csoport alkohol- és droghasználata, dohányzása, ezekkel kapcsolatos attitűdje,

— a kortársak által tulajdonított identitás („akkor vagy valaki, ha drogozol”),

— a környezet általi negatív megbélyegzésnek, leértékelésnek kerülése a kortárs csoport felértékelésével,

— a kortársak segítsége a droghasználat elkerülésében, illetve a kortársak hatása, „csoportnyomása” a kialakulásában.

e) Kulturális hatások

A tágabb társadalom érték- és normarendszere, a fiatalok felé közvetített nyílt és rejtett elvárások fontos szerepet játszanak a droghasználat kialakulásában és adott esetben „divatossá’’ válásában:

— A társadalom viszonya az alkohol- és a droghasználathoz, illetve a dohányzáshoz.

— A reklám és a tömegkommunikáció hatása: a közvetlen alkohol- és dohányreklámokról van szó, másrészt pedig a reklámok keltette szükségletek kielégítetlenségéről, melyeket droghasználattal lehet kielégíteni.

— Törvényi és jogi szabályozás, valamint a társadalom (a „felnőtt” társadalom) értékrendje: elítéli, elfogadja vagy szemet huny a drogfogyasztás ténye felett.

— Az iskolai beilleszkedési problémák, a rossz tanulmányi eredmény, valamint az iskola reakciója ezekre a problémákra (beleértve a droghasználatot is) elmélyíthetik e fiatalok elidegenedését a társadalmilag elfogadott értékektől és intézményektől, következésképpen fokozhatják droghasználatukat is.

— Milyen perspektívát tud nyújtani a társadalom a fiataloknak, illetve a fiatalok csoportján belül is az alacsony iskolai végzettségű, hátrányos helyzetű, munkanélküli fiataloknak. Hogyan kezeli a társadalom ezeket a szociális problémákat, hogyan készíti fel a fiatalokat a társadalmi változásokra és egyenlőtlenségekre.

6.2.1.2.2. Védő (protektív) tényezők

A protektív faktorok közül a legfontosabb az önértékelés, a személyes felelősség érzése és annak a meggyőződésnek a megléte, hogy a fiatal képes akarata, vágyai megvalósítására. Ezek kialakulásában a következő tényezők állnak az előtérben:

— egyéni védő tényezők: iskolai sikerek, jól fejlett társadalmi és társas, valamint megfelelő döntéshozó készségek;

— feladat teljesítése: a fogalom legtágabb értelmében, az iskolai sikerektől az otthon vagy máshol végzett felelős munkavégzésig; a társadalmilag elfogadott normák és viselkedési elvárások betartása;

— a személyes élet fordulópontjainak pozitív felhasználása: a fontos, hogy a serdülő az újdonságokat, a fordulópontokat (pl. iskolaváltás, új szabadidő-tevékenység) sikeresen oldja meg szülei és a vele kapcsolatban álló más támogató személyek segítségével;

— a lehetőségekhez való hozzáférés: pl. a sikeres vizsga hozzásegít a továbbtanuláshoz, ami a lehetősége szélesebb tárházát nyitja meg a tanuló előtt, mintha nem tudna továbbtanulni vagy félbehagyná az iskolát;

— biztonságos és támogató személyes kapcsolatrendszer:

= kiemelkedő szerepe van a segítséget és érzelmi támaszt nyújtó szülőknek, tanároknak, felnőtt segítőnek,

= fontos szerepe van azoknak a kortárs hatásoknak, melyek gátolják a drogok kipróbálását, és támogatják az iskolai, sportbeli vagy művészi előrehaladást, mint a kortárs csoporton belüli népszerűség és státusz forrásait,

= fontos szerep jut az intézményeken belüli segítő kapcsolatoknak (tanár-diák, diák-diák viszony), valamint az iskolához vagy más társadalmi intézményhez tartozás érzésének.

A protektív faktorok másik csoportja a kockázati tényezők negatív hatását gyengíti, vagy a negatív hatások összegződéséből kialakuló negatív láncolatot szakítja meg (pl. milyen reakciók következnek a serdülőkori droghasználatra: iskolából való kizárás, börtönbüntetés vagy az iskolai beilleszkedés javítása egyéni foglalkozásokkal. Az utóbbi a negatív láncolatot megszakítja, míg az előbbiek az egyén esetében súlyosbítják a következményeket).

A társadalom és annak tagjai erőfeszítéseket tesznek a védelmező környezet kialakítása érdekében. Ez tükröződik a Nemzeti Stratégia szemléletében, célkitűzéseiben és végrehajtásában is.

6.2.1.3. A prevenció módszerei

A nemzetközi vizsgálatok[18] részletesen kitérnek a prevenció módszereire és hatékonyságára — utóbbi esetén a költséghatékonysági tényezőkre is.

[18] Künzel—Böhmer J, Bühringer G és Janik—Konecny T (1994): Szakértői vélemény az addikció elsődleges megelőzéséről. Alkohológiai Füzetek 29., OAI, Bp.

Hastings G és Stead M (1999): Using the media in drugs prevention. Drugs Prevention Initiative. Home Office. Crown Copyright. United Kingdom.

Bukovski WJ és Evans RI (szerk.) (1998): Cost-benefit/cost-effectiveness research of drug abuse prevention: Implication for programming and policy. NIDA Research Monograph 176. US Department of Health and Human Services. National Institute of Health.

Bukovski WJ (szerk.) (1997): Meta-analysis of drug abusus prevention programs. NIDA Research Monograph. 170. US Department of Health and Human Services. National Institute of Health.

Prevenciós irányzatok

a) Információközlés: a hangsúly a drogokkal kapcsolatos ténybeli információközlésen van, ami jelenti a drogok hatásának negatív következményeit, a droghasználat jellemzőit. Ide sorolhatjuk az elrettentésen, félelem felkeltésen alapuló módszereket is, amikor a drogok veszélyeit dramatizáltan mutatjuk be. A prevenciós módszer ismertetője az iskolában többnyire a pedagógus. A megközelítés abból az előfeltevésből indul ki, hogy az emberek racionális úton, a megfelelő információk birtokában hozzák a döntéseiket: ha a drogokkal kapcsolatban negatív információkat hallanak, nem fognak drogozni. A hatásvizsgálatokból kiderült, hogy a módszer nem igazán hatékony: ha növekszik is a fiatalok tudása a drogok veszélyeiről, az a használattól nem fogja őket feltétlenül távol tartani. A veszélyek eltúlzása pedig a közlő hitelességét és megbízhatóságát kérdőjelezi meg, továbbá a serdülőkorú fiatalok egy részére jellemző kockázatkeresés miatt akár a droghasználat iránti kíváncsiságot is fokozza. A módszer hitelességének fokozására szakembereket igyekeznek bevonni: a gyógyításban dolgozókat, rendőröket és volt drogosokat.

b) Érzelmi nevelés: a megközelítés abból a feltevésből indul ki, hogy a droghasználat előidézésében a személyiség és a szociális készségek fejlődésének (illetve e fejlődés hiányosságainak) döntő szerepe van. A hangsúly tehát nem elsősorban a tudás növelésén van, hanem a személyiség érzelmi nevelésén, a döntéshozás, a megfelelő kommunikációs stratégiák elsajátításán, érdekérvényesítő képesség megtanulásán van. Ezek fő színtere a csoport; tehát a módszert csoportfoglalkozások keretében alkalmazzák, ahol az érzelmi biztonságot a csoport biztosítja. A hatásvizsgálatok alapján ez sem kellően hatékony módszer, továbbá, mivel a csoportfoglalkozásoknak kiemelkedő szerepük van, sokszor speciálisan képzett szakembereket és hosszú időt igényel a módszer kivitelezése.

c) Társas hatás modell: az előző megközelítések korlátozott eredményessége hívta életre ezt a módszert. Hátterét az a feltevés adja, hogy a droghasználat tanult viselkedés, melyben a társas hatásoknak, a modell-követésnek jelentős szerepe van — ezért ezeket a tényezőket a megelőzésben is alkalmazni lehet. Két széles körben alkalmazott formája az ún. társas „immunizáció’’, amikor a fiatalokat droghasználat ellen szóló üzenetekkel „oltjuk be’’, „immunizáljuk’’, mielőtt még a drogozást bátorító kortárs vagy (akár rejtett) média üzenetekkel találkoznának (a média üzenetek elsősorban a legális drogok propagálását, azaz a cigaretta és az alkohol reklámokat jelentik). Így amikor ezek a hatások érik őket, már megfelelően tudnak ellenük védekezni. A másik módszer a droghasználat elleni készségek fejlesztése; a módszer tipikus példája a „nemet mondás’’ kínálási, „csábítási’’ helyzetekben. A „nemet mondás’’ is egy összetett társas kommunikáció, mely gyakorlás útján kialakítható, illetve fejleszthető. Ezek a programok viszonylag hatékonyak, rövidebb idő elég a megtanulásukhoz, azonban csak egy bizonyos ideig (egy-két-három év) hatnak, majd fokozatosan kioltódnak.

d) Drog alternatívák: a drogok — elsősorban serdülő- és fiatalkorban — reális pszichológiai szükségleteket elégítenek ki — a társadalom számára nem elfogadható módon. A cél e szükségletek kielégítése a társadalmi normák betartásával. A fiatalkorra jellemző kockázatkeresés kielégítését a sportok, akár az extrém sportok, a túrázások, táborozások szolgálhatják, míg a pszichológiai elmélyülésre való igényt a művészeti értékteremtő tevékenységekben, az egyházi közösségek életében való részvétel stb. szolgálhatják. Ezek a prevenciós módszerek akkor eredményesek, ha egyénre szabottak. Ezért — is — meglehetősen költségesek lehetnek.

e) Integrált megközelítés: a társas hatásokat (a tanuláselméletből kiindulva) és a személyiségfejlődésben szerepet játszó tényezőket veszi figyelembe a droghasználat kialakulásában — ennél fogva a megelőzésben is ezek befolyásolására, fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. Az előző (társas hatás) modellhez hasonlóan kiemelkedő szerepet tulajdonít a kortárs és a média hatásoknak, illetve az ezeknek való ellenállásnak. Ezt egészíti ki a személyiségfejlődéshez szükséges készségfejlesztéssel: döntéshozással, problémamegoldással, kommunikációs készségekkel, önértékelés-növeléssel, stresszkezeléssel, érdekérvényesítő készségek fejlesztésével. Ez a prevenciós megközelítés már átfedést mutat az egészségfejlesztés komplex modelljével; a drogmentességet csak az egészséges élet részeként — és nem önálló célként — képzelhetjük el. A szakirodalom szerint ez az integrált megközelítés a leghatékonyabb.

A prevenciós programok hatékonysága: az előzőekben áttekintettük a prevenciós programok módszerspecifikus hatékonyságát. A szakirodalomban egy másik csoportosítást is alkalmaznak a módszer specifikusság mellett: megkülönböztetnek interaktív és nem-interaktív programokat. Utóbbiak gyakorlatilag hatástalanok, míg az előbbiek jelentős hatással bírnak és a költség-haszon arányuk is igen kedvező. Az interaktivitás ebben az esetben azt jelenti, hogy a diákok résztvevő módon vesznek részt a prevencióban, nem pusztán — szó szerint vett — hallgatóságként. A szokásos, „frontális’’ előadás helyett az oktató (többnyire pedagógus) a diákokat bevonja a gyakorlatokba, szerepjátékokba; a különböző készségeket gyakoroltatja velük, csoportosan megbeszélik a felmerülő kérdéseket stb. A szakirodalom szerint az igazi választóvíz a hatékony és a nem hatékony programok között itt van: mennyire tudjuk aktívvá tenni a diákokat, mennyire lesznek partnerek, mennyire vonjuk be a program oktatásába a kortárs véleményformálókat. Az integratív programok esetén a tanár nemcsak „tanít’’, hanem „nevel’’ és maga is szerep-modellé válik.

A nemzetközi hatékonyságvizsgálatok[19] alapján az információátadás, attitűdformálás (az egészséggel szemben pozitív, a drogokkal kapcsolatban negatív) kevésbé hatékony, de szükséges módszerek. Az ismert eljárások közül a készségfejlesztés a legeredményesebb: a problémamegoldás, a döntéshozás, a stresszkezelés, a nemet mondás, a kommunikáció, a társas és a média hatásoknak történő ellenállás, a pozitív önértékelés kialakítása. A készségfejlesztés az iskolában a hagyományos „frontális'' előadás helyett interaktív, inkább mellérendelt, nem minősítő kapcsolatokon alapuló tanár-diák viszonyt, szerepjátékokon és helyzetgyakorlatokon alapuló oktatási módszert.

6.2.2. A prevenció legfontosabb színterei

6.2.2.1. A család

Fontos célkitűzés, hogy a családok váljanak alkalmassá arra, hogy nevelési feladataik között a drogmentes életre is felkészítsenek. A szülők közvetítsenek olyan értékeket és normákat, melyek a drogmentes élet előnyeit tartalmazzák, és képessé teszik a gyermekeket a konstruktív életstílus kialakítására és a drogok elutasítására. Váljon alkalmassá a család a drogproblémák kialakulásának megelőzésére, ami sok esetben a családban előforduló más szenvedélybetegség(ek) kezelését is jelenti. Legyen képes a család — szükség szerint külső laikus vagy szakember közreműködésével — a családon belül előforduló drogproblémákkal küzdő személyekkel történő foglalkozásra. Mindez a család — elsősorban a szülők — megfelelő információkkal történő ellátását, szülőcsoportokban, civil és egyházi szervezetek tevékenységében való részvételét, a családi és szülői feladatok és lehetőségek tudatosítását jelenti. Ezt a folyamatot van hivatva erősíteni egy családbarát szociálpolitika eszköz- és intézményrendszere. Szükséges az is, hogy a háziorvosok a mainál nagyobb támogatást nyújtsanak a családok számára mind a drogproblémák megelőzésében, mind pedig azok korai kezelésében. Támogatni kell az iskolaszékekben tevékeny szülők prevenciós szemléletű képzését.

6.2.2.2. Az iskola

Az iskolai drogprevenció elsődleges prevenció. Ha az iskolában felszínre kerülnek a drogproblémák, az elsődleges prevenció módszerei az iskolai környezetben kábítószert használók kezelésére nem vagy csak korlátozottan alkalmasak. Ilyenkor beavatkozásra van szükség, általában megfelelő (külső) szakemberek bevonásával (iskolaorvos, védőnő, pszichológus, nevelési tanácsadó, drogambulancia stb.).

Az iskolai drogprevenció céljai

A korszerű szemlélet a drogprevenciót az egészségfejlesztés (health promotion) komplex kérdéskörében helyezi el. A cél az, hogy a fiatalok mit csináljanak (= egészségesen éljenek), miközben annak tudatosítása is fontos, hogy mit ne csináljanak (= ne drogozzanak).

Az illegitim drogok fogyasztásának megelőzése egyrészt tehát nem különíthető el a legális drogok (alkohol, nikotin, orvosi javallat nélküli gyógyszerszedés) fogyasztásának prevenciójától, másrészt nem különíthető el az egészség általános és különösen nem az egészség mentális, pszichés hangsúlyú fejlesztésétől.

A legjobbak azok a drogprevenciós módszerek, melyek ezeknek a kívánalmaknak eleget tesznek:

— együtt kezelik a legális és illegális drogokat,

— az egészségfejlesztés egészszerű (holisztikus) modelljét alkalmazzák, amelyek a családokat és az elsődleges vonatkozási személyeket is képesek bevonni,

— hangsúlyozzák a készségfejlesztést, így a droghasználathoz vezető viselkedés befolyásolását célozzák meg (nem pusztán a tudást és az attitűdöt),

— foglalkoznak a kortárs (és a média) hatásokkal, bevonják a kortársakat,

— kurrikulumszerűen épülnek be a tananyagba,

— lehetőleg már alsó tagozatban, de legkésőbb felső tagozatban alkalmazhatók (bár a középiskolai kezdés is jobb, mint a semmi),

— figyelembe veszik az iskola szervezeti világát és az iskolát körülvevő helyi közösség felépítését.

Kurrikulumszerű programok

Az iskolai tananyagba, illetve az osztályfőnöki órák anyagába illeszkedő tanmenet az egészségfejlesztés — drogprevenció témakörében.

Nem kurrikulumszerű programok

Egészség Nap, Drogellenes nap stb. típusú programok. Inkább a drogokról folyó kommunikációt segítik elő, mintsem a szűkebb értelemben vett prevenciót célozzák.

[19] Künzel-Böhmer J, Bühringer G és Janik-Konecny T (1994): Szakértői vélemény az addikció elsődleges megelőzéséről. Alkohológiai Füzetek 29., OAI, Bp.

Hastings G és Stead M (1999): Using the media in drugs prevention. Drugs Prevention Initiative. Home Office. Crown Copyright. United Kingdom.

6.2.2.3. A munkahely

A munkahely ma még elsősorban a legális drogok megelőzésében (alkoholfogyasztás, dohányzás) kellene, hogy fontos szerepet kapjon, de már ma is megjelenik az igény az illegális szerek használatának munkahelyi megelőzésére. Itt számolni kell azzal a jelenséggel is, hogy felnőttek is használnak jelentős számban pszichotrop anyagokat (altatókat, nyugtatókat) — orvosi javallat nélkül, mely a munkahelyi teljesítményük romlásában és életminőségük csökkenésében is megmutatkozik. Könnyű az átmenet e szerek és az alkohol között is. A munkahelyi megelőzésnek nem az a célja, hogy a szert használót eltávolítsa a munkahelyről, hanem a munkahely ösztönzőit kihasználva, a leszokásban és pozitív alternatívák keresésében tegye érdekeltté.

6.2.2.4. A szabadidő

Az iskolába járó fiatalok szabadidős programjai során végzett prevenció, a veszélyeztetett fiatalok (pl. „lógósok'', iskolából kimaradók) számára alkalmazott prevenciós programok tartoznak ebbe a sorba. A veszélyeztetett fiatalokkal kapcsolatban már a szűrő és speciális prevenciós programok iránti igény is felmerül, a pedagógusokon kívül más segítő foglalkozású szakemberek bevonásával. A szűrő programok akkor hatékonyak, ha megfelelő szociális-gyógyító programok részét képezik. A szabadidős programok közül kiemeljük a sport szerepét, mert ez egészségfejlesztő hatásán túl lényeges a közösségfejlesztésben is. A speciális sportrendezvények akár a drogok „alternatívái'' is lehetnek (pl. éjszakai asztalitenisz- vagy kosárlabda-mérkőzések). A szabadidő-eltöltésben a drogmentességet megvalósító formákat kell támogatni.

6.2.2.5. Egyházak

Az egyházak erkölcsi és közösségfejlesztési tevékenysége fontos szerepet játszik az egészséges életstílus kialakításában. Az egyházi csoportok a korábbi kábítószer-fogyasztók beilleszkedéséhez is jelentős mértékben hozzájárulnak.

Az egyházi csoportok és missziók természetes partnerei a közösségeknek és a kezelő intézményhálózatnak. Az egyházi kezelésben működő iskolák, illetve a gyülekezetek jelentős mértékben hozzájárulhatnak a megelőzés tágabb erkölcsi-lelki szemléleti keretének terjesztéséhez.

6.2.2.6. A média

A médiaprogramok elsősorban a probléma iránti fogékonyságot növelik, a téma társadalmi kommunikációjában játszhatnak szerepet. Egyes speciális témákban, jól körülhatárolt célcsoportok esetében, megfelelő médiaeszközök felhasználásával pedig preventív hatásuk is lehet. Általában költségesek, ezért alapos előkészítést és koordinációt igényelnek. A szakirodalmi tapasztalatok szerint a rövid, rosszul előkészített kampány jellegű programok nem hatékonyak (és igen drágák lehetnek, továbbá még ellentétes hatást is okozhatnak, növelhetik a drogok iránti „kíváncsiságot''). Az egyszerre több forrásból és több csatornán érkező „üzenetek'' a hatékonyak, melyek nem elrettentő tartalmúak, hanem egyben a droghasználat alternatíváit is megjelölik és utalnak a segítőhelyekre.

A médiaprogramok típusai:

1. Nemzeti tömegkommunikációs kampányok, ezekben a tömegkommunikációs hirdetéseké a főszerep.
2. Olyan programok, melyeknél a tömegkommunikációs hirdetések más komponensekkel ötvöződnek: pl. közösségi kezdeményezésekkel, iskolai programokkal.
3. Olyan programok, melyeknél nem használnak tömegkommunikációs eszközöket, de médiahordozókat igen, pl. videókat, szóróanyagokat.
4. Azok a beavatkozások, melyek az ingyenes (közszolgálati) lehetőségeket használnak fel illetve a média spontán érdeklődését.

A médiakampányokkal négy célt tűzünk ki:

1. *érzékenységfokozás* — teljesíthető cél;
2. *információnyújtás* — teljesíthető cél, de nem biztos (sőt, biztos, hogy nem) vezet viselkedésváltozáshoz; elképzelhető, hogy a tudásnövekedés a kísérletezés növekedéséhez is vezethet;
3. *attitűdváltozás* — elérhető cél, de a viselkedés változásához nem elegendő;
4. *viselkedésváltozás* — többnyire nem elérhető cél; a média azokat éri el, akik nem használnak drogokat és a legkevésbé azokat, akik használnak, és náluk sem vezet a használat abbahagyásához.

A média ugyanakkor olyan üzeneteket is közvetíthet, amelyek közvetve vagy közvetlenül felhívhatják a fiatalokat a droghasználatra. Szükséges ezeknek a hatásoknak a kivédése, az ilyen média-üzenetek korlátozása, a drogmentes értékeket közvetítő médiahatások erkölcsi, közösségi támogatása.

6.2.2.7. Információs társadalom

A fiatalok kommunikációjában egyre nagyobb teret nyer a számítógép. A megelőzés világának nagyon komolyan kell venni azt a kihívást, amit az információs lehetőségek fejlődése jelent, és igénybe kell venni azt. Ennek fő területei az internet és a számítógépeken keresztül eljuttatható prevenciós programok. Ezen eszközök nagy hatékonysággal alkalmazhatóak, ugyanakkor speciális képességekre és technikákra van szükség létrehozásukkor. Fontos fejleszteni az interneten keresztül történő tanácsadási és felvilágosítási szolgáltatásokat, ugyanakkor fel kell készülni az internetes világ kockázataira is. Az interneten keresztül ugyanis számtalan, ellenőrizhetetlen, sok esetben káros hatás is éri a fiatalokat. Elsősorban civil kezdeményezésekkel elejét kell venni vagy meg kell akadályozni a drogfogyasztásra felhívó tartalmak terjesztését. Ezek akkor különösen veszélyesek, ha a felvilágosítás címszava alatt jelentkeznek. Megfontolandó, hogy a szakmailag ellenőrzött tartalmú magyar oldalak erről egyfajta tanúsítványt kapjanak.

Ma már láthatjuk, hogy a szabad, globális elektronikus kommunikáció arra is lehetőséget teremt, hogy antiszociális, erkölcstelen elveket és információkat közvetítsen. Ezek a hatások mára elérték a világhálót is, és többek között a drogabúzus propagálását is magukban foglalják. Ezek a jelenségek aggodalomra adnak okot, és olyan intézkedések bevezetését sürgetik, amelyek hatékonyan ellensúlyozzák korrekt (avagy korrektív) információkkal e fejlődés kockázatait és veszélyeit.

6.2.2.8. Honvédség

A honvédség sorállománya speciális helyzetben van a drogprevenció tekintetében. A honvédség eszközeit tekintve „veszélyes üzemként'' tevékenykedik. Éppen ezért a katonai szolgálat — és így az ország — biztonsága a drogmentességet követeli meg. A rendelkezésre álló adatok azonban nagyfokú veszélyeztetettséget jeleznek a sorkatonai szolgálat letöltésére kötelezettek között is. Ugyanakkor ez az utolsó lehetőség, hogy a fiatal felnőtt korcsoportokat nagyszámban, szervezetten, intézményes formában prevenciós programokkal el lehessen érni. Ennek összehangolására tesz lépéseket az 51/1998. (HK. 15.) HM utasítás alapján felállított Magyar Honvédség Drogprevenciós Bizottsága, mely egységes szemléleti keretben és regionális és helyi albizottságok segítségével komplex megelőzési tervet dolgozott ki. Az abban foglaltak — a prevenció, a kínálat- és ártalomcsökkentés felosztásában — egyenként és összességében is támogatandóak és megvalósítandóak. „Csakis magas színvonalon képzett szakemberekből álló, több tudományterületet átölelő hálózattal működtetett egységes és komplex megelőzési program képes megőrizni a személyi állomány mentális, fizikai és pszichés egészségét, mely a NATO-kompatibilitás szükségszerű feltétele is.'' (Magyar Honvédség Drogstratégiája — 1999)

6.2.2.9. A gyermekvédelem intézményrendszere

A gyermekjóléti szolgálatok az ország valamennyi településén működnek (vagy a közeljövőben fognak működni). A szolgálatok feladata — többek között — a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás, vagy az ezekhez történő hozzájutás koordinálása, szabadidős programok szervezése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a civil szervezetek részvételének elősegítése. A gyermekjóléti szolgálatok az adott település megelőző gyermekvédelmi központjának tekinthetők. A gyermekvédelmi szakszolgálatok szerepe az utcai gondozásban és a speciális pl. drogproblémákkal küzdő gyermekeknek fenntartott gyermekotthonok) szervezésében jelentős. Az utcai gondozás főként a szerves oldószereket használó gyerekek esetében nélkülözhetetlen. A nevelőszülői hálózat fontos szerepet tölt be a veszélyeztetett gyermekek ellátásában.

6.2.2.10. Rendőrségi bűnmegelőzés és drogprevenció

A rendőrség alapfeladatai közé tartozik a bűnmegelőzés, mely a bűnalkalmak csökkentése (szituatív megelőzés), valamint a bűnelkövetővé válás megakadályozása (szociatív megelőzés) érdekében kifejtett, tájékoztatásra, felvilágosításra, hiteles információk közvetítésére irányuló célirányos, proaktív munkát jelent.

A rendőrségi bűnmegelőzés önálló, kiemelt részterülete a drogfogyasztás és a kábítószer-bűnözés visszaszorítása érdekében kifejtett tevékenység, amelynek 1992 óta sikerrel alkalmazott, hatékony módszere a Rendőrség Biztonságra Nevelő Iskolai Programja (D. A. D. A.) oktatása.

6.2.2.11. Kockázati csoportok, veszélyeztető állapotok

Az egészségfejlesztő, prevenciós programok tervezésénél számolni kell a droghasználat szempontjából fokozottan veszélyeztetett ifjúsági — és felnőtt — csoportokkal. Szükség van körükben a veszélyeztetettség mértékének valós feltárására, speciális prevenciós programok kidolgozására. Ezek a csoportok következők:

— Halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek

— Alkoholista szülők gyermekei

— Iskolából távolmaradó, szökött, csavargó, utcán élő gyerekek

— Lelkileg veszélyeztetett gyermekek és serdülők (serdülőkori pszichopatológiai állapotok, problémaviselkedések, hosszan tartó gyerekkori kórházi kezelés vagy az otthontól való távollét)

— Gyermekvédelmi szakellátásban — gyermekotthonban — élő gyermekek, fiatalok

— A büntető-igazságszolgáltatás intézményrendszerében tartózkodó, vagy onnan szabadult fiatalok és felnőttek.

Ezekben az esetekben az elsődleges prevenció sokszor már nem elégséges. Ilyenkor speciális, lelki-szociális programokra van szükség. Előnyt élveznek a kiscsoportos, speciális, akár egyénre szabott beavatkozások, amikor több intézmény (iskola, gyermekvédelem, egészségügyi és szociális intézmények — természetesen ahol lehet a családok bevonásával) összefogására van szükség.

6.2.2.12. Romákkal kapcsolatos megelőző programok

A roma lakosság egyes csoportjainak halmozottan hátrányos életkörülményei, valamint kulturális jellemzői speciális programok indítását teszik szükségessé. E programokat hatékonyan csak a roma közösségek által elfogadott, hiteles, romákat is összefogó civil szervezetek és szociális munkások képesek közvetíteni.

6.2.3. A prevenció céljai és cselekvési terve

6.2.3.1. Hosszú távú célok

— *A droghasználat terjedésének megállítása a következő területeken:*

= csökkenteni a droghasználók számának növekedési ütemét és elérni, hogy az emelkedő tendencia megforduljon;

= csökkenteni a drogokat kipróbálók számát;

= magyarországon is megfigyelhető, hogy az első alkalommal drogokat használók átlagéletkora az utóbbi években csökken. Ezt a tendenciát nagyon fontos megfordítani. Minél később találkozik valaki drogokkal, annál kisebb a visszatérő használat kialakulásának veszélye, illetve rendszeres droghasználat esetén annál jobb a szerhasználat abbahagyásának a prognózisa.

— *A fiatalok számára ne legyen kulturálisan elfogadott a droghasználat.* Ma még sokszor találkozunk azzal a jelenséggel, hogy egyes fiatalkori csoportokban inkább a droghasználat számít „normatívnak'' és nem a drogmentesség. A fiataloknak tisztában kell lenniük a drogok okozta veszélyekkel és azzal is, hogy a fiataloknak csak egy kis része használ visszatérő módon drogokat, tehát „normatív'' viselkedésről semmiképpen nincs szó. Ezt a „mindenki drogozik'' képet sokszor — akaratán kívül — a tömegkommunikáció is erősíti. A fiatalok viszonyulásától várható a droghasználat megelőzése tekintetében a legnagyobb hatású eredmény. *Annak tudatosítása szükséges, hogy a társadalom túlnyomó része nem használ drogokat.*

— *Az egészséges, drogmentes életstílus váljon vonzóvá.* Ez az előző kijelentés pozitívan megfogalmazott formája. Fontos, hogy ne pusztán a droghasználat ellen foglaljunk állást, hanem pozitív üzenetet küldjünk a fiataloknak: hogyan lehet egészségesen, produktívan élni. A kérdés a Nemzeti Stratégia által érintett területekre nem szűkíthető le: a kultúra, a közösségfejlesztés, a sport, a szociálpolitika, az ifjúságpolitika szélesebb nézőpontjára van szükség a téma tárgyalásához.

— *Iskolai egészségstratégia kialakítása,* amely kiemelt módon kezeli az iskolai drogstratégiát. Ennek kialakításában és megvalósításában az iskolai drogkoordinációs teamek megalakulása kulcsszerepet játszik. Az iskolában is az általánosabb egészségkultúra részeként kezeljük a drogproblémákat, de a probléma újdonságára és összetettségére tekintettel az egészségkultúra részeként nevesíteni szükséges a kérdést. Az iskolai drogkoordinációs csoport tagjai az iskolai drogkoordinátor, a kortárs-segítő csoport(ok) és a diákönkormányzat, az iskola-egészségügyi szolgálat, a helyi közösségben szerepet játszó ellátó intézmények képviselője, valamint lehetőség szerint szupervízor.

6.2.3.2. Középtávú célok

— Működő *egészségfejlesztő, drogprevenciót* tartalmazó programok mindazokon a színtereken, ahol a fiatalok felnőnek (család, közoktatás — alsó- és felső tagozat, felsőoktatás, kiegészítő oktatási rendszerek, szabadidős és más közösségi tevékenységek, sport, egyházi élet).

— Az egészségfejlesztő, drogprevenciós egységeket tartalmazó programok fedjék le a magyar ifjúság minél szélesebb körét. Csak a legfontosabb és egyben legnépesebb csoportokat nevesítjük, ahol a drogprevenciónak különösen nagy szerepe van:

= a közoktatásban és felsőoktatásban résztvevők,

= az iskolából kimaradók,

= a munkanélküli fiatalok,

= a más pszichoszociális okból veszélyeztetettek.

— Fokozódjék a fiatalok drogokkal és a használat következményeivel kapcsolatos
= tudása,
= a drogokkal kapcsolatos negatív (elutasító) attitűdje.

— A hosszú távú iskolai prevenciós, egészségfejlesztés hangsúlyát a *készségfejlesztésre* kell helyezni. Ez azonban hosszabb folyamat, a hagyományosnak tekinthető, előadás-jellegű tanórák rendszere a készségfejlesztésre csak kevéssé alkalmas. A megfelelő körülmények (képzett tanárok, megfelelő iskolai miliő) megteremtéséig sem vagyunk azonban tétlenségre kárhoztatva.

— A közoktatásban részt vevő fiatalok számára szervezett, az iskolák által igénybe vehető rendszerszerű megelőző programok pénzügyi támogatásának biztosítása. A támogatás révén az iskola képes megelőző-egészségfejlesztő programokat kialakítani, ilyeneket munkatársaival lebonyolítani vagy külső szolgáltatóktól igénybe venni. A tanórán kívüli keretek között szervezett egészségfejlesztési programok célja az egészségfejlesztés kiindulópontjait alapul vevő drogprevenció. E programok akkor érik el a hatásukat, ha egy-egy osztály diákjai meghatározott terv szerint, tanévenként minimum 6 alkalommal vesznek részt a foglalkozásokon. Fontos szempont, hogy a tematika illeszkedjék a „Nemzeti Stratégia'' alapelveihez, valamint — amennyiben ilyen létezik — az iskola, illetve az iskolafenntartó egészségfejlesztési-drogprevenciós stratégiájához.

— *Iskolai drogkoordinátor.* Meg kell nevezni azt az iskolai szakembert (pedagógust, iskolapszichológust, ifjúsági védőnőt, egészségnevelőt), aki e témát megfelelő érzékenysége és szakképesítése okán feladatául kapja és tevékenységéért támogatásban részesül. Az ő feladata az iskolai kábítószer-ellenes stratégia koordinálása, a megfelelő információ biztosítása a tanárok, a diákok és a szülők felé. Ő tartja a kapcsolatot az iskolán kívüli segítő szervezetekkel. Ahol lehetőség nyílik rá, az iskolai drogkoordinátorok feladataival a félállású gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst lehet megbízni. A tanárok az iskolai drogproblémákat a pedagógus etika szellemében kezelik.

— Az iskolákban szükséges az egészségfejlesztéssel és az életvezetéssel kapcsolatos tantárgyakhoz integrált drogprevenció (mely a készségfejlesztést állítja előtérbe). Az önálló kábítószer-megelőzési kurrikulum nem feltétlenül váltja be a hozzá fűzött reményeket: eredményesebb, ha a fiatalok több tantárgy keretében, a drogokkal és a droghasználattal többféle nézőpontból ismerkednek meg.

— A helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban legyen szakmailag megfelelő módon képviselve a prevenció.

— Fel kell ismerni és meg kell valósítani a *Magyar Honvédség* drogstratégiája alapján a hadsereg keretein belül folyó prevenciós munka lehetőségeit. Az abban megfogalmazottak alapján szükséges a szakemberképzés erősítése, a megelőzési programok, a kínálatcsökkentés ellenőrző funkciói által és a médiamunka hatékonyabbá tétele révén a Honvédség kötelékeiben szolgálatot végzők drogérintettségének csökkentésén fáradozni.

— Az iskolaorvosok, védőnők, az iskolában dolgozó nem tanár szakemberek (pszichológusok, szociális munkások), helyi ifjúságsegítők, drogszakemberek prevenciós munkája jobb feltételeinek megteremtése, az együttműködés eredményesebb formáinak kialakítása. Különösen fontos a *kortárs támogatók* szerepe a korosztály megközelítésében és a hiteles információk eljuttatásában.

— Igénybe kell venni és ki kell aknázni az *információs társadalom* nyújtotta lehetőségeket egyrészt a nagy rendszereken keresztül (Sulinet, Teleház, MultiCenter stb.), másrészt létre kell hozni, illetve támogatni kell a megelőzési ismereteket speciális technikákkal megvalósító programokat és szolgáltatásokat CD-ROM, DVD, chat-klubok stb.)

— Az ifjúsági problémákra fogékony *ifjúság-, oktatás- és szociálpolitika* nélkül a kitűzött célok nem érhetők el. Ezek javítják a fiatalok szociális, oktatási és munkaerőpiaci helyzetét, segítik a leszakadó/kiszoruló csoportokat. Az intézkedések részletezése azonban már meghaladja a Nemzeti Stratégia kereteit.

6.2.3.3. Rövid távú célok

— *Felmérések* a fiatalkori droghasználat elterjedtségéről és ennek monitorozása. A közoktatásban részt vevők körére vonatkozóan erre az ESPAD több hullámban folyó kutatása látszik célravezetőnek, amit helyi (megyei, városi) epidemiológiai felmérések egészíthetnek ki, melyek az ESPAD (vagy más EU-s) módszerét alkalmazzák. Így az adatok európai kontextusban összehasonlíthatókká válnak. Szükséges a felsőoktatásban, illetve a korábban részletezett veszélyeztetett ifjúsági körben is felméréseket végezni, majd ezeket időről időre megismételni a változások nyomon követésére. Ezeket a kutatásokat a KKB keretein belül felállítandó *Drogkutatási Tanács* koordinálja és felügyeli. Az epidemiológiai kutatások során együttműködés valósul meg az ÁNTSZ-szel, az Egészségfejlesztési Kutatóintézettel, illetve annak Egészségügyi Adattárával.

— *Felmérések a prevenciós programok elterjedtségéről és hatékonyságáról.* Ma még nem ismert, hogy Magyarországon hány helyen, milyen részvétellel és milyen eredményességgel végeznek — iskolai — prevenciós, egészségfejlesztő programokat. Ezek feltérképezése a jövőbeli fejlesztés alapját is adja. Az eredményességvizsgálat módszerei közül a

folyamatértékelés és a hatékonyságvizsgálatok látszanak elvégezhető feladatnak (és nem a valójában fontosabb hosszú távú hatékonyság: hogyan változnak a fiatalok droghasználati szokásai).

— A közoktatásban részt vevő fiatalok számára szervezett, az iskolák által igénybe vehető megelőző programok pénzügyi támogatási rendszerének kialakítása. Ma sok esetben esetleges, hogy mely iskolák tudnak megelőző-egészségfejlesztő szolgáltatást nyújtani diákjaiknak. Ezért szükséges egy olyan támogatási rendszer megteremtése, mely ezen szolgáltatások igénybevételét segíti elő az iskolák számára, és ennek következtében csökkenti az egyenlőtlenségeket a megelőzési-egészségfejlesztési programok igénybevételének területén.

— A kutatások és *hatékonyságvizsgálatok*, illetve megfelelő programok adaptálásának és kiértékelésének elvégzése kiemelt feladat, mely a módszertani és kutatóintézetek, népegészségügyi szakemberek bevonásával történik.

— A prevenciós programok *egységes minőségbiztosítása, akkreditációja* az érintett tárcák szempontjai alapján (Egészségügyi Minisztérium, Oktatási Minisztérium, Ifjúsági és Sportminisztérium, a gyermekvédelem és a szociális szféra területén pedig még a Szociális és Családügyi Minisztérium). Az Drogmegelőzési Egészségfejlesztési Akkreditációs Bizottság felállítása. Ezzel elkerülhetővé válik e programok bevezetésének elbürokratizálódása: nem szükséges külön-külön akkreditáltatni a programokat a taníthatóság, az egészségügyi szakértelem és a drogprevenció szempontjai alapján, hanem minderre egységes eljárásban kerülhet sor, megfelelő tapasztalatokkal rendelkező szakembergárda bevonásával.

— *Nemzetközi tapasztalatok* felhasználása és hozzáférhetővé tétele. Már az eddig alkalmazott iskolai egészségfejlesztési programok is külföldi kurrikulumok magyarországi adaptációi. Szükség szerint a magyarországi sajátosságok figyelembevételét erősíteni kell, illetve e módszereket a külföldön már bevált monitorozással és hatékonyságvizsgálatokkal és képzési, továbbképzési rendszerrel kell kiegészíteni.

— *Szervezeti, koordinációs* keretek kialakítása:

= Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság — Prevenciós munkacsoport,

= helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban a prevenció területén dolgozók képviselete.

— A fiatalok nem izoláltan élnek egy helyi közösségben, és az iskola sem függetlenítheti magát társadalmi környezetétől. Ezért tartjuk fontosnak a helyi közösségi kezdeményezések erősítését:

= *támogatási, finanszírozási elveik* kidolgozása (önkormányzati, állami, üzleti és civil források felhasználása)

= szülőcsoportok, közösségi programok, egyházak *közösségi munkájának* a támogatása,

= *veszélyeztetett fiatalok* számára speciális programok kidolgozása, a meglevők összegyűjtése és megismertetése a szakemberekkel,

= (drog) *alternatív szabadidős és sportprogramok, művészeti tevékenységek* és az ilyeneket szervező intézmények (ifjúsági központok, klubok, művelődési házak, gyermekjóléti szolgálatok stb.) támogatása.

— *Információs kiadványok, médiaesemények*, telefonos segítőszolgálatok támogatása

= a fiatalok különböző csoportjai,

= szülők,

= tanárok, segítők számára.

Itt a médiával kapcsolatban leírtakat tartjuk irányadónak: a tervezett, megfelelően előkészített, a célcsoport, a közvetítő médium és az üzenet megfelelő kiválasztásán alapuló programok eredményesek; az ,,általános'' prevenciós programok noha látványosak, de a költség-haszon arányuk rendkívül kedvezőtlen. Kiemelkedő jelentősége van a helyi média (újságok, kábeltévé, diákújságok stb.) bevonásának.

— *Képzés.* Azokat az egészségfejlesztéssel foglalkozó, drogprevenciós képzéseket hangsúlyozzuk, melyek speciálisan a serdülő- és fiatalkor problémáival foglalkoznak:

= A pedagógus-továbbképzésben a prevenciós képzés, az egészségfejlesztés kapjon hangsúlyt. Ezek a képzések kapcsolódnak a pedagógusok kötelező, akkreditált továbbképzéséhez.

= A tanárképzésben a prevenció, egészségfejlesztés jelenjen meg (hiszen a tanárok megfelelő speciális ismeretek nélkül végzik el a tanító- és tanárképző oktatási intézményeket).

= A szociális és gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek képzése és továbbképzése.

= Lelkészek és egyházi munkások továbbképzése.

= Iskolai drogkoordinátorok (akik lehetnek gyermekvédelmis pedagógusok, iskolapszichológusok, egészségnevelők stb.) képzése.

= Kortárs képzés, kortárs támogatók képzése. A kortárs képzés szakmai és etikai alapjainak kidolgozása, valamint a kortárs segítők tevékenységi és kompetenciakörének kidolgozása megfelelő szakmai grémiumok feladata. Egységes képzés csak ezen alapelvek kidolgozása után tervezhető.

= Az iskolaszék tagjainak, elsősorban a szülők egészségfejlesztő, prevenciós hangsúlyú képzése.

6.2.3.4. A monitorozás mutatói és eszközrendszere

	Eredményességi mutatók	A monitorozás eszköze
Hosszú távú célok elérése	— epidemiológiai mutatók — attitűd, életstílus mutatók	— epidemiológiai vizsgálatok — attitűd- és életstílus kutatások
Középtávú célok elérése	— attitűd, ismeretváltozás az iskolában és veszélyeztetett fiatalok csoportjai körében — tanárok prevenciós, egészségfejlesztési képzettsége — a közoktatás intézményrendszerének keretein belül az egészségfejlesztési-drogmegelőzési programok rendszerszerű megvalósítását elősegítő támogatási rendszer kiépülése — iskolai drogstratégiák létrejötte — iskolai drogkoordinátorok számának gyarapodása — helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban prevenciós szakemberek részvétele — helyi intézményközi összefogásról írásos beszámolók — marginalizálódott (iskolából kiesett, munkanélküli, veszélyeztetett) fiatalok száma	— attitűd- és ismeretfelmérések — tanári tevékenység monitorozása, iskolai minőségbiztosítás keretében a prevenció, egészségfejlesztés értékelése — írásos beszámolók a helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok működéséről és tapasztalatairól (a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság számára, éves országjelentés elkészítése céljából) — szociológiai és egészségügyi felmérések a magyar fiatalok helyzetéről
Rövid távú célok teljesítése	— iskolai (kurrikulumszerű) drogprevenciós programok támogatása — fiatalok közötti epidemiológiai kutatásokra fordított összeg növekedése — a szakemberek számára hozzáférhetővé tett prevenciós adatbázis(ok) — akkreditált prevenciós és tanár-továbbképző programok száma és az azokban részt vevők száma — szervezeti keretek létrejötte — információs kiadványok számának növekedése és az ország „lefedettsége” ebben a tekintetben — médiaesemények száma — tanárképzés kurrikulumának bővülése	— információs kiadványok számának növekedése és az ország „lefedettsége” ebben a tekintetben — fiatalok körében epidemiológiai kutatásokra fordított összeg növekedése — időarányos költségráfordítás — prevenciós adatbázis létrejötte — akkreditált programok elfogadása — médiaelemzés — tanárképzés és -továbbképzés tanmenetei

6.3. SEGÍTENI A DROGOKKAL KAPCSOLATBA KERÜLŐ ÉS A DROGPROBLÉMÁKKAL KÜZDŐ EGYÉNEKET ÉS CSALÁDOKAT (SZOCIÁLIS MUNKA, GYÓGYÍTÁS, REHABILITÁCIÓ)

Összefoglalás:

Magyarországon a droghasználók kezelése vonatkozásában a kezelési lánc (a kapcsolatfelvételtől a detoxikáción és a terápián át az utógondozásig, rehabilitációig és a droghasználat okozta ártalmak csökkentéséig) minden eleme alulfejlett és súlyos kapacitási gondokkal küzd. Ezért a lánc minden eleme fejlesztésre szorul, de a legsürgetőbb feladat elsősorban a kapcsolatfelvételt, az intézményrendszerbe történő bejutást lehetővé tevő szervezeti formák fejlesztése. Ehhez a ma még Magyarországon csak kismértékben elterjedt intézményi formák, szakmai módszerek fejlesztésére van szükség. Kapacitás- és

finanszírozási problémákkal küzd a kezelést követő utógondozás és rehabilitáció is. Fejlesztésre szorul a droghasználók speciális kezelésének kapcsolata más orvosi szakmákkal és a szociális ellátórendszerrel. Meg kell teremteni az ellátás hiányzó szakmai protokolljait, az ellátó intézmények szakmai akkreditációját a megfelelő szakmai szervezetek bevonásával, a nemzetközi ajánlások figyelembevételével. Különösen sürgető ez olyan területeken, ahol a speciális beavatkozásoknak Magyarországon nincsenek (vagy alig vannak) hagyományai. Ilyen a gyermekkorúak addiktológiai ellátása, a speciális (más kórképben is szenvedő) betegek ellátása, a büntetésvégrehajtó-intézményeken belüli programok és az ártalomcsökkentés területe.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok, valamint a KKB munkacsoportjai a kezelés helyi és országos koordinációjának és más szakmákkal történő együttműködésének szervezeti alapjait bővítik.

6.3.1. A kezelés szemléleti kerete

Az illegitim droghasználat pszichiátriai (betegség) modellje elsősorban a függőségi állapotok leírására alkalmas, különösen azokban az esetekben, ahol súlyos — főként testi — elvonási tünetekkel, hosszú időtartamú függőséggel, komorbiditással (egyéb pszichiátriai rendellenességgel), illetve más egészségügyi szövődménnyel kell számolni. Ilyenkor a pszichiáter (addiktológus) közreműködése elengedhetetlen, továbbá a kezelés folyamatában bentfekvéses kezelést (kezeléseket) kell valószínűsíteni. A modellből fakadó célkitűzés az absztinencia elérése és az absztinens életmód további — pszichoszociális — feltételeinek kialakítása.

Az illegitim droghasználat pszichoszociális (szociológiai, antropológiai) modellje elsősorban a prevencióban, valamint függőségi állapotokban az előző pontba nem sorolható esetekben (pl. amikor nincs súlyos függőség, hiányzik a „kettős diagnózis''), illetve a stabil absztinencia elérését követően alkalmazható. Ugyanez a megközelítés a drogok egészségügyi és szociális kárainak csökkentésére is beválik. A pszichoszociális modellen alapuló segítő kapcsolatban többféle szakember kap szerepet: szociális munkások, addiktológus konzultánsok, pszichológusok, pszichiáterek, lelkészek, egyházi szociális munkások, felépült szenvedélybetegek, továbbá önsegítő csoportok, valamint nem a szenvedélybetegek ellátására szakosodott intézmények mint együttműködő szervezetek. A pszichológusi, pszichiáteri közreműködés szervezett formáit (elérhetőség, szupervízió) itt is figyelembe kell venni.

E modellhez jól illeszkedik — a terápia oldaláról — a szenvedélybetegek közösségi ellátása, mely a felsorolt szakemberek, illetve intézmények integrált együttműködését jelenti (pl. esetmenedzser rendszer segítségével). Itt szerepet kaphatnak egyéb intézményi formák is, pl. nappali kórház és szanatórium, félutas intézmények és átmeneti otthonok, rehabilitációs otthonok. Az absztinencia elérése nem az első lépésben történik, ezért kapnak szerepet a motiváló, valamint — más megközelítésben — a droghasználat egészségügyi és szociális kárait csökkentő programok. Ugyanakkor e modell alapján jól felépíthető az absztinencia elérését követő szermentes életmód feltételrendszere.

A terápia célja a „szenvedély'' fölötti kontroll vissza-, illetve megszerzése, a produktív életstílus kialakítása, az ehhez vezető változások elősegítése, az egészség holisztikus modelljének szellemében. Ennek egyik útja az addiktív magatartás feladása, ennek időleges hiányában a másik út pedig az addiktív magatartás kontrollálása, az egyénre és a társadalomra háruló ártalmainak csökkentése.

A szenvedélybetegek gyógyulásával kapcsolatos pozitív attitűd megerősödése mind a szenvedélybetegek körében, mind pedig a klinikus szakemberek és a szélesebb közvélemény szemében — pozitív visszacsatolásként — a változás „kezdeményezéséhez'' és a terápia végigviteléhez szükséges tényező.

A terápia azt jelenti, hogy olyan segítséget nyújtunk klienseinknek, hogy elérjék optimális életműködésüket, és ezt hosszú időn át tegyék, ameddig csak lehetséges. Ugyanakkor olyan világban élünk, ahol a terápiára fordítható anyagi és emberi erőforrások korlátozottak; a klienseknek — elvileg legalábbis — több igényük van, mint amit a társadalom e tekintetben ki tudna elégíteni. Így az előbb megfogalmazott nyilvánvaló cél mellett állandóan döntéseket kell hozzunk, hogy melyik terápiás eszközt alkalmazzuk, az adott kezelésre melyik klienscsoport a legalkalmasabb és melyik a legeredményesebb, költségráfordítás szempontjából is a leghatékonyabb terápiás forma.

Ma egy korszerű terápiás (bio-pszicho-szociális) programtól nemcsak azt várjuk el, hogy valaki absztinens legyen vagy legalább rövid távon is mérséklődjenek a kábítószer-használat testi, lelki és társadalmi költségei, hanem azt is, hogy az élet minél több területén a lehető legjobban váljék képessé kifejteni képességeit, és legyen képes visszaesés nélkül megőrizni elért egészségi állapotát.

Ezek alapján a szenvedélybetegek kapcsán (beleértve a kábítószer-használókat is) háromféle terápiás célkitűzést fogalmazunk meg[20]:

[20] Schuckit M A (1994): Goals of treatment. In: Galanter M és Kleber HD (szerk.): The American Psychiatric Press Textbook of Substance Abuse Treatment. American Psychiatric Press, Washington, DC. 3—10. o. nyomán

1. Pszichoaktív-anyagtól mentes élet elérése:
   a) az absztinencia iránti motiváció felkeltése és fokozása,
   b) pszichoaktív-anyagtól mentes életstílus kialakítása.
2. A különféle élettevékenységek lehető legnagyobb elégedettséggel történő megvalósításának segítése:
   a) optimális egészségügyi állapot elérése és fenntartása,
   b) pszichiátriai tünetek és zavarok megállapítása és kezelése,
   c) a mindennapi életvitelhez szükséges készségek és tudások elsajátítása,
   d) házassági és családi problémák megoldása,
   e) a munkával, a foglalkozással és a megélhetéssel kapcsolatos kérdések rendezése,
   f) a hajléktalansággal kapcsolatos kérdések rendezése,
   g) spirituális igények kielégítése, és az értékvilág társadalom-konform kialakítása.

3. A visszaesés megelőzése és a kábítószer-használat következtében fellépő ártalmak csökkentése. A kábítószer-függőség krónikus betegség, mely igen gyakran visszaesésekkel jár. Ennek valószínűségét növeli az előző pontokban kifejtettek hiánya. A visszaesések megfelelő módszerekkel megelőzhetőek. Ez a megközelítés az utóbbi időben önálló terápiás céllá vált, megfelelő módszerekkel párosulva.

6.3.2. Ártalomcsökkentés

Az ártalomcsökkentő módszerek lényege a pszichoaktív-anyag használat okozta ártalmak csökkentése mind az egyén, mind pedig a társadalom vonatkozásában. Az ártalomcsökkentő módszerek abból a tényből indulnak ki, hogy az emberek egyes csoportjai nem képesek vagy nem hajlandók felhagyni pszichoaktív-anyag használatukkal életük egy hosszabb-rövidebb időszakában. Bizonyos értelemben idesorolandók azok is, akik visszaesőként még nem keresnek terápiás segítséget. Az ártalomcsökkentés fogalma a HIV/AIDS járvány „robbanása'' idején jelent meg, és a kábítószer-használatot elsősorban közegészségügyi problémaként kezeli — éppen az előző fertőző betegséggel való szoros kapcsolata miatt. Az ártalomcsökkentő módszerek a HIV (és hepatitisz) fertőzésnek kitett intravénás droghasználó csoportokban lényegében az egyetlen hatásos és költséghatékony megelőző módszert jelentik: speciális beavatkozások a krónikus, leszokásra nem motivált droghasználók esetében életmentők, súlyos, az életre veszélyt jelentő betegségeket lehet így megelőzni, miközben nem mondunk le a teljes drogmentesség elérésének hosszú távú céljáról sem. Az ártalomcsökkentés legfontosabb módszereit [a megkereső munkát, a fenntartó kezelést és a tűcsere-programokat az Európai Unió minden országában alkalmazzák, és az uniós akciótervek hangsúlyozzák fontosságukat (az Európai Unió drogellenes akcióterve 2000—2004)].

6.3.3. A terápiák eredményessége

Az egészségügyi ellátás tervezésekor figyelembe kell venni a külföldön végzett eredményességvizsgálatokat. A kábítószer-használókkal kapcsolatos, reprezentatív vizsgálatok szerint[21] a terápiák hatékonyak, és csökken a bűnözés is.

Az egészségügyi ellátás tervezésekor számításba kell venni, hogy a tapasztalatok szerint a drogfüggőség krónikus, sokszor hosszan elhúzódó, visszaesésekre hajlamos (kór)lefolyást mutat. Ezt támasztja alá sokszor a többszörös kezelési epizódok sorozta is. A felépülés tehát legtöbbször kezelési epizódok során át, ciklikusan történik, így a legtöbb esetben nem lehet elvárni „egyből'' megvalósuló, azonnali terápiás eredményt. A kutatások kimutatják, hogy a rövid távon eredménytelen kezelések hosszú távon összeadódó pozitív hatást fejtenek ki.

A kábítószer-problémákkal küszködők kezelése a segítő szakmák együttműködését teszi szükségessé, hiszen ez a probléma az élet minden területét érinti, beleértve a testi és lelki egészséget, az értékek világát, a személyes, családi és társadalmi kapcsolatok rendszerét. Okaként, velejárójaként vagy következményeképpen olyan problémák jelennek meg, melyek csak ritkán befolyásolhatók egy szakma művelői által. Ezért a kábítószer-problémák kezelése interdiszciplináris és átfogó megközelítést igényel.

Az egészségügyi ellátás tervezésénél számításba kell venni az *alapellátást*, hiszen várható, hogy az illegitim droghasználók egy része itt is meg fog jelenni. A háziorvosi munka a korai felismerésben, a pszichoszociális/közösségi modellhez illeszkedő ellátásban és a szakirányú beutalásban kap szerepet. Ezért jelentősége kiemelkedő. A háziorvosi ellátás addiktológiai-szakmai megerősítése a kezelés eredményességét és hatékonyságát alapvetően és pozitívan befolyásolja.

[21] Hubbard RL, Marsden ME, Rachal JV, Harwood HJ, Cavanaugh ER és Ginzburg HM (1989): Drug abuse treatment: A national study of effectiveness. University of North Carolina Press, Chapel Hill.

Hubbard RL, Craddock G, Flynn PM, Anderson J és Etheridge RM (1997): Overview of 1-year follow-up outcomes in the Drug Abuse Treatment Outcome Study (DATOS). Psychology of Addictive Behaviors, 11,4:261—278.

A droghasználók által igénybe vett más egészségügyi ellátási formák és szolgáltatások fejlesztésére is feltétlen szükség van: elsősorban mentőszolgálattal, oxyológiai munkával, baleseti belgyógyászattal és sebészettel, intenzív medicinával stb. kerülhetnek kapcsolatba. A szenvedélybetegek felépülési modellje a kezelés egyes stádiumaiban különböző szakemberek különböző típusú intervencióit feltételezi. Ebben a visszaesés-megelőzésnek kitüntetett szerep jut.

Biztosítani kell régiónként és megyénként a sürgősségi állapotok ellátásának, a fizikai elvonási tünetek kezelésének (akár bentfekvéses, akár ambuláns formában), az esetlegesen társuló pszichiátriai rendellenességek diagnosztizálásának és terápiájának, valamint a hosszú távú kezelés: a pszichoszociális problémák segítése, a visszaesés megelőzése és a rehabilitáció egységes lehetőségét. Ezek a szolgáltatások multidiszciplináris team meglétét igénylik, melynek tagjai az orvos (pszichiáter, addiktológus), a pszichológus, a szociális munkás, a gondozó/ápoló, a különböző foglalkozású terapeuták, az addiktológus konzultáns, a jogász, a lelkész, és lehetőség szerint a felépült szenvedélybeteg. Az ún. magas küszöbű, absztinencia-orientált programokat és kezelőhelyeket alacsony-küszöbű szolgáltatások egészítik ki. Utóbbiak profilja a megkereső tevékenységre, utcai munkára, motiválásra, konzultációra és a droghasználat okozta egészségügyi és szociális károk mérséklésére terjed ki. Ezek közül a módszerek közül a helyettesítő-fenntartó kezelések külön szabályozást igényelnek.

6.3.4. A kezelés céljai és cselekvési terve

6.3.4.1. Hosszú távú célok

— *Megállítani és visszafordítani a drogproblémákkal küzdők számának emelkedését.* Habár valószínűleg rövid távon inkább a droghasználat emelkedésével kell még számolni (amiben a helyzet pontosabb megismerése is szerepet fog játszani), hosszabb távon azonban a droghasználat növekedési ütemének csökkentését, megállítását, sőt a trend megfordítását tűzzük ki célul.

— *A droghasználat okozta társadalmi és egészségügyi ártalmak és károk csökkentése.* Egy szerénynek mondható becslés szerint is tízmilliárdokban mérhető a drogfogyasztás társadalmi kára [ebbe beleértetve az ápolási költségeket, a betegszabadság, a táppénz és a rokkantsági nyugdíj összegeit, a termelésveszteséget, az idő előtti elhalálozás miatti termelésveszteséget, a bűnözés közvetlen és közvetett (áldozati oldal) kárait, a bűnüldözés és a büntetés-végrehajtás költségeit].

Külföldi költséghatékonyság számításokból tudjuk, hogy a prevencióra, a terápiára és az ártalomcsökkentésre fordított költségek jelentősen csökkentik a droghasználat társadalmi kárait (a bűnözésből és bűnüldözésből fakadó költségeket, a drogfüggőség súlyosabb állapotainak és szövődményeinek, elsősorban az AIDS betegség előfordulását és így kezelési költségeit, valamint a szociális kiadásokat), egyes felmérések szerint minimum tízszeres megtérülés mellett.

— *Az egészségügyi és a szociális ellátás elérhetőségének, fogadókészségének és hatékonyságának növekedése, a drogproblémák (droghasználók és családtagjaik) kezelésében — a „kezelési spektrum” teljes kiépülése, megfelelő kapacitással.* Mint a Nemzeti Stratégia is több helyen megállapítja, Magyarországon a terápiás lánc minden eleme mennyiségileg és bizonyos szempontból minőségileg is alulfejlett, a „lánc’’ több eleme hiányzik. A „kezelési spektrum’’ súlyos kapacitási gondokkal küzd, emiatt a korai kezelésbevétel és a rehabilitáció-utókezelés szinte teljesen megoldatlan. A hiányok felszámolása már rövid távon is sürgető feladat, azonban a hátrányok — beleértve a képzett és anyagilag megbecsült szakemberek létét — olyan nagyok, hogy a „kezelési spektrum’’ teljes kiépülése csak hosszabb távon képzelhető el.

— A Nemzeti Stratégia a *szenvedélybetegek szociális ellátásának* fejlesztését, a differenciáltabb intézményi ellátások állami támogatását kiemelt célnak tartja (elsősorban a területi és a nappali szociális ellátások bővítését).

6.3.4.2. Középtávú célok

— *A droghasználók egészségügyi kezelésének társadalmi és szakmai elfogadottságának növekednie kell.* Ma még sokszor találkozunk mind a szakemberek, mind pedig a közvélemény részéről olyan véleményekkel, melyek megkérdőjelezik az egészségügyi ellátás indokoltságát, akár szakmai, akár erkölcsi, akár anyagi okokból. Ezeket a nézeteket megfelelő érvekkel cáfolni kell: a droghasználók egészségügyi kezelése hosszabb távon csökkenti a droghasználatból származó társadalmi, egészségügyi és kriminális károkat. A drogfüggők betegek, akiket kezelni elemi humanitárius kötelességünk. A drogfüggés pedig a Betegségek Nemzetközi Osztályozási (BNO) rendszerének önálló diagnózis csoportja. A drogbeteg megfelelő egészségi ellátáshoz jutása alkotmányos jog.

[Az Alkotmány 70/D. §: „(1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testedzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.’’]

A drogproblémákkal küzdő személyek számára nemre, etnikai és nemzeti hovatartozásra, vallásra, szociális helyzetre tekintet nélkül kell biztosítani a kezelőrendszerhez történő hozzáférés lehetőségét és a személyes méltóságukat tiszteletben tartó kezelést, mely személyes adataik védelmét is maradéktalanul biztosítja.

— *A segítő kapcsolatban* (a kapcsolatfelvételtől a kezelésen át a reszocializációig) *részt vevő droghasználók számának növekedése.*

— Az ún. „segítő spektrum" (azaz a kapcsolatfelvétel különböző formái intézményen belül és kívül, a járó- és fekvőbeteg-ellátás, rehabilitáció és reszocializáció intézményei, a tanácsadó és konzultációs központok, nappali intézmények, a védett szállások és munkahelyek) fejlesztése a következő mutatók tekintetében:

= *kapacitás:* fogadó-, illetve férőhelyek száma, a kontaktusteremtés és a kezelés lehetőségei;

= *elérhetőség:* könnyen, megbélyegzésmentesen és jogi értelemben védett módon elérhető kezelőhelyek, melyek a korai kezelésbevételt is biztosítani képesek. Figyelembe kell venni azt a tapasztalatot, hogy jelentős droghasználó csoportok, elsősorban a szintetikus drogok használói, a hagyományos felépítettségű egészségügyi intézményeket nem, vagy nem szívesen keresik fel;

= *hatékonyság:* ennek eléréséhez az absztinencia célkitűzése mellett a kliens komplex bio-pszicho-szociális státuszát, a produktív élet megvalósítását lehetővé tevő kezelés hatékonyságát kell növelni;

= *differenciáltság* (kliens/módszer összeillés): azonosítani és alkalmazni kell azokat a beavatkozási formákat, melyek az adott állapot súlyosságának és típusának leginkább megfelelnek. A súlyos függőségben és esetleg más pszichiátriai betegségben szenvedő páciensek számára nagy valószínűséggel a bentfekvéses, míg más páciens populációk számára az ambuláns kezelés a költséghatékonyabb;

= *komplex bio-pszicho-szociális szemlélet:* a függőség az élet egész területére kiterjed, ezért önmagában gyógyszeres vagy pszichoterápiás módszerekkel tartósan nem befolyásolható a páciens állapota. Szakítani kell azzal a megközelítéssel, mely a méregtelenítés kizárólagosságát hirdeti. A méregtelenítés csak a kezelés bevezető fázisa, melyet — súlyosabb függőség esetében — hosszú távú szomatikus, pszichoterápiás és szociális kezelés, illetve rehabilitáció követ, különös tekintettel az utógondozásra, mely idő alatt a páciens már a közösségben él;

= *multidiszciplináris kezelőszemélyzet:* az előző ponttal összhangban e szemlélet a kezelőszemélyzet differenciáltságát is jelenti: orvos, pszichológus, szociális munkás, gondozó, terapeuta, addiktológus konzultáns, jogász, lelkész, felépült szenvedélybeteg részvételét a kezelés és a rehabilitáció folyamatában, valamint az összehangolt csapatmunkát vagy esetkezelést;

= *közösségi megközelítés:* az újabb terápiás megközelítések csak a szükséges, lehető legrövidebb ideig tartó intézményi kezelés mellett a közösségi/közösségközeli kezelést és rehabilitációt hangsúlyozzák.

— *Az egészségügyi és a szociális ellátás közötti együttműködés.* A közösségi erőforrások (civil szektor) mobilizálása nélkülözhetetlen az eredményes beavatkozások tervezésekor és kivitelezésekor. Szükséges a két ellátórendszert érintő jogszabályok harmonizációja.

— Meg kell előzni az intravénás kábítószer-használók között a *HIV (AIDS)* megjelenését, és csökkenteni a hepatitisz (elsősorban a *hepatitisz C)* terjedését.

— *Csökkenteni kell* a kábítószer-használók által elkövetett bűncselekmények számát különböző szociálpolitikai eszközök alkalmazásával is (pl. védett szállások és munkahelyek, nappali gondozás, reintegrációs programok stb.).

— Csökkenteni kell a *hajléktalanok* közötti kábítószer-használat nagyságrendjét, illetve az egészségügyi ártalmak kezelésére alkalmas ellátásokat kell biztosítani a hajléktalanokkal foglalkozó intézményrendszer minden területén. Fel kell mérni a hajléktalanok kábítószer-használatának jellemzőit, a probléma kiterjedtségét ebben a rizikócsoportban.

— Csökkenteni kell a kábítószer-használattal kapcsolatos *egészségügyi ártalmakat és kockázatokat.*

— Ki kell alakítani és alkalmazni kell a kábítószer-használókkal foglalkozó egészségügyi és szociális (állami, önkormányzati és civil) intézmények *minőségbiztosítását és értékelését.*

— *Civil szervezetek minőségkontrolljának kialakítása.* Ma sok civil szervezet foglalkozik droghasználók rehabilitációjával, illetve a rehabilitáció egyes elemeivel. Munkájukról és annak hatásfokáról, költséghatékonyság mutatóiról azonban nem rendelkezünk megbízható adatokkal. A jól működő szervezetek azonban közfeladatokat látnak el, mely közpénzek felhasználását is jelenti. Közpénzeket pedig csak szakmailag, pénzügyileg megfelelő módon működő szervezetek kaphatnak. A szakmai protokollok kidolgozása szakmai testületek feladata, ellenőrzésük pedig szakmai és hatósági jogkör. Ma még hiányoznak, nem kellően elterjedtek, vagy nem széles szakmai konszenzuson nyugszanak a civil szervezetek minőségbiztosításának szempontjai.

— *Újra kell gondolni a finanszírozás elveit.* A droghasználók kezelésének és rehabilitációjának finanszírozásába az Országos Egészségbiztosítási Pénztár mellett más pénzforrásokat is be kell vonni: a központi költségvetésből és az önkormányzatok pénzalapjaiból kell finanszírozni az intézményfejlesztést. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár jelenlegi szolgáltatás- és gyógyszer-finanszírozási eljárása, valamint intézménybefogadási gyakorlata nem teszi lehetővé

a droghasználók széles körű kezelését és az intézményrendszer bővítését. Egyes gyógyszerek esetében meg kell oldani a teljes vagy a részleges támogatás lehetőségét. Biztosítani kell a droghasználók kezelése során igénybe vett szociális szolgáltatások finanszírozását is a megfelelő forrásokból.

— *Helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok létesítése.*

Ehelyütt csak a terápiával és a rehabilitációval kapcsolatos feladatokat emeljük ki:

= helyi koordinálás;
= helyi szolgáltatások hozzáférésének nyomon követése, és erről a szakemberek és a közvélemény informálása;
= helyi szolgáltatások kapacitásának nyomon követése és szükség szerinti fejlesztése;
= a szakemberek számára vonzóvá kell tenni a területen végzett munkát, a szakmai fejlődésüket elő kell segíteni. Nem lehet pusztán a szakemberek elhivatottságára építeni egy országos probléma kezelésében.

— *Létre kell hozni a szakmai (akkreditált, szükség esetén, pl. a szakorvosképzés területén pontszerző) továbbképzések széles választékát,* melyek részben az előző pontban említett célt szolgálják, részben pedig a meglevő tudás és tapasztalat szélesebb körben történő elterjesztését jelentik a hatékonyabb munkavégzés érdekében.

— A graduális (nappali) képzésben (orvos, pszichológus, szociális munkás képzés, ápoló, diplomás ápoló képzés) *speciális blokkokat szükséges* bevezetni a kábítószer-problémák megismerésével és azok kezelésével kapcsolatban.

— *A tudományos kutatások* és az eredmények visszacsatolása elengedhetetlen az eredményes munka végzéséhez, a folytonosan változó kábítószer-probléma hatékony kezelésében. Megfelelő pénzalapok, kiemelt pályázati lehetőségek szükségesek az e területen tapasztalható évtizedes lemaradás pótlása érdekében. Ugyanebből a célból nagyobb figyelmet kell szentelni a külföldi együttműködésekre, képzésekre és tanulmányutakra. A kutatások fejlesztése mind az orvos-biológiai, gyógyszerészeti és labordiagnosztikai területeken, mind a klinikum és a szélesebb értelemben vett kezelés, mind pedig a társadalomtudományok területén elengedhetetlen.

6.3.4.3. Rövid távú célok

Kezelési kapacitás növelése az állami, önkormányzati, civil és egyházi szervezetek fenntartásában működő terápiás és rehabilitációs intézmények tekintetében. A kapacitásfejlesztéssel kapcsolatban az alábbiakban javaslatot teszünk. A megyénkénti ellátóhely sok esetben már ma is adott; viszont vannak olyan megyék, ahol semmilyen specifikus ellátás nem áll rendelkezésre. Az addiktológiai járó- és fekvőbeteg-ellátás sok területen az alkoholbetegek ellátásával együtt valósul meg (ún. TÁMASZ ambulanciák). Szakmailag kell értékelni ezt a helyzetet, és a helyi adottságoktól függően kell önálló járóbeteg- (ambulancia) vagy fekvőbeteg- (részleg, osztály) egységet szervezni drogbetegek számára.

Előnyt élveznek a következőkben részletezett ellátási formák:

— *Megkereső programok.* Céljuk a droghasználók (elsősorban heroin- és amfetamin-használók) felkutatása és segítő kapcsolat létesítése, illetve terápiára motiválása, vagy ártalomcsökkentő módszerek alkalmazása. Megkereső munkát végző szakemberek (szociális munkások, addiktológiai konzultánsok és a gyermekjóléti szolgálatok munkatársai, egyházi és civil szervezetek aktivistái stb.) dolgozhatnak:

= azokon a helyszíneken és színtereken, ahol ezek — a terápiás kapcsolatot egyébként nem kereső — fiatalok élnek vagy szórakoznak. Külön említést érdemelnek egyes roma csoportok, ahol az injekciós szerhasználat, valamint a szerves oldószer fogyasztás nagymértékű (ezzel kapcsolatban statisztikai adataink nem állnak rendelkezésre, csak a szakemberek figyelmeztető jelzései utalnak erre);
= személyes kapcsolatfelvétel és személyes vizitálás olyan intézményekben, ahol drogfüggő személyek jelentős számban előfordulnak (pl. börtön, ifjúsági otthon, baleseti belgyógyászat).

A megkereső programok jelentős fejlesztése, illetve támogatása indokolt.

— *Alacsony-küszöbű szolgáltatások, ártalomcsökkentő programok* (megkereső szolgálatok, telefonszolgálatok, tanácsadás, jogsegély, tűcsere stb.). Az ún. alacsony-küszöbű szolgáltatás kifejezés azt jelenti, hogy a droghasználókkal szemben — mintegy a kapcsolatfelvétel első fázisában — nem várják el, hogy azonnal abbahagyja a droghasználatát, és a drogmentességet megkövetelő kezelőhelyek szigorú terápiás szerződéseihez és házirendjéhez alkalmazkodjék. Ez a speciális droghasználói kör erre — droghasználatuk adott stádiumában — nem vállalkozna. A HIV vírus terjedésével kapcsolatban a megkereső munkának, a tűcsere-programoknak, valamint a fenntartó szubsztitúciós (metadon, buprenorfin, LAAM) kezelésnek van nagy jelentősége intravénás használók körében. Mindezek fontosságát a kelet-európai országok számára készített ajánlásában a WHO Európai Irodája, valamint az ENSZ AIDS-ellenes kelet- és közép-európai kezdeményezései (a genfi és a kijevi találkozó és megállapodás, 1999. őszén) is kiemelik.

Ezeket a programokat kezelőhelyek szakmai ellenőrzése alá célszerű rendelni, és mindegyik esetében — a módszer adaptációja mellett — a hazai alkalmazás protokollját kell elkészíteni. (A metadon fenntartó kezelés szakmai protokollját a Pszichiátriai Szakmai Kollégium elfogadta.) A programok szervezése nemcsak a segítő szakmákat, hanem pl. a rendőrséget is érinti, ezért a protokollok kidolgozásába bevonásuk indokolt.

Az ártalomcsökkentő módszerek alkalmazása a nemzetközi kutatások eredménye alapján akkor eredményes, ha szervesen kapcsolódik más kezelési megelőzési formákhoz. *Az alacsony-küszöbű szolgáltatások jelentős fejlesztése, illetve modell-intézmény hálózat kialakítása indokolt.*

= *Helyettesítő kezelések (metadon, buprenorfin, LAAM).* A metadon (Depridol) mint szintetikus kábítószer gyógyászati alkalmazása nemzetközileg elismert, és egyben a legelterjedtebb az ópiátfüggők esetében. Terápiás felhasználására a detoxifikáció (méregtelenítés), a rövid, illetve hosszú idejű fenntartó kezelés keretében kerülhet sor. Szomatikus szövődmények és vérrel terjedő fertőző betegségek (elsősorban a hepatitisz C és külföldi tapasztalatok alapján a várható HIV vírus) terjedése, valamint a drogozás egyéb egyéni és társadalmi ártalmainak (pl. bűnözés) csökkentése miatt Magyarországon is célszerű bevezetni a fenntartó metadon kezelést. Erről már szakmai állásfoglalás is született. Ez tartalmazza a bevezetés menetét: néhány országos centrumban, meghatározott indikációk alapján részesülne ebben a kezelésben a heroinhasználók egy meghatározott csoportja. Célszerű ennek a protokollnak a kibővítése más helyettesítő szerek vonatkozásában is, hiszen ma már egyre több helyen is alkalmaznak eredményesen más szereket is (mint pl. az ugyancsak szintetikus opiát-származék buprenorfint és LAAM gyógyszereket). *Rövid távon régiónként minimum egy fenntartó kezelési centrum létrehozása és működtetése indokolt.* Középtávon lehetőleg megyénként kell kialakítani ezen intézmények hálózatát.

= *Konzultációs központok.* A droghasználók és hozzátartozóik számára könnyen elérhető programok, melyek jól strukturált segítő kapcsolat keretében („counseling'') foglalkoznak a drogproblémákkal, illetve adnak segítséget szociális, jogi, munkavállalási, családi ügyekben. A Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálatok egyre több városban nyújtanak pszichoszociális ellátást. *Megyénként minimum egy konzultációs központ létesítése és működése indokolt.*

— *Ambuláns ellátás: drogambulanciák, TÁMASZ-gondozók.* Fő feladatuk a droghasználók méregtelenítése (ambuláns formában, vagy bentfekvéses intézményekkel együttműködve), majd a szermentes életforma fenntartásának elősegítése orvosi, pszichológusi, pszichoterápiás módszerekkel, a családi és szociális problémák enyhítésének kiegészítésével. Fontos feladatuk a drogfüggőség mértékének pontos meghatározása, az esetleges társuló pszichiátriai (vagy más orvosi) problémák diagnosztizálása és kezelése (szükség szerint konzíliárius orvossal vagy más egészségügyi intézménnyel folytatott együttműködés keretében). A szintén ambuláns ellátást nyújtó addiktológiai szakrendelések továbbfejlesztése indokolt a TÁMASZ-modellnek megfelelően. *Megyénként minimum egy drogambulancia létesítése és működése indokolt.*

— *Ópiát-fogyasztók* kezelésében a szermentességet fenntartó gyógyszeres kezelés (naltrexon) biztosítása OEP támogatással és megfelelő kiegészítő lelki és szociális gondozási formákkal. Meg kell oldani a detoxikáláshoz és terápiához szükséges más gyógyszerek törzskönyvezését és OEP általi kiemelt támogatását is.

— *Sürgősségi állapotok ellátása.* A sürgősségi állapotok orvosi ellátása megoldottnak mondható, a problémát inkább ezek felismerése jelenti (az intoxikált droghasználóval találkozó szakember vagy laikus részéről). Ugyanakkor a pontos diagnózist megalapozó laboratóriumi háttér nem felel meg a növekvő igényeknek. A sürgősségi állapotok ellátásának nem szorosan vett orvosi problémája, hogy a droghasználók egyes köreiben bizalmatlanság tapasztalható az ellátó orvosi személyzet, illetve a mentőszolgálat iránt. Itt az adatvédelem szabályainak fokozottabb betartására van szükség. További probléma, hogy a sürgősségi ellátás után általában nincs lehetőség kezelőintézménybe utalni a droghasználó személyt, vagy nincs lehetőség ebbe az irányba motiválni. A megkereső szolgálatok munkatársainak ez is a feladata — mentesítve a sürgősségi osztályok dolgozóit e munka alól, mely speciális ismereteket igényel.

— *Bentfekvéses kezelés.* Fő feladatuk a detoxikálás olyan esetekben, amikor az ambuláns körülmények között nem lehetséges: súlyos függőség, társuló más pszichiátriai vagy szomatikus probléma, a páciens környezetéből kiemelésének szükségessége. A bentfekvéses kezelés akkor eredményes, ha ambuláns utógondozás vagy rehabilitáció követi.

= *Régiónként detoxifikációs részleg kialakítása.*

= *Régiónként addiktológia részleg kialakítása.*

= *Modellkísérletként a hagyományos kórházi struktúráktól független önálló addiktológiai osztály kialakítása.*

= *Nappali kórházak súlyos kábítószer-problémákkal küzdők részére.* Ez az ellátási forma a kezelés korszerű és hatékony módja, mely rugalmasan alkalmazkodik a kliens igényeihez, és segít elkerülni az intézményes ellátási formákkal szükségszerűen együttjáró hospitalizációs ártalmakat. *Ezen szolgáltatások jelentős fejlesztése, illetve modell-intézmény hálózat kialakítása indokolt.*

= *Hosszúterápiás intézmények, terápiás közösségek.* Egyedülálló lehetőséget jelentenek a súlyos drogfüggők drogmentes életének kialakításában: ezeknek a függő betegeknek lényegében egész élettevékenységüket újra kell tanulniuk. Erre a 24 órás ellátást biztosító, több hónapos — éves rehabilitációs kezelések alkalmasak. Ezekben az intézményekben a felépült szenvedélybetegeknek mint szerepmodelleknek és mint segítőknek fontos szerep jut. *A terápiás intézetekben — a jelenlegi kb. 200 ágyas férőhelykeretnek — rövid távon 200 ággyal történő fejlesztése indokolt, középtávon pedig összesen 500 férőhely-kapacitás elérésére kell törekedni.*

= *Rehabilitációs és reszocializációs kapacitás.* Itt elsősorban — a kezelést követően — a közösségben élő volt droghasználók rehabilitációjáról és reszocializációjáról van szó, egészségügyi vagy szociális intézmény keretében. Ilyen formák a védett szállás (ún. félutas otthonok: félúton a kórház és a család között), védett munkahely, átképzések, elhelyezkedési tréning, rehabilitációs és önsegítő csoportok stb. *A szolgáltatások jelentős fejlesztése, illetve modell-intézmény hálózat kialakítása indokolt.*

= *Közösségi programok:* elsősorban volt drogbetegek és hozzátartozóik önsegítő vagy kulturális csoportjai tartoznak ebbe a kategóriába. Meg kell erősíteni a narkománok önsegítő csoportjainak (NA) működését. A civil társadalom szerepe itt elengedhetetlenül fontos. *Az önszerveződést elősegítő támogatási programok beindítására van szükség.*

= *Védett munkahelyek* létrehozásával biztosítani kell a foglalkoztatási reszocializáció feladatát a munkaerőpiacról kiszorult és munkaképességeiben korlátozott drogbeteg számára.

= *Háziorvosok*. Magyarországon is várható, hogy a droghasználók és családtagjaik — részben a specializált ellátás hiányosságai miatt, részben pedig a háziorvos „közelsége'' miatt — egy része a háziorvost fogja problémáival felkeresni. A háziorvos a probléma felismerésében, általános orvosi szolgáltatásban, illetve specializált intézményi beutalásban tud közreműködni, valamint fontos szerepe lehet a családok drogmegelőzésében és a drogproblémák korai családi felismerésében és hatékony kezelésében. Ehhez azonban *megfelelő számú és minőségű képzést kell biztosítani számukra.*

= Gyermekkorúak számára speciális országos programok létesítése, illetve bővítése. Ma még Magyarországon csak rendkívül szűkösen állnak rendelkezésre — elsősorban bentfekvéses férőhelyek — ahol a 16—14 éven aluli drogfogyasztók detoxikálása és kezelése valósulhat meg. *Szükséges régiónként az igényeknek megfelelő kapacitású gyermek-addiktológiai részleg kialakítása, a gyermekpszichiátriai rendszer anyagi és szakmai megerősítése, a hosszú távú terápiás intézetekben az érvényben lévő jogszabályok módosításával biztosítani kell a fiatal- és gyermekkorúak kezelésének lehetőségét.*

— *Veszélyeztetett vagy speciális populációk számára programok:*

= *Egyéb pszichiátriai problémákkal küszködők* (kettős diagnózis, komorbiditás) számára speciális, hosszú távú gondozást lehetővé tevő, változatos intézményi ellátást (bentfekvéses, ambuláns, utógondozó, közösségi pszichiátriai és rehabilitációs) nyújtó programok szervezése.

= *HIV+, AIDS betegek, hepatitiszes (májbeteg) droghasználók* számára addiktológiai, infektológiai és belgyógyászati ellátás biztosítása.

= *Terhesek és a drogfüggő újszülöttek* számára speciális programok (fenntartó kezelések, speciális méregtelenítő programok) létesítése, illetve bővítése.

— *A büntetés-végrehajtás intézményrendszerén* belül az egészségügyi részlegek bővítése, speciális elvonó, terápiás és utógondozó programok létesítése.

— Biztosítani kell az őrizetes, az előzetes letartóztatásban levő, a javítóintézetekben élő és a pártfogó felügyelet alatt álló droghasználók szakirányú ellátását is (mind egészségügyi, mind pedig szociális vonatkozásban).

— Droghasználók és -függők kezelése *finanszírozási elveinek javítása*. Ambuláns ellátás esetén a gondozói keretet kell előnyben részesíteni, teljesítményfinanszírozás esetén pedig bővített, speciális ellátási tevékenységek bevezetésére van szükség, megfelelő pontszámokkal és pontértékkel. Biztosítani kell a szociális ellátás finanszírozását is (a kettős finanszírozás elkerülésével). Az ezen a területen feltétlenül szükséges ellátások hatékony és magas szakmai szintű működésének előfeltétele a tervezhető és megfelelő szintű finanszírozás biztosítása.

— *Adatvédelem*. Az egészségügyi és az adatvédelmi törvény, valamint az adatvédelmi biztos drogbetegek nyilvántartásával, illetve drogambulanciák adatvédelmével kapcsolatos ajánlásainak alkalmazása. *Kezelőhelyi adatvédelmi biztosok* kinevezése és felkészítése szükséges.

— *Adatnyilvántartás, statisztikai rendszer.* Szükséges az egyes jelentkező kliensekről egységes szemléletű, EU-s normákhoz igazodó minimum adatok rögzítése, mely az évenkénti (esetleg évente többször) összesítésre kerülő egészségügyi statisztika alapjául (OSAP kábítószerbetegek összesítése rész) szolgál. Így a kezelésbe kerülő droghasználók számáról, összetételéről és ennek változásáról kapunk megbízhatóbb képet. Szükséges a droghalálesetek regisztrálásának pontosítása. A kezelési forgalom alakulása csak a kezelési lehetőségek függvényében értelmezhető helyesen.

— *Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság* terápiával kapcsolatos szakbizottságai (Addiktológiai-pszichiátriai, Drogambulancia, Drogterápiás Intézetek szakbizottságok): legfontosabb feladatuk a tárcaközi együttműködés politikai, közigazgatási és szakmai biztosítása.

— *Helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok* létesítése, helyi terápiás koordinációs szempontok kidolgozása. Erről a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok működése kapcsán említést tettünk.

— *Szakmai kollégiumok állásfoglalásai kialakításának* folytatása a terápiás protokollokat illetően. A drogambulanciák, a rehabilitációs intézmények, a metadon fenntartó kezelés elvei mellett az ellátás más területeit illetően is szakmai protokollokra szükség, ahol a nemzetközi gyakorlat figyelembevételével a magyarországi adottságoknak megfelelően kerülnek megfogalmazásra és a szakma mérvadó körei által elfogadásra kezelési alapelvek, módszerek és intézményi struktúrák.

— *Akkreditációs szempontok* kidolgozása, összesítése — akkreditálás megkezdése: kezelőhelyek és kezelőprogramok akkreditálása szakmai szempontok alapján, az ÁNTSZ közreműködésével.

— *Oktatási programok* létesítése és finanszírozásuk biztosítása.

— Létre kell hozni a pszichiáter, addiktológus és gyermekpszichiáter szakorvosok, más szakorvosok addiktológiai blokk-képzését, addiktológus klinikai és prevenciós szakpszichológusok, addiktológiai konzultánsok és asszisztensek, diplomás ápolók, szociális munkások stb. képzését és továbbképzését.

— Szükséges a pszichiátrián belül az *önálló addiktológiai szakma* megerősítése, illetve javasolt az önálló *Addiktológiai Szakmai Kollégium* létrehozatala.

6.3.4.4. A monitorozás mutatói és eszközrendszere

	Eredményességi mutatók	A monitorozás eszköze
Hosszú távú célok elérése	— epidemiológiai mutatók javulása — a kezelés egyre szélesebb réteget ér el	— epidemiológiai vizsgálatok — kezelési adatbázisok
Középtávú célok elérése	— kezelésben résztvevők számának növekedése — a társadalom segítő, reintegrációs attitűdje a droghasználókkal szemben — az első droghasználattól a kezelésig eltelt idő csökkenése — a kezelés hatékonysága — helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok írásos beszámolók, stratégiák számának növekedése — akkreditált kezelőhelyek és — programok számának növekedése — továbbképzésben résztvevők számának növekedése — oktatásban részesülők számának (graduális képzés, addiktológiai blokk) növekedése — tudományos publikációk számának növekedése	— kezelési statisztikák — társadalmi attitűdvizsgálatok — helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok írásos anyagok, stratégiák — oktatási programok értékelése — akkreditált programok — Kábítószerügyi Koordinációs Bizottsághoz beérkező információk — tudományos kutatások értékelése
Rövid távú célok teljesítése	— költségvetési ráfordítás növekedése — megkereső szolgáltatások bővülése — kezelőhelyek és programok számának növekedése (országos eloszlás, lefedettség) — finanszírozási protokollok bővülése — oktatási programok — szervezeti keretek (Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság, helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok)	— időarányos költségráfordítás — kezelőhely adatbázis — rendeletek, protokollok megszületése

6.4. CSÖKKENTENI A DROGOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS LEHETŐSÉGÉT (KÍNÁLATCSÖKKENTÉS)

Összefoglalás:

A kábítószerekhez — és a prekurzorokhoz — való hozzáférés csökkentése érdekében végre kell hajtani a maffia-ellenes törvénycsomag kábítószerekkel kapcsolatos rendelkezéseit. Fejleszteni kell a a kínálatcsökkentés intézményrendszerét (rendőrség, VPOP, határőrség), valamint az orvosszakértői tevékenység és a pártfogó felügyelet működését. Utóbbira a Btk. módosítása nyomán új feladatok várnak, melyre ez a szervezet jelenleg még nem felkészült. Az említett fejlesztések szervezeti változásokat, létszámbővítést, képzéseket és a technikai háttér fejlesztését jelentenek, valamint az eddig is jól működő nemzetközi kapcsolatok kiszélesítését. A Btk. módosítás hatásait hosszabb távon szükséges tanulmányozni. Az ERÜBS megújulása során a kábítószer-bűnözéssel kapcsolatos speciális szempontokat kell érvényesíteni a jelenség pontosabb körülhatárolása céljából, a szükséges beavatkozások pontosabb tervezése érdekében. Meg kell oldani a rendvédelmi szervek szakemberei képzésében a kábítószerekkel kapcsolatos ismeretek tantárgy szintű oktatását. A Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok, valamint a KKB munkacsoportjai a kínálatcsökkentés helyi és országos koordinációjának és más szakmákkal történő együttműködésének szervezeti alapjait bővítik. A szervezett bűnözés elleni törvénycsomag rendelkezései 2000 folyamán újabb szabályozásokkal egészülnek ki.

6.4.1. A kínálatcsökkentés szemléleti kerete

A kínálatcsökkentés garantálja a kábítószerek, pszichotrop anyagok és prekurzorok rendeletekben rögzített, és a jogos szükségleteknek megfelelő termelését, export-importját, kereskedelmét, elosztását és fogyasztását. A ,,kínálat'' három forrásból ered: illegális termelésből, csempészetből és a legális gyógyszerek illegális csatornákba tereléséből. Mindezek érvényesek a prekurzorokra is.

A kábítószerek és a bűnözés között szoros összefüggés áll fenn. A kábítószer-probléma összes társadalmi költségeinek legnagyobb része a kábítószerrel történő visszaéléssel kapcsolatos bűnelkövetésből adódik. Valószínű, hogy egyes kábítószerek használói jóval nagyobb arányban követnek el bűncselekményt nem szerhasználó társaiknál. A kábítószerhasználat, az azzal szoros összefüggésben lévő ún. indirekt (beszerzési és jövedelemszerző), illetve következménybűnözés és a terjesztői magatartások a társadalom és közösségei számára egyre növekvő fenyegetést jelentenek, melyek a félelem, az erőszak, a korrupció és a szervezett bűnözői csoportok tevékenységén keresztül ássák alá biztonságunkat.

Év	Ismertté vált ,,visszaélés kábítószerrel'' bűncselekmények és aránya az összbűnözéshez képest	
	száma	%
1990	34	0,0
1991	46	0,0
1992	135	0,0
1993	223	0,1
1994	256	0,1
1995	429	0,1
1996	400	0,1
1997	943	0,2
1998	2068	0,3
1999	2860	0,56
(Forrás: ERÜBS)		

Éppen ezért a jogrendszernek, a jogalkalmazó szerveknek és a társadalom egészének együttes felelőssége és feladata a drogokhoz való hozzáférés csökkentése.

Habár a magyarországi összbűnözés egészéhez viszonyítva az érvényes statisztikák szerint a kábítószer-bűnözés mindmáig csak jelentéktelen nagyságrendet képvisel, azonban

— ez erősen emelkedő tendenciájú (a kábítószerrel való visszaélés bűncselekménye az egyik legdinamikusabban növekvő bűncselekmény),

— a kutatók vizsgálatai és a nemzetközi tapasztalatok alapján valószínűsíthető, hogy a letartóztatottak, illetve börtönbüntetésüket töltők sokkal nagyobb része kábítószer-fogyasztó, mint ahogy azt a kábítószerrel való visszaélés bűncselekmények száma és aránya jelezné,

— a kábítószerfüggő bűnelkövetők viszonylag kis csoportja tehető felelőssé a bűncselekmények egy jelentős részéért (a kábítószer megszerzésére irányuló bűnözés: a beszerzési és a jövedelemszerző bűnözés).

A kínálatcsökkentés azokat a stratégiákat jelenti, mely a kábítószerhez való hozzáférés csökkentését célozzák meg a termelők, az importőrök és a kereskedők elleni fellépés segítségével. Ennek keretében a kábítószerrel kapcsolatos és büntetőjogilag tilalmazott magatartások megelőzése, felderítése és a büntetőjogi felelősség megállapítása történik.

A kínálatcsökkentés érinti a jogi szabályozást, a bűnüldözés területét, az illegális kábítószer termelés felszámolását, az ún. prekurzor anyagok szigorú ellenőrzését, a Rendőrség, a Vám- és Pénzügyőrség, illetve a Határőrség felderítő tevékenységét, a büntetés-végrehajtás területén a szükséges terápiás, illetve ellenőrzési funkciók működtetését, ezen túlmenően nemzetközi szinten összehangolt vagy fedett nyomozást, a pénzmosás és a korrupció elleni fellépést, a kábítószer-hatóságok és a nyomozati szervek közötti együttműködés két- és többoldalú, regionális és széles nemzetközi megvalósulását.

A rendőrség és a büntetés-végrehajtás munkája számos vonatkozásban a keresletcsökkentés (a droghasználat megelőzése és kezelése) fejezetébe is tartozik. A kínálatcsökkentés azonban még abban az esetben sem adhat egyedüli megoldást a kábítószer-probléma kihívására, ha egyébként erre egyértelmű társadalmi elvárás fogalmazódik meg. A kínálat- és keresletcsökkentés területei tehát egymást kölcsönösen feltételezik. Csak a két terület közötti szabályozott, intenzív és egymást feltételező együttműködés teremthet esélyt a probléma visszaszorítására.

A kínálatcsökkentés feladatait a hatályos jogszabályok, elsősorban is a Büntető Törvénykönyv, a büntetőeljárási és a rendőrségi törvény a nemzetközi egyezményekkel összhangban jelöli ki.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlése különleges ülésszakán (New York, 1998, június) közrebocsátott „Politikai Deklaráció'' felhívja a figyelmet arra a kapcsolatra, amely a kábítószerek illegális előállítása és kereskedelme, valamint

— a terrorista csoportok,

— bűnözők és

— nemzetközi szervezett bűnözői csoportok között fennáll.

A „Politikai Deklaráció'' kiemelt figyelmet szentel az amfetamin-típusú szintetikus drogok növekvő illegális előállításának és terjesztésének, a kábítószer-előanyagok (prekurzorok) illegális előállításának és terjesztésének veszélyeire, és a pénzmosás jelenségét ismét hangsúlyozottan a kínálatcsökkentési tevékenységek egyik középponti elemévé teszi.

A magyar vegyipar és gyógyszeripar fejlettsége miatt több kockázati tényezőt is figyelembe kell venni a kábítószer *prekurzorokkal* kapcsolatos visszaélés szempontjából (vegyipari vállalatok nagy száma, vegyiparban a képzett munkaerő egy részének munkanélkülivé válása, számottevő vegyipari export-import forgalom, az elavult kapacitások felhasználhatósága illegális kábítószer gyártási célra). Ezért fontos a lehetséges illegális felhasználás és eltérítés elleni fellépést elsősorban a megelőzés oldaláról megközelíteni. Ennek eszközrendszere egyrészt a korszerű engedélyezési és nyilvántartási rendszer, valamint a vegyipari cégek és kereskedők szervezeteinek bevonása a felvilágosító és megelőző munkába. A prekurzorok esetében, lehetőség szerint külső források igénybevételével, közös számítógépes információs rendszert kell kialakítani.

A prekurzorok legális ellenőrzése területén a módosított 100/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet 13. § (1) bekezdése alapján az ellenőrzött anyagokkal kapcsolatos hatósági feladatokat — ideértve az előzetes adatkérési- és helyszíni hatósági ellenőrzéseket is — a Gazdasági Minisztérium Engedélyezési és Közigazgatási Hivatala, valamint a Vám- és Pénzügyőrség látja el. A kábítószer-üzemi, illetve pszichotrop anyag gyártási engedéllyel rendelkező gazdálkodó szervezetek esetében az ellenőrzött anyagok kábítószer-üzemi felhasználásának ellenőrzésére szakmai hatóságként az Egészségügyi Minisztérium, rendészeti hatóságként a Rendőrség is jogosult. A Nemzetbiztonsági Hivatal, valamint a Rendőrség az ellenőrzött anyagokkal kapcsolatban ellátja a számára külön törvényekben meghatározott feladatokat.

Kívánatos, hogy a kábítószerekkel, pszichotrop anyagokkal valamint a kábítószerek tiltott előállításához használt egyes vegyianyagokkal (prekurzorok) kapcsolatos — a legális előállításra, ellenőrzésre valamint forgalmazásra vonatkozó — egységes adatbázis kerüljön kialakításra a Kormány által kijelölt minisztériumban, mely egyben a nemzetközi szakosított szervezetekkel való kapcsolattartásért is felelős.

6.4.2. A Büntető Törvénykönyv 1998. évi módosítása

A kínálatcsökkentés elsősorban jogi és bűnüldözési eszközökkel történik. A törvényi szabályozás a Büntető Törvénykönyvnek a kábítószerrel való visszaélésre vonatkozó módosításával és szigorításával a kedvezőtlen folyamatokkal szemben kíván fellépni. A Btk. említett módosítása a nemzetközi jogszabályi előírásokkal összhangban történt.

A Btk. módosítása:

— Élesen megkülönbözteti a fogyasztói, a csekély mennyiségre elkövetett nem terjesztői, a nem haszonszerzési célból elkövetett egyes terjesztői, illetve a terjesztői magatartásokat.

— Súlyosabban rendeli büntetni a terjesztői magatartásokat, ugyanakkor kábítószerfüggők esetében biztosítja büntetés kiszabása helyett a gyógyító kezelés igénybevételének lehetőségét.

— Kiemelten súlyosan bünteti a 18 éven aluliak szempontjából különösen is veszélyeztetett területeket és elkövetési magatartásokat.

— Az anyagi jogban határozza meg a mennyiségek régóta rendezetlen kérdését.

— Csökkenti a csekély és jelentős mennyiség határértékeit és ezáltal is szigorítja a Btk.. 282. § (1) és (2) bekezdésében szereplő elkövetői magatartásokkal kapcsolatos büntetőjogi felelősségre vonás mértékét.

— Pártfogó felügyelet magatartási szabályaként előírhat megelőző-felvilágosító egészségügyi szolgáltatáson való részvétellel kapcsolatos kötelezettséget [Btk. 82. § (6) bek.].

6.4.3. A kínálatcsökkentés intézményrendszere

6.4.3.1. A rendőrség

A kábítószerekhez való hozzáférés megakadályozását szolgálják a kínálatcsökkentés intézményei és szervezetei. A kábítószerekkel kapcsolatos bűnüldözési feladatokat a rendőrség végzi. Ennek keretében:

— felderíti és felszámolja a jelentősebb hazai kábítószer-kereskedelmi szervezeteket, titkos és nyílt információt gyűjt, illetve egyéb akciókat bonyolít le a nemzetközi rendőri együttműködés keretében;

— ellenőrző tevékenységet végez a legális kábítószerek és prekurzorok gyártásával, tárolásával, kereskedelmével kapcsolatban;

— elemzi a lefoglalt kábítószereket, és büntetőeljárás keretében szakértői véleményt készít, elvégzi a szintetikus kábítószerek vegyi profilkészítését, valamint adatokat szolgáltat az európai korai figyelmeztető rendszer felé;

— adatokat gyűjt és szolgáltat a rendőri intézkedést igénylő kábítószerrel kapcsolatos halálesetekről;

— az Országos Rendőr-Főkapitánysághoz tartozó szervezeti egységek közötti munkamegosztás és együttműködés kereteit, illetve az egyes szervezeti egységek feladatait az országos rendőrfőkapitány határozza meg a nemzeti stratégiai programban foglalt elvek alapján.

6.4.3.2. Vám- és Pénzügyőrség

A kábítószer kínálatcsökkentése vonatkozásában a Vám- és Pénzügyőrség alapvető feladata a határokon keresztüli kábítószer-kereskedelem megakadályozása, a Magyarországon átvezető kábítószer-kereskedelmi útvonalak ellenőrzése, ennek keretében felderítő és nyomozati tevékenység, illetve ezzel kapcsolatban nemzetközi vámhatósági együttműködés folytatása.

A Magyarországon 1998-ban és 1999-ben lefoglalt illegális kábítószerek mennyisége kábítószerfajtánként

Kábítószerek fajtái	1998 (kg/db)	1999 (kg/db)
Heroin	634,613 kg	172,703 kg
Kokain	26,385 kg	121,147 kg
Marihuána	42,930 kg	65,725 kg
Hasis	6,803 kg	5,242 kg
Amphetamin	7,605 kg	9,257 kg
MDMA-Ecstasy tabletta	11 857 db	11 143 db
Methadon	483 db	120 db
LSD	3 351 db	3 115 db
Összesen:	*718,336*	*16 679*

(Forrás: ORFK)
A tranzitcsempészet által nem érintett szerek közül nagyságrendi növekedés (54,7%) a marihuána lefoglalásoknál tapasztalható, míg a többinél nincs jelentős emelkedés. A heroin és a kokain lefoglalások feltűnő csökkenése, illetve emelkedése a tranzitcsempészetnél tárgyalt okokkal magyarázható.

A rendőrséghez hasonlóan megfelelő nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik a felderítő és nyomozati munka végzéséhez. Tevékenysége az elmúlt években professzionalizálódott és hatékonyabbá lett, amit a lefoglalások növekvő száma is bizonyít.

A VPOP szervei nemzetközi szinten kizárólagos jogkörrel felelnek a prekurzor szállítmányok eltérítésének felderítéséért és megszakításáért, az EU külső határain történő megállításáért is.

6.4.3.3. Határőrség

Feladata az országhatárok, illetve az azon áthaladó személy- és járműforgalom ellenőrzése. A kínálat-csökkentés területén elsősorban is az államhatáron keresztül lebonyolított illegális kábítószer-forgalom felfedésével és megakadályozásával, illetve az esetlegesen a határterületen kábítószer előállítása céljából telepített ültetvények, *illegális laboratóriumok,* valamint átrakodóhelyek leleplezésével tud hozzájárulni.

A határőrség feladata a kábítószer turizmus megelőzése, felderítése és megakadályozása a Nyugat-Európába és a visszafelé tartó személyforgalomban (EU kötelezettség).

Meg kell jegyezni, hogy az EU az EUROPOL együttműködés szempontjából a három szerv (rendőrség, VPOP, határőrség) között nem tesz különbséget.

6.4.3.4. Büntetés-végrehajtás

A büntetés-végrehajtási intézmények személyzete az őrzési tevékenység során végez olyan nyílt ellenőrzéseket, amelyek célja a kábítószereknek a bv. intézetekbe történő bejutásának megakadályozása. Szintén a fenti célból illetve az intézmények területén történő kábítószer-fogyasztás és az azzal történő kereskedés megakadályozása érdekében az illetékes rendőri szervek folytatnak titkos és nyílt információgyűjtő tevékenységet. A büntetés-végrehajtás az intézményei területén várhatóan jelentkező kábítószer-probléma kezelésére még nem felkészült.

6.4.3.5. Polgári nemzetbiztonsági szolgálatok

A kábítószerek terjesztése és a szintetikus szerek előállítása, a nemzetközi kapcsolatok (elsősorban a szervezett bűnözéssel és a terrorizmussal kialakult összefonódás), valamint az országhatárokon átívelő pénzmosás és más illegális pénzügyi tranzakciók, a korrupció előtérbe állítják a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok szerepét. Az illegális kábítószer-kereskedelemben az egyes országokon belül és az országok között is olyan nagyságrendű pénz áramlik, és olyan gazdasági-politikai összefonódások alakulnak ki, amelyek nemzetbiztonsági szempontból is számottevő kockázatot jelentenek. A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok feladata törvényi felhatalmazásukkal élve az említett jelenségek elleni küzdelem.

6.4.3.6. Gazdasági Minisztérium Engedélyezési és Közigazgatási Hivatala

A Gazdasági Minisztérium Engedélyezési és Közigazgatási Hivatala gondoskodik a kábítószerek tiltott gyártásához felhasználható egyes vegyi anyagokkal (kábítószer prekurzorok) végezhető legális tevékenységek felügyeletére vállalt nemzetközi kötelezettségek teljesítéséről, az ehhez szükséges hazai és nemzetközi együttműködés szervezéséről, valamint ellátja az ehhez kapcsolódó hatósági feladatokat.

6.4.3.7.Polgárőrség

A polgárőrség mint a helyi közösség és a civil társadalom kínálatcsökkentésben érdekelt szervezete felhívja a rendőrség figyelmet a helyi drogpiac, illetve a drogokkal kapcsolatos bűnözés jelenségére és a civil társadalom mozgósításával küzd e jelenségek ellen.

6.4.4. A hozzáférés csökkentésének céljai és cselekvési terve

6.4.4.1. Hosszú távú célok

— Csökkenjen az illegitim és a visszaélésre használt szerekhez való hozzáférés.

— Csökkenjen az országhatáron keresztüli illegális kereskedelem a kábítószerek és pszichotrop anyagok vonatkozásában, a legális szerek és azok előanyagainak (prekurzorok) ellenőrzése pedig még fokozottabbá váljék.

— Csökkenjen az illegitim szerek országon belüli termesztése és előállítása, a legális kábítószerek és előanyagaik (prekurzorok) hazai előállítása pedig kerüljön még fokozottabban ellenőrzés alá.

— Csökkenjen az illegitim szerek belső terjesztése, és sikerüljön visszaszorítani a drogkereskedelem színtereit.

— Csökkenjen a drogfertőzött színterek száma, illetve lehetőség szerint sikerüljön felszámolni azokat.

— Megvizsgálandó egy egységes kábítószer elleni törvény mint egységes „drogtörvény” előkészítésének lehetősége, mely a jelenlegi törvényi szabályozást egységes keretben kezelné, és kiegészítené az egészségügyi-szociális kezelés jogszabályi kérdéseivel, az adatvédelem és a bejelentési kötelezettség egyértelmű rendezésével.

6.4.4.2. Középtávú célok

— Meg kell erősíteni Magyarország határainak védelmét a beáramló és tranzitáruként szállított kábítószerekkel szemben. El kell érni a belső kábítószer-termesztés és előállítás csökkentését, illetve a legális előállítás fokozottabb ellenőrzését.

— Növelni kell a *Vám- és Pénzügyőrség* felderítési hatékonyságát, valamint a szervezet technikai, szakmai és személyi kapacitásait.

— A *rendőrség felderítő és nyomozati* munkája váljék eredményesebbé elsősorban a terjesztéssel kapcsolatos kábítószeres ügyekben, valamint a kábítószer-használat és más bűncselekmények összefüggésével kapcsolatos ügyekben.

— A hatályos jogszabályok érvényesítésével az illegális drogpiac beszűkítése eredményesen valósuljon meg.

— A *pénzmosás* és annak lehetősége csökkenjen; a pénzmosásról szóló 1994. évi XXIV. tv. értelmében növelni kell a kábítószer-terjesztésből származó pénzeknek a pénz- és tőkepiaci rendszeren keresztül történő tisztára mosásával szembeni küzdelem hatékonyságát.

— A *terjesztés és a terjesztőhálózatok* elleni fellépést erősíteni kell.

— *Javítani kell a közbiztonság* helyzetén a kábítószerek hozzáférésének és a kábítószer-használat növekedésének megállításával párhuzamosan.

— Mutasson a kábítószerrel összefüggő *erőszakos és a vagyon elleni* bűncselekmények száma csökkenő tendenciát.

— A kínálatcsökkentés területén tevékenykedő *intézmények szervezeti és működési feltételei* váljanak alkalmassá a feladataik hatékony ellátására.

— Javuljon a *szórakozóhelyek* és más drogfertőzött színterek biztonsága.

— Kerüljenek a *legális kábítószerek és a prekurzorok* fokozottabb ellenőrzés alá.

— Fokozódjék a rendvédelmi, a gazdasági és az egészségügyi hatóságok *együttműködése*.

— Szükséges továbbfejleszteni a *nemzetközi* kábítószer-bűnüldözési együttműködést (képzések, konferenciák, bilaterális és szubregionális formákban, korszerű nyomozási módszerek és nyomozástechnikai eszközök fejlesztése), valamit a határokon átnyúló nemzetközi kábítószer-bűnüldözési gyakorlati együttműködést.

— Bővíteni kell a belső *szervezett kábítószer-ellenes képzést* annak érdekében, hogy az állomány felkészült legyen a gyakorlati munka során fellépő problémák megoldására. Meg kell teremteni a rendvédelmi szervek EU-konform működésének feltételeit.

— A középtávú célok között érdemes utalni az EU 2000—2004-ig terjedő kábítószer-ellenes akciótervére, amely hat célt fogalmaz meg a kínálatcsökkentéssel kapcsolatban:

= a kémiai prekurzorok kontrollja,
= a pénzmosás megelőzése és az ellene folytatott küzdelem,
= hatékony kooperáció a rendőrség, a vámőrség és az igazságügyi hatóságok között,
= a Szervezett Bűnözés Elleni EU-s Akcióterv végrehajtása,
= az új kommunikációs rendszerek (pl. az Internet) használatának megakadályozása a drogabúzus, a termelés és a kereskedelem eszközeként,
= nemzetközi koordináció az illegális drogok kereskedelme ellen.

6.4.4.3. Rövid távú célok

— A Büntető Törvénykönyv visszaélés kábítószerrel bűncselekmény tényállásának módosítása után szükséges:

= a vádemelés elhalasztása, a vádemelési- és ítélkezési gyakorlat monitorozása,
= a szükségessé váló jogpolitikai döntések meghozatala,
= a vádelhalasztás és a gyógykezelés eredményességének figyelemmel kísérése,
= az ügyészi felügyelet erősítése a kábítószeres ügyekben a nyomozati munka felett,
= a szükséges idő elteltével és a jogalkalmazói tapasztalatok birtokában a büntetőjogi szabályozás elemzése és a megfelelő változtatások meghozatala.

— A szervezett bűnözés elleni fellépést szolgáló további, elsősorban a *büntető jogszabályok területét érintő jogalkotási feladatok* elvégzése: a bűnszervezet fogalom büntetőjogi kritériumainak megállapíthatóságának, az igazságszolgáltatást segítő elkövetőt részben vagy egészben megillető immunitás vagy más preferencia megvizsgálása, az elkobzási, a pénzmosás elleni szabályok módosítása, a jogi személy büntetőjogi felelősségének megállapítása, a sértetteket megillető ügyféli jogok helyzetének megvizsgálása.

— Az *ügyészi nyomozati felügyelet* megerősítése területén egyrészt a büntetőjogilag felelősségre nem vonható gyermekkorúak ügyeiben körültekintően szükséges vizsgálni azt, hogy az elkövetett bűncselekmény nem kapcsolódik-e valamilyen kábítószer illetőleg kábító hatású anyag vagy szer megszerzéséhez, fogyasztásához. Ilyen esetekben a veszélyeztetettség mértékétől függően az ügyésznek a Gytv. alapján a prevenció érdekében jelzéssel kell élnie a gyermekjóléti szolgálathoz, vagy védelembe vételt kell kezdeményeznie a települési önkormányzat jegyzőjénél, avagy más hatósági intézkedést kell indítványoznia a gyámhivatalnál.

Másrész a vádemelés elhalasztásnak alkalmazásánál a pártfogó felügyelet eredményes végrehajtása érdekében az ügyésznek olyan külön magatartási szabályokat kell előírnia, amelyek megakadályozhatják a fiatalkorú jövőbeni kábítószer-fogyasztását.

— A *pártfogó felügyeletet* alkalmassá kell tenni új és megnövekedett feladatainak ellátására.

A pártfogó felügyelet egyik célja a bűnismétlés elkerülése. Fel kell készülni a bűnelkövető fiatalok körében a növekvő kábítószer-fogyasztásra, a bűnelkövető kábítószer-használók társadalmi reintegrációjának nehézségeire, a szűkös szakember kapacitásra és a források hiányára.

A pártfogói munka javítása érdekében:

= országosan egységes ajánlás szükséges a pártfogók kábítószer-használókkal kapcsolatos munkájának szakmai, etikai szabályozására,

= fejlesztésre van szükség:

– a szakemberek számának növelése,

– a képzések számának növekedése (a kábítószer-használat felismerése, az egyéni esetkezelés és a segítő munka egyéni és csoportos módszerei) tekintetében.

— Javítani kell a *rendőrség* felderítő, nyomozati, vizsgálati, illetve lefoglalási eredményességét. Ennek érdekében szükséges:

= a megfelelő szervezeti változások meghozatala,

= a szakemberek (elsősorban a kábítószer-nyomozók) számának növelése minden szinten, de elsősorban is az I. fokú kapitányságokon,

= a képzések számának növelése,

= a nemzetközi együttműködésekben történő részvétel további fokozása,

= a technikai és tárgyi feltételek erősítése, és a

= laboratóriumi és technika háttér területein erőteljes megvalósuló erőteljes fejlesztés (decentralizálni és növelni kell a laboratóriumok számát),

= az ún. designer drogok azonosítása és listára vétele a szükséges gyorsasággal és hatékonysággal.

— Tovább kell javítani a *Vám- és Pénzügyőrség* felderítő, nyomozati és lefoglalási munkájának eredményességét. A kábítószer felderítés hatékony folytatása érdekében a rendőrség és a vámőrség között külön kábítószerek elleni együttműködési megállapodásokat kell kötni. A VPOP esetében további kötelezettségek ilyen megállapítások megkötése a kábítószer, gyógyszer és vegyi-anyag gyártók szövetségével. A VPOP munkája hatékonysága fokozása érdekében a következő területek *fejlesztésére* van szükség még:

= szakemberek számának növelése,

= képzések számának növelése,

= nemzetközi együttműködésekben történő részvétel további fokozása,

= laboratóriumi háttér fejlesztése,

= a szükséges és speciális technikai felszerelés biztosítása

— *Határőrség* feladatkörével kapcsolatban a határátkelőhelyeken az illegális drogkereskedelem hatékony kiszűrése érdekében szorosabbá kell tenni az együttműködést a Vám- és Pénzügyőrséggel a teszt-készletek, kábítószer jelenlétét jelző technikai eszközök, kábítószer kereső kutyák beszerzése és alkalmazása területén. Szükséges a végrehajtó állomány szakmai képzésének elősegítése.

— *Egységes főiskolai képzés* a rendvédelmi szervek képzési rendszerén belül, a kábítószer-bűnözés, a droghasználat felismerésének és a kábítószer-megelőzés ismeretrendszerének elsajátításával átfogó megközelítési szemlélettel. A legújabban alkalmazott technikák és eljárások bemutatása, a külföldi tapasztalatok adaptálása már a képzési időszakban is elengedhetetlen.

— Az *EU csatlakozással kapcsolatosan* a csatlakozási tárgyalások során vállalt, illetőleg az újonnan keletkező feladatok és fejlesztések végrehajtásának előmozdítása az Acquis átvételének Kormány által jóváhagyott Nemzeti Programja (ANP) alapján:

= Hangsúlyt kell fektetni a bűnüldözési információcsere (szervezett és kábítószer bűnözés) nemzeti központi kontaktpontjának (NEBEK) és a szervezett bűnözés elleni és kábítószer összekötő tiszti hálózat kialakítására. Figyelmet kell fordítani az EUROPOL összekötő tiszt kihelyezésre. A fenti feladatok az EU Szervezett Bűnözés Elleni Küzdelem Akcióterve ajánlásaiból következnek.

= Az EUROPOL-lal folytatandó együttműködés részét képezi az új szintetikus kábítószerek vegyi profilírozása, a korai jelzőrendszer kialakítása és az Ecstasy típusú kábítószerek katalógusának állandó aktualizálása, valamint a kapcsolódó kölcsönös nemzetközi információcsere. Az alapfeladatot az ORFK Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézetének Kábítószer Laboratóriuma látja el, míg az információcseréért a NEBEK felelős.

— *Az országosan egységes orvosszakértői tevékenység* érdekében elsősorban a kábítószer-függőség megállapításának megfelelő szakmai kidolgozása szükséges. Az orvosszakértői munka igazságügyi jelentősége a kábítószerrel összefüggő bűncselekmények megítélésekor növekedni fog. A megfelelő színvonalú és a megnövekvő igényeknek eleget tevő munka érdekében a következő területek fejlesztésére van szükség:

= szakemberek számának növelése,
= képzések számának növelése,
= nemzetközi együttműködésekben történő részvétel további fokozása
= laboratóriumi és technikai háttér fejlesztése, decentralizálása, minőségkontrollja.

— Ki kell alakítani kezelési programokat a *büntetés-végrehajtásban* a kábítószer-fogyasztó elítéltek számára. Szükséges *terápiásegységek* kialakítása a nagyobb bv. intézetekben. Meg kell teremteni a rendszeres vizeletvizsgálat jogi és pénzügyi lehetőségét. Ugyancsak szükséges a javítóintézetben levő és onnan elbocsátott, illetve a próbára bocsátás, védelhalasztás miatt pártfogói felügyelet alatt álló fiatalok számára speciális programok kialakítása is.

— Erősíteni kell a *nemzetközi együttműködésekben* történő részvételt a szakemberek képzése és speciális programok meghonosítása érdekében.

— Ki kell alakítani az egységes és érvényes adatgyűjtés rendszerének korszerű rendszerét [az *Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (ERÜBS)* reformja]. Az ERÜBS ma is sok olyan részletes információt tartalmaz, melyet a szakma szélesebb körei nem használnak fel; ezek az információk el sem jutnak hozzájuk. Az ERÜBS reformja a még részletesebb és pontosabb adatgyűjtést célozza meg. Az adatok váljanak alkalmassá a jelenségek időbeli monitorozására, a társadalmi összefüggések feltárására és a társadalmi beavatkozások (tehát nemcsak a bűnüldözés) tervezésére is.

— *Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság* megfelelő (Kínálatcsökkentési, Laboratóriumi, Epidemiológiai stb.) munkacsoportjai képviseljék a terület szakmai igényeit, tárják fel a hiányosságokat, terjesszenek elő javaslatokat ezekkel kapcsolatban, és értékeljék a terület fejlődését.

— Valósuljon meg a helyi *Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban* a kínálatcsökkentés feladatait végző szervezetek képviselete.

— Jöjjön létre a legálisan forgalmazott kábítószerek és pszichotrop anyagok fokozottabb ellenőrzése, és valósuljon meg az együttműködés tárca- és helyi szinten a rendészeti, egészségügyi és gazdasági hatóságok között.

— *A kábítószerek, pszichotrop anyagok, valamint a prekurzorok* fokozottabb ellenőrzése területén fejleszteni kell:

= a képzések színvonalát,
= a technikai hátteret,
= a nemzetközi együttműködésekben történő részvételt,
= a gazdálkodó szervezetek érdekképviseleti szövetségeivel történő együttműködést,
= a nem szabályozott, nemzetközileg megfigyelésre ajánlott vegyi anyagok forgalmának monitorozását,
= egységes adatbázis létrehozását.

6.4.4.4. A monitorozás mutatói és eszközrendszere

	Eredményességi mutatók	A monitorozás eszköze
Hosszú távú célok elérése	— hozzáférés (hozzájutás) csökkenése — terjesztőhálózatok számának csökkenése — az eljárások számának növekedése a kereskedőkkel és dílerekkel szemben — belső előállítás csökken — teljes körű együttműködés a nemzetközi regionális, európai és világméretű kezdeményezésekben	— orvosszakértői munka monitorozása — hozzáférés kérdőíves vizsgálata (epid. felmérés) — a bűnüldözői hatóságok munkájának hatékonyságelemzése — vádemelési, ítélkezési gyakorlat elemzése, ERÜBS — nemzetközi felmérések és monitorozások
Középtávú célok elérése	— lefoglalt mennyiség nő (vám- és pénzügyőrségi, illetve rendőrségi lefoglalás) — kábítószerrel összefüggő bűncselekmények (beszerzői bűnözés, terjesztés, erőszakos bűncselekmények) növekedésének megállítása illetve csökkentése — legális kábítószerek és prekurzorok nyilvántartásba vétele, gyártásuk é forgalmazásuk fokozottabb ellenőrzése — lefoglalt illegális pénz, vagyon növekedése — nemzetközi kooperációk számának és hatékonyságának növekedése	— ERÜBS — kriminálstatisztikák — gyógyszerészeti statisztikák, hatósági engedélyek — elkobzott pénz, vagyon — nemzetközi szerződések és monitorozások

	Eredményességi mutatók	A monitorozás eszköze
Rövid távú célok teljesítése	— az ügyészség alkalmazza a törvényekben biztosított védelhalasztás lehetőségét — az eljárás felfüggesztése, a gyógykezelés igénybevétele és az eljárás sikerességének összevetése — jogértelmezés és jogharmonizáció megvalósulása (döntések, rendeletek) — növekszik a pártfogók száma és csökken az egy pártfogóra eső pártfogoltak száma — növekszik a pártfogók kábítószer-használattal kapcsolatos szakismerete — kialakulnak a kezelési helyek a bv. intézetekben és növekszik a függők kezelésbe vételének lehetősége — a piaci ár alakulásának monitorozása — tisztaság alakulásának monitorozása — lefoglalások mennyisége nő — képzésben részt vevők száma nő — labor, technikai háttér fejlesztése megtörténik — nemzetközi együttműködésben részt vevők száma növekszik — pénzügyi ráfordítások és a — nemzetközi források a szükségletek arányában növekszenek — módszertani ajánlások (orvosszakértők, pártfogók stb.) megszületnek — az új igényeknek megfelelően módosul az ERÜBS — két- és többoldalú, szubregionális, európai uniós és ENSZ szakosított szerveivel való együttműködés erőteljesebbé válik	— ERÜBS — statisztikai jelentések — büntetés-végrehajtási és javítóintézeti terápiás programok monitorozása — képzési, együttműködési programok monitorozása — időarányos pénzráfordítás — időarányos nemzetközi forrásráfordítás

7. NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A kábítószer-ellenes tevékenység eredményessége megköveteli a széles körű nemzetközi együttműködés fejlesztését. A Magyar Köztársaság cselekvő részese kíván lenni a kábítószerek illegális termelését, forgalmazását és fogyasztását megakadályozni célzó nemzetközi törekvéseknek, aktív szerepet vállal a kábítószer leküzdését szolgáló nemzetközi összefogás erősítésében. Ennek során aktívan részt vesz a területtel kapcsolatos két- és többoldalú nemzetközi együttműködésben, hazai gyakorlatát a nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeivel összhangban fejleszti.

1. Magyarország feladata geopolitikai helyzete miatt a rajta átvezető kábítószer-útvonalak és -csempészhálózatok fokozottabb ellenőrzése, illetve azok felszámolása nemzetközi együttműködés keretében.

2. A közelgő Európai Uniós csatlakozás kábítószer-kérdéssel kapcsolatos feladatainak megoldása:

— A kormányzati szintű kábítószerügyi koordináció, a nemzeti koordinációs szervezetek közötti együttműködés fejlesztése.

— Bekapcsolódás az adatok és információk nemzetközi forgalmába: a Drogok és Drogfüggőség Európai Monitorozási Központja — European Monitoring Centre for Drugs and Drug Dependence, EMCDDA—REITOX-információgyűjtő és adatszolgáltató nemzeti központjai alkotta hálózatba, nemzeti központ (REITOX Focal Point) felállítása. Az Európai Unió előcsatlakozási stratégiája tartalmazza annak lehetőségét, hogy a jelölt országok bizonyos szervezetek, például az EMCDDA tagjai legyenek már azelőtt, hogy az Unió teljes jogú tagjaivá válnának. 1998 szeptemberében a Bizottságban egyetértés született arra vonatkozólag, hogy a 11 felvételt kérő ország és Törökország maximális részvétele kívánatos a szervezetekben és a döntéseket eseti alapon kell meghozni. A Bizottság az ezt hivatalosan kérelmezők mindegyikével folytatott kétoldalú tárgyalások révén tárgyalási meghatalmazás-tervezettel szándékozik ellátni a kérelmező országokat tekintettel részvételükre az EMCDDA-ben.

— Folytatni az eddigi információcserét (az INTERPOL felé), Magyarország adatokat gyűjt az EUROPOL, továbbá az Európa Tanács intézményei számára is. Évenkénti országjelentés a kábítószer-helyzetről és a kábítószer-ellenes tevékenységekről az EUROPOL-nak és az EMCDDA-nak. Az Europol az egészségügyi adatok kivételével felelős a teljes kábítószeres a bel- és igazságügyi együttműködés területén.

— Kiemelt fontosságú Magyarországnak az Európa Tanács Pompidou Csoportjában végzett munkája.

— Magyarország folytatja a PHARE-program kábítószerekkel kapcsolatos programjait, mind a kínálat-, mind pedig a keresletcsökkentés területén, valamint kibővíti az ezen a területen rendelkezésre álló együttműködési lehetőségeket.

3. Ki kell aknázni a regionális és európai együttműködés lehetőségeit a kereslet- és kínálat-csökkentési oldalon egyaránt. Kiemelten kell kezelni a Prágai Memorandum (1995) alatti Közép-Európai Kezdeményezést. A Magyar Köztársaság belügyminisztere 1995-ben szubrégiónk négy országával, valamint az ENSZ Nemzetközi Kábítószer-ellenőrzési Programjának (UNDCP) igazgatójával aláírta a Prágai Egyetértési Memorandumot. E program célja taktikai és stratégiai határon átnyúló együttműködések támogatása nemzeti drogkontroll stratégiák kialakítása által, egy összehangolt szubregionális stratégiához való csatlakozás érdekében.

A Magyar Köztársaság, a Cseh Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovák Köztársaság és a Szlovén Köztársaság kormányai elkötelezték magukat a kábítószer kereslet és kínálat csökkentése, nemzeti stratégiák kidolgozása, tárcaközi illetve nemzetközi koordináció és együttműködés mellett. A Memorandum e célterületekhez kapcsolódó szubregionális projekteket valósít meg, a kínálat-, csakúgy mint a keresletcsökkentés területén; elsősorban a UNDCP anyagi, illetve szakmai támogatásával.

Ugyanígy a SECI (Dél-Kelet Európai Kezdeményezés) keretében folyó kábítószer-elleni együttműködés jelentőségét is aláhúzzuk.

4. Magyarország részt vesz az ENSZ szakosított kábítószerügyi szervének, az Egyesült Nemzetek Kábítószer Bizottságának (CND), a Nemzetközi Kábítószer-ellenőrzési Tanács (INCB) ellenőrzési apparátusának, az Egyesült Nemzetek Kábítószer-ellenőrzési Programjának (UNDCP) munkájában, illetve programjaikban. Magyarország létrehozza a Nemzeti Ópium Bizottságot, az erről szóló határozatot az Egységes Kábítószer Egyezmény (1961, New York) tartalmazza.

5. Mivel a kábítószer nem ismer határokat, ezért a nemzetközi szervezetek ajánlásai alapján kiemelt fontossággal bírnak a kétoldalú terrorizmus, szervezett- és kábítószer-bűnözés elleni egyezmények keretében folyó együttműködések. A kétoldalú szervezett bűnözés elleni megállapodásaink felülvizsgálata szükséges 2002-ig az EU csatlakozásból fakadó feladatok integrálása érdekében elsősorban is a nemzeti kontaktpontok kijelölése és megadása (NEBEK); az összekötők kiküldésének és cseréjének lehetősége, valamint hatáskörük rögzítése; az új nyomozó hatóságok közlése; a határon átnyúló bűnüldözési együttműködés schengeni típusú szabályainak rögzítése; a különleges nyomozástechnikai eszközök és módszerek határon átnyúló alkalmazása szabályainak közös megállapítása, valamint adat- és titokvédelmi szabályok rögzítése témaköreiben.

6. A kínálatcsökkentés területén a magyar Vám- és Pénzügyőrség együttműködik a World Customs Organisation (WCO) Varsói Regionális Kapcsolattartó Irodájával. Az Irodán keresztül a VPOP hozzáférhet regionális kábítószer csempészetre vonatkozó információkhoz, melyeket 18 ország kölcsönösen biztosít egymásnak.

A már létrejött együttműködések fejlesztése és hatékonyabbá tétele, valamint a tervezett kooperációk létrejötte érdekében:

1. Országunk megkülönböztetett jelentőséget tulajdonít a kábítószer-ellenes ENSZ egyezményekben vállalt nemzetközi kötelezettségek teljesítésének, az ENSZ Közgyűlésének a kábítószer-problémák leküzdésére összehívott rendkívüli ülésszakán elfogadott Politikai Nyilatkozat ajánlásai végrehajtásának. Ennek érdekében szoros együttműködésre törekszik az ENSZ Kábítószer Bizottságával, az ENSZ Kábítószer-ellenőrzési Programjával (UNDCP) és a Nemzetközi Kábítószer Ellenőrzési Tanáccsal (INCB). Kiemelt figyelmet kell fordítani az ENSZ kábítószer egyezményekből adódó magyar jelentési kötelezettségek teljesítésére, a nemzetközi együttműködés szempontjából kiemelkedő fontosságú adatszolgáltatás biztosítására.

2. A Magyar Köztársaság Európai Uniós csatlakozási törekvéséből adódóan fokozott figyelmet kell fordítani:

— a kábítószer-ellenes tevékenységgel foglalkozó közösségi joganyag átvételére, a kábítószer-ellenes küzdelem terén működő közösségi tevékenységhez történő csatlakozás kérdéseire,

— a kormányzati szintű kábítószerügyi koordináció fejlesztésére,

— az Európai Uniós központokkal, illetve a Drogok és Drogfüggőség Európai Monitorozási Központjával kapcsolatot tartó nemzeti központ (focal point) kiépítésére, munkafeltételeinek biztosítására,

— a kereslet- és kínálatcsökkentés terén a PHARE program keretében megvalósítható projektek kidolgozására és megvalósítására,

— az adatok és információk nemzetközi forgalmában való részvételünkre — részben az INTERPOL, EUROPOL, valamint az Európa Tanács szervei felé történő jelentéstétel folytatására; illetve a REITOX-ba való bekapcsolódásra.

3. A UNDCP keretében megvalósuló szubregionális együttműködés lehetőségeit egyaránt fel kell használni a hazánkon átvezető útvonalak és csempészhálózatok fokozottabb ellenőrzését és felszámolását célzó együttműködési formák fejlesztésére, és szorgalmazni kell a keresletcsökkentést szolgáló további nemzetközi és regionális projektek kidolgozását.

4. A kábítószer-ellenes küzdelemben támaszkodni kell a tevékenységben érintett hazai szerveknek a partnerintézményeikkel megkötött kétoldalú együttműködési megállapodásaira, és a nemzetközi együttműködés legfontosabb szereplőivel fokozatosan átfogó együttműködési megállapodások megkötését kell kezdeményezni.

5. Az Európa Tanács Pompidou Csoportjával, valamint PC-S-CO (szervezett bűnözés elleni) és PC-R-REV (pénzmosás elleni) bizottságaival kiépített kapcsolataink továbbfejlesztése kiemelt jelentőségű a Nemzeti Stratégia megvalósítását célzó hazai intézkedéseknek az európai gyakorlathoz történő harmonizálása szempontjából.

6. Meg kell teremteni, illetve szélesíteni a területtel foglalkozó hazai tudományos műhelyeknek a nemzetközi tudományos együttműködés rendszerébe történő bevonását. Elő kell segíteni a tudományos képzés nemzetközi lehetőségeit, a tudományos intézmények és szakmai műhelyek közötti nemzetközi információcserét.

8. MONITOROZÁS

A középtávú célok megvalósulásának monitorozásának, ellenőrzésének eszközrendszere, mely egyben a Nemzeti Stratégia megvalósulásának mérőrendszere:

I. Közösség, együttműködés — A társadalom váljon érzékenyebbé a drogkérdések hatékony kezelése iránt, a helyi közösségek pedig növeljék problémamegoldó készségüket a kábítószer-probléma visszaszorításában

Cél	Eszközrendszer
Középtávú célok elérése	— vannak-e adatbázisok (egészségügyi, prevenciós, közösségi szolgáltatásokat tartalmazó, illetve rendőrségi adatbázisok, melyek a szakemberek és a közvélemény számára hozzáférhetőek) — vannak-e helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok — a zenés-táncos szórakozóhelyek engedélyezési folyamata az elképzelések szerint alakul, a helyszínen biztosítják az előírt követelményeket
Rövid távú célok teljesítése	— erőforrások ráfordításának mennyisége — minőségbiztosítás (protokollok, nemzetközi protokollok) összegyűjtése, a hiányzók kidolgozása a megfelelő szakmai szervezetek által — folyamatértékelés mutatói

II. Megelőzés — Esélyt teremteni arra, hogy a fiatalok képessé válhassanak egy produktív életstílus kialakítására és a drogok visszautasítására

Cél	Eszközrendszer
Középtávú célok elérése	— attitűd, ismeretváltozás az iskolában és veszélyeztetett fiatalok csoportjai körében — tanárok prevenciós, egészségfejlesztési képzettsége — iskolai drogstratégiák létrejötte — iskolai drogkoordinátorok számának növekedése — helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban prevenciós szakemberek részvétele — helyi intézményközi összefogásról írásos beszámolók — marginalizálódott (iskolából kiesett, munkanélküli, veszélyeztetett) fiatalok száma
Rövid távú célok teljesítése	— fiatalok közötti epidemiológiai kutatásokra fordított összeg növekedése — a szakemberek számára hozzáférhetővé tett prevenciós adatbázis(ok) (programok, alkalmazók) — akkreditált prevenciós és tanár-továbbképző programok száma és az azokban részt vevők száma — szervezeti keretek létrejötte — információs kiadványok számának növekedése és az ország ‚lefedettsége” ebben a tekintetben — médiaesemények száma — tanárképzés kurrikulumának bővülése

III. Kezelés — Segíteni a drogokkal kapcsolatba kerülő és a drogproblémákkal küzdő egyéneket és családokat (szociális munka, gyógyítás, rehabilitáció)

Cél	Eszközrendszer
Középtávú célok elérése	— kezelésben részt vevők számának növekedése — a társadalom segítő, reintegrációs attitűdje a droghasználókkal szemben — az első droghasználattól a kezelésig eltelt idő csökkenése — a kezelés hatékonysága — helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok írásos beszámolók, stratégiák — akkreditált kezelőhelyek és -programok száma — továbbképzésben részt vevők száma — oktatásban részesülők száma (graduális képzés, addiktológiai blokk) — tudományos publikációk
Rövid távú célok teljesítése	— költségvetési ráfordítás növekedése — kezelőhelyek és programok száma (országos eloszlás, lefedettség) — finanszírozási protokollok bővülése — oktatási programok — szervezeti keretek (Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság, helyi (városi, megyei, regionális) Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok)

IV. Kínálatcsökkentés — Csökkenteni a drogokhoz való hozzáférés lehetőségét

Cél	Eszközrendszer
Középtávú célok elérése	— lefoglalt mennyiség nő (vám- és pénzügyőrségi valamint rendőrségi lefoglalás) — kábítószerrel összefüggő bűncselekmények (beszerzői bűnözés, terjesztés, erőszakos) növekedésének csökkenése — legális kábítószerek és prekurzorok nyilvántartásba vétele, ellenőrzése, az adatszolgáltatás minősége — lefoglalt illegális pénz, vagyon növekedése
Rövid távú célok teljesítése	— az ügyészség miképpen él a vádelhalasztás lehetőségével, az új jogintézmény eredményessége — az eljárás felfüggesztése, a gyógykezelés igénybevétele és az eljárás sikerességének összevetése — jogértelmezés (döntések, rendeletek) — pártfogók által ellátott kábítószer-használókkal történő foglalkozás adatai (számuk, speciális programokban részvételük) — függők kezelése — börtön (javítóintézeti) programokban részvétel — lefoglalások mennyisége — képzésben részt vevők száma — labor, technikai háttér fejlődése — nemzetközi együttműködésben részt vevők, illetve a programok száma — pénzügyi ráfordítás összesítése — nemzetközi források mennyisége — módszertani ajánlások (orvosszakértők, pártfogók stb.) — új ERÜBS.

9. TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS

2. A NEMZETI STRATÉGIA SZÜKSÉGESSÉGE

3. HOL TARTUNK? *Helyzetelemzés*
3.1. ÁLTALÁNOS HELYZETÉRTÉKELÉS
3.2. AZ EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEKBEN KEZELÉSRE JELENTKEZETT KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÓK
3.3. KEZELÉS A BÜNTETÉS ALTERNATÍVÁJAKÉNT
3.4. HALÁLESETEK
3.5. KÁBÍTÓSZER-BŰNÖZÉS
3.6. KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS EGYES TÁRSADALMI CSOPORTOK KÖRÉBEN
3.7. AZ ISKOLAI DROGPREVENCIÓ HELYZETE
3.8. ÖSSZEGZÉS
3.9. ÖSSZEFOGLALÓ JELLEMZŐK
3.10. PROGNÓZIS
3.11. A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS TÁRSADALMI TÉNYEZŐI
3.12. A JOGI KÖRNYEZET. A HATÁLYOS JOGI NORMÁK
3.12.1. Nemzetközi egyezmények
3.12.2. Kábítószer-rendészeti jogszabályok
3.12.3. Kábítószerrel összefüggő tevékenységek büntetőjogi szabályozása

4. ELŐZMÉNYEK
4.1. A NEMZETI STRATÉGIA MEGSZÜLETÉSE, ELŐTÖRTÉNETE
4.2. A NEMZETI STRATÉGIA KIDOLGOZÁSÁNAK ELŐZMÉNYEI
4.3. A NEMZETI STRATÉGIA KIALAKÍTÁSÁNAK MUNKAMÓDSZERE
4.4. A NEMZETI STRATÉGIA FELADATA
4.5. A KÁBÍTÓSZER-PROBLÉMA VISSZASZORÍTÁSÁNAK MODELLJEI

5. A NEMZETI STRATÉGIA CÉLJAI
5.1. ÁLTALÁNOS CÉL
5.2. FŐ CÉLOK
5.3. A STRATÉGIA ALAPELVEI
5.4. A STRATÉGIA ESZKÖZRENDSZERE
5.5. A NEMZETI STRATÉGIA FELÉPÍTÉSE
5.6. A NEMZETI STRATÉGIA VÉGREHAJTÁSA, MONITOROZÁSA ÉS HATÉKONYSÁGVIZSGÁLATA

6. A CÉLOK RÉSZLETEZÉSE
6.1. KÖZÖSSÉG, EGYÜTTMŰKÖDÉS
6.1.1. A cél szemléleti kerete
6.1.2. A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum a helyi közösségben
6.1.3. Hosszú távú célok
6.1.4. Középtávú célok
6.1.5. Rövid távú célok
6.1.6. A monitorozás mutatói és eszközrendszere
6.2. ESÉLYT TEREMTENI ARRA, HOGY A FIATALOK KÉPESSÉ VÁLHASSANAK EGY PRODUKTÍV ÉLETSTÍLUS KIALAKÍTÁSÁRA ÉS A DROGOK VISSZAUTASÍTÁSÁRA
6.2.1. A megelőzés szemléleti kerete
6.2.1.1. Előfeltételek
6.2.1.2. A droghasználat kialakulásának elősegítő és gátló tényezői
6.2.1.2.1. Kockázati faktorok
6.2.1.2.2. Védő (protektív) tényezők
6.2.1.3. A prevenció módszerei

6.2.2. A prevenció legfontosabb színterei
6.2.2.1. A család
6.2.2.2. Az iskola
6.2.2.3. A munkahely
6.2.2.4. A szabadidő
6.2.2.5. Egyházak
6.2.2.6. A média
6.2.2.7. Információs társadalom
6.2.2.8. Honvédség
6.2.2.9. A gyermekvédelem intézményrendszere
6.2.2.10. Rendőrségi bűnmegelőzés és drogprevenció
6.2.2.11. Kockázati csoportok, veszélyeztető állapotok
6.2.2.12. Romákkal kapcsolatos megelőző programok
6.2.3. A prevenció céljai és cselekvési terve
6.2.3.1. Hosszú távú célok
6.2.3.2. Középtávú célok
6.2.3.3. Rövid távú célok
6.2.3.4. A monitorozás mutatói és eszközrendszere
6.3. SEGÍTENI A DROGOKKAL KAPCSOLATBA KERÜLŐ ÉS A DROGPROBLÉMÁKKAL KÜZDŐ EGYÉNEKET ÉS CSALÁDOKAT (SZOCIÁLIS MUNKA, GYÓGYÍTÁS, REHABILITÁCIÓ)
6.3.1. A kezelés szemléleti kerete
6.3.2. Ártalomcsökkentés
6.3.3. A terápiák eredményessége
6.3.4. A kezelés céljai és cselekvési terve
6.3.4.1. Hosszú távú célok
6.3.4.2. Középtávú célok
6.3.4.3. Rövid távú célok
6.3.4.4. A monitorozás mutatói és eszközrendszere
6.4. CSÖKKENTENI A DROGOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS LEHETŐSÉGÉT (KÍNÁLATCSÖKKENTÉS)
6.4.1. A kínálatcsökkentés szemléleti kerete
6.4.2. A Büntető Törvénykönyv 1998. évi módosítása
6.4.3. A kínálatcsökkentés intézményrendszere
6.4.3.1. A rendőrség
6.4.3.2. Vám- és pénzügyőrség
6.4.3.3. Határőrség
6.4.3.4. Büntetés-végrehajtás
6.4.3.5. Polgári nemzetbiztonsági szolgálatok
6.4.3.6. Gazdasági Minisztérium Engedélyezési és Közigazgatási Hivatala
6.4.3.7. Polgárőrség
6.4.4. A hozzáférés csökkentésének céljai és cselekvési terve
6.4.4.1. Hosszú távú célok
6.4.4.2. Középtávú célok
6.4.4.3. Rövid távú célok
6.4.4.4. A monitorozás mutatói és eszközrendszere

7. NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

8. MONITOROZÁS

9. TARTALOMJEGYZÉK

A Kormány határozatai

A Kormány 1107/2000. (XII. 11.) Korm. határozata

a Nemzeti Kollégiumi Közalapítvány alapító okiratának módosításáról

1. A Kormány megtárgyalta a Nemzeti Kollégiumi Közalapítvány alapító okiratának módosításáról szóló előterjesztést, és elfogadta a Közalapítványnak a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratát.

2. A Közalapítvány módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratát a Magyar Közlönyben kell közzétenni.

Felelős: oktatási miniszter
Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter
Határidő: a jogerős bírósági nyilvántartásba vételt követően azonnal

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

A Kormány 1108/2000. (XII. 11.) Korm. határozata

a Befektető-védelmi Alap hitelfelvételéhez kapcsolódó állami kezességvállalásról

1. A Kormány — az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 33. §-ának (1) bekezdése és 42. §-ának, illetve a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CXXV. törvény 34. §-ának (1) bekezdésében kapott felhatalmazása alapján, a befektetők törvényben előírt kártalanításának teljesítése érdekében, a Befektető-védelmi Alap maximum 2,8 Mrd forintos hitelfelvételéhez készfizető kezességet vállal.

2. Az állami kezesség a hitel tőkeösszegére és járulékaira vonatkozik.

3. A készfizető kezességvállalás indoka a Befektető-védelmi Alap anyagi helyzete és a probléma kiemelt jelentősége.

4. A Kormány a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CXXV. törvény 42. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a kezességvállalási díj megfizetésétől eltekint.

5. A kezességvállalás feltétele az, hogy a Befektető-védelmi Alap legalább öt hitelintézet hitelajánlatát bekérje.

Felelős: pénzügyminiszter
Határidő: azonnal

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

V. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

Tájékoztató az Országos Munkaügyi Tanács 2000. november 24-i üléséről

1. Az október 11-i megállapodásának megfelelően az Országos Munkaügyi Tanács napirendre tűzte a minimális munkabér 2001. és 2002. évi növelésére vonatkozó kormányzati előterjesztés, valamint a munkaadói és a munkavállalói oldal kapcsolódó írásos javaslatainak megvitatását.

A szociális partnerek ismételten tiltakoztak az ellen, hogy a Munka Törvénykönyve Kormány által kezdeményezett módosításával elvonták az Országos Munkaügyi Tanács minimálbér-megállapodási jogát.

a) A minimálbér 2001-ben 40 000 Ft-ra történő emelésével a korábbi törekvései alapján a munkavállalói oldal egyetértett. Ugyanakkor a kedvezőtlen foglalkoztatási hatásoktól tartva indokoltnak tartotta és ezért támogatta a munkaadói oldal igényét a minimálbér-emelés költségnövelő hatásának ellensúlyozására. Felhívták a fegyelmet a közszférában várható feszültségekre.

A munkaadói oldal a javasolt minimálbér-emelés bevezetéséhez több elemből álló kompenzációs csomag kidolgozására tett javaslatot, amely többek között tartalmazta az egészségügyi hozzájárulás összegének a minimálbér tervezett növekedési ütemével azonos, valamint a részmunkaidős foglalkoztatással arányos mértékű csökkentését, és konkrét javaslatot tett a Munkaerőpiaci Alapból történő ellentételezésre.

Javasolta, hogy a Munkaerőpiaci Alapba saját jövedelmük után befizetést nem teljesítő kisvállalkozókra terjedjen ki a személyi jövedelemadóból levonható adójóváírás és a társadalombiztosítási kötelezettségüket a minimálbér helyett a tényleges jövedelmük után teljesítsék.

A munkavállalói és a munkaadói oldal szükségesnek tartotta, hogy a versenyszféra 2001. évi átlagkereset-növe-

kedési mértékére a Kormány tegyen javaslatot és vegyen részt a tárgyalásokban. Tekintettel a tervezettnél nagyobb inflációra, szorgalmazták, hogy az állami tulajdonú vállalatok körében a 2000. évben érvényesített 8—9 százalékos átlagkereset-növekedési korlátot a Kormány oldja fel.

b) A plenáris ülésen a kormányzati oldal a szociális partnerek javaslataival kapcsolatban az alábbiakban ismertette álláspontját:

— A minimálbér-emelés költségnövelő hatásának további kompenzációjára jelenleg nem lát lehetőséget.

— A 2001. évi keresetnövekedés mértékéről a szociális partnerek kezdjenek kétoldalú tárgyalásokat. A kormányzati oldal a tárgyalások eredményének ismeretében fogja mérlegelni csatlakozását a közös ajánláshoz.

— A szociális partnerek javaslatait figyelembe véve a Kormány intézkedik arról, hogy az állami vállalatoknál a 2000. évi átlagkereset-növekedési korlát 8—9 százalékról 11,5—12 százalékra emelkedjen.

c) A kormányzati válaszok ismeretében a munkavállalói oldal — bérpolitikai alapelvének megfelelően — támogatta a 40 000 Ft-os minimálbér január 1-jétől történő egységes bevezetését. A minimálbér bevezetésének várható hatásaira figyelemmel az alábbi javaslatokat tette:

— Az október 11-i ülésen ismertetett országos bértarifarendszer bevezetéséről kezdődjenek háromoldalú tárgyalások.

Az előkészítő tárgyalások megkezdésétől a munkaadói és a kormányzati oldal elvileg nem zárkózott el, de ennek időszerűségét vitatta.

— Az OMT fogadjon el ajánlást a 2000. évi keresetnövekedés 11,5—12 százalékos mértékének a kiterjesztéséről a versenyszféra egészére, illetve a közszférára vonatkozóan.

A javaslatot a munkaadói és a kormányzati oldal nem támogatta.

— A munkavállalói oldal szorgalmazta közös monitoring rendszer felállítását, figyelemmel kísérendő a minimálbér foglalkoztatási hatásait.

A kormányzati oldal a külön monitoring rendszer felállítását nem tartotta szükségesnek. Nem zárkózott el attól, hogy a továbbiakban a munkaügyi kapcsolatokra gyakorolt hatásokat közösen elemezzék.

d) A munkaadói oldal a kormányzati oldal által javasolt és a munkavállalói oldal által támogatott minimálbér-emelést nem tudta elfogadni, mert az ehhez szükséges kormányzati segítséget a vállalkozói szféra nem kapta meg. Álláspontjuk szerint a vállalkozások jelentős részét sújtó, ellentételezés nélküli tehernövekedés súlyos foglalkoztatási kihatásokkal, inflációt gerjesztő és a gazdasági stabilitást veszélyeztető hatásokkal fog együtt járni.

A kormányzati oldal a munkaadói oldal érvelését nem fogadta el. Véleménye szerint a magyar gazdaság állapota, a vállalkozások jelenlegi és várható költségvetési támogatásai lehetővé teszik a 40 000 Ft-os országos minimálbér bevezetését.

A vita során az álláspontok nem közeledtek egymáshoz. A Kormány által javasolt mértékkel a munkavállalói oldal — javaslatainak fenntartása mellett — egyetértett, a munkaadói oldal azonban a javaslatot elutasította.

2. Az Országos Munkaügyi Tanács ülésén elfogadta az ez évre vonatkozó további munkaprogramját.

December hónapban, illetve január hónapban az OMT az alábbi napirendek tárgyalását tervezi:

Javaslat ágazati paritásos bizottságok létrehozására (PHARE projekt tervezet)

Előterjesztő: kormányzati oldal
Előkészítés: Bér és Kollektív Megállapodások Bizottsága

Előterjesztés a középtávú foglalkoztatási stratégiáról
Előterjesztő: kormányzati oldal
Előkészítés: Munkaerőpiaci Bizottság

Beszámoló a Munkaerőpiaci Alap Irányító Testületének munkájáról
Előterjesztő: MAT

Előterjesztés a foglalkoztatási törvény módosítására
Előterjesztő: kormányzati oldal
Előkészítés: Munkaerőpiaci Bizottság

Tájékoztató a munkanélküli ellátási rendszerben bekövetkezett 2000. évi változások hatásvizsgálatainak tapasztalatairól
Előterjesztő: kormányzati oldal

Országos Munkaügyi Tanács Titkársága

Az Országos Rendőr-főkapitányság Közbiztonsági Főigazgatóságának közleménye

A rendőrség — az eddig közzétetteken kívül — a következő gépjármű törzskönyveket körözi:

740828A	731123A
365581A	742574A
435087A	177830A
017923B	723686A
053655B	081672B
452517A	104683A
345377A	172047A
031482A	442725A
393838A	129160A
214020A	148417A
052578A	092906A
801642A	671013A
394988A	929073A
361665A	062522A
961519A	628754A

ORFK Igazgatásrendészeti Főosztály

TiszteltElőfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapokra szóló előfizetésüket folyamatosnak tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteniük a 2001. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy új lapra szeretnének előfizetni (pontos szállítási, név- és utcacím-megjelöléssel).
Az esetleges módosítást szíveskedjenek levélben vagy faxon megküldeni.
Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízáson fizessék be.
Készpénzes befizetés kizárólag a Közlönyboltban (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.) lehetséges. (Levélcím: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1085 Budapest, Somogyi B. u. 6. Fax: 318-6668).

A 2001. évi lapárak

Magyar Közlöny	48 720 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	9 408 Ft/év
Bányászati Közlöny	2 352 Ft/év
Belügyi Közlöny	12 768 Ft/év
Cégközlöny	51 408 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	12 432 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	9 072 Ft/év
Határozatok Tára	11 424 Ft/év
Hivatalos Értesítő	7 392 Ft/év
Ifjúsági és Sport Értesítő	2 352 Ft/év
Igazságügyi Közlöny	8 064 Ft/év
Ipari és Kereskedelmi Közlöny	12 096 Ft/év
Környezetvédelmi Értesítő	7 056 Ft/év
Közlekedési és Vízügyi Értesítő	12 096 Ft/év
Kulturális Közlöny	9 744 Ft/év
Külgazdasági Értesítő	10 080 Ft/év
Magyar Közigazgatás	4 704 Ft/év
Nemzeti Kulturális Alapprogram Hírlevele	2 352 Ft/év
Oktatási Közlöny	12 096 Ft/év
Önkormányzatok Közlönye	3 024 Ft/év
Pénzügyi Közlöny	15 792 Ft/év
Pénzügyi Szemle	11 424 Ft/év
Statisztikai Közlöny	6 720 Ft/év
Szociális és Munkaügyi Közlöny	9 072 Ft/év
Turisztikai Értesítő	6 048 Ft/év
Ügyészségi Közlöny	3 696 Ft/év
Vízügyi Értesítő	6 384 Ft/év
Élet és Tudomány	5 712 Ft/év
Ludové Noviny	1 344 Ft/év
Neue Zeitung	2 352 Ft/év
Természet Világa	3 024 Ft/év
Valóság	3 360 Ft/év

Az árak a 12%-os áfát is tartalmazzák.

A **Házi Jogtanácsadó** című lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén:
Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. 1394 Bp. 62. Pf. 357. Telefon: 266-9290/234, 235 mellék, fax: 318-6668.
Éves előfizetési díja 2352 Ft áfával. A kiadó az előfizetési díj évközbeni emelésének jogát fenntartja.

A CD-JOGÁSZ hatályos jogszabályok hivatalos számítógépes gyűjteménye 2001. évi éves előfizetési díjai a 2000. december 31-ig beérkező megrendelések esetén:

Önálló változat	36 000 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	72 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	48 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	84 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	60 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	96 000 Ft

Egyszeri belépési díj: 12 000 Ft. (Áraink az áfát nem tartalmazzák.)

Facsimile Magyar Közlöny. A hivatalos lap 1998—2000. évfolyamai jelennek meg CD-n az eredeti külalak megőrzésével, de könnyen kezelhetően. A halmozott évfolyamok ára 14 000 Ft.
Hatályos jogszabályok online elérése: a 3 naponta frissített adatbázis az interneten keresztül érhető el a **www.mhk.hu** címen. További információ kérhető a 06 (80) 200-723-as zöldszámon.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.
A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Bártfai Béla, társelnöke: Nyéki József.
A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.
Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Korda Judit vezérigazgató.
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.
Információ: Tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 246 mellék.
Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában.
Éves előfizetési díj: 42 336 Ft. Egy példány ára: 110 Ft 16 oldal terjedelemig, utána + 8 oldalanként + 55 Ft.
A kiadó az előfizetési díj évközbeni emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

00.2201 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.